

BIBLIOTECA  ȘCOLARULUI

Ion
HELIADÉ RĂDULESCU
FATA LUI CHIRIAC

LITERA

CHIȘINĂU 1998

CZU 859.0-8
R 18

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textele sunt reproduse după:

I. Heliade Rădulescu, *Versuri și proză*. Text ales și stabilit, cu glosar, de Vladimir Drimba. Prefație și tabel cronologic de Mircea Anghelescu. Editura Minerva, București, 1972 (colecția “Biblioteca pentru toți”) și I. Heliade Rădulescu, *Opere, I*. Ediție critică de Vladimir Drimba. Cu un studiu introductiv de Al. Piru. Editura pentru literatură, București, 1967 (colecția “Scriitorii români”).

S-a păstrat – în mare – ortografia autorului, pentru înțelegerea adecvată a textelor reproducându-se și un foarte util glosar.

Coperta: *Isai Cărmu*

ISBN 9975-74-046-4

© «LITERA», 1997

TABEL CRONOLOGIC

- 1802 *6 ianuarie*. Se na=te la T`rgovi=te Ioan R[dulescu, fiul lui Iiie R[dulescu, mic boierna=, func\ionar militar (c[pitan de poter[, polcovnic de doroban\i) =i proprietar, care, mai t`rziu, va participa la mi=carea lui Tudor Vladimirescu, =i al Eufrosinei, fiica lui Al. Danielopol, fost colonel]n armata \arist[.
- 1811 }n timp ce]nv[\a carte greceasc[, dup[moda timpului, cu un dasc[l Alexe, descoper[*Alexandria* popular[=i]nva\[s[citeasc[rom`ne=te cu un argat.
- 1813-1815 }nva\[mai departe, la Bucure=ti, cu dasc[lul Naum, c[lug[r la Sf. Nicolae (probabil Naum R`mniceanu).
- 1815-1818 Urmeaz[la =coala greceasc[de la Schitu M[gureanu, unde continu[s[fac[]ncerc[ri poetice. Spre sf`ritul acestei perioade, probabil, descoper[versurile lui Atanasie Hristopol, care-i “taie tot cheful de a mai face versuri” =i pe care le traduce]n]ntregime.
- 1818-1820 Urmeaz[la =coala rom`neasc[de la Sf. Sava,]nfiin\at[=i condus[de Gh. Laz[r.
- 1820-1821 R[m`ne la Sf. Sava, ca ajutor al lui Gh. Laz[r, nefiind inclus — nu =tim de ce —]n grupul primilor patru bursieri trimi=i]n occident (printre care Eufrosin Poteca).
- 1822 Dup[plecarea lui Laz[r, redeschide =coala de la Sf. Sava]n condi\ii grele =i — se pare — f[r[nici o retribu\ie la]nceput. Acum au loc probabil primele]ncerc[ri de traducere din Boileau.
- 1827 Ia parte activ[la]nfiin\area “So\iet[\ii literare” patronate de Dinicu

- Golescu =i redactează[statutele;]n =edin\ele acestei societ[vi va citi pentru prima oar[traduceri din Lamartine.
- 1828 Apare la Sibiu *Gramatica rom`neasc*], dup[modelul gramaticii lui Le Tellier, preg[tit[se pare de pe la 1820. Principala ei inova\ie este reducerea num[rului de slove (litere) conform principiului fonetic.
- 1829 Heliade afirm[c[]n acest an mor, de cium[, am`ndoi p[rin\ii; de fapt, mama sa murise mai]nainte pentru c[]n *Dispazi\iile =i]ncerc[riile mele de poezie* aminte=te de tragedia pe care a vrut s-o scrie la moartea mamei, intitulat[*Ion \el zalnic*, cu pelticia de care s-a vindecat dup[“intrarea la =coala rom`neasc[“ (1818).
]ncepe s[publice gazeta *Curierul rom`nesc*, de o importan\[deosebit[]n formarea limbii =i a gustului literar al vremii.
- 1830]n jurul acestei date cunoa=te pe Young, pe care-l men\ioneaz[acum]n *Curierul rom`nesc*; =i — probabil — pe Ossian, din care va traduce]nainte de 1837]n orice caz.
Apare primul s[u volum de versuri: *Medita\ii poetice dintr-ale lui A. de la Martin*,]n care sunt cuprinse =i primele poezii originale (*Sonet, La anul 1830. Trecutul, Dragele mele umbre, C`ntarea dimineli, La moartea lui C`rlova* etc.).
- 1831 Public[traducerea piesei *Fanatismul sau Mahomed proorocul* de Voltaire, =i *Regulile sau gramatica poeziei*, traducere =i prelucrare par\ial[dup[*Cours de littérature, d'histoire et de philosophie..* de Lévizac =i Moysant, oper[eclectic[, influen\at[de Marmontel, La Harpe, Voltaire.
- 1833 Ia parte — al[turi de C`mpineanu, Aristia, Voinescu II, Poenaru, fra\ii Gole=ti etc. — la]nfiin\area “Societ[\ii filarmonice”, pe care o sus\ine organizatoric =i b[ne=te; Societatea milita pentru dezvoltarea literaturii, a artelor =i a teatrului rom`nesc,]n care scop]nfiin\ează[=i o =coal[, +coala filarmonic[, unde Aristia era profesor, iar Heliade director.

1836 }n acest an Heliade imagineaz[pentru prima dat[cuprinderea produc\iei sale poetice, “care]=i au o leg[tur[]ntru sine ca s[fac[un tot” (“*Serafimul =i heruvimul =i Visul*).

Tot acum se g`nde=te =i la o “colec\ie de autori clasici”, la care visa]nc[din 1829; s-ar fi publicat 24 de bro=uri pe an (Alfieri, Byron, Homer, Vergiliu, Tasso, Hugo etc.). De aici ies traducerile lui Heliade din Byron.

Apare volumul *Culegeri din scrierile lui I. Eliad de prose =i de poezie*.

T`rziu, spre sf`ritul anului, apare primul num[r din revista literar[*Curier de ambe sexele*, care]nlocuie=te publica\ia anterioar[a lui Heliade, *Gazeta teatrului na\ional* (1835—1836).

1840 Este descoperit[conjura\ia lui Mitic[Filipescu, care urm[rea r[sturnarea domnului, =i participan\ii sunt aresta\i (printre ei B[lcescu, M. Serghiescu, Eftimie Murgu). }ntre conjura\i se aflau =i Gr. Alexandrescu =i Cezar Boliac, motiv]n plus ca Heliade, care dezaproba din principiu orice violen\[, s[priveasc[cu antipatie mi=carea. Din aceast[cauz[, *C[derea dracilor*, poem scris anterior dup[cum afirm[Heliade, dar publicat abia acum (ulterior va fi integrat]n *Anatolida*), va fi]n\eles de contemporani ca o alegorie a evenimentelor: “Mihalache Ghica este arhanghelul Mihail =i noi to\i, “cel]nchi= =i esila\i la 1840, demonii tr[sn\i de acesta” (C. Boliac).

1844 Public[,]n *Curierul rom`nesc*, *Zbur[torul*, sub titulatura — evident nepotrivit[— de “balad[”.

1846 Heliade lanseaz[faimosul s[u proiect de traduceri, care prezint[, dup[proiectul similar al obscurului profesor francez L. Aimé Martin, cea mai]ndr[znea\]ncercare de sistematizare a transpunerii clasiceilor universali]n rom`ne=te.

1848-1849 De=i ini\ial se]vine departe de preg[tirile f[cute sub mantia “Asocia\iei literare”, c`nd evenimentele se precipit[, Heliade se al[tur[comitetului revolu\ionar (B[lcescu, Rosetti, Ghica, Br[tiianu, Gole=tii, Tell etc.). La 9 iunie Heliade cite=te proclama\ia de la

Islaz =i intr[]n guvernul provizoriu, unde se va opune —]n c`teva puncte esen\iale — liniei decise a lui B[lcescu. Dup[]n]n[bu=irea revolu\iei, Heliade p[r]se=te \ara, ajunge]n Fran\ a, la Londra, apoi din nou la Paris, apoi]n Grecia, la Constantinopol — unde nu este primit — =i se]ntoarce]n Fran\ a. }n timpul emigra\iei, Heliade p[strezaz[o atitudine independent[=i ostil[celorlal\i revolu\ionari (B[lcescu, Ghica),]ncep`nd s[pozeze]n victim[a intrigilor =i ne]n\elegerii generale.

1851 Se stabile=te la Chios.

1859 Se]ntoarce]n \ar[=i]=i pune candidatura ca deputat, dar nu va fi ales dec`t]n 1864. }ncepe s[publice *Echilibru]ntre antiteze*, opera sa capital[cu caracter filozofic.

1867 Este ales pre=edinte al Societ[\ii Academice Rom`ne, viitoarea Academie.

1868 }ncepe s[=i republice crea\ia poetic[, rev[zut[,]n *Curs]ntreg de poezie general[* (patru volume, 1868—1870).

1872 *27 aprilie* Moare Ion Heliade R{dulescu; funeralii grandioase (vorbesc: G. Sion, Hasdeu, C. Exarcu); e]nmorm`ntat]n curtea bisericii Mavrogheni, de la +osea.

VERSURI

ORIGINE

Sonet la anul 1830

S[ne deschiz[lan se g[te=te
O viitoare unde intr[m,
+i pace, drepturi s[-nt`mpin[m
Mai dinainte el ne veste=te.

}n fa`a por`ii und' a=tept[m
N[dejdea dulce la to`i z`mbe=te;
Epoc[nou[ni se z[re=te,
De aci vremea s[num[r[m.

An r[u din urm[trecutul fie,
Relele toate cu d`nsul `ie;
R[stri=tea treac[, s-o numim vis.

Unirea, cinstea]n rom`ni creasc[,
Dreapta reform[]n veci tr[iasc[...
Cheile sun[... tot s-a deschis.

[1829]

*Elegie I**Trecutul*

Aur[scump[ce pieptu-mi poart[,
 Nume prea dulce ce gl[suiesc.
 +i buza-mi, limba-mi se-nsufle\esc,
 A vie\ii mele senina soart[!

So\ie bun[,]ngerul meu,
 Tovar[= vecinic, ce-o sf`nt[lege
 Prin vecinici noduri vru s[ne lege,
 Din doi s[fac[un singur eu;

Chip ce ca fulger ce-n nor tr[ie=te
 +-alt nor d-atinge, atunci pe loc
 Repede =arpe luce=te-un foc,
 Aprinde, arde tot ce-nt`lne=te;

Astfel,]ndat[ce s-a ivit,
 Luce=te-n minte-mi, m[-nfl[c[reaz[,
 Prin vine-mi repede circuleaz[
 Focul ce m-arde, =i-s fericit.

Cereasc[, limpede fericire
 Ce raiul na=te, dar foarte rar,
 L-Adam, la Eva]nt`iul dar
 Ca s[cunoasc[din nemurare!

E=ti fericit[, c[ci te iubesc,
 +i-nfl[c[rata asta sim\ire

Este nectarul de îndulcire
 Relelor toate ce m[-nt`lnesc.

Te iubesc, scump[, dar de ce trece
 Grabnica vreme iute la zbor?
 Ia, =i ne zice c[e trec[tor
 Tot, =i-l]mpinge la morm`nt rece.

P-ale ei aripi trecem =i noi;
 Pe nesim\ite, ah, tinere\ea
 Zice: *Adid...* =i b[tr`ne\ea
 Ne-arat[drumul plin de nevoi.

Trece, dar vezi-o c[e-nsemnat[
 D-amorul nostru, cel ne]nvins,
 Singur e vecinic =i neatins
 De sting[toarea-i m`n[-ntrarmat[.

Ici e minutul cel fericit
 }n care-amorul meu te z[re=te:
 "Tinere,-mi zice, d-acum tr[ie=te
 Sub legea singur[ce-am sfin\it."

+apoi cu binele se strecoar[,
 Se roag[; aspr[, dar, tu-l gone=ti;
 El cere pieptul, tu]l fere=ti...
 +i-ndat' el inima]mpresoar[.

O fur[! zboar[, =i nu-l mai vezi:
 Pe loc te pip[i, sim\i ce-\i lipse=te,
 O ceri, o cau\i, ea se une=te
 Cu-a mea-mpreun[, =i tu oftezi.

Dincoaci eu m`na plin de sfial[
 Dest[inuindu-m[o]ntinz,
 Cer a ta m`n[, tremur, coprinz,
 O str`ng, m[str`nge ea cu-ndr[zneal[.

+i ochii no=tri se r[t[cesc,
 Aprin=i de fl[c[ri se-ntuneceaz[,
 Se las, s-ardic[, se lumineaz[;
 Tot e t[cere, toate vorbesc.

Inima salt[, pieptul ne bate,
 Un foc p[trunde printr-am`ndoi;
 Ascuns nu este nimic]n noi,
 +i fapt[bun[, =i r[utate.

Colo vezi lacrimile curg`nd
 }ntr-o comoar[ce le adun[
 Ca dou[r`uri ce se-mpreun[
 C-un nume c`mpurile-ad[p`nd?

Dincol',o dulce d-amor z`mbire,
 +-apoi necazurile sosesc:
 Drumuri ghimpoase ni se g[tesc,
 Ceasuri amare de d[sp[r`ire.

Mun\i ne desparte, zilele trec
 +i n-au nici pace, nici m`ng`iere;
 Posomor`te duc =i durere,
 Gr[mad[relele se]ntrec.

Dar iat[ceasul de]nso`ire
 +i nec[latul meu jur[m`nt:

Credin[, dragoste, crez[m`nt
Jur \ie-n sf`nta noastr[unire.

+i-ndat[pacinicul Imeneu
Pe capul nostru m`na lui pune,
+i]n\eleptele-i griji =i bune
}ns`nuie=te]n pieptul meu.

Nod =i mai tare dup-asta vine,
Minuturi sfinte s[rb[torim:
Cerul ne face p[rin\i s[fim,
Bra\ele noastre acum sunt pline.

Numele tat/de dou[ori
Coboar[focul ce-n cer viaz[,
Ce p-a mea inim[v[p[iaz[
Ca doi puternici fl[c[ra\i sori.

Doi fii f[loasa-mi m`n[m`ng`ie
+i str`ns la pieptul meu]i lipesc,
Cu ei]n bra\ele cerul sl[vesc,
+i e pl[cuta la cer t[m`ie.

Dar ca luceaf[rul de apus,
Care cu seara pe cer s-arat[
+i c`nd luce=te, atunci =i-ndat[
Zice adio, piere, s-a dus!

Astfel n[dejdea-mi cea m`ng`ioas[,
Ce cu-al meu]nger]mi r[s[ri,

Atunci apuse c`nd se ivi
}n a mea inim[dureroas[.

}nger! cerescul meu serafin!
Ce-mi fuse oare a ta ivire?
Floare sau umbr[, vis, n[lucire?
Ah! izvor vecinic de lung suspin!

Din cer aicea ai fost o raz[?
Cu vro solie ai fost pornit?
(Ca-ntr-al meu suflet cel amor\it
S-aduci c[lidura?) sau cu vro paz[?

Slujba-\i]n grab[\i-o]mplinesti,
+i-mi dai o vecinic[s[rutare;
| i-ndreptezi zborul f[r-a=teptare
+i iar la postu-\i drept te opre=ti.

.

Iat[-ne, soro, iat[-ne dorul,
Omul =i soarta lui ce-nt`lnim;
Folosul este s[ne iubim,
Vremea s[treac[, s[stea amorul.

Ah, =i trec toate, n-a=tept =i zbor:
La v`nturi frunza cea fug[toare,
}n mare unda cea pl`ng[toare,
Omul la moarte mai gr[bitor.

Vremea gr[be=te, e c[l[toare;
P-ale ei aripi gr[bim =i noi

La toamna vie\ii plin[-n nevoi,
La b[tr`ne\e tremur[toare.

Dar noi nevoia =tim s[-nlesnim:
Unde e pace nu e durere,
Dragostea-n sine e m`ng`iere;
Soseasc[ceasul, noi ne g[tim.

[1830]

Elegie II

Dragele mele umbre

Vederea voastr[m[-nsufle\e=te,
Umbre mult scumpe ce m[c[ta\i,
+i al meu suflet se lini=te=te
C`nd]nainte-i v[ar[ta\i.
C`t e de dulce a voastr-ivire
La cel ce-a=teapt[]n am[gire
L-al n[dejdii viclean z`mbit!
Face\i adesea s[se strecoare
A voastre chipuri =i m[-nf[=oare
Cu v[lul nop\ii cel lini=tit.

Mi-a\i dat fiin\`a =i-ntreaga fire,
P[rin\i, ce-n miezul zilei-a\i apus;
D-at`tea chinuri, lung[m`hnire,
Al meu trist suflet j[li supus.
Voi u=ura\i-l, umbre-ndr[gite,

Voi din l[ca=uri nelocuite
 Pe fericire o]ndemna\i;
 P-ast[strein[face\i s[vie
 Necunoscut[mult mai mult mie;
 V[rog d-acolo o]ndrepta\i.

Lina ta m`n[m[u=ureaz[,
 T`n[r[maic[, =i-nsufle\esc,
 S[rut[tura-\i m[]nviaz[
 +i din odihn[-\i m[-mp[rt[=esc.
 Asupr[-mi ochii t[i a\inteaz[,
 Plini de iubire nu l[crimeaz[;
 Peste durere tu ai s[rit!
 Bl`nd ei revars[raz[cereasc[;
 Ah! p-a mea inim[ei citeasc[,
 Focul ei vaz[cel]nmul\it.

Z`mbire plin[de m`ng[iere,
 C`t e de dulce c`nd te ive=ti!
 A fi de tine cu-apropiere
 Este via\a ce d[ruie=ti...
 Ah! auritu-\i p[r f`lf`ie=te,
 M-atinge, unda-i m[r[core=te,
 Cade p-obrajii-mi cei]nfoca\i;
 +i a mea ploaie de l[crimare
 Pe el se vars[cu-mbel=ugare...
 Ah! cine-mi =terge ochii-nmuia\i ?...

Al meu p[rinte, ah, ce ivire!
 S[v[v[z iar[=i eu]nso\i\i!
 A voastre pasuri prin ce sim\ire

Nu se desparte? ah! voi iubi\i?
 +i fericire oare se poate
 F[r[iubire, ce nal\{ toate
 C`te de d`nsa se-nvrednicesc?
 Dumnezeu oare ce este-n sine?
 Dragoste, pace, marele bine.
 +i-n cine oare drep\ii tr[iesc?

Trista ta buz[vreo z`mbire
 Sau bucurie n-a cunoscut
 }n c`t[vreme]n desp[r\ire
 Asprimea soartei crud v-a \inut
 Vesel[-\i fa\ a acum z`mbe=te,
 Dragostea, pacea o-nsufle\ e=te:
 V[lul m`hnirii l-ai sf`=iat!
 O jum[tate lipsea din tine
 +i-ntreg c[nu e=ti sim\ eai]n sine.
 Str[in, dar iat[, te-ai]mp[cat!

}n acea lung[]ntrist[ciune,
 }n acea vreme de t`nguit,
 Peste durere, am[r[ciune
 Nu cumva, oare, \i-am gr[m[dit?!...
 A!!! o-ngrijire cu voi urmeaz[!
 Unire, pace v[]ndrepteaz[,
 }nger d-aproape str[juitor!
 Ochiul de tat[nu s-am[ge=te.
 Ah! al meu s`nge v[]nso\ e=te!
 Virgil!¹ tu, scumpe fiu =al meu dor!

¹ Numele fiului.

Te-arunc[-n bra\e-mi, str`ns te lipe=te
 +i lumineaz[-mi s`nul cel stins!
 D[-mi s[rutare ce b[ls[me=te
 Inima-mi ars[ce mi-ai aprins.
 A mele pasuri ne-ncredin\ate,
 De sarcin'anilor greuiate,
 De al t[u reazem tu le-ai lipsit:
 P[rin\ii-mi dar[pov[\uie=te,
 Du-i la lumina ce nu sfin\e=te,
 Fii lor tovar[= nedezipit.

Umbre mult drage!... ah, pu\in sta\i!
 Veni\i adesea, m[cerceta\i:
 Ceasul]mi este necunoscut;
 Pe l`ng[mine des v[afla\i,
 C`nd m-oi desface de acest lut
 }n bra\ul vostru s[m[lua\i.

[1830]

C`ntarea dimine\ii

C`ntarea dimine\ii
 Din buzi nevinovate
 Cui altui se cuvine,
 Puternice P[rinte,
 Dec`t \ie a da?

Tu e=ti st[p`n a toate,
 Tu e=ti preabunul tat[;

A ta putere sf`nt[
 F[ptura \ine-ntreag[,
 Ne \ine =i pe noi.

}n inim[, -n tot omul
 Tu ai s[dit dreptatea,
 Unirea =i fr[\ia,
 Tu con=tiin'a scump[,
 Tu bun ce-avem ne-ai dat.

P-aceste saduri sfinte
 R[coritoare ploaie
 De adev[r s[pice,
 S[creasc[, s[dea rodul,
 S[fim preaferic\i.

}ndrept[torul lumii,
 Tu ai sl[vit noroade,
 Le-ai dat tu legi preasfinte
 Ce \in aceste saduri;
 Sl[ve-te =i pe noi!

+aceste legi prea drepte
 Orice norod le calc[,
 Sau care nu le =tie,
 Cade, ruini r[m`ne,
 Se face ne=tiut.

Din slava str[mo=easc[
 De am c[zut, ne nal\;

De am uitat unirea
 Ce-i]nt[rea]n toate,
 Acum ne f[uni\i.

S[=tim c-avem dreptate,
 S[=tim ce, cine suntem,
 +-a=a s[nu se uite
 O na\ie sl[vit[
 Ce-am fost =i ce-am fi noi.

Cu to\ii, dar[, \ie
 C`nt[m c`ntare nou[;
 }n flac[ra unirii
 }ntindem m`ini la tine,
 Rug[m s[ne-nso\e=ti.

Ne luminez[mintea
 S[te cunoa=tem, bune,
 S[=tim c[ne e=ti tat[,
 S[te c`nt[m mai bine,
 +-a=a s[ne-mp[c[m.

[1830]

La moartea lui C`rlova

O, lira mea, suspin[! al t[u glas plin de jale
 }n umbr[s[r[sune, s[geam[la morm`nt:
 C`rlova¹ nu mai este!!! suspin[p-a lui cale
 -i f[s[se auz[pe aripe de v`nt:
 "C`rlova nu mai este! =i lira-i a-ncetat!"

O, t`n[r c`nt[re\!e! pas[re trec[toare!
 Abia te-ntraripase=i, abia dulcele-\i glas
 Chema s[te auz[pe craca s[lt[toare
 Pe c[l[tori, =i-ndat[, oprindu-le-a lor pas,
 |intind a lor vedere... tu zbori =i i-ai l[sat!

Tu ai ur`t o \ar[unde pu\ini ascult[
 Sau unde-a ta c`ntare cu ei nu }nso\e=ti;
 }nc[tr[ind, tu via\ a o petreceai mai mult[
 Sorbit }n armonia a cetelor cere=ti,
 Unde osta=d-aicea acol-ai =i gr[bit.

Sub t`n[ra ta m`n[, degetele-arz[toare,
 Acum se-nfioreaz[lir[de serafimi;

¹ Vasilache C`rlova, poet rom`n ale c[rui poezii }n multe r`nduri s-au v[zut }n *Curierul rom`nesc*, s-a n[scut }n anul 1809 =i, ajung`nd }n v`rst[de 17 ani, a }nceput a=i dezvoltat talentul s[u poetic prin mici, dar pline de foc poeme. }n v`rst[de 18 ani a f[cut poema intitulat[*P[storul }ntristat*; la 19 ani, *Ruinele T`rgovi=tii*, *R[sunetul unui fluier*, *Rug[ciunea* =i altele; la 21, *Mar-ul rom`nilor*, *Ero =i Leandru*, =i a }nceput traduc\ia vestitei tragedii *Zaira*, din care a lucrat numai un act; la v`rsta de 22 ani a intrat }n r`ndurile o=tirilor p[m`ntene=ti, unde cu mare pagub[a patriei =i a literaturii rom`ne=ti a murit dup[o boal[de 14 zile. Originea =i cre=terea acestui t`n[r a fost mai mult din T`rgovi=te.

Asculi tu alte imnuri, Incepi alt[c`ntare
 +i-ndemni tu al[i r[zboinici, vitejii heruvimi,
 +i alt post mai cu slav[\i-a fost \ie g[tit.

Acolo-\i era locul al t[u de mo=tenire:
 Poetul aci este str[in =i c[l]tor;
 Astfel vulturul m`ndru din nalta sa privire
 Parc[ar zice lumii din marele s[u zbor:
 P[m`ntul mi-este leag[n, dar locuiesc]n cer.

O, fenomen ce-n veacuri abia c`nd se ive=te,
 O, stea care r[sare chiar]ntr-al s[u apus!
 Ce fu a ta lucire? +i ce ne preveste=te?
 Ce]nger te]ntoarce? Ce]nger te-a adus?
 +i cum se pun acelea care cu tine pier?

De unde e=ti, ascult[jelinda mea c`ntare,
 Vezi lacrima ce pic[pe scumpul t[u morm`nt.
]n ceasul dup[urm[,]n cea d-aici plecare
 Iubi\ii-\i f[r[mine, cu cei ce nu mai s`nt,
 V[zur[cum \i-iei zborul, =i tuciuil trist vestea.

.

+i eu sunt ca metalul ce pl`nge dup[tine,
 Prin focuri de durere trecut =i l[murit,
 +i patimile repezi izbind inima-n mine,
 Fie=tecare scoate un sunet osebit,
 Care-astupat muge=te, se-neac[iar]n ea.

Lutoasa mea fiin\[aci se z[bove=te,
 Dar eu sunt dup[tine, pe urm[-\i te-nsol\esc;
 R`vna p-ale ei aripi acolo m[r[pe=te

+i soarta ta cea lesne]n veci eu o doresc,
Dar... plumbul datoriei m[trage iar[jos.

Cu care leg[tur[afirea mea se-ntin[,
]ntocmai ca =tejarul ad`nc r[d[cinat?!
V`ntul c`nd se r[scoal[, el geme =i suspin[,
Trosne=te =i r[stoarn[orice l-a-nconjurat,
+i tot ce mai r[m`ne prive=te dureros.

Vai! iat[a mea soart[, =i c`t de pov[roas[!
Iar tu ai fost ca floarea acea prim[v[roas[
Ce-o smulge,-o ia zefirul, =i=i las-al s[u miros.

[1831]

*Serafimul =i heruvimul
sau M`ng`ierea con=tiin\ei
=i mustrarea cugetului*

Bl`nd serafim! o,]nger! ce este-a ta solie?
Care]i este slujba? Ce vrei aicea jos?
Pacea veste=ti tu lumii? Pacea aduci tu mie?
Ce fl[c[ri pui]n s`nu-mi, o, serafim frumos?!

Ochii t[i... e seninul,
Buza ta e z`mbirea,
Fa\ta ta e bl`nde\ea,
Ca pieptu-\i nu e crinul;

Dragoste \i-e privirea,
Totul e=ti frumuse\ea.

Fiin\ a-\i lumineaz[,
M[rirea te-nconjoar[,
Lini=tea te-nso\ e=te:
Pasu-\i de nainteaz[,
Slava-mprejuru-\i zboar[,
Preajma-\i pace veste=te.

Frumos serafim!]mi place
La tine a m[uita,
}n ochii t[i a c[ta;
Lumina lor este lin[!
}n ochi-mi izbe=te plin[
Bl`nda lor, senina pace.

Tu m[]nve\i c`ntarea,
Tu]mi]nsufli pieptul,
Tu]mi ar[\i c[rarea
Care merge d-a dreptul
La fiica armoniei.

Lira ta e cereasc[,
Glasul ei m-aripeaz[,
Fiin\ a-mi p[m`nteasc[
}n zborul s[u cuteaz[
La scaunul veciei.

+i-n somnu-mi, =i aieva fiin\ a-\i m[-nso\ e=te;
Chipu-\i mi-e fa\ oriunde,]n preajma mea el zboar[

Din soare se repede, din lun[str[luce=te,
Dup[p[m`nt se nal[, din ceruri se coboar[.

Pe la f`nt`ni m-a=teapt[, cu unda se r[sfr`nge,
Cu frunza]mi =opte=te, cu zefirul suspin[,
Cu valea]mi r[spunde, cu patima mea pl`nge,
Cu dealul se]nal[, cu c`mpul se alin[.

Cu floarea se d[-n leag[n, cu iarba undoiaz[;
Livedea]l arat[, dumbrava-l subascunde;
}n ziu[=i]n noapte, la umbr[=i]n raz[
Nu e n[luc[, -mi spune, m[m`ng`ie oriunde.

Durerea mi-o adoarme, lacrima el mi-o =terge,
+i pe p[m`nt, =i-n ceruri n[dejdea mi-o arat[.
Cu glasul con=tiin\ei el]nainte-mi merge,
Bl`nd, dulce, vesel; =aspru nu l-am v[zut vrodat[.

Frumo=i]i sunt ochii! frumoas[\i-e fa\!
Frumos]i e zborul, o,]nger ceresc!
+i de-mi este drag[, de-mi place via\,
E d-ast sf`nt nesa\iu ca s[te privesc.

Fie ca-n veci astfel s-am a ta fiin\!
Fa\ ta s[-mi r`z[p`n[la morm`nt,
Ochii-\i s[-mi aprinz[supusa-mi credin\[,
Lumina-\i luceasc[la slabu-mi cuv`nt!

C`nd va bate ceasul]ntoarcerii mele,
C`nd la judecat[m[voi ar[ta
(Momente ce omul le simte mai grele),
Tu =atunci, o,]nger, dar! m[vei urma!

* * *

R[zboinice, viteze, heruvim]nfocate,
 }mplinitor prea stra=nic urgiilor cere=ti!
 Repede]nger!

Ochii t[i sc`nteiaz[,
 Bra\ul t[u e puterea,
 Sabia-\i fl[c[reaz[,
 Crunt[]\i e vederea,
 Fa\ta e fior!

]n urm[-\i e dreptate,
]n preajm[-\i str[=nicia;
 Glasul t[u m[str[bate,
 Totul e=ti vitejia
 +i fulger arz[tor!

Heruvim! m[-nfioreaz[
 }nmul\ita ta vedere,
 Mul\ii t[i ochi privegheaz[
 Ca singura prevedere.
 Eu te v[z, =i m[sfiesc.

Inima-mi nu te ura=te,
 Tremur[l-a ta ivire
 +i-n ad`ncul ei se na=te
 O firoas[cinstire,
 Un foc arz[tor, ceresc!

Eu v[z]n tine pe-mplinitorul
 Acelei drepte urgii cere=ti,

Eu v[z]n tine pe p[zitorul
 Vechii r[stri=te cei str[mo=e=ti.

Astfel al lumii b[tr`nul Tat[
 Din pomul vie\ii c-a cutezat,
 L-a fericirii poart[-ncuiat[
 Pl`ngea p[catu-i cel neiertat.

Tu-mi opre=ti raiul, mi-aduci aminte
 A mea gre=eal[, =i m[-ngrozesc!
 Limba ta tace, n-auz cuvinte,
 Dar \i ard ochii, ei \mi vorbesc.

C`nd viforul se scoal[, c`nd cerul se m`nie,
 C`nd negura se-ntinde, c`nd norii se-mpletesc,
 C`nd focul =erpuie=te d-a lungul \n t[rie
 Cu fulgerul, atuncea cu groaz[te privesc.

C`nd marea se r[scoal[, volbur[-nt[r`tat[,
 C`nd undele-i muginde se nal\[spumeg`nd,
 Fiiin\`a-mi ca o barc[de cuget spulberat[
 Pe fie=care st`nc[te vede - amenin`\`nd.

+i c`nd fumeg[mun\ii, vulcanul c`nd turbeaz[,
 C`nd fl[c[ri rotitoare p`n[la ceruri zbor,
 C`nd tremur[p[m`ntul, v[zduhul sc`nteiaz[,
 Al meu suflet te vede \n orice meteor.

Pe orice sp[im`nteaz[=amenin\[via\`a,
 \n orice loc de groaz[, acolo te z[resc:
 Ca tunetul \i-e glasul, ca fulgerul \i-e fa\`a!
 Fulger \n mine trece c`nd ochii-mi te-nt`lnesc!

Viforul bubuie, zboar[,
 Criv[\ul v`j`ie, trece,
 Tremurul salt[, doboar[,
 Tr[snetul arde, petrece
 Cu cugetul c`nd vii.

Grindina bate, r[ne=te,
 Stingerea pasu-i urmeaz[;
 Seceta seac[, sterpeaz[,
 Foametea rumpe, r[cne=te,
 Boalele zbiar[, turbeaz[,
 Moartea doboar[, cose=te
 Os`nda tu c`nd \ii.

Arat[-mi os`nda,]n veci m[mustreaz[,
 Nu]mi ierta vina c`tu=i de pu\in;
]n a mea via\[tu m[]ndrepteaz[
 C`nd fapte=i g`nduri rele m[]ntin.

]ns[c`nd grozavul al meu ceas va bate
 +i c`nd vei da semnul, o, drept heruvim,
 Atunci \i-adu-aminte c[tu e-ti un frate
 Cu-al meu bl`nd=i dulce, frumos serafim.

[1833/

Portret

Coroana pe cre=tet]n veci se-mplete=te,
]n ochii-\i, seninul cel mai]mp[cat;
 Z`mbetul]n buze-\i vesel str[luce=te,
 Inima e-n chipu-\i cel nevinovat.

Dec` t alte nimfe cu fruntea mai nalt[,
 Peste ele falnic, f[r-a =ti, prive=ti.
 Dulce ca bl` nde\ea, =i bl` nde\e alt[
 Tu nu =tii, copil[, c[]mp[r]\e=ti!

S` nul t[u u=ure =i bl` nd]nvele=te
 Inima-\i, altarul d-un ceresc amor;
 Focul lui sub d` nsul arde, colc[ie=te
 Unde, unde-l umfl[suspinul]n dor.

Ca luna de noapte, ca d` nsa de lin[,
 Frumoas[ca via\a celui fericit,
 Vesel[ca ziua de mai prea senin[,
 Edenul]n pieptu-\i e]ns` nuit!

Z` mbind[ca cerul, ca el tr[snitoare,
 Marea-cuviin\[]\i d[al s[u glas;
 Pasul aurorei cei r[coritoare
 E mai pu\in m` ndru dec` t al t[u pas.

Ea c` nd se ive=te, noaptea risipe=te;
 +i fa\ a ta-n s` nu-mi gem[tor, noptos,
 Revars[lumin[; n[dejdea-mi z` mbe=te,
 La inim[-mi vede soare luminos.

Model al virtutei!]ns[=i fericirea!
 Care p[rin\i astfel te des[v` r=esc?
 Ochii lor cei tineri]i fur[uimirea
 Ochilor mei umezi ce-n veci te privesc!

Ce raz[de pace s`nu-`i lumineaz[,
 Fiic[fericit[? Ce e ast amor
 Care cu privirea-`i ca o alt[raz[
 C[tre cer din ochii-`i]=i ia al s[u zbor?

S[fii tu n[dejdea? s[fii tu credin`a?
 Sau dragostea]ns[=i vii s[ne ar[`i?!
 Vorba-`i]nsuflat[`i-arat[fiin`a,
 Fericit amestec astor zeit[`i!

[1836]

Adio la anul 1832

Num[r`nd ceasurile.

.....

Dou[sprezece! Adio, o, an! +i ai trecut!
 Tu nu mai vii,]ntocmai ca umbra ce eu pl`ng!
 Adio!]ntru tine n[dejdea m-a v`ndut.
 Pomeniri scumpe multe eu]ntru tine str`ng.

Am pl`ns, am aflat pace, m-am bucurat, gemut,
 Ur[, dragoste-n tine, priete=ug, du=mani...
 Ah!]ngerul meu]n tine ca tine l-am pierdut!
 Tu mi-ai adus at`tea ce nu mi-au adus ani.

Acuma treci! adio! =-asupr[-mi tu ai tras
 Povara ce m[-mpinge unde =i tu te duci.
 O! p-a mea frunte c`te cugete r`nduri trec!!!

Faptele mele-n tine ca semne au r[mas,
 Tu le p[strezi, =i-n s`nu-\i ele nu sunt n[luci.
 Fi-vor bune mai multe, sau relele]ntrec?!

[1836/

Dest/inuirea

I

Inima-mi obosit[— =i nu de ani, nu]nc[, —
 Griji, datorii, povar[pe ea se gr[m[desc;
 Valuri, crive\e-ntr-]nsa ca-n vulc[noas[st`nc[
 Izbesc, se-nfr`ng cu muget, mai repezi n[v]lesc.

Pe la-nceputul verii vifore prea geroase
 Asupr[-i se r[scoal[s-o-nghe\e-aci pe loc,
 S`ngele-mi s[-l]nchege, ce-n unde spumegoase
 Prin vine-mi se repede; dar ea e toat-un foc!

Un foc! =i ca acela ce arde-ntr-o c`mpie
 Albit[de troiene =i toat[-n vijelie,
 Ce arde ca s[arz[, de v`nturi spulberat,

Arsura e]ntr-]nsul, care]l mistuie=te,
 +i nimeni nici d-aproape de el nu se-nc[lze=te;
 Lumina-i face groaz[=i celui]nghe\at.

II

S-o face el cenu=[? vreun p`rjol v-aduce?
 Nu =tiu... Dar a lui urm[ne=tears[-n veci va fi

+i oric`nd c[l[torul pasul p-aci=î va duce,
Opriindu-s-o s[zic[: "Odat-a ars aci."

Ah! fie-n veci ca focu-mi s[n-aib[vreun nume,
Str[in =î rece fie oric`nd aicea jos,
+i f[r[s[-l cunoasc[, sa-l vaz[veacuri, lume
Ca meteor de groaz[, comet prea fioros!

F[r[s[-i =tie drumul =î d-unde oare vine,
Dincolo el de fa\[s[se vedeasc[bine
+-acolo s[m-arate =î eu cine am fost.

Fi-mi-va el spre os`nd[? Fi-mi-va spre r[spl[tire?
Dragoste e fiin\`a-i, raz[de nemurire,
Fala vie\`ii mele =î]nsu=î al meu post.

III

Sub degete-mi r[sun[, lir[, te-nfioreaz[,
Spune ce e poetul]n ast loc os`ndit,
Cum el dintr-]nsul raiul oriunde-nfiin\`eaz[
+i=î face fericirea din bine-nchipuit.

C`nd c`nt[el, s-aude, veacurile r[sun[; .
C`nd se]nchin[, cerul el]l coboar[jos;
Dragostea lui e fl[c[ri =î ura lui detun[,
Bl`nde\`ea-i e seninul acel mai luminos.

Ferice de acela pe care el sl[ve=te!
La nemurire zboar[, ce el i-o preg[te=te;
]n buza lui e slava ce duhu-i =î-a croit;

}n m`n[-i e cununa ce-n veci st[]nverzit[,
 }n pieptu-i e altarul pe care e sl[vit[
 Aleasa frumuse\ e ce el a-nvrednicit.

IV

Cerul e al meu templu =i singura-nchinare,
 Seninul lui e semnul prin care]l sl[vesc;
 Prin alb[struia-i fa\[se-nsufl-a mea c`ntare,
 Luceferii lui raze de via\[-mi r[sp`ndesc.

Acolo e n[dejdea-mi ce-n veci ea]mi z`mbe=te,
 D-acolo a=tept roua, balsam m`ntuitor;
 Aci a mea trufie se-nchin[, se smere=te,
 -i]nainte-i tain[nu este al meu dor.

Muza-mi se umile=te, lira-mi abia suspin[,
 Geniu=-i pierde zborul =i fruntea-mi se]nclin[;
 Din versuri]ndr[zneala cu totul a lipsit.

Inima-mi]n t[cere a=teapt[-n m[rmurire
 Raz[de m`ng`iere l-a sa dest[iniuire...
 E ceasul]nchin[rii! =i... omul st[smerit,

[1836]

Visul

I

O alt[auror[]n sufletu-mi luce=te,
 Raz[necunoscut[d-a altor lumi ziori;
 Ochii mi se deschide, =i-n ochii mei z`mbe=te
 Ziua zilelor noastre, vecii netrec[tori.

Veacurile, via\a-mi ca nop\i se strecurar[,
 +i-ncovoiat pe groapa-mi o v[z c[s-a deschis
 +i-mi face loc printr-]nsa s[trec peste hotar[—
 E poarta vecinicieii!... =i m[de=tept din vis!

Fruntea-mi albit[toat[c[tre p[m`nt se las[,
 Bra\ele-mi rezemate toiagul meu apas[;
 Iar sufletu-mi se-ntoarce =i cat[]napoi...

O, zile! sau ce nume vou[vi se cuvine?...
 Dar a\i trecut! ce trece mai mult el nu mai vine.
 Era mai dinainte s[v[]ntreb pe voi.

II

Ce noapte variat[! ce groaznic[vedere!
 Stai! }mi aduc aminte:]n vis eu m[f[ceam
 C-a= fi fost prunc,]mi pare, =i f[r[grijii, durere,
 }n casa p[rinteasc[cu grij[m[cre=team.

Trei fra\i ce avusesem p[rin\ii mei pierdur[
 +i r[m[sesem singur cu-al lor fierbinte dor;

Trei fii cre=tea]n mine t`n[ra lor c[ldur[
+i le z`mbea]n mine toat[n[dejdea lor.

La v`rsta mea,]n chipu-mi c-o lung[suspinare
Ei se uita, =i-n ele afla asem[nare
Acelor umbre scumpe ce ne-ncetat vedea.

Eu nu =tiam necazul, nu cuno=team m`hnire,
Lipsa mi-era str[in[, =-orice nenorocire;
}n bra\ul]ngrijirii r[ul nu]ndr[znea.

III

Dar visu=-i schimb[fa\ a, se pref[ur[toate
+i parc[de c`nd lumea p[rin\i nu am avut;
Sim\ii cruzimea soartei]n recea str[in[tate
+i m[v[zui]n lume pustiu, necunoscut.

Ai mei m[p[r[sir[: p-a mea copil[rie
Grijile dau n[val[, nevoia cunoscul;
Se ve=tezi pe fa\ a-mi oricare bucurie
+-orice amar al vie\ii p`n[]n fund b[ui.

}n voile-nt`mpl[rii,]ntru a mea sudoare
}mi c`=tigam o hran[abia-ndestul[toare,
}mpins de v`ntul soartei sub cer f[r[senin,

F[r[nici o pova\ [=i f[r-ad[postire
}n voia-mi ne-ndr[znea\ [=i f[r[]ngrijire.
C`t e de crud s[te-afl[]ntre ai t[i str[in[

IV

Dar un n[luc urmeaz[, =i visu-=i schimb[fa\`a.
 M[pomenii]n drumu-mi tovar[= c[aveam:
 Pare c[m[-nsurasem, =-amara mea via\
 Cu o fiin\ drag[p[rta= o]ndulceam.

C` t o iubeam! =i c` t[sim\eam eu fericire!
 Eu o vedeam un]nger chiar]ntr-adins venit,
 Nedezlipit tovar[= l-a mea nenorocire,
 Ca s[aduc[pacea]n sufletu-mi m` hnit.

Ce bunuri eu printr-]nsa, ce mul\umiri pl[cute
 +i ce sim\iri fierbinte, pl[ceri necunoscute
 }n dragostele noastre din zi]n zi vedeam!

Prin ea m[f[cui tat[; sim\irea-mi adormit[
 Se de=tept[l-ast nume; fiin\`a-mi]nmul\it[
 Se revie de focul prin care eu tr[iam.

V

Visu-=i mai \inea =irul, dar cu ceva schimbare.
 +i se f[cea c[traiu-mi ceva se mai lesni;
 Vedeam]n a mea cas[bogata-ndestulare
 +i-n preajma mea mul\ime de lume-a se hr[ni.

Mul\ime de mijloace acum mi se-nlesnir[,
 Drumuri deosebite acum mi s-au deschis,
 +i bun[t\i, p[cate, amestec se-nmul\ir[,
 +i m`ng`ieri, =i chinuri m[zv`rcolea]n vis.

Pe c`mpul norocirii objetele]n sfad[,
Spini, flori, verdea\-amestec se-nf[\i=a gr[mad[,
Cuv`nt, vedere, cuget...]n tot m[r[t[ceam.

Plecam pe c[r[ri netezi =i foarte-ntortoiate;
Stam s[-mi mai iau odihn[, =i g`nduri mestecate
M[]ndrepta-n picioare, m-oprea... =i iar porneam.

VI

Dar visu=-i schimb[fa\`a, =i iar[=i l`ng[mine
V[zui acea fiin\[\ ce-at`ta o iubeam.
Dar ce fel de schimb magic la ochii mei]mi vine!
P-acea fiin\[\ scump[eu n-o mai cuno=team.

Pare c[era rece l-ad`nca mea durere;
O, tain[-ngrozitoare, abia]mi r[spundea!
C[ut[turi fatale avea a ei vedere,
-i c`nd vorbea, ca tr[snet]n sufletu-mi izbea.

Ca cugetul, ca umbra era nedezipit[,
Vr[jma=[pe odihna-mi era ne]mbl`nzit[;
Zicea c[m[iube=te, =i-n dragoste-i turba.

Ura-i]mi era pace =i dragostea-i os`nd[,
Rece-ntr-a ei m`nie =i foc c`nd era bl`nd[;
Ce-amestec =i]ntr-]nsa, =i-n mine volbura!

Eu o iubeam, — o groaz[m[tr[gea]napoi;
Ea era a mea via\[\! =i ce via\[-ngrozitoare!
Voiam... Dar pentru mine nu era voi,
Vream s-o ur[sc... mi-era o munc[-omor`toare.

}mi imputa vini ce nu le aveam;
 A=teptam os`nd[la orice fapt[mare;
 Eram b[nuit chiar c`nd m[smeream,
 +-apoi,]mp[cat[, era iert[toare.

Spaima]n mine intrase,
 B[nuiala m[cuprinsese,
 Sufletul mi se-nghe\ase,
 Cugete r`nduri ne]n\elese
 Prin minte-mi repede v`jia.

Un chin, un iad, o munc[era a mea via\[,
 Demonul geloziei turbat m[sf`=ia;
 Veninul din r[runchii-i]n veci m[otr[vea,
 N[pastea]ndr[cit[r`njea pe a lui fa\].

}n veci f[r[de moarte;
 }n veci se omora,
 Se-ncol[cea]n toarte
 +i-n veci m[blestema.

VII

Atunci eu l`ng[mine v[zui dou[fiin\e
 Nevinovate, -ntocmai a=a precum eram;
 Lor le era ocar[a mele suferin\e,
 +i la acea n[paste mai r[u m[chinuiam.

}n veci a lor necinste mie mi-era durere
 +i-n veci f[r[de voia-mi eu le eram fatal;
 }ns[tov[r[=ia mi-era o m`ng`iere
 }n muncile-mi schimbate]n locul infernal.

Priete=ug]n mine curat se=ns`nuie=te,
 +i locul de os`nd[nu m[mai]ngroze=te,
 Un rai]mi era]nsu=i al]nchisorii s`n.

Dragostea ce se na=te]n muncile robiri,
 Prieten din necazuri, p[rta= nenorocirii,
 Sunt]ns[=i cur[\ia, =i vecinice r[m`n.

}mi era drage aste fiin\e,
 }mi era scump[a lor vedere;
 Mi-era un balsam l-a mea durere;
 Cele din ceruri dulci cuno=tin\e
 Era mai slabe dec`t a mea.

Tr[iam]n ele, =-a mea via\
 Mi-era n[dejde =i fericire;
 Dumnezeu]nsu=i =i omenire
 Sl[veam fanatic]n a lor fa\
 +-a mea=nchinare m[fericea.

Raiul credin\ei, acel ferice,
 Binele-acela f[r[de nume,
 Acea via\
 Care n[dejdea]n fund ne zice,
 Toate prin ele eu le visam.

Acea din ceruri sf`nt[c[ldur[,
 Dragostea]ns[=i, bl`nda credin\
 Pusese-n mine a for fiin\
 +i a lor faguri]ntr-a mea gur[,
 +i al lor nume eu r[suflam.

Inima-mi toat[]n]nfocare
 Vulcanul Etna]nsu=i era,
 Insul[-n valuri statornic sta
 }n viforoasa, muginda mare,
 Unde-acel nume era]nscris.

A lor fiin\e se pref[cur[
 Una-ntr-un dulce, bl`nd serafim,
 Alta c-o sf`nt[, repede-arsur[,
 }n paznic stra=nic, bun heruvim.

Unul d-aproape era-mp[care
 +i m`ng`iere la ce lucram;
 Alta de cuget sf`nt[mustrare
 }mi zicea vina =i m[-ndreptam.

Geniuri dou[m`ntuitoare
 A mea visare le-nf[\i=a;
 A min\ii mele sf[tuitoare,
 Ele]n via\[m[]ndrepta.

Astfel g`ndirea-mi cea ad`ncat[
 }n visu-mi dulce mi le forma;
 Dar o schimbare nea=teptat[
 Goni n[lucul ce m[-n=ela.

VIII

]n sf`ntul meu nesa\iu, delirul meu cel mare,
 Pe dragile fiin\e ardeam s[le privesc,
 +i s-aprindea]n mine o nalt[]nfocare
 De ele s[m-apropii =i dorul s[-mi v[desc.

Ele fugeau de mine =i-n veci mi-erau de fa\[,
]n veci eu dup[ele eram neobosit;
]n goan-ostenitoare ele mi-erau pova\[,
 Dar s[le-ajung vrodat[]n veci mi-a fost oprit.

Fantome de n[dejde, fiin\`e-aeriene
 +i f[r[de amestec cu cele p[m`ntene!
 Cu mintea-mi cea hr[pit[seme\ m[-ntraripam.

Ele z`mbeau la r`vna-mi =i-mi imputa-ndr[zneala,
 Poruncitorul deget]mi ar[ta gre=ala.
 Nebun d-a mea ru=ine, mai repede zburam.

IX

Dar f[r[veste-odat[un tr[snet =erpuie=te
 R[s[r, =i l`ng[mine v[z mort unul din fii.
 Eu m[de=tept de cuget! =i cugetu-mi vorbe=te:
 "Opre=te,]ndr[zne=te! la muma lor s[vii."

O v[z iar l`ng[mine, galben[, ve=tezit[;
 Ea nu era schimbat[, ci eu m-am fost schimbat;
]n inima-mi rebel[o ur[umilit[
 P-ascuns se furi=ase =ad`nc s-a fost cuibat.

O vin[-n veci aduce o vin[=i mai mare,
 +-o patim[pe alta =i mai sf`=ietoare,
 +-a lor naval[este =iroi pustiitor.

Iar omu-n]ntuneric pip[ie, =ov[ie=te;
 R`pa e sub picioare, omul se pr[v[le=te.
 Astfel p[catul este viclean =-am[gitor!

X

M[pomenii]n cas[-mi, =i visu=-i schimb[fa\,a,
 }n s`nul casei mele eu m[vedeam str[in:
 Tot nu \inea de mine, =i]ns[=i a mea via\].
 Rece, fierbinte-n toate, totul mi-era un chin.

Voiam s[-mi vin]n sine-mi din lunga-mi r[t[cire;
 Cerui s[-mi v[z copiii; dar nu erau mai mult.
 Un dor f[r[de moarte izbi a mea sim\ire
 +i numele de tat[eu]ng`nat l-ascult.

Alte fiin\e scumpe v[zui pe l`ng[mine,
 Al lor z`mbet la rana-mi f[cea un mare bine,
 +-ast schimb de m`ng`iere mai r[u m[sf`ia.

Parc[sim\eam]n mine o slab[bucurie,
 Dar cugetu-mi pierduse t`n[ra-i cur[ie,
 Pacea cea veche-n s`nu-mi mai mult nu locuia.

XI

Voiam s[-mi sparg veninul, s[uit cele trecute;
 Munca]mi era drag[, ca uria= munceam;
 Roduri scotea-nsutite puterile-mi pierdute:
 Folosul l-aveau al\ii, eu lipsa dob`ndeam.

Petreccri]n\elepte, afl[ri ingenioase
 Mintea-mi prea obosit[gr[mad[izvodea,
 +-a tristului meu suflet icoane credincioase
 Ispr[vi avea destule, dar =ir nu mai \inea.

Lumea se]nv[\ase s[m-aib[pentru sine,
+i orice obosire sau munc[pentru mine
Mi-era o mare vin[—=i aspru m-os`ndea!

Mi-era p[cat de moarte oricare sl[biciune
+i fapte-obicinuite oricare fapte bune;
Un rob str[ini =i rude al lor m[socotea.

XII

Dar visu-=i schimb[fa\ a. Cu cruda a mea soart[
Pare c[m[-mp[casem =-odat[iar v[zui
Pe heruvimu-acela l-a fericirii poart[,
Schimbat]n negru]nger, =i nu-l mai cunoscui.

Ce spaim[de-ntuneric! ce iazm[-ngrozitoare!
Viclean ascuns, f[\arnic,]mpeli\at Satan.
Un duh seme\ de vrajb[, turbat de r[zbunare!
+arpe]i era limba, pe cinstea mea du=man!

]n faptele-i spurcate era]nsu=i p[catul,
Sub masc[de virtute vedeai pe vinovatul;
]n veci dup-ale sale =i umbra-i b[nuia.

Ardea s[-l creaz[lumea de cinste, cur[\ie,
+i lumea-l vedea-ntocmai ocar[, viclenie;
+i c`nd afla c[-l =tie, atuncea se-ndr[cea.

XIII

Parc[era femeie... tr[suri amestecate
Se g`lcevea pe fa\ a-i de nevoia= b[rbat:

Lung[, lung[, sub\ire =i oase]n=irate,
O sprinten[mom`ie forma grozavu-i stat.

Ochii]i erau negri =-un foc]n ei de s`nge,
Sub ei un nas lung, groaznic umfla fatale n[ri;
Gura-i, un iad de larg[, voia cochet a str`nge;
Sc[l`mbu era-n fa\`a-i,]n trupu-i,]n mi=c[ri.

Galben[=i uscat[fa\`a-i cea lunguiat[,
P`n[la urechi buza-i d-ocar[-nveninat[,
Un rumen de strigoaic[]n veci se-mprumuta.

Picioare de insect[ce foametea veste=te,
}n veci nes\`ioas[cu cinstea se hr[ne=te
De la str[in =i rude, f[r-a putea-o da.

XIV

Visu-=i mai \inea =irul, dar cu ceva schimbare;
+-ast]nger de-ntuneric]n veci m[ispitea,
Spion faptelor mele ardea de r[zbunare
+i-n tribunalul lumii p`r`= m[os`ndea!

O sf`nt[hot[r`re m-arm[]ntru putere
S[rabd ast[ispit[. Dar, Doamne! ce v[zui?
Ast duh de r[zvr[tire era]nsu=i muiere,
+i nici o deosebire de drac nu cunoscu!

Sa aibi]n veci de fa\[o singur[idee!
S[=tii c[a ta tain[e-n m`n[de femeie,
+i ea s[te supuie]n spate-a o purta!

Adev[rat u=ure, n-aveam vreo povar[;
 Dar greu e s-aibi asupr[-\i femeia cea u=oar[
 +i-n voile-i vrodat[s[nu po\i a intra!

XV

Aduse]nt`mplarea =i visu=-i schimb[fa\ a;
 Taina-mi nu mai fu tain[, povara scuturai;
 Pare c[eram slobod, voi s[-mi schimb via\ a,
 Dar nici o fericire mai mult nu mai aflai.

]n oricare-a mea fapt[eu n-aveam m`ng`iere,
]n oricare prieten aflam ascuns vr[jma=,
]n orice om o spaim[,]n mine o durere,
 O vecinic[os`nd[chiar]ntr-al meu l[ca=.

Ur`sem omenirea]n c`\i]i cunoscusem
 +i mi-era drag tot omul pe care nu-l v[zusem,
 +i dec`t to\i pe mine mai mult m[os`ndeam.

M[]nv[\asem vina ca s[mi-o dau tot mie;
 Ast obicei cu lumea m-avea]ntru fr[ie
 +-apurarea cu mine f[cea de m[-nvr[jbeam.

XVI

Trecutul pentru mine =tersese-orice p[rere
 +i orice suvenire ad`nc m[sf`=ia,
 Iar viitorul groaznic]mi prevestea durere;
 N[dejdea m[ur`se,]nc`t nici m-am[gea.

Vream s[desfac cu lumea oricare leg[tur[,
 S[fiu slobod]n toate, s[fiu numai al meu,
 Dar m[\inea]ntr-]nsa o singur[f[ptur[
 Ce-mi r[sfr`ngea]n lume pe]nsu=i Dumnezeu.

Taina aceasta vecinic la om nu va fi zis[:
 }n inima-mi zdrobit[]n fl[c[ri este scris[,
 Ce =i a ei \[r`n[]n veci o va-nc[lzi;

E scris[]ntr-o limb[aci necunoscut[
 Pe inima-mi ce geme =i care-n veci e mut[,
 +i singur numai mie mi-e dat a o citi.

XVII

Lumea]mi era drag[; privata mea via\[,
 C`nd vesel[, c`nd trist[,]ntr-]nsa petreceam;
 Dar perspectiva lumii]=i pierde a ei fa\
 Privind-o de aproape precum eu o priveam.

Amestecu-ntre oameni te-neac[de-mbulzire
 +i dac[de la d`n=i nu iei vinile lor,
 Silit a-ntoarce r[ul l-a lor nedrept[\ire;
 Dar paza personal[te face b[nuitor.

+i rea e b[nuiala! un vierme al vie\ii
 Ce n-ascult[cuv`ntul, nici lini=tea pove\iii!
 Omul supus la d`nsa]n veci e tic[los.

Gre=ita cugetare ce-duce fericirea
 N-o schimb pe adev[rul ce-mi stinge n[lucirea,
 +-un ideal ferice mi-l surp[de tot jos.

Pe aripile vremii zbură =a mea via\[,
 Cu v`rst-a mele patimi p[=ind se potolea;
 Dar viiul spre sear[cre=te de diminea\[,
 +i viiurile mele cu v`rsta se m[rea.

Ce n-a= fi dat s[-nt` mipin =tiin\ a b[rb[\iei,
 S[-mi lumineze via\ a tovar[= deplin
 Cu-ncrederea aceea a nevinov[\iei
 +i al copil[rie-mi bl`ndul acel senin!

R`vna mi se stinsese,]n toate eram rece,
 Primejdie ori pace =tiam c[-n r`ndu-i trece.
 A fi r[u mi-era sil[, =i bun — din obicei.

]ntreaga fericire, cereasca-mp[r[\ie,
 Au c`=tigat-o pruncii =-a min\ii s[r[cie;
 Acum, spre umbra mor\ii, acea f[clie cei.

XIX

Dar o lumin[sf`nt[la ochii mei]mi vine,
 Ascunsuri se descoper la slabele-mi vederi;
]n slav[-i adev[rul s-a=az[l`ng[mine;
 Visul]=i schimb[fa\ a, =i nu mai v[z p[rieri.

]n aste adev[ruri v[z o viclean[spaim[
 Care din iad ie=ise at`t a m-am[gi,
 Care c-o nep[truns[=i-ngrozitoare tain[
 At`ta f[r[preget]n veci m[ispiti.

}n urm[ca o groaz[la fa\ se schimbuse.
+i toat-ase[narea]n iazm[]=i luase
Trufa=ului acela bun paznic heruvim.

Ce groaznic[ispit[! ce-ndemnuri vinovate!
Dar recunosc]n urm[p-adev[ratul frate
Frumosului meu, bl`ndul =i dulce serafim.

XX

O alt[auror[]n sufletu-mi luce=te,
Raz[necunoscut[d-a altor lumi ziori;
Ochii mi se deschide, =i-n ochii mei z`mbe=te
Ziua zilelor noastre, vecii netrec[tori.

Veacurile, via\a-mi ca nop\i se strecurar[,
+i-ncovoiat pe groapa-mi, o v[z c[s-a deschis
+i-mi face loc printr-]nsa s[trec preste hotar[.
E poarta vecinicie!... =i m[de=tept din vis!

Fruntea-mi albit[toat[c[tre p[m`nt se las[,
Bra\ele-mi rezemate toiagul meu apas[,
Iar sufletu-mi se-ntoarce =i cat[]napoi...

O, zile! sau ce nume vou[vi se cuvine?
Dar a\i trecut! ce trece mai mult el nu mai vine.
Era mai dinainte s[v[]ntreb pe voi.

[1836]

O noapte pe ruinele T`rgovi-tii

Soarele dup[dealuri mai str[luce=te]nc[,
 Razele-i rubinoase vestesc al lui apus,
 +i seara, p`nditoare sub fiecare st`nc[,
 Cu-ncet =i-ntinde umbra cutez[toare-n sus.

Muntele al s[u cre=tet =i-nal\ [=i prive=te
 Linul cobor ai zilei, tainicul ei sfin\it,
 +i raza cea din urm[pe fruntea lui izbe=te,
 Ce m`ndr[\ine fa\ [cu cerul cel ro=it.

V`ntul de sear[sufl[=i frunza-nfioreaz[,
 Roua seninul vars[verdea\ a re-nviind;
 Dealurile-n cunun[c`mpia-ncoroneaz [
 +i r`ul p-a lui cale =opte=te =erpuind.

P-a dealului spr`ncean[, pe fruntea-i cea r`poas[,
 O cet[\uie veche, l[ca= religio¹,
 P[streaz[suvenirea d-o noapte s`ngeroas [
 Ce mult s-aseam[neaz[cu s`nu-mi cel noptos.

Astfel]ntr-al meu suflet se nal\ -a mea credin\[,
 P-a patimilor r`p[ca monument s-a pus
 +i-mi \ine =ov[inda, cl[tita mea fiin\ [
 L-a vie\ii-mi viforoase prea lini=tit apus.

Soarele-acum sfin\ e=te =i noaptea-nainteaz[,
 Cu-ncetu=-i c`rmuie=te carul cel aburos;

¹M[n]stirea Dealului, unde prin tradi\ie se zice c[, d`ndu-se un bal, s-au t[iat]ntr-o noapte doispecezece boieri =i, pe-ntunec, nevestele lor au tras dan\ul prin s`ngele b[rba\ilor.

Mii de lumini]n preajm[-i, pe frunte-i sc`nteiaz[,
+-acuma]=i]ntinde v[lul de abanos.

Ochii-mi]n m[rmurire se uit[la vecie,
Din stea]n stea se plimb[,]n orice stea citesc;
Sufletu-mi s-aripeaz[=i zboar[]n t[rie,
Se scald[]n lumina eterului ceresc.

D-acolo se]ntoarce =i-n s`nu-mi se a=az[—
T[cere,]ntuneric]n preajma mea domnesc!
Natura toat[doarme, fiin\`a-mi privegheaz[
Dasupra pe ruine morm`ntul str[mo=esc.

Un rece v`nt se simte c-a mor\`ii r[suflare,
Pe piatra cea-nverzit[=uier[trec[tor;
Ca via\`a se revars[o mut[-nfiurare,
Pustiul se]nsufl[d-un duh]nc`nt[tor.

Tot este viu]n preajm[-mi: frunza pe zid
=opte=te,
Iarba pe mu=chi]ntreab[: “Aici cine m-a pus?”
Zidul ca o fantom[dasupr[-mi se l[ve=te,
Ca uria= la spate-mi turnul se nal\[-n sus.

La locul lor stau toate, ca moartea neclintite,
Gata s[n[v]leasc[; umbrele m[-nconjur,
Trec =i retrec, se primbl[asupr[-mi pironite;
Pas[ri de noapte cobe f`lf`ie]mprejur.

.....

Eu n-am venit, o, umbre, s[tulbur pacea noastr[,
Fiin\`a-mi r[t]cit[alearg[]ntre voi;

Este =-a mea odihn[s[l[=luirea voastr[:
 Eu sunt]nsumi o umbr[]mpins[de nevoi.

Sunt de al vostru s`nge, bra\u-mi nu se armeaz[
 D-acea arm[sl[vit[ce voi a\i m`nuit;
 Muza-mi a voastre fapte la umbr[cerceteaz[
 +-a voastr[pomenire pana-mi a consfin\it.

Eu c`nt]n miezul nop\ii a voastre biruin\e,
 Eu pe morm`ntul vostru laure]mpletesc;
 Izb`nzi, fapte viteje, r[zboinice dorin\e
 Recomandez eu lumii, l-ai vo=tri fii vestesc.

C`mpia]mi arat[sl[vitele r[zboaie
 +i c`te biruin\e pe dealuri s-au serbat;
 R`ul]n treac[t spune ca c`t s`nge =iroaie
]n vremile trecute unda-i a purpurat.

Aci]mi stau de fa\[eroii Rom`niei
 Din C`mpulung, din Arge=, din Ia=i, din Bucure=ti,
 De la Traian =i Negru, martiri ai vitejiei,
 P`n[la]mpilarea trufiei str[mo=e=ti.

Ici glasul: Radu Negru! peste Carpa\i r[sun[;
 Viteazu=-i pune tronul]n locul str[mo=esc;
 Orice rom`n]n preajm[-i sub steagu-i se adun[
 +i=-i ap[r[p[m`ntul cu bra\, duh rom`nesc.

]n capul unei armii Mircea viteaz r[cne=te,
]nsufl[b[rb[\ia rom`nilor solda\i;
 A lui Murat trufie]nving[tor smere=te,
 +i locul este slobod din Istru la Carpa\i.

Balcanul p`n [-n poale-i v[zu pe fiii Lunii
 B[tu\i, goni\i, nemernici, sc[pare a c[ta;
 Dun[rea este martor de pre\ul al cununii
 Ce fiii Rom`niei =tiur[a lua.

D-aici v[z]n Moldova toat[slava rom`n[
 A re-nvia sub +tefan =i ai vechimii ani
 Iar[=i a se]ntoarce; a vitejei hran[
 Sub el]mb[rb[teaz[a-nvinge pe tirani.

P-a Neam\ului cetate eu v[z o eroin¹,
 Moldovean[]n toate, spartan[l-al s[u-dor,
 Cert`nd nemernicia la moldovean str[in[,
 Zic`ndu-i ca s[moar[ori vie-nving[tor.

Aci Mihai cel Mare de=teapt[b[rb[\ia,
 Steagurile destinsse slobode f`lf`iesc;
 Sub d`nsele el cheam[pe toat[Rom`nia,
 +i tr`mbi\ar[sun[, vitejii se-nmuldesc.

Buze=tii comandeaz[, t[tarilor e spaim[.
 Hanul l-a lor picioare mu=c[\[r`na jos².
 Calofirescul arde d-a lor viteaz[faim[,
 +i bra\ul lui]mpumn[fierul =i mai v`nos.

¹ Muma lui +tefan cel Mare,]nchis[fiind]n m[n]stirea sau cetatea Neam\ului dimpreun[cu mitropolitul =i toate femeile boierilor, afl`nd de]nfr`ngerea fiului s[u, care,gonit, vine =i caut[sc[pare]n m[n]stire, ea iese pe zidurile cet[\ii,]i opre=te intrarea =i-l gone=te, ca sau s[moar[, sau s[vie]nving[tor. Vezi bro=ura tip[rit[, cu prilejul icoanei ce]nf[\i=eaz[aceasta scen[, de G. Asachi.

² Stroe Buzescul a avut un duel cu nepotul hanului t[tarilor la St[ne=ti. Unde prin\ul t[tar a fost t[iat]n dou[,din um[rul st`ng p`n[sub sub\ioara dreapt[, iar Buzescul s-a r[nit foarte primejdios.

De glasul cel r`zboinic altarul se despic[,
 Din s`nu-i vitejia e foc mistuitor.
 Farca=¹]ntr-]nsul arde, sf`nt crucea sa ridic[:
 E comandir de arme, p[stor r[zbun[tor.

Pa=a cu barba lung[spre fug[comandez[,
 Fierosul Manaf pierde orice curaj barbar;
 Arabul beat de s`nge]n lan\ acum turbeaz[:
 E plin c`mpul b[t[ii de cruntul ianicear,

Dun[rea e morm`ntul taberii musulmane,
 Crucea]n triumf zboar[, Hristos e r[zbunat;
 Rom`nul este spaim[trufiei otomane:
 Cel hot[r`t la cruce]n veci a triumfat.

Peste Carpa\i acuma vulturul rom`n zboar[,
 D-aicea spre Moldova]=i ia falnicul zbor:
 Dou[capete are², cu patru ochi m[soar[,
 E-n toat[Rom`nia acum poruncitor.

.

O, ziduri! r[m[=i\ din slava str[mo=easc[!
 O, turn! de unde ochiul de mii de ori v[zu
 Biruin\ a s[zboare p-o=tirea rom`nesc[,
]n muta voastr[=oapt[c`te-mi vorbi\i acu!

¹ Popa Stoica din Carac[] fiind foarte viteaz, Mihai cel Mare] face ag[,
]i d[comanda pezestrimii =i] nume=te Farca=, dup[mo=ia ce i-a d[ruit-o.

² Mihai-vod[, s[v`r=ind r[zboaiele sale cu turcii,]=i]ntoarce armele
]n Ttansilvania, o supune =i, deci, supun`nd =i Moldova, une=te pe to\i
 rom`nii sub un sceptru =i mai d[]nc[un cap vulturului rom`nesc. Se
 g[sesc]nc[pecetii pe la hrisoave =i pecetluituri de ale lui Mihai-vod[,]n
 care vulturul are dou[capete.

Mu=chiul acesta verde ce vremea-l gr[m[de=te,
 Aste ierburi s[lbatici ce]n pustiuri cresc,
 La inima gem`nd[sunt laure ce cre=te,
 De=teapt[b[rb[\\ia; din ochi robii vorbesc.

Vitejilor r[zboinici! frunza c`nd v[suspin[
 +i c`nd astupat geme v`ntul prin boltituri,
 Este al vostru nume ce ca o und[lin[
 Murmuie, se strecoar[prin aste cr[p[turi.

.....

Dar ce glas]nterupe ast[t[cere sf`nt[!
 E glasul cucuvaii ce pl`nge al s[u dor.
 { sta este poetul? p-al vostru morm`nt c`nt[
 Acest fiu al pustiei?... O, glas prea cobitor!

Ce-mi spui d-a noastr[soart[? vaietel ce nu-\\i
 tace?

Ca ce fel de restri=te? ca ce fel de nevoi?
 Corbul nu este vultur? ce nu m[la=i]n pace?
 Pl`ngi numai pentru tine, nu pl`nge pentru noi!

.....

Fatala presim\\ire acum m[p[r[se=te,
 Dar vai! eu ca =i tine sunt slab, neputincios;
 Glasu-mi nu-mb[rb[teaz[, poate =i el cobe=te,
 Sau pl`nge slava veche, =i pl`nge dureros.

Ss! Clopotul s-aude! E ceasul de pe urm[?
 }ngerul poc[in\\ei cu ast d-aram[glas
 Cheam[la rug[ciune pe r[t[cita turm[.
 Natura se de=teapt[, visurile m[las.

Ro=e=te r[s[ritul, muntele rubineaz[,
 }ng`nat printre aburi dealurile verzesc;
 R`ul adap[c`mpul ce roua]nsm[lteaz[,
 R[coarea d[via\[=i stelele albesc.

Turme, cai, dobitoace la ap[se coboar[,
 Clopote bat, se scutur, cu-al dimine`ii zvon;
 La v`j`itul morii undele se-nf[=oar[,
 Deschis e ochiul zilei acum pe orizon.

/1836/

Od[asupra anivers[rii de 2 sept. 1829

I

Veacurile =i anii se nasc, trec, se strecoar[,
 Se duc cu-acele zile ce s-au aflat privind
 A lumii]ncroire =i au v[zut, fecioar[,
 Din m`na celui vecinic natur-abia ie=ind;
 Dar tu, zi august[, n[scu=i]ntru m[rire,
 St[tu=i cu mare slav[, =i-n slav-a ta sfin`ire
 Lumii celei uimite z`mbind]i ar[t[
 C[treci, dar pomenirea-\i]n veci nu se va =terge.
 +i va umplea p[m`ntul, =i ne-ncetat va merge
 Din om, din loc, din veacuri a=a cum r[sun[.

II

St[p`nul vecinicii,]n fapta sa cea mare,
 C`nd soarta din voin\[=i pe univers a pus,

D-atunci tu hot[r`t[ai fost]ntru p[strare
 }n s`nul acel tainic vecilor f[r'apus,
 Ca s[r[sari odat[cinste la omenire
 +i a cre=tin[t\ii prescrisa]mplinire,
 Drepturi de ani pierdute noroadelor a da.
 A ta ivire fuse la cer]ndestulare
 +i pe p[m`nt]l puse]n vecinic[mirare.
 Trecu=i, dar niciodat[noi nu te vom uita.

III

Trufa=a-\i auror[, eu fruntea-ncoronat[,
 }n m`n[cu m[slinul,]n slav[nainta,
 +-o nou[s[rb[toare,]n tab[r[c`ntat[,
 Din cerul cel prea rumen p[m`ntului vestea.
 Nainte de ivire-\i, ca z`mbetul n[dejzii,
 }n inime viteze ce-au]nfruntat primejdii,
 Tu ca un foc]n ele luceai dumnezeit.
 De mii de ori r[sar[soarele =i sfin\easc[,
 C[ci dulcea ta lumin[]n veci o s[luceasc[
 }n s`nul omenirii ce tu ai slobozit.

IV

Iadul jurat os`ndei, din vecinica urgie,
 Scr`=nindele lui furii din s`nu-i a suflat;
 +-a lui prea credincioas[, prea draga-i tiranie,
 Fatal, repede]nger, p[m`ntu-a-nconjurat.
 A ei urm[-n tot locul r[mase]nsemnat[;
 Dar a\intat str[bate, ochiu-i zavisnic cat[,
 Oche=te =i alege al lumin[rii loc.

Amar z`mbe=te, sun[fiarele-ap[s[toare,
 Pune-un picior statornic, gheara-i omor`toare
 Sugrum[, desfr`neaz[, doboar[, pune foc.

V

Anii posomor`rii, robiei-ndelungate,
 Gemete, jertfe, s`ngiuri]ntins]i vor descri;
 Eu c`nt a ta ivire, faptele l[udate,
 Sl[vesc eu slobozirea ce-n tine r[s]ri.
 Vitejii Miezii-nop`ii ai lor ochi a`intar[
 Pe drumul unde dreptul =i crucea le-ar[tar[
 +i p-aripile slavei aicea au zburat.
 Cu-al lor de martir s`nge, cu bra`ul plin de fal[,
 Au]necat ei iazma =i spaima infernal[,
 +i tu lumii cu pacea]n m`ini te-ai ar[tat.

VI

Grecii, ce detunar[cu jugul =i robia,
 Pe fruntea ta-nsemnat[citir[soarta lor;
 Rom`nul, ce pierduse =i drept, =i datoria,
]n z`mbetul t[u vede p-al s[u ap[r[tor;
 Serbia-n el cunoa=te patria, Dumnezeuul;
 Tu ai deschis Bosforul =i tu nal[i caduceul
 Ca s[vesteasc[lumii comericiul cel bogat.
 O, fiic[]ndur[r]ii d-acea cereasc[raz[!
 Spune-mi:]i era r`ndul ca lumea s[te vaz[,
 Sau te-a gr[bit acela cre=tinul]mp[rat?

VII

Rom`nul ajunsese a moliciunii prad[,
 Bra\urile ce veacuri au ap[rat ast loc
 De tot afemeiase acea vr[jma=[sfad[,
 +i armele pierdur[m`ntuitorul foc.
 Stinse de str[lucire, cuprinse de rugin[,
 Unealt[vicleniei, arma m`n[str[in[,
 +i p[m`nteanu-ajunse str[in =i c[l[tor.
 A! s[l[s[m uit[r[ii pe cei ce se-ntrecur[
 S[unelteasc[r[ul... iat[-i! trec`nd, trecur[
 Ca visurile nop\ii, ca pomenirea lor.

VIII

Fiin\ta ta de=teapt[a noastr[tinerime
 +i face s[s-auz[acel r[zboinic glas;
 Pe ea vechile steaguri destinde cu m[rime
 +-osta=ii cei prea tineri p[=esc cu m`ndru pas.
 Hotarul ce natura ne-a pus spre ap[rare
 +i peste care sila trecu]ntru c[lcare
 Tu ni-l]ntorci =i iar[la loc tu]l str[mu\i.
 O, zi rar[, ce-n veacuri cu anevoie vine!
 Din ceruri m`ng`ierea s[fie ea ca tine.
 Sau tu ale ei fe\ve viind te]mprumu\i?

IX

C`nd semnul judec[\ii va tr`mbi\ta m[rire,
 C`nd vremea se va str`nge din vecinical s[u zbor,
 C`nd veacurile-ntoarse =i st`nd]n m[rmurire

Destinse vor r[spunde l-al lor judec[tor
 +-orice minut atuncea va fi]n cercetare,
 Zi ce rena=ti noroade, spune-mi: atunci pe care
 Vei ar[ta-mplinirea astor voin\i cere=ti?
 P[streaz[al lui nume-n tine cu cinstire
 Celui ce-a-nvins noroade cu-a sa milostivire
 -i ale sale fapte cu fal[s[veste=ti.

X

Te c`nt eu]n to\i anii, august[zi senin[;
 Dar dup[cum rom`nii pe tine te sl[vesc,
 Fii =i tu lor asemeni =i vesel[, =i lin[:
 Vezi c-ale mele c`nturi]n veci nu lingu=esc.
 Dar gurile gheenei -=asupra ta scr`=nir[
 +i vorbele din ele ca =erpi ne]ngrozir[
 De-nveninarea lumii... Himere d-os`ndit!
 O, cer! c`nd adev[rul astfel de crud s-ar face,
 C`ntarea-mi ar fi hul[=i]n uitare-ar zace,
 +i muza-mi... criminal[! Dar tu ai dovedit,
 O, generos monarhe! -=a fost]n m`na ta
 D-oricare r[utate veninul a seca,
 Ca amu\ind s[tac[vicleana limba sa.¹

[1836]

¹ Ziua de 2 septembrie 1829 a fost ziua]ncheierii p[cii de la Adrianopol, prin care s-a]ncheiat acel tratat de vecinic[\inere de minte pentru at`tea drepturi]ntoarse rom`nilor.

Od[la pavilionul grecesc¹

}nchinat[na\iei grece-ti

Norod r[zboinic, fii ai libert[\iil
 A ta credin\[=a ta statornicie
 +i-nal\ -a lor colore pe pavilionul t[u.
 Crucea]ntraripat[p-a v`nturilor aripi
 Prin mii =i mii de glasuri zboar[]ntr-a ei slav[.

Pavilion fericite, arbure al credin\ei,
 Simbol al libert[\ii care este Hristos!
 Frumos e-ti tu]n ochii-mi! falnic f`lf`i]n v`nturi!
 +i c`t cinstesc norodul care ast[zi te nal\[!
 +i sf`nt mi-e acel s`nge cu care te-au udat
 +i astfel c[tre ceruri de verde ai crescut!

Mini=tri ai lui Hristos c`nt[,
 Bucuria=-i nal\[a ei glasuri;
 Mii de ochi]noat[]n lacrimi,
 Mii de inimi zboar[p`n[la ceruri;

}ngerii libert[\ii le poart[-nfl[c[rate.
 Silitra m[surat bubuie,
]n zgomotul bucuriei r[zbubuie;
 Vivat! o]nso\e-te.

¹ La 22 mai 1835 s-a]n[\at pavilionul grecesc]n curtea consulatului Greciei]n capitala Bucure=tilor. Aceast[zi a fost o zi de mare s[rb[toare la to\i grecii ce s-au aflat]n capital[, precum =i la to\i p[m`ntenii au pricinuit o mare mul\umire =i cinstire c[tre aceast[na\ie, ce, dup[at`tea veacuri de robie, a =tiut cu at`ta vrednicie s[-i dob`ndeasc[a sa neat`rnare. Ceremonia a trebuit sa fie m[rea\ din firea ei, dar r`vna =i c[ldura dlui baronului K. Sakelarie, consulul general grecesc]n aceste principate, a ad[ugat foarte mult a ei mare-cuviin[,]nc`ta f[cut o mare isprava]n inimile tuturor.

Scoal[-te, Doamne, scoal[-te,]mp[rate!
 Tr[iasc[numele t[u, tr[iasc[m`ntuirea!
 Tr[iasc[m`ntuirea, m`ntuirea cea sf`nt[
 Evangheliei tale care-ai binevestit-o!

* * *

Pe c`nd a ta credin\[n[sc`nd[=i fecioar[
 Prin duhul m`ng`ierii]n lume se vestea¹
 +i pieptu-umplea de fl[c[ri, iar inimi de n[dejde,
 +i-ncredin\ a noroade de]ns[=i fericirea,
 Atuncea universul, plin de eroi cere=ti,
 Martiri ai libert[\ii, martiri ai lui Hristos,
 Z`mbea =-era aproape d-aceast[m`ntuire,
 D-al cerului imperiu, d-a dreptului via\[.
 Atunci vechea robie, a lui Satan putere,
 Silnica tiranie, iadul cel p[m`ntesc,
 }n spaim[, tem[toare, =ov[ia ru=inat[
 S[geam[sub ruina-i, mugind s[se striveasc[;
 Dar beat]n dezn[dejde, mole=it]n turbare,
 Iadul]=i z[misle=te o fiic[mai spurcat[:
 Bl`nd[l-a ei vedere, furie]ntr-ascuns,
 }n chipul ei cu via\ a,]n inim[cu moartea,
 Dulce venin]n limba-i, mii de fe\ e-mprejuru-i,
 Cochet[-ngrozitoare n[scut[-n desfr`nare,
 Fat[de tot fatal[, vrednic[d-al ei tat[,

¹ Cu acest prilej, poetul, l[s`nd al s[u]suet, se urc[]n anii cei dint`i ai cre=tin[t[\ii, pe c`nd credin\ a lui Hristos,]nc[curat[de tot felul de supersti\ii =i neajuns[]nc[organ al vicleniei, ie=ise]nsu=i din m`nile apostolilor, care, dup[proorocia M`ntuitorului, f[g[duia lumii d[r[p[na-rea]mp[r\iei lui Satan, adic[a r[ului, =i apoierea]mp[r\iei cerului, adic[adev[rata =i cereasca fericire vrednic[de preursirea omului.

Ministru-ndem`natic b[tr`n la]ncercare,
 De mii de ori mai ager dec`t vicleanul =arpe
 Vr[jma= al omenirii =al vechii fericiri.
 Care e al ei nume? =i cine nu]l =tie? —
Diploma!ia! ce spaim[, o, cer! ce groz[vie!

Iadul acum r[sun[de veselii spurcate,
 Satan]n triumf zbiar[=i urlete grozave
 Url[lung =i r[surl[]n bol\ile-nfernale,
 Tot duhul r[u serbeaz[na=tarea cea fatal[
 Ace=tii iezmi spurcate la r[u]ndem`natici.

Ea d[un ocol lumii, c-un ochi p[trunde toate,
 Nu se sperie ochiu-i d-at`i viteji cre=tini
 Care cu crucea-n frunte dispre\uiesc =i chinuri,
 +i foc, =i]ns[=i moartea, ca s[surpe puterea
 Celui]n desfr`nare tic[los al ei tat[.
 Un r`sgrozav pe buza-i cochet se r[t[ce=te,
 Un foc de r[zbunare din ochii-i sc`nteiaz[
 Dar, f[r[nici o urm[d-epresie fatal[,
 Dodat[a ei fa\[]ntreag[este lin[:
 Bl`nd z`mbet o-ncre\`e=te; =i c`te-ast z`mbet zice!
 Pe urm-o vezi cu mil[c[tre cei care sufer,
 Cu chipul poc[in\ei]n lume se arat[,
 Pedepsele opre=te, =i ea se cre=tineaz[.

* * *

Ai iadului negri-ngerii cre=tini se zic acuma
 +i-n supersti\ii schimb[a lui Hristos credin\[.
 Din ceruri exilata, os`ndita trufie
 }=i face drum =i intr[]n sfintele altare,
 D-acolo destineaz[cre=tina]nfr[\ire;

Ura se]ncuibeaz[]n simplele noroade,
 Satan se-mpeli\`eaz[]n iezme mai spurcate,
 Care cu toate jur[din temelii s[surpe
 Sf`nta, m`ntuitoarea a cerului credin\[.
 Se uneltesc sisteme; spre-a lui Isus ocar[,
 Antihri=tii acuma iezui\`i se numir[
 +i]ntru al lui nume apostoli ai minciunii
 Se-mpr[=tie]n lume =i am[gesc noroade,
 Le preg[tesc spre slujb[=i vecinic[robie.
 Blestem e lumea-ntreag[=-a r[ului unealt[!

* * *

Unde e-ti tu, St[p`ne? =i c`t[\i-e r[bdarea?
 La c`\i st[p`ni spre slujb[\i-ai p[r[sit f[ptura?
 Veste=te-te, s[piar[ai cerului protivnici
 +i ado-ne-n p[m`ntul f[g[duin\`ei tale.
 Tu e-ti p[storul nostru, =i lumea, a ta turm[;
 Une=te-o]n p[=unea de tine preursit[.
 Nu cu de fier toiege, ci cu-ns[=i a ta lege
 F[-ne ca s[ne pa=tem sub umbra crucii tale.
 Pe d`ns-a ridicat-o norodul ce c`nt ast[zi,
 +i chiar dup[pova\`a-\i iat[-l]n m`ntuire.
 F[-l, St[p`ne, de pild[la c`\i nu cunosc legea-\i
 +i f[-l ca s[-i cunoasc[to\`i care au c[lcat-o.
 Une=te-l cu-al t[u nume, =i tare-i va fi dreapta,
 Cre=te-l]ntru dreptate =i nal\[-l]ntru slav[.
 Iar tu, cruce preasf`nt[, arm[fulger[toare,
 Tu e-ti a mor\`ii groaz[=-a tot r[ului spaim[,
 Norodu-nchinat \ie]n veci nu se]nvinge:
 E Mihail arhanghel, armat]ntru t[rie,

Ce cu Satan se lupt[=i cur[\e=te cerul.
Oricine te ridic[]=i afl[m`ntuirea.

Pavilion fericite, arbore al credin\ei,
Simbol al libert[\ii care este Hristos!
Frumos e=ti tu]n ochii-mi, falnic f`lf`i]n v`nturi,
+i c`t cinstesc norodul care ast[zi te nal\!
+i sf`nt mi-e acel s`nge cu care te-au udat
+i astfel c[tre ceruri de verde ai crescut!

[1836]

La un poet exilat

*“Nu m[tulbur, c[ci gonirea
In veci fu spre slava mea.”*

Aceasta este soarta celui ce p[=a=te
La templul nemuririi cu pas neml[diOS:
El merge]nainte, =i-n urma lui se na=te
+i prinde aripi slava]n drum vijelios.

| i-e viforoas[calea, o mare de talazuri!
+i-ntr-]nsa ai s[-nt`mpini ispite, piedici mii:
Dar ai de c[l[uz[pe Domnul]n necazuri,
Ce mor`ii]nviaz[=i judec[pe vii.

N-ai cugetat, viclene,]n pieptu-\i de credin\[,
Nici ai v`ndut Cuv`ntul ce lumea-a m`ntuit.
Ai spus ce e rom`nul, i-ai dat =i lui fiin\[,
Dar cine e=ti, poete, tu nu te-ai socotit.

Tu nu ai v[zut soarta ce pe ast neam gone=te,
 A ei m`n[prea lung[tu nu ai s[rutat,
 Nici ai z[rit r`njirea ce zice c[-i z`mbe=te,
 Fatalul, grozav z`mbet de tot te-a]ncelat.

.....

Ivirea prim[verii, privighetoare, c`nt[!
 La]ntuneric spune-\i =i p[sul, =-al t[u dor;
 }n umbr[deas[c`nt[, c[valea]i r[sc`nt[,
 Pustiul te ascult[=i e mai sim\itor.

De om fugi, p[s[ric[, =i c`t po\i te ascunde,
 C[el, =i c`nd se-nc`nt[de dulcele t[u glas,
 +-atuncea viclenia, zavistia-l p[trunde,
 L-]mpunge =i]l scoal[p-un rar, dibuit pas.

Te prinde, p[s[ric[, te \ine-n colivie,
 Cu tine se f[le=te]n crunte desf[t[ri.
 E=ti u=uric[, zboar[=i fugi de viclenie,
 Care e omul, OMUL, =i]nsu=i]n oft[ri.

Cu glasul t[u natura t[c`nd s[rb[toreaz[,
 C`ntarea ta e imnul ce nal\ ea la cer.
 }ntr-]nsa mergi =i c`nt[, r[sufl[=i ofteaz[,
 C[dorul \i s-alin[, necazurile pier.

Ce cau\i]ntre oameni? =i ce ai prins la limb[?
 Ce spui ce e rom`nul, =i care ai lui p[rin\i,
 +i care a lui drepturi, =i cum soarta]l schimb[,
 C`t geme sau c`t r`de, =i ce e-ntre fiin\i?

Nu-i spune a=a multe, c[el]nsu=i te prinde
 +i de odor te duce la chiar st[p`nul s[u.
 S[nu te u`i la d`nsul cum cump[r[=i vinde,
 Las[-l]n tr`nd[vie =i tu ia-`i zborul t[u.

.....

Ivirea prim[verii, privighetoare, c`nt[!
 La]ntuneric spune-`i =i p[sul, =-al t[u dor;
 }n umbr[deas[c`nt[, c[valea]`i r[sc`nt[,
 Pustiul te ascult[, =i e mai sim`itor.

[1838]

Calul, vulpea, lupul *

O vulpe copilandr[ce-abia se apucase
 De-aceea ce-nv[\ase,
 S[calce-n urma m[-sii,]n pung[f[r[bani,
 S[cumpere la g`=te, g[ini, coco=i, curcani...
 Porni din vizunie,
 Prin cr`ng se tot coti,
 Ie=i]ntr-o c`mpie —
 +-odat[se opri.

Un cal slobod aicea p[=tea]n voie bun[;
 A v`ntului suflare prin coam[-i se juca,
 +i falnic peste c`mpuri]n preajm[-i c[uta,
 De latele-i copite p[m`ntul se detun[.
 Dar biata speculant[cal]nc[nu v[zuse;

* Fabula este inspirat[de aceea a lui Grigore Alexandrescu, intitulat[*Vulpea, calul =i lupul* (n. ed.).

Se uit[,]l m[soar[,
+i ochii-n cap]i joac[
+i din\ii-n gur[-i toac[...

Se-ntoarce, se strecoar[,

Prin tufe o tule=te =i-n clip-acas[fuse.

Alearg[la cum[trul, nea lupul, =i-l g[se=te:

“Nea lupe, cumetra=e, d[tare, te g[te=te,

Vin’, vino dup[mine, ici, uite, la un loc,

S[vezi un...]la mare, un frunte= dobitoc.

Aoleo, drag[cumetre!

E un zdrav[n chilipir,

D-aci po\i, z[u, s[te umfli

+i]n burt[, =i-n chimir.”

Iar lupul]i r`nja=te (c[ci astfel el z`mbe=te)

+i-ncepe s[-i vorbeasc[: “Cu mine cin’ s-a pus

La c[p[t`i n-a scos-o; dar ia]mi poveste=te,

Urechile lungi are? Sau coarne nal\[-n sus?

Sau din\i mistre\i spumeaz[?

Must[\i, gheare z[rit-ai?

Vrun muget auzit-ai?

Vro tromb[nainteaz[?

Vro coad[m[ciucheat[, vrun cap pletos =i mare,

E ro=u, p[tat, negru, g[lbui? Ce piele are?”¹

“D-istoria naturii o =tii c[n-am habar,

Nu m[cuno=ti de dasc[l, geamba= ori maimu\ar.

La ce m[-ntrebi, cumetre, nu m[pricep de loc:

}i spui c[-i «]la mare, un frunte= dobitoc».”

A=a vorba-ntre ei

Meseria=ii mei;

¹ De pe atunci se formase so\ietatea rodinian[, ce]n numele drept[\ii se arma cu calomnia, nedreptatea =i despotismul cel mai crunt.

+i-n sfatu-nsufle\it
 Nici prinser[de veste
 C`nd, iat', au =i sosit
 La locul de poveste:
 Chiaburul, teleleica, acum g[tea de mas[.
 Iar calul, c` t`ji simte, p[=unea pe loc las[,
 Pe loc]n v`nt]nal\ cap falnic, fioros,
 +i n[rile-i se umfl[; un ochi]nfurios
 Albea\ a-ntre=a=te, lumina a\intez[,
 +i coama-i se zburle=te =i coada-i undoiaz[;
 }n jos capul av`nt[, azv`rle dinapoi
 (Nu suferi cel slobod lupi, vulpi, tigri-cotoi);
 Pe c`mp d-a lungul fuge =i tropotu-i detun[
 +i bubuie p[m`ntul =i lunc[, cr`ng r[sun[.
 Dar vulpea e viclean[,
 +i viclenia zboar[;
 O ia dup[poian[,
 Prin tufe se strecoar[
 +i iese]nainte, c`nd calul se opre=te,
 +i-ncepe s[-i vorbeasc[, nu aspru, ci vulpe=te:
 "St[p`ne, plec[ciune!
 Sunt roaba dumitale.
 E=ti slobod =i e jale
 Cu-at`ta-n\elepciune
 S[umbli preste c`mpuri. }i spun, drept datorie,
 C[noi, c`teva fiare, avem tov[r]=ie
 Dreptatea s[cunoa=tem¹, cur`nd s[dezrobim
 Juvinii, dobitoace =i slobozi s[tr[im.

¹ Aluzie la c[pitanul zi=ilor de atunci liberali, care dup[ce]=i risipise
]n orgii toat[starea patern[, deveni organ unei politici din afar[foarte
 funeste =i form[=coala celor de ast[zi tulbur[tori de meserie.

}n ast[eterie ce pravili mari g[te=te,
 Un lup cu coada lung[, vestit republican,
 }n sfaturi prezideaz[,]nduplec[, -nt[re=te,
 }nc` t i s-a dus vestea acestui g`ligan.
 Eu viu ca s[-\i propunem a te uni cu noi.
 Dar, ia, =i prezidentul sose=te dinapoi
 +i va s[-\i dezveleasc[

Materia fr[\easc[.

S[spui lui cum te cheam[, c[el pe loc te-nscrie
 }n condica cea mare =i-\i d[=i vrednicie.”

Iar calul, ce prea lesne cu omul se-nvoie=te,
 De coada titirit[a vulpii se-ndoie=te
 +i cugetul viclenei]ndat[]l p[trunde;
 +i, f[r-a pierde vreme, r`ncheaz[=i r[spunde:

“Jup`ni republicani,
 Vesti\i americani!

D-ave\i a=a dorin\[al meu nume s[=ti\i,
 E ici scris pe potcoav[. Pute\i s[mi-l citi\i.”

La aste vorbe vulpea]ndat[o sfecle=te,
 }n laturi cam prive=te,

}ncet coada]=i str`nge, se trage la o parte.
 “C`t pentru mine, zise, v[spun c[nu =tiu carte,
 C[ci r[posata mam[, fiind cam sc[p[tat[,
 +i tata, f[r[slujb[, la =coal[nu m-au dat;
 Iar domnul lup se trage din cas[][udat[,
 +i cartea, c`t[este, de rost o a-nv[\at.”

Domn lupul, greu la ceaf[, ce punga-i cam secase
 +i ma\u-i le=inase
 +i burta]ncepuse s[tot]i ghior[iasc[,
 Se duse s[citeasc[.

Iar calul, ce sta gata cu numele-n picior,
 C-o bun[lovitur[\i-l culc[bini=or.
 Av`nt[iar[=i capul =i fuge ninchez`nd;
 Iar vulpea o tulise republica pl`ng`nd.

Deslu=it ne dovede=te
 Fabula ce am citit
 C[viclenii]=i fac planuri,
 Dar nu-n veci au izbutit.¹

[1838]

Epitafe

I

C`nd soarele apune, luceaf[rul luce=te
 Pu`in, =i steaua serii pe loc =i ea sfin`e=te.
 }n zi de s[rb[toare, un soare luminos
 A str[lucit odat[sl[vitul al meu taic[,
 Sfin`it-a domnul zilei, =i-n orizon noptos
 Luceaf[r de n[dejde luceam la a mea maic[.
 Dar noapte e acuma }n s`nu-i t`nguios.

II

}n diminea`a vie`ii un nor de t`nguire
 S-a pus pe al meu leag[}n plouat de l[crimare;

¹ C`t pentru cal, fiecare poate vedea c[este aluzie la libertatea ver[na`ional[, ce pe atunci se opunea eteriei de calomnatori din care f[ceau parte to`i ceila`i actori ai acestei fabule, lupul cu vulpea =i cu toate fiarele numite tigri-cotoi, dup[chipul =i fizionomia =i gesturile lor.

O purpur[cernit[a fost a mea-nf[=are,
 +i hrana, amar lapte la s`n de v[duvire.
 N[dejdea maicii mele]n mine mai z`mbea —
 Aci zace n[dejdea, =i stins[e]n ea.

III

Din cer milostivirea pe muritor c`nd vede,
 A lui inim[cald[pe alta u=ureaz[
 +i, binele f[c`ndu-l, pe sine se jertfe=te.
 Aci milostivirea, bolnavi, v[-mbr[\i=eaz[,
 Intra\i =ave\i n[dejdea la Domnul ce viaz[.
 Prin lacrimi de c[in\[ce sufletul sfin\`e=te
 Al vostru trup prea =ubred cur`nd se]nt[re=te;
 Iar doctorul e mila, =i ea din cer purcede.

[1838]

*Cumetria cioarei
 c`nd s-a numit privighetoare*

O dihanie de cioar[,
 Ce-i d[duse naiba-n g`nd?!
 S[ia fulgi de alte p[s]ri,
 S[ias[la zbor c`nt`nd.

Iat-o]mpopo\onat[
 +i mereu se g`tuie=te,
 Ulubeasna-mpestr\at[
 R[\oit b[n[n]ie=te.

Ce nume s[-i dea acuma?
 C[e lucru-nsemn[tor!
 De la nume-at`rn[toate
 +i trecut, =i viitor.

Dar cioara, de! e tot cioar[,
 +i astfel se socotea:
 Nu=-i mai vedea de loc ciocul
 +i trupul nu=-i mai sim\ea.

Se g`ndi cum s-o brodeasc[
 +i s[-i cate vrun n[=ic:
 Dar na=ul i-o da vrun nume
 Ce n-o pl[ti mai nimic.

Haide! singur[se face
 }n biserica de ca=
 +-alde pop[, =-alde na=,
 Ca s[fie bine pace:
 F[r[sfad[, f[r[price,
 R[m`ne zis ce=-i va zice.

Se numi *privighetoare*,
 P[s[ruic[c`nt[rea\[,
 Unde c`nt[pe r[coare,
 +tii, colea, de diminea\.

+i zbură de bucurie
 Biata cioar[c`nd g`ndea
 C[cioroii or s-o \ie
 De poet =i p[s[rea.

Iese-acuma]ng`mfat [
 +i la lume se arat [
 +i ne-ncepe a c`nta.
 La-nceput co\ofeneaz [
 Glasul =i-l mai sub\iaz [
 Dar ce-i faci? c[e tot *ga!*

|ip[: *ga!* =i *ga!* r[sun[;
 P[s[rile se adun[,
 Ascult[=i aud: *gar!*
 Se uit[, dar nu v[d cioar[.
 Dihania-nnebune=te,
 C`nt[— cine-o mai opre=te?

“Sunt — zice — *privighetoare*
 +i Dumnezeu mi-a dat dar;
 Sunt pas[re zbur[toare.
 Care de pe l`ng[mine
 Va zice c[nu c`nt bine,
 E mare, mare m[gar.”

+i eho r[spunde: *gar!*
 Pas[rile aud: *gar!*
 }n t[cere o ascult;
 Se apropie mai mult,
 Fiecare o prive=te,
 Fiecare]=i z[re=te
 Fulgule\ul, pana sa,
 +i-ncep a \i-o dezbr[ca,
 Scuip[-n gur[=apoi zboar[.
 Poetul r[m`ne cioar[!

[1838]

La Elvira

D-ajuns! Nu mai chem soarta; nici lacrimi, nici suspine
 N-au]mbl`nzit destinul; =i ora mi-a sunat!
 C`ntarea mea din urm[=i lira-mi a-ntonat.
 Dar c`nt[, a mea lir[, accentele-\i sunt line.

Vezi colo unde r`ul suspin[trec[tor
 Sub salcea pl`ng[toare ce trist se desplete=te,
 E neted locu-acuma =i iarb[verde cre=te;
 Iar m`ine...-o movili\[, o piatr[... sub ea, dor.

Ici trista filomel[=i tineri p[s[rele
 Sub salcia umbroas[din svol se vor l[sa
 E pace; =i repaos, r[coare vor afla
 +i m[va pl`nge vocea duioasei turturele.

C[ci p-a mea piatr[mut[adesea va veni
 A-=i r[cori durerea la unda-nseininat[,
 +i-n jurul lirei mele, de ramuri at`rnat[,
 Al s[u cuib solitaru =i v[duv a-=i cl[di.

C[ci am iubit ca d`nsa, =i calda mea \[r`n[
 De focul meu va arde, morm`ntu-mi va s[lta:
 Dasupra-i p[s[rela cu dor va repeta
 Suspinele-\i ardente aci l`ng[f`nt`n[.

E noapte-a mea dilect[, c[ci ziua-mi a apus.
 C`nd luna bl`nd, senin[prin frunze va p[trunde
 +i lin se va r[sfr`nge jos, colo, p-ale unde
 +i c`nd adie mistic zefiru-n svol pe sus,

Cu v[lul alb ca gazul, cu manta onduioas[,
 Cu p[rul t[u de aur ca raze r[sfirat,
 Vin', scumpa mea Elvira, =i s`nu-\\i]nfocat
 Lipe-te-l d-ast[lir[=i mut[, =i duioas[.

Cu degetu-\\i de roze, d-albe\\ea unui crin,
 De=teapt[-n ea un sunet, Elvir[-namorat[;
 Cu-acel sunet imit[pe coarda-nfiorat[
 C`ntarea mea din urm[=i ultimul suspin.

Eu, de=teptat d-ast sunet din lunga-mi lung[pace,
 }n saltul de via\\[pe loc m-oi av`nta,
 Ca spirit al credin\\ei]n juru-\\i voi svola,
 Cu-a ta credin\\[-ndat[]ntr-una m[voi face.

+i-n sacra mea ardoare fericite voi sorbi
 Acele fierbin\\i lacrimi, a ochilor rouare;
 Cu tine dimpreun[voi]ntona c`ntare
 Ca-n ast[de pe urm[a desp[r\\irii zi.

[1839]

Cutremurul

Uiet, urlet s-aude! colc[ie, sare p[m`ntul,
 Tremur[, zguduie, salt[, colc[ie, crap[, plesne=te.
 Zguduie iar, r[stoarn[; trosnet, \\ip[t s-aude,
 Spontaneu lumea se-nchin[. Domnul trece-n m`nie.

+i crima se ascunde, p[catu-ncremene=te;
 Tot p[c[tosu-a=teapt[al lumii, al s[u finit;

P[m`ntul]l]nghite =i cerul]l strive=te,
Iar dreptul la cer cat[, =i Domnul s-a-mbl`nzit

.....
.....

Ce spaim[fu aceasta! S-a-ngreuiat p[m`ntul
Flori prin a lui vine fulger[, =erpuiesc!
}=i scutur[povara, c[a pierit Cuv`ntul:
Se bucur[nedrep`ii, s[racii fl[m`nzesc.

+i c`t[f[rdelege pe d`nsul]l apas[!
De sus c`t[trufie strive=te pe s[rac!
Sudori de s`nge c`te p-a tr`ntorilor mas[
+i ce de viclenie! ce noduri se desfac!

+i lenea se]mbuib[c`nd muncitorul geme,
C`nd gheara nedrept[]i]ntr-]nsul s-a]nfipt;
Din carnea lui sf`=ie, st[p`n[p-a lui vreme,
St[p`n[p-a lui p`ine, pe via`a-i mai cumplit.

Ecclesia c[zut[e mut[, surd[, tace.
}n van s[racul strig[: "O, mater, ajutor!"
E vitreg[-a lui mater; p[m`ntul n-are pace,
S[tac[biata oaie c`nd lupul e p[stor.

Aceast[Doamn[mare, a Domnului mireas[,
Fierbinte la to`i mater, odat[consola
Pe tot carele pl`nge, =-o turm[d-oi aleas[
+i un p[stor la lume =i pacea anun`a.

S-au dus timpii aceia; =i Anticrist domne=te,
Despot pe lumea-ntreag[, cu varga sa de fier

Altarele distruge, corupe =i zdrobe=te,
+i \ipete de s`nge se nal[p`n` la cer.

Se va deschide cerul, Cuv`ntul iar[=i vine,
De vii =i de mor\i jude. +i mii de cherubimi
Pe palmele de fl[c[ri p-al omului fiu \ine,
+i lauda r[sun[prin mii de serafimi.

Cea cu ochi mul\i =tiin\[sunt iu\ii cherubimii,
Ce va m[ri pe omul =i-l va re]ntregi;
+i caritatea, pacea sunt bl`nzii serafimii,
}n care cel ce geme atunci va tr[i.

Se vor scula =i mor\ii s[stea la judecat[,
Cuv`ntul va alege pe caprele din oi.
Popoarele sunt mor\ii ce via\va nu le-e dat[,
Ce mintea le-nviaz[, le scoal[din nevoi.

Iar oaia e s[racul ce laptele]=i mulge
+i=i d[=i a sa carne cezarului spurcat;
+i capra e-ng`mfatul satrap care o smulge
+i s`ngele i-l suga, c`nd laptele-a secat.

Ve\i fi d-a dreapta, popoli, c`nd va domni
Cuv`ntul.
R[bdare, c[]ntr-]nsul cei umili vor tr[i,
+-a voastr[mo=tenire va fi atunci p[m`ntul;
R[bda\i, n-ardica\i bra\ul, c[pacea va domni.

+i c`nd e-ntre voi pace, Cuv`ntul iute vine,
El numai dup[fapte va]mp[r\i =i da;

C [ci cump [na drept [\ii]n dreapta sa el \ine,
+i fapta-n ea at`rn[, =i fapta va lua.

Suda\i, despica\i brazda, nutri\i lenea ce zace,
Da\i p`inea voi =i vinul, le da\i la c`\i le cer;
C [sacra-v [laboare]ndat [se preface
]n s`ngele =i carnea a Domnului din cer.

O, farisei! pierit-a a voastr [-mp[r\ie,
C`nd va veni Cuv`ntul nu-l ve\i mai condamna;
Cu glorie el vine =i vine cu t[rie,
Pieri-va r[utatea c`nd el va domina.

S-au dus zilele voastre, zile de asuprire,
De dol, de nedreptate, de crime, vulpenii,
De ur[, de discordii, de s`ngiuri, de murire,
C [ci va domni via\ a, =i mor\ii vor fi vii.

A=a se roag [omul c [tre cerescul tat[:
“Vie]mp[r\ia =i fie voia ta!”
C [derea voastr [-a=teapt [credin\ a cea curat [,
La cer aceasta strig [, =i cerul]i va da.

[1839]

Ingratul

N [scut de a fi slug[, crescut]n desfr`nare,
Copil f[r ru=ine, din r[m [=i\i hr[nit,
Slugarnic la mari case, deprins la]mbuibare
+i rob de bun[voie, de inim[lipsit,

Ingrate,]mi calci pragul]n m`n[c-o h`rtie,
 }mi spui c[\i-e ur`t[via'a de slugar,
 Te rogi s[-\i dau sc[pare la simpla ta junie,
 S[-\i sprijin a ta r`vn[=al versurilor dar.

Din toat[neaverea-mi, sperjur, \i-aduci aminte
 C[drumul]nv[\[rii cu r`vn[\i-am lesnit;
 La orice trebuin\ [m-aveai ca p-un p[rinte
 +i hran[, -mbr[c[minte, nimic nu \i-a lipsit.

+i vorbe r[t[cite \i le puneam pe cale,
 +i rima-\i zb`rn`ind[mereu \i-o acordam,
 +i versuri =ot`ncate, ce n-au nici deal, nici vale,
 Pe legiuit semicol sud`nd le cump[neam.

P[g`ne, stan\ e groase, pu`ind de ateie,
 Le biciuam cu totul din veacul lui Hristos,
 +i g`nduri de pierzare, dovezi de nebunie
 | i le-ntorceam]n cuget cre=tin =i omenos.

Jelind cre=tine rude,]n astfel de urlare
 Zbierai la Pluton, Cerber, chemai pe Apollon
 +i, vr`nd s[-\i schimbi =i limba la scurta-\i
 cugetare,
 Prefaci cre=tin[tatea =i ceru-n orizon!

N-aveai de loc ru=ine cu ostenele str[ine
 S[te ar[\i]n lume: ca ciuma le str`ngeai;
 +i s[n[ros cu bolnav, amestec de r[u, bine,
 Contrast de]ngrozire, ca ea le infectai.

.

Te boln[vi=i, viper[; cu bra\ele deschise
 Te primii]n cas[; te-am pus pe patul meu
 +i privegheam la capu-\i]n ale boalei vise
 }ntregi =i nop\i, =i zile, =tii tu =i Dumnezeu.

Pl`ngeam la c[p[t`iu-\i,]i r[suflam l`ngoarea,
 R[citele-\i picioare la s`n`i le-nc[lzeam,
 }n inima-mi fierbinte d-atunci v[rsai duhoarea,
 Veninul t[u de =arpe d-atuncea]l str`ngeam.

Al t[u suflet de iazm[]n crunta-\i aiurare
 Se sp[im`nta de mine, ca cuget m[privea,
 +i grijile-mi pl[p`nde i se p[reau mustrare,
 +i mila-mi ca urgie ad`nc]l sf`=ia.

Cu alte lacrimi nou[]\i dam o s[rutare
 +i te lipeam la pieptu-mi strig`ndu-\i: fr[\ior!
 Te-ncol[ceai]n spasmuri la bl`nda mea chemare
 +i-n ochii-\i trecea fulger, pe frunte-\i un fior.

Doi ani un cap de vrajb[]ntre =colari, studen\i,
 }nv[\[tori, tovar[=i =i clase]ng[lai;
 Batjocur[-\i f[cuse=i din cei mai eminen\i,
 Nimic nu]nv[\ase=i =i toate def[imai.

Doream s[-\i v[z sporirea: cu mult[]ngrijire
 La]mp[r\iri de cinste de privitor mergeam:
 Ca demoni de ispit[l-a tainelor sfin\ire,
 A=a pierai din =coal[, =-aci nu te vedeam.

Te]ntrebam adesea: de ce la cercetare
 Nu ie=i =i tu ca al\i, p[rin\i s[vesele=ti?

De ce nu te]ndupleci l-a =coalei regulate,
S[sim\i de datorie, c-a=a mai mult spore=ti?

C-o gur[mu=c[toare, c-o buz[d-ironie
}mi r[spundeai, p[g`ne, c[n-ai ce]nv[\\a,
C[v`rsta-\i este mare =i vrei filozofie,
-i nu aflai capabili spre a te lumina.

Prisos \i-era-ascultarea =i buna-cuviin\\[,
Limbi, stilul, istoria, materia nu vrei,
Fugeai de legi, de drepturi =i n-aveai trebuin\\[,
| i-erau netrebnci toate, de toate te fereai.

F[cuse=i vro cinc r`nduri de basne tic[loase,
+i nu-\i g[seai potrivnic la o himer[-fleac:
Rea boal[te-apucase, ce cade nu la oase,
Ci-n minte se-ncuibeaz[=i nu mai are leac.¹

}mpov[rat de grij[, de und' s[-mi vie-n minte
C[r[u te apucase manie d-autor?
O! r[u se lingu=e=te omu\\ul care minte!
Pu\in voi a cunoa=te c`nd fac un ajutor.

G`ndeam c[e natura ce-n timpul s[u s-arat[,
G`ndeam c[e talentul ce-ncepe-a se ivi.
P-oloaga-\i poezie =i proz[-ntortocheat[
Pierdeam ceasuri =i zile a \i le zdreveni.

Te scoli; dragostea-n mine cre=tea ca r[utatea-\i
-i punga-mi — dar ce pung[! c[pung[nu aveam —

¹ Aluzie la semnele de nebunie ce de atunci da ingrutul.

M`na-mi \i-era deschis[s[-ntreme s[n[tatea-\i,
S-acop[r goliciunea-\i, =i datorii f[ceam.

Am martori negu\torii =i trupu-\i de viper[,
Ce simte =i ea frigul, iar c`nd o]nc[lze=ti,
Atuncea]=i exal[ciumoasa atmosfer[,
Atunci \i-nfige moartea, s[sim\i ce pui hr[ne=ti.

.....

Cerca=i s[-\i mai plimbi lenea, s[schimbi =i meserie,
Ca sp`rcul schimb`nd locul s[scape de ponos;
Ceru=i ajutorin\[s[-\i fiu drept chez[=ie;
Cheza=, hr[nitor, reazem \i-am fost mai cu prisos.

Cu g`ndul tr`nd[viei porneai la ascultare¹,
+i slujba, datoria]n veci n-ai cunoscut:
Ca jidovu-nd[r[tnic ce intr[-n sc[lld[toare
Schimba=i costum, dar *jidov*=i *sp`rc* n-ai pref[cut.

Nu m[-ndreptez la lume s[-\i spui nelegiuirea,
Cu tine am de lucru; =i vina tu \i-o =tii;
Ingrat \i-e bunul nume =i]ns[=i pomenirea,
Te-a]nfierat p[catul, pe fruntea ta]l \ii.

.....
.....
.....
.....

Acel duh de partide, robie pierz[toare²
Care d-at`tea veacuri ast neam a chinuit,

¹ C[ci a intrat =i]n mili\ie.

² Aluzie la]nceputul =coalei rodiniane.

Pe mulți oameni de cinste c-o masc-am [gitoare
 }n sfaturi blestemate cu proclăi a unit.

Ce organ mai nemernic deprins }n f[rdelege,
 Ce satelit mai sc`rnav, ce zbir mai blestemat
 Putea s[nimereasc[=i la un loc s[lege,
 Dec`t un fur de sfinte, o iazm[, un ingrat?

Ochit, ales, iei nume }n sfatul de pierzare,
 B[gat d-acela }nsu=i cui *min*li c[te }nchini.
 La cre=terea-}i de slug[credeai }nnobilare
 A slug[ri-n p[cate, }nlesnitor de vini.

C[zut =i eu }n cursa urzirii prea spurcate,
 Ce ia }ns[=i vederea, ca orb am naintat;
 +i c`nd am deschis ochii, te v[z aci, ingrate!
 Cu s[rutarea Iudei tr[d`nd m-ai t`mpinat.

Ce loc de piericiune ! ce sfaturi z[p[cite!
 De tine numai vrednici =i d-oricare smintit!
 Al \[rii pandemoniu¹ =i cuibul de ispite !
 O! c`t am pl`ns b[rba\}i ce r[u s-au am [git!

P[zit cu semnul crucii, r[bdai ast[cercare,
 Putui }n chin s[suf[r fatalul s[rutat,
 +i bra\ul meu cel slobod, armat de r[zbunare,
 Nu }i-a }nfipt pumnalul }n pieptul veninat.

Te-am mai iertat, cumplite, =-a mea smerit[mil[
 Ca sarcin[pe trupu-}i iar gol o ai sim\it.

¹ Rezultatele aceluia pandemoniu, acelei eterii oculte aduser[ambele
 \[ri }n starea de ast[zi.

Cu masca de fr[ie, sub z`mbetu-`i]n sil[
Urzeai a mele chinuri din loc nelegiut.

Acolo s[ai partea, mort`nd]n slug[rie,
S[nu mai ie=i d-acolo, o, screm[t infernal,
Ce te-a dospit p[catul din vecinica urgie
Cu-a cerului ne=tire]ntr-un moment fatal!

A=a s[-i petreci via\`a]ntr-un dispre\` de sine,
Gonit]n veci de cuget, ce-n veci ai]nfruntat;
Ocara arz[toare]n buz[-i o vei]ine,
Pe fruntea-`i fratucid[s-ar[-i pe vinovat.

S[urli de turbare c`nd `i-or c[dea blesteme
A dou[inimi calde ce tu le-ai dezunit
+i-n via\`a de acuma, =i-n cea de apoi vreme;
S[tremuri ca un c`ine]n rane schil[vit.

Ca molipsit de crime veninul s-aibi]n tine,
+i-n casele ce intri s[vezi a cur[-i,
Ca urmele de =arpe, =i urma dup[tine,
Cu apa cea sfin[it[]n preajm[a stropi.

Pribeag vei fi]n lume, f[r[l[ca=, culcare,
+i cin' te va atinge se va sim`i turbat;
Nici viermii]n morm`ntu-`i nu vor afla m`ncare,
C[vor muri d-otrav[din trupu-`i veninat.

Acea iazm[de groaz[, fiin\`[infernal[
Ce am v[zut]n visu-mi a tot m[ispiti

E=ti tu cu-ai t[i tovar[=i, unire prea fatal[¹,
B[rba\i, femei, amestec =i iadul a-ngrozi.

+i limb[]i d[unul, =i altul rea vedere,
Iar altu-i d[picioare sp[im`iei-g[ligan
(De foamete preveste, de vrajb[-mperechere),
+i to\i i-a\i dat un suflet, pe]n=iv[-Satan.

Ce conjura\i la rele =i spre a mea pierzare
+i pl`ngerea mea-n satiri a\i vrut a unelti,
Lipind a voastr[fapt[l-a altora lucrare,
L[custa la columbe, pre sine-a v[feri.

Dar ziua se ive=te, himera se desface
Ca fumul risipit[d-al aurorii v`nt;
Dezm[dulata iazm[]ncepe a-mi da pace,
+i-n inim[-mi,]n minte luce=te iar cuv`nt.

+i lumea v[cunoa=te, =i aspra ei dreptate
Cu-adev[ratul nume pe to\i v-a]nsemnat,
A voastr[pomenire =i negrele-\i p[cate
Vor]ngrozi urma=ii c`nd vor striga: *Ingrat!*

+i omul cu credin\[]n marea sa durere
+i crunta nedreptate ce-ad`nc l-a sf`iat,
Ud`nd aceste r`nduri]n pl`ns de m`ng`iere
Va dob`ndi r[suflet, c[eu l-am r[zibunat.

[1839]

¹ Vezi poema intitulat[*Visul*.

Vulturul și bufa

Dup[multe protesta\ii,
 Venir[la stipula\ii
 Vulturul =i bufni\ã, =i f[ur[, -n fine, pace;
 }ns[ciocul, ghearele suveranului rapace
 Da cam mult[b[nuial[
 Bufni\ei de a se teme
 Pentru pui=orii s[i.
 (Avea, biet, =i ea-ndoial[
 Pe aceast[de foc *vreme*,
 C`nd cei r[i devin mai r[i.)
 Vulturul=i dete cuv`ntul, =i cuv`nt de]mp[rat,
 C[au s[tr[iasc[-n pace]n paternul lor palat
 Pui=orii aliatei. "Ca mai sigur[sa fie
 Familioar-alte\ei-tale —
 Zise suveranul vultur veri=oarei dumisale —
 +i l[murit s[se =tie,
 F[bine =i mi-o descrie,
 Ca s[=tiu a mi-o scuti."
 "Z[u, nu po\i a te-am[gi,
 Zise bufa, c[ci natura
 Pui pe lume mai frumo=i
 Ca ai mei nu mai produse: c`nd]i vezi, r`de f[ptura,
 Sunt minune! ochi de soare, gentili, sprinteni, gra\io=i,
 +i c`nd c`nt[te dezmiard[, vocea lor p[trunz[toare
 E mai dulce dec`t zisa voce de privighetoare."

Nu trecur[zile multe: dup[legea domnilor
 +i legea-mp[ra\ilor,
 Ie=ind la v`n[toare m[rirea-sa vulturul

+i-n svol f[c`ndu=-i turul,
 A fame ca o streche
 }n pipot[-l p[trunde;
 +i cat[-n jur oriunde,
 Str[bate cu vederea, o scorbur[z[re=te,
 Jos repede se las[=i caut[=oime=te;
 }=i v`r[]n cuib capul, =o slut-aci pereche
 De pui st`rcit[vede: pipernic`i, puchio=i,
 Cu ochii urduro=i
 +i galbeni, =i zg`i;
 Un *glas* pi`ig[iat,
 Strident, discord =i spart.
 Cit nu putu s[creaz[p`rdalnicii c-or fi
 Aceia=i despre care
 Cu-at`ta]nfocare
 +i laud[prea mare
 }n timpul conferin\ei amica i-a fost spus.
 A=a,]ntinse g`tul, curat d-orice prepus,
 +i cioc! o dat[-n unul, =i-n cel[lalt iar cioc!
 Frumos, pe cum se cade, \i-i dumeric[pe loc.
 Nu=-i terminase bine
 Imperiala cin[,
 C`nd, iat[, supravine
 +i muma, lin[, lin[.
 Ce vede, s[r[cu!a!...]ncepe a \ipa,
 De uiete, blesteme p[durea r[suna.
 Pe r[ul s[u confrate sperjur =i tr[d[tor
 }l face, dup[fapta-i, de lege c[lc[tor
 Ce-nfrunt[jur[m`nt.
 Ci vulturul atuncea avea =i el cuv`nt.

P[rin\ii, ca p[rin\ii,]=i am[fiii lor
 +i c` t de slu\i s[fie]i cred de gra\io=i.
 Iar mai v`rtos]n carte, c`nd dai d-un autor,
 Paternul s[u amor
 E vai de om de mare! la Sarsaili puchio=i
 S-auzi \ip[t de buf[, amate cititor !

[1840]

Zbur[torul

*La doamna A*** M****

“Vezi, mam[, ce m[doare! =i pieptul mi se bate,
 Mul\imi de vine\ele pe s`n mi se ivesc;
 Un foc s-aprinde-n mine, r[cori m[iau la spate,
 }mi ard buzele, mam[, obrazii-mi se p[lesc!

Ah! inima-mi zv`cne=te!... =i zboar[de la mine!
 }mi cere... nu-=` ce-mi cere! =i nu =tiu ce i-a= da:
 +i cald, =i rece, uite, c[-mi furnic[prin vine,
 In bra\e n-am nimica =i parc[am ceva;

C[uite, m[vezi, mam[? a=a se-ncrucie=eaz[,
 +i nici nu prinz de veste c`nd singur[m[str`ng
 +i tremur de nesa\iu, =i ochii-mi v[p[iaz[,
 Pornesc dintr-]n=ii lacrimi, =i pl`ng, m[icu\[, pl`ng.

Ia pune m`na, mam[, — pe frunte, ce sudoare!
 Obrazii... unul arde =i altul mi-a r[cit!
 Un nod coala m-apuc[, ici coasta r[u m[doare;
 }n trup o piroteal[de tot m-a st[p`nit.

Oar' ce s[fie asta? }ntreab[pe bunica:
 O =ti vrun leac ea doar[... o fi vrun zbur[tor.
 Ori aide l-alde baba Comana, ori Sorica,
 Ori du-te la mo= popa, ori mergi la vr[jjitor.

+i unul s[se roage, c[poate m[dezleag[;
 M[tu=ile cu bobii fac multe =i desfac;
 +i vr[jjitorul [la =i apele]ncheag[;
 Alearg[la ei, mam[, c[doar mi-or da de leac.

De cum se face ziu[=i scot m`nzat-afar[
 S-o m`n pe potecu\[la iarb[colea-n cr`ng,
 Vezi, c`tu-i ziuli\ a, =i zi acum de var[,
 Un dor nespun m-apuc[, =i pl`ng, m[icu\[, pl`ng

Br`ndu=a pa=te iarb[la umbr[l`ng[mine,
 La r`ule\ s-adap[, pe maluri pribegind;
 Z[u, nu =tiu c`nd se duce, c[m[trezesc c`nd vine,
 +i simt c[mi=c[tufa, aud cr`ngul trosnind.

Atunci inima-mi bate =i sar ca din visare,
 +i parc-a=tept... pe cine? =i pare c-a sosit.
 Acest fel toat[via\ a-mi e lung[a=teptare,
 +i nu sose=te nimeni!... Ce chin nesuferit!

}n ar=i\ a c[ldurii, c`nd v`ntule\ adie,
 C`nd plopul a sa frunz[o tremur[u=or
 +i-n tot cr`ngul o =oapt[s-ardic[=i-l]nvie,
 Eu parc[-mi aud scrisul pe sus cu v`ntu-n zbor;

+i c`nd]mi mi=c[\opul, cosi\ a se ridic[,
 M[sperii, dar]mi place — prin vine un fior

}mi fulger[=i-mi zice: “De=teapt[-te, Floric[,
Sunt eu, vin s[te m`ng`i...” Dar e un v`nt u=or!

Oar` ce s[fie asta? }ntreab[pe bunica:
O =ti vrun leac ea doar[... o fi vrun zbur[tor;
Ori aide l-alde baba Comana, ori Sorica,
Ori du-te la mo= popa, ori mergi la vr[jitor.”

A=a pl`ngea Florica =i, biet,]=i spunea dorul
Pe prisp[l`ng[m[-sa, =-obida o neca;
Junicea-n b[t[tur[mugea, c[ta oborul,
+i m[-sa sta pe g`nduri, =i fata suspina.

Era]n murgul serii =i soarele sfin\ise;
A pu\urilor cumpeni \ip`nd parc[chemau
A satului ciread[, ce greu, mereu sosise,
+i vitele muginde la jgheab]ntins p[=eau.

Dar altele-ad[pate tr[geau]n b[t[tur[,
}n gemete de mum[vi\ei lor strigau;
Vibra al serii aer de tauri grea murmur[;
Zglobii s[rind vi\ei la uger alergau.

S-ast`mp[r[ast zgomot, =-a laptelui f`nt`n[
}ncepe s[s-aud[ca =oapt[]n susur,
C`nd ugerul se las[sub fecioreasca m`n[
+i prunca vi\elu=[tot tremur[-mprejur.

}ncep a luci stele r`nd una c`te una
+i focuri]n tot satul]ncep a se vedea;
T`rze ast[-sear[r[sare-acum =i luna,
+i, cobe, c`teodat[tot cade c`te-o stea.

Dar c`mpul =i argeaua c`mpeanul ostene=te
 +i dup-o cin[scurt[=i somnul a sosit.
 T[cere pretutindeni acuma st[p`ne-te,
 +i l[tr[torii numai s-aud neconținut.

E noapte nalt[, nalt[; din mijlocul t[riei
 Ve=m`ntul s[u cel negru, de stele sem[nat,
 Destins cuprinde lumea, ce-n bra\ele somniei
 Viseaz[c`te-aieva de=teapt[n-a visat.

T[cere este totul =i nemi=care plin[:
 }nc`ntec sau desc`ntec pe lume s-a l[sat;
 Nici frunza nu se mi=c[, nici v`ntul nu suspin[,
 +i apele dorm duse, =i morile au stat.

.....

“Dar ce lumin[iute ca fulger trec[toare
 Din miaz[noapte scap[cu urme de sc`ntei?
 Vro stea mai cade iar[? vrun]mp[rat mai moare?
 Ori e—s[nu mai fie! — vro pacoste de zmei?”

Tot zmeu a fost, surato. V[zu=i,]mpeli\atu,
 C[\int[l-alde Floarea]n clip[str[b[tu!
 +i drept pe co=, leicu\! ce n-ai g`ndi, spurcatu!
 }nchin[-te, surato! — V[zutu-l-ai =i tu?

Balaur de lumin[cu coada-nfl[c[rat[,
 +i-pietre nestemate lucea pe el ca foc.
 Spun, soro, c-ar fi june cu dragoste curat[;
 Dar lipsa d-a lui dragosti! departe de ast loc!

P`nde=te, bat[-l crucea! =i-n somn colea mi-!i vine
 Ca brad un fl[c[iandru, =i tras ca prin inel,
 B[lai, cu p[rul d-aur! dar slabele lui vine
 N-au nici un pic de s`nge, =-un nas —ca vai de el!

O! biata feti=oar[! mi-e mil[de Florica
 Cum o fi chinuind-o! vezi, d-aia a sl[bit
 +i s-a p[lit copila! ce bine-a zis bunica:
 S[fug[fata mare de focul de iubit!

C[-ncepe de viseaz[, =i visu-n lipitur[
 }ncepe-a se preface, =i lipitura-n zmeu,
 +i ce-i mai faci pe urm[? c[nici desc`nt[tur[,
 Nici rugi nu te mai scap[, fereasc[Dumnezeu!”

[1844]

Mihaida

Fragment epic

C`ntul I

C`nt armele rom`ne =i c[pitanul mare
 Ce-mpinser[p[g`nii =i liberar[\ara,
 R[zbun[toare spaim[lucir[peste Istru,
 Peste Carpa!i trecur[de glorie }ncinse
 +i to!i rom`nii-ntr-una unir[sub un sceptru,
 O acvil[, o lege, cum are ca s[fie.
 }n van o crud[soarte i-alung[ne-mp[cat[,
 }n van conspir[iadul s[-i \ie-n }ntuneric

+asupra lor trimite fatala dezbinare
 +i uneltiri str[ine =i-mperecheri civile,
 C[ci Domnul]i protege =i-i \ine peste secolii
 +i i-a ales s[-i fac[din ei t[rie mare.

O, muz[-mb[rb[tat[ce-n Elicon n-ai nume,
 Ce soarele drept[\ii te-ncinde =i te-nspir[!
 Mut[s[fie buza profan[ce te cheam[
 S[am[geasc[omul =i cerul s[insulte.
 Sever[deitate, a crimelor pedeaps[,
 Ce vizitezi p[m`ntul s[deifaci pe oameni,
 S[fulgeri tirania, s[re]ntregi popoare!
 Eroica ta lir[acord[cu unirea,
 F[s[-i auz vibrarea a coardelor sunoare
 }ntinse-n negrul s`nge tiranilor purpurii.
 Tu d[semnalul, muz[, la prima mea c`ntare,
 }n s`nul meu revars[*m`nia* ceea sacr[;
 Aprinde-a mele versuri cu flac[ra-\i divin[,
 +i voi aprinde inimi, voi de=tepta rom`nul
 S[te a\inte-n fa\[, s[te cunoasc[bine.

Spune-mi, o, muz[, toate eroicele fapte,
 Profunda-n\elepciune b[rbatului cel mare
 Ce singur]ntreprinse =i fapta-ndependen\ei,
 +i fapta de unire, cel cuget salutaru.
 Cine este eroul ce, credincios al legii
 +i patriei, re-mpinse barbari ce =iroiar[
 Din Orient]ncoace s[-nece libertatea,
 S[sting[cre=tinismul =i lumea s[subjuge
 Sub o\elosul palo= =i oarba ne=tiin\[,
 Sfor`nd-o s[]=i plece genunchii spre-nchinare
 La un r[szeu de s`ngiuri, uit`nd pe ZEUL p[icii,

Pe zisa inspirat[unui profet fanatic?
 Mihai cel Mare, domnul rom`nilor =i fal[!
 P-acela c`nt, =-ajut[s[bucin a lui fapte.
 Mult s-a luptat eroul cu bra`ul =i cu mintea:
 Multe nevoi]nvinse, varii nemici d-afar[
 +i mai fatali din`ntru, =i soartea ne-mp[cat[
 Pare c-o ab[tuse din lupta prelungit[,
 Parc[-=i aflase omul s-o-nve`e s[respecte
 O na`ie celebr[.

}ntreag[Rom`nia gemea de ani at`ia
 Sub jugul s`ngeratic osmanului feroce.
 Fatal[=i rea cobe-ncepuse Demiluna
 A se n[la lucind[pe Dacia smerit[.
 +i glasul mueginiu]n zi =i-n miezul nop`ii
 Svola purtat de v`nturi ca arp[infernal[
 De criv[\ =uierat[, =i r[suna profetic
 }nfior`nd cre=tinul]n empia chemare
 A numelui sinistru, \ip`nd: *Allah!- altà hu!*
 Cambana solemn[cu totul amu`ise
 Pe l`ng-aceste hule, blasfeme inspirate;
 +i ruga pietoas[, ascuns[, sp[im`ntat[,
 Abia cuteza, mut[, pe Crist s[mai adoare...
 [.]

Acum pe Rom`nia plana al nop`ii angel
 +i u-ura-mpilarea =i dorurile zilei,
 C`nd repede, mai iute dec`t clipirea]ns[=i,
 Arhangelul s-av`nt[de pe Carpa`i spre Istru
 +i-i]ndrepteaz[svolul spre vetrele lui Bucur,
]n noua reziden[, =i iat[-l fa\[-n fa\]

Cu angelul dormirii. Se-mbra\[, se salut[.
 C-a ochilor dulci raze ce-aprinde simpatia,
 Ca dou[fl[c]ri tineri ce se absorb]ntr-una,
 Ca dou[atribute ce]ntregesc ideea
 }n mintea concentrat[, se]n\eleg]n clip[
 +i ambii fac un angel mul\it]n atribute.
 Ca fulger sunt]n curte, ating tot ce vegheaz[!
 Solda\i]n sentinel[,]n prag adorm custodul,
 Str[bat la domn]n dom[, =i scap[r[lucirea
 Din candela ce arde, =i stau]n oratoriu.

Aci via\a vie\ii, simbolul libert[\ii
 Icoana]nvierii c`nd]n triumf CUV~NTUL
 D[rap[n[sclavia a sufletelor moarte,
 +i]nnoie=te omul spre cugetul cel mare,
 }ns[=i acea icoan[lucea d-a sa splendoare
 +i reflecta lumina din candela de aur
 Ce=]]n[\a la ceruri o flac[r[-alb[struie
 Ce-o aprinsese prin\ul cu pietoasa-i m`n[.
 Eroul, dup[-o lung[, profund[cugetare,
 }=i terminase ruga cea dup[miezul nop\ii
 +i-n je\ul s[u purpuriu, cu fruntea p-a sa m`n[,
 }n planuri salutarii =i varii, =i m[re\e
 }=i a\intase mintea c[tre omnipoten\
 +i ochii pe icoan[, a c[rei cere=ti raze
 }mprumuta puterea acelu dulce angel
 Ce-alin[orice cuget =i-n aromire sacr[
 Pe cuvio=i adoarme dup[fierbinte rug[.
 A=a adoarme-eroul; =i serafimu-ndat[
 Desparte de la sine pe fratele s[u angel,
 Ca pe o calitate abstras[din substan\];

}l las[la solia-i, =i singur el, arhangel,
 }n toat[frumuse\ea-i }n umbr[se deseamn[.
 S-apropie d-eroul, =-asupra lui }ntinde
 O arip[alin[=i alb[ca lumina;
 Pe splendidele margini de fulguri diafane
 Se-ng`n[, se m[rit[acele culori varii
 A gloriei cu care }=i cinge cerul fruntea
 C`nd r[coritei sfere anun\[abundan\ a.
 Cu ochii s[i cerulii }namorat }l vede,
 Preveghetor l-a\int[, s[nu-l ating[raz[,
 S[, nu-l scoale lumina. Astfel o mum[vine,
 S-apropie de leag[n la pruncul s[u cu s`nul
 +i cu sur`su-n buze, }n pieptu-i cu ardoarea,
 Se uit[}nc`ntat[la fructul tinere\ii
 +-al p[cii conjugale; acest fel serafimul
 Se uit[caritabil, =-ardintea lui vedere
 Vorbe=te, spune multe }n domnul ce viseaz[.
 A cerului decrete acum sunt cunoscute
 Lui Mihail cel Mare. Arhangelul e-n ceruri,
 +i domnul se de=teapt[, drept }n picioare sare.
 +i caut[, =-ascult[, =i n-aude nimica,
 Nimic str[in nu vede. A candeliei lumin[
 Se nal\[=i se las[, =i vasul ei cel sacru
 Se leag[n[u=ure p-aureea-i caten[,
 +i un profum de via\[dintr-]nsa se exal[.
 Mihai pas[la u=[=i pe custod }l afl[
 Dormind }n a sa lance cu capul p-a sa dreapt[.
 Se-ntoarn[la icoan[. +i mintea-i se lumin[,
 }ndat[-i vine-n cuget ideea }nvierii
 Dezvoalt[, l[murit[, acest fel cum la nimeni
 Nu mai venise }nc[. Se cearc[, se-nteroag[

+i alt cu tot se simte. E plin d-o-ncredin\are
 Necunoscut[]nc[. }n inima sa simte
 Decretele divine, =i bra\ul =-a sa minte
 Capabile de fapt[. F`nt`na cuget[rii
 Inund[de-adev[ruri, fiin\`a]i]neac[.
 Repaos cere carnea =i-n svol]i este mintea.
 C[mara nu-l]ncape, =i largii pa=i detun[;
 Str[bate, restr[bate]ntinsa-i]nc[]pere,
 Gigantica sa umbr[]n lungu-i se deseamn[
 +i repede-l urmeaz[, circonferind pere\ii.
 Vulcan]n pieptu-i fierbe divina r[zbunare,
 Cu miile-i vin planuri]ntru restabilirea
 A drepturilor patrii =-a \[rii re-ntregire.
 S-a=eaz[s[r[sufle. Umbroasa-i, lata frunte
 }n pumnu-i se-ncre\`e-te =i-i]ncovoaiete bra\ul.
 Ast`mp[r nu e-ntr-]nsul =i-ndat[se real[.
 Sublim este b[rbatul c`nd intr[]n el geniul
 Cere=tilor voin\`e =i inspirat]l mi=c[!
 Materia fr[m`nt[]n neast`mp[r sacru
 +i-ncinde carne, minte! E alt Enoh ce svoal[
 Pe aripa =tiin\`ei, r[pit d-a sa credin\`!
 E un profet]n planuri, al doilea Elie
 Ce pe un car de fl[c]ri s-av`nt[c[tre ceruri
 S[-nveste majestatea c-o frunte radioas[!
 Nu poate sta eroul, e drept la orologiu...
 E mult p`n[la ziu[! ci poate napoiaz[!
 +i trece la fereastr[s[caute afar[.
 O aur[u=ure]i m`ng`ie-ncet fruntea
 +i p[rul]i r[sfir[=i-i r[core=te pieptul.
 Se reazem[pe bra\`e =i se r[pe=te-n cuget,
 Revine iar]n sine, =i orele-i par secolii

Ce trec, cu toate astea, cu via\a dimpreun[,
 Ce =i ea ni se pare ca ziua strecurat[.
 Trec orele =i, iat[, coco=ul se aude,
 Ce li strabate-auzul ca ultima cea tromb[
 Ce cheam[la via\ pe trepasa\i din secolii.
 R[coarea dimine\ii]ncepe s[se simt[,
 +-alboarea nu-nt`rzie, la r[s[rituri spunt[;
 Se coloreaz[-n urm[=i purpura=-i destinde
 Ridenta auror[, =i pier umbrele nop\ii.
 Concerte mii de p[s[ri salut[diminea\ a.
 Natura se de=teapt[, =i cerul]=i deschide
 Eterne por\i de aur, =i soarele r[sare.

Primarele lui raze, lucirea matinal[
 Inund[de lumin[peloria lui frunte,
 Simbol independen\ei la cugete rom`ne.
 Pe loc el se]ndreapt[, se crede fa\[-n fa\[,
 Cu]ns[=i providen\ a, al c[rei ochi l-a\int[,
 Prev[z[tor]i spune c[e deschis asupr[-i
 +i r[s[rit-a *ziua*. E ora rug[ciunii;
 Eroul]ngenunche =i-nclin[a sa frunte.
 }n rug[totdauna t[cut[-i era buza,
 +i inima sa numai se exprima fierbinte
 +i=-i dezvolta sim\irea ce limba nu e-n stare
 Material s[spuie; iar pietosu-i cuget
 Pe aripe de fl[c[ri ce-i prumuta credin\ a
 Svola p`n[la tronul cerescului p[rinite,
 Ca sacru olocaust de umil =i drept suflet,
 +i se-nturna]n s`nu-i re]nc[lzit, fierbinte,
 Aduc[tor de pace. A=a-ngenunche-eroul
 +-a\int[la cer mintea, ce]nc[ca icoan[

Cingea]n tot cuprinsu-i cea vizie nocturn[,
 +i gra'ia divin[]n toat-a lui fiin\
 O simte rev[rsat[, =i-l face s[exclame,
 Tinz`nd a sale bra\e: "O, Doamne al puterii,
 Ce-n zile de pericol ai fost a mea scutire!
 +i c`nd turbat nimicul cerea a mea via\
 Atunci ca prin minune trimis-ai al t[u angel
 C`nd]mi lucea]n ochii-mi securea uciga=[¹
 A omului de s`ngiuri, =i]mbl`nzi=i cruzimea,
 F[c`nd a-i c[dea arma din m`na-i tremur`nd[.
 +i m[salva=i din gheare a fiarelor bipede,
 Ca s[-mi]ncrezi la urm[c[zutul acest popul
 +i varga domnial[. Tu, Doamne al minunii,
 Al gra'iei =-al vie'ii! binevoi=i =-acuma
 A-mi revela arcane decrete, salutarii.
 E Domn, Domn, Zeul nostru! Rom`nilor s-arat[;
 Glorificat s[fie trei-s`ntul al s[u nume!
 +i-n binecuv`ntare cerescul s[u ministru,
 Ce-n numele lui vine, o, suflete, m[re=te-l!"
 Era]nc[-n genunche Mihai, plin de sudoare,
 +i lacrimi eroici =tergea de p-a sa fa\
 C`nd u=a se deschide =i intr[scutierul...
 "Ce =tire?" "Preasfin\itul Eftimie..." — "Sosit-a?"
 "Cu ziua dimpreun[intr[]n capital[
 +i la metoh a=teapt[, sole=te-a sa venire
 A s-ar[ta la curte". — "S[vie." Scutierul
 Se-nclin[, t[cut iese a]mplini comanda.
 "Binevenit s[fie al Domnului ministru!
 La timp sosi p[storul, =i cerul]l trimite.
 Ce cauz[]l face T`rgovi=tea s[lase,

¹ Vezi]n istorie via\a eroului.

S[vie toat[noaptea? =at`ta neast`mp[r
 A m[vedea]ndat[?... Mi-e foarte necesariu
 Cu el a m[-n\elege. P[storul ce vegheaz[
 C`nd turma e-n pericol, =i prin\ul ce nu doarme
 C`nd]ngenunche \ara, din ochi]=i cunosc p[sul,
 Nici unul nu e iud[... Se cere-aci unire,
 B[rba\i a te]ncrede, f[cu\i a te-n\elege...
 Mult poate chiriarhul cu via\ a cuvioas[...
 E legea]nainte, =i patria, =i fiii,
 +-averea, =i via\ a... Le-a pre\uit rom`nul.
 Boierul e rea fiar[! el numai se orbe=te
 +i toate =i le vinde pe o speran\[numai
 C`nd are]nainte o umbr[de domnie.
 Ci om e =i boierul, =i omul e amestec
 De angel =i de demon... Avem =i partea bun[,
 Iar partea infernal[e rea c`nd e-n putere...
 A]mpilat-o turcul... S[nu pierdem speran\ a.”

A=a cugeta prin\ul =i cuv`nta cu sine,
 C`nd intr[chiriarhul Eftimie, zelosul.
]n Domnul]l salut[=i-l binecuv`nteaz[.
 Eroul se]nclin[cer`ndu-i umil dreapta
 C-o demn[curtezie, ce-nnobil[m[rimea;
]l pune jos s[=az[=i caut[]n ochii-i,
 +i recunoa=te-ntr-]n=ii aceea=i exprimare
 Arcan[=i divin[a visului de noaptea
 Ce aprinsese-ntr-]nsul acea m`nie sacr[
 +i regeneratoare. — Tu, muz[, spune-acuma
 Ce vorbe-au]ntre sine p[storii =i cu prin\ii
 C`nd]=i cunosc solia =i p[surile \[rii,
 C`nd au ca s[reforme =i inima, =i mintea

Popoarelor c[zute, c`nd r[ul predomin[
 Pe mic =i peste mare, =i to\i s-abat din calea
 Prescris[omenirii, =i nu e p`n' la unul;
 C`nd au de a se teme de jugul din afar[,
 De intrigi intestine, =i c`nd conspir[iadul
 Asupra]nvierii a omenirii stinse
 }n moartea cea moral[. Tu spune, sau tu f[-ne
 A devina propusul =i planul, =i vorbirea
 A doi rom`ni ce singuri erau men\i de Domnul
 A real\a poporul =-a da viitorimii
 Exemplu de mari fapte =i cuget necesariu,
 S[=tie c[rom`nul nu moare, =i-l a=teapt[
 O soarte radioas[, serbat[-n preursirea
 Divinelor decrete. Tu, muz[, f[-ne iar[
 S[=tim c[viu e Domnul =i e *progres*]n sine,
 +i-i a=tept[m venirea, ce popoli real[.
 Tu spune toate, zeie! Cre=tin[libertate!
 C[ci p`n[la noi fama nu ne-a adus nimica
 Din c`te se vorbir[]n doma domnial[
 Cu Dumnezeu de fa\].

C`ntul II

Treizeci de zile-asemeni mai r[s[rir[]nc[
 Pe trista Rom`nie, =i soarele asemeni
 D-at`tea ori trecuse peste acelea=i scene
 De cereri f[r[]margini, de prad[, viola\ii,
 D-ucideri f[r[team[, de \ipete, de s`nge.
 De c`nd]n c`nd p[storul se ar[ta la curte
 +i se-nhidea cu duca]n lung[conferin[.
 Boierii]ntre sine aveau adun[ri dese
 +i chiri arhu-adesea era cu ei de fa\].

}n cap, }n fa`a u=ii, un je` de nuc prea neted
 +i vechi din alte zile, cu perna, rezem`ntul
 De catifea verzuie, cu `inte pe el galbeni
 +-auree-n jos funde. La r[s]rit, icoane
 De la str[buni l[sate, =-o candel[m[rea\
 Ardea }ntru t[cere, }n sus, dasupra u=ii,
 }nsemnele b[niei }n arme-nchipuite,
 Cu l[nci }ntre stindarde, }n jurul unei perne,
 Cu un toiag pe d`nsa =-o neagr[gugiuman[
 C-o peni=oar[alb[; =i dou[steaguri drepte
 Drapa b[neasca u=[. }n partea cea din st`nga
 Erau dou[coloane masive, de stil moric.
 Din una p`n` la alta, o varg[de fier groas[
 +-o draperie deas[de d`nsa suspendat[,
 Cu ciucuri =i cu funde, `inea u=or intrarea
 Cea larg[, spa`ioas[, format[-ntre coloane.
 Un alt fecior din cas[, nepot de sor' lui Manta,
 Aci l`ng[cortin[introducea pe oaspe`i
 }n stan`a afundat[, trec`nd prin intr[tura
 Ce deschidea cortina. Aci sta banul Udrea,
 B[tr`nul banul Manta =i banul al Craiovei,
 Mihalcea, belicosul, =i vornicul Dumitru,
 +i Mircea cel hotarnic, Miric[logof[tul,
 Isar =i Teodose, minto=i logofe`i ambii,
 Vistierii Dan =i Pan[, sp[tarul Vintilic[,
 Sp[tarul V[c[rescul =i aga Vitejescul,
 +i aga Luca-Lungul, =i Radul B[rc[nescul,
 Tustrei fra`ii Buze=tii, Calofirescul Radul,
 +i capul lor, p[storul Eftimie zeლოსul.

Era-nvesti`i cu to`ii ca-n zile de parad[:
 }mbr[c[tura str`mt[, }ngust g[it]nat[,

Intra]n cizme galbeni ce zorn[iau]n pinteni.
 Pieptare pe corp str`nse]n g[itane late,
 La c]p[t`i cu nasturi; pe umeri chepenege
 }n copce d-argint prinse, cu fir de tot cusute,
 Pe margini cu h`r=ie, lovea-ntr-o parte coapsa.
 D-o bellic[centur[ce cuprindea mijlocul
 }ntr-o curea cu `inte, cu zale aurite,
 O sabie-appendut[suna-n toat[mi=careea.
 De g`t decora pieptul colana cea de aur,
 Cea r[m[=i\`-antic[de cavalerii Romei.
 Pe spalle c[deau plete din mica gugiuman[
 +i pus[la o parte, cu fundul l[sat ro=u.
 Iar banii-aveau, pe umeri,]n loc de chepenege,
 Un lung =i splendid conte=; la mijloc cing[toarea
 Mai lat[de m[tase, cu dou[mari, rotunde,
 Masive, d-aur copce, =-o pan[-n gugiuman[.
 Iar chiriardu-n straie de l`n[umilit[,
 +-o glug[monahal[acoperea c[runte
 +i cuvioase plete, c[ci p`n` atuncea]nc[
 G`mfarea bizantin[nu corupsese clerul.
 “R[u se-ncuib[p[g`nul]n `ar[, badeo Udreo! —
 Suspini[vechiul Manta; mult s-au stricat boierii!
 Ce moliciune mare e-n dumneavoastr-[i tineri!
 Pe c`nd eram eu june =-aleser[m cu to`ii
 Din Afuma`i pe Radul, c`nd pa=a din Nicopol
 Venea ca bei al `rii, cinci b[t]lii tot una
 Avur[m cu p[g`nii =i-nfr`nser[m trufia
 Spurcatului Mehmet-bei. Ce foc era pe `ar[!
 Cadiu]n tot ora=ul ! Turcime]n tot satul!
 Junghieri =i prad[mare! Erau turba`i p[g`nii.
 Junimea boiereasc[p-atuncea avea s`nge;

Cu mic, cu mare, \ara era]n arme toat[
 +i mi-\i f[cea pe turcul s[ne respecte dreptul.
 Turcii d-acum sunt loaze, borfa=i, suferi\i tr`ntori.
 C` \i cugeta\i s[fie cu to\ii-n toat[\ara?”

“Sunt mul\i, ucig[-i crucea! — r[spunse Dan
 vistierul;

Vro trei mii r[m[=i]e de la domnii trecute
 Ce-n voie de nevoie, prin oarba nep[sare
 +i moalea c`rmuire, r[maser[]n \ar[
 Ca negustori, s[zicem, =i-n fapt[ca l[custe.
 Pe l`ng[ei venir[punga=i cu punga seac[
 Acei ce-mprumutar[pe ho\ul de Lisandru
 S[-=i cumpere o \ar[ca s[o poat[vinde;
 +i spre-a=i lua iar banii, luar[]n arend[
 Veniturile \rii cu oameni dimpreun[.
 +i datoria-aceea e rea, mare gangren[,
 Din zi]n zi tot cre=te, se tot mul\esc datornici;
 Se-nfipser[]n \ar[ca lipitori m`r=ave
 Ce nu le mai smulgi altfel f[r[s[rumpi =i carnea.”

“Le dai un praf de sare d-a neagr[ca =i ele,
 +i-apoi le vezi cum vars[, st`rcindu-se, [l s`nge”.
 Prorupse Rad' Buzescul c-un eroism sarcastic,
 +i r`ser[boierii c-un r`s de r[zbunare

Ce-anun\ia mari fapte.

“Pe l`ng[-aceste fiare, al\i vro trei mii ne-aduse
 Tot ciuma de Lisandru, sa-i fie, biet, spre paz[,
 S[stoarc[cu ei \ara =i s[domneasc[-n pace, —
 Urm[tot Dan vistierul, — c[ci el le da simbria.”

“Despotul]n putere nu e fatal at`ta
 Ca de=irata iazm[de un tiran molatic, —
 Prorupse chiriarhul sorbit]n ascultare.

Cea temere vulpean[, cea remu=care crunt[,
 Ne-ncrederea]n toate =i frica =i de umbr[
 }l fac uimit s-alerge la simbria=i venetici
 +i-n m`n[le d[via\ a cu \ara dimpreun[.
 }n dreptul lor acuma ei ca p-a lor avere
 }n lung =i-n lat o prad[!“Unde mai pui acuma, —
 Urm[iar vistierul, p-ace=tia din urm[,
 M[riei-sale gvardii, ce din Constantinopol
 L-aduser[]n \ar[=i nu mai vor s[fug[?
 Spahiii se-ndulcir[la mierea =i la untul
 Ce cur[copioase ca-n raiul ce viseaz[
 P[g`na spurc[ciune! Mult le pl[cu via\ a
 Tr`ndav[, vagabond[=i mult le veni bine
 Cu traiul cel u=ure al celor dinainte
 Punga=i, =-adic[gvardii ce mi-i aflar[-n \ar[.”
 “Noi nu =tim ce le place, ad[ugi b[tr`nul,
 Nici cum le vine bine. Noi]ntreb[m acuma:
 Stau ei dup[tratate? Avem vro leg[tur[?
 Se afl[vreun ordin al Por\ii spre aceasta,
 Ca-n timpii lui Mehmet-bei ce aducea firmanul?
 C[, dac[cocona=i nu =tiu cu arma-n m`n[
 S[-i apere mo=ia =i s[-i p[streze dreptul
 Ce bunii lor, b[tr`nii, =tiur[, cu-al lor s`nge,
 S[-l lase-n mo=tenire pe mari, s`nte temeie,
 }ncai s[afle lumea c[ne-am supus de fric[.
 E vrun firman al Por\ii ce nu va s[cunoasc[
 Tratatele-n fiin[, =i noi, biet, nu cunoa=tem
 Nici cum se \ine pala, nici cum se-mpumn[lancea,
 +i d-aia turcul ast[zi se joac[cum]i vine
 Cu casca doroban[, cu concitul femeiu\ei?
 Aceasta voi s[aflu, s[ne lu[m de una.”

Atuncea logof[tul, mintosul Teodose:
 “O, unchiule, r[spunse, se =tie c[vrun ordin
 Nu este de la Poart[a ne c[lca tratate,
 A \ine turcii-n \ar[=i a-i l[sa s[-=i fac[
 Geamii =i locuin\e, s[stoarc[pe cre=tinul,
 S[ne batjocoreasc[=i legea, =i credin\a,
 S[-=i fac[juc[rie cu via\a noastr[]ns[=i.
 De fa\ vrun ordin e drept c[nu se vede;
 Vede\i]ns[c-aicea e marghiolie mare,
 C[e hiclean p[g`nul =i nu =tie de lege.
 }ncetul cu]ncetul, se-ntinde mereu turcul,
 +i noi ast[zi de voie, iar m`ine de nevoie,
 +i mai t`rziu de fric[, s[-i d[m ca de la sine,
 +tii, una c`te una, p`n[s-or face toate.
 Prin colonii urzite, d-o parte cresc`nd turcul,
 De alta st`nd rom`nul,]i ia ast[zi copila,
 M`ine-\i ucide tata,]i sp`nzur[fl[c[ul
 De ce s[aib[suflet s[-=i apere surora
 +-o mum[disperat[; copilul \i-l turce=te,
 Pe desfr`nat \i-i face be=leag[, s[momeasc[
 Pe al\ii ca =i d`nsul, p`n[c`nd, iat[, \ara —
 Curat \ar[turceasc[. Impuneri d-alde astea
 Nescrise =i piezi=e cu mult sunt mai fatale
 Dec`t cele d-a dreptul, p`n[c`nd mai e s`nge
 De rom`nel prin vine =i vrun boier ca Manta
 +-o biat[spad[-n m`n[, c[=tii unde te afli,
 +i ori mori ca rom`nul, ori mi-\i]nve\i pe turcul
 S[-\i recunoasc[bra\ul, d-a dreptul repezindu-l
 }n s`nul unei hurii.” Se bucurau b[tr`nii
 La vorbele frumoase ce de=tepta curajul
 }n inimile june. C`t el de nalt se scoal[

Buzescul cel mai mare, ce nu prea vorbea multe,
 +i-î spune al s[u cuget: “Ce ordin ori neordin?
 Vedem cum merge treaba... De ici se]ndrepteaz[,
 +i colo e-ajutorul.” +i sun[\eap[n pala,
 N[\`nd la ceruri bra\ul, fierb`nd de r[zbunare.

“Sunt semne bune! bravo!” strig[banul

Mihalcea.

“+i binecuv`ntate s[-\i fie ale vorbe”,

Ad[ugi p[storul, =terg`nd lacrimi calde.

“Nu s-au pierdut rom`nii! strig[=i banul

Udrea,

Ci sta\i, s[=tim ce facem. Noi ne scul[m cu arme,

+i \ara e pu\in[, de tot d[r]p[na].

N-ar fi de cuviin\[]nt`i s[ne-n\elegem

Sau cu vecinii no=tri, sau c-o putere mare,

S[cerem ajutoare?” “Ce ajutor, nea Udreo?!

Precurm[logof[tul Isar cu carte mult[;

Nu este la loc vorba: pesemne d-alian\[

Ai vrut s-aduci cuv`ntul; c[ci fratele moldavul

+i dincoaci transilvanul e]ntr-aceea=i stare,

+i to\i avem nevoie s[ne]ntindem m`na

}n str`ns[leg[tur[=i unul pentru altul

S[sar[spre-nt[rire, iar serbul =i bulgarul,

De=i simte sc[p[tarea =i jugul, scoat[arma

+i cauz[comun[cu noi vie s[fac[.

A=a]n\eleg lucrul. Iar dac[mergi cu mintea

La neam\ sau Leah, sau ungur, s[cerem ajutoare,

La astfel de-mprumute e cam[ta prea mare,

+i lipsa d-ajutoare ce nu le mai po\i duce!

Nu v[-ncurca\i cu =oangheri =i cu puteri de astea,

C[unii ca ace=tia or s[ne puie capul

}n numele credin\ei. D-o fi s[sc[p[m ast[zi
 Ca s[c[dem iar m`ine, schimb`nd mereu la juguri,
 Sau s[]ntindem m`na, cer=ind c`nd ici, c`nd colo
 Scutire =i protec\ii, mai bine, fra\i, cu turcul,
 Mai bine jugul aspru; devie toat[\ara
 Un pa=al`c]n form[: c[ci tot mai ai d-a crede
 C[po\i sc[pa odat[. Despotul d-alt[lege,
 Ce nu prea =tie multe,]ncai te-nva\] minte
 S[po\i fi om odat[. S[=ti\i c[turcul scade,
 C[ci legea]i e oarb[; =-atunci cre=tinul neted
 }=i ia cele pierdute. Eu, z[u, r`vnesc la grecul,
 C-acum e pus prea bine =i a sc[pat de smorfuri,
 De titluri bizantine, =i nu-i r[]mase alta
 Dec`t c[zute templuri =-aducerea-aminte
 De gloria str[bun], servat[]ntr-o limb[
 Curat[=i divin[; =i suveniri c-acestea
 Re]ntregesc popoare. S[=ti\i c[ei odat[
 Or s[mugeasc[astfel cum s[-i auz[lumea
 +i pe temeiri bune=-i vor re-nt[ri fiin\ a.”

Se scoal[dup[-acesta Calofirescul Radu
 +i zice mai d-a dreptul: “Boieri, cu alte vorbe
 }mi place mie pala ce-n ambele p[r\i taie
 +i luce pe dasupra popoarelor corupte,
 +i capul ce se nal\] mai sus de apa dreapt[
 Mi \i-l reteaz[iute, s[vie la m[sur].
 E bun[, z[u, m[sura, =i-n noi capete multe
 Le v[z cam \u\uiate”. “E bun[vorba, tize!
 Ad[ugi =i Radul Buzescul din Craiova;
 S-a]ng`mfat boierul, s-a sfemeiat cu totul;
 S-a dus acea virtute de suflete rom`ne,
 Ce]i p[rea batjocuri oricare alte titluri

Ce ies din r`nduiala anticelor costume.
 M[rimea cea rom`n[a fost numai]n nume,
 Ce=-i face omul singur, =i-n titluri ce posede
 Pe-ntreag[demnitate =i numai pe persoana-i.
 Acum]l vezi c-alearg[dup[*gr/fii* str[ine,
 S[-i]mpleteasc[coada cu bend[baronal[
 +i cruci s[mi=-i at`rne p-un piept f[r' de virtute,
 S[ias[de v`nzare ca marfa nec[tat[.
 Boier e meserie de ap[rarea \[rii,
 Iar nu nobilitate; c[ci nobil tot rom`nul
 A fost]ntotdeauna, ca cet[\ean de Roma.
 Z[u, legiuni at`tea ce stinser[d[cimea
 Nu mi-au venit p-aicea a domina t[r`mul
 Sacrat cu al lor s`nge, ca s[-i repuie-n urm[
 Romanele lor drepturi. De c`nd pierdu rom`nul
 Orgoliul de sine =-uit[a sa m[rime
 +i]ncepu s[ling[str[in[nobilare,
 D-atunci prev[z c[\ara e p-a pierz[rii cale,
 Nu scap[p`n[-n urm[de soarta ce-o a=teapt[
 +i vine drept la vorba cu mult[cump[nire
 Ce zise logof[tul. Protec`ii d-alde astea
 La nepo`eii no=tri or s[le dea prin piele.
 Departe d-aste locuri rela`ii d-ajutoare!
 +i eu prefer mai bine o pal[ce te-nfr`n[
 Dec`t veninul dulce din cup[poleit[
 Ce-mbat[=i desfr`n[=-omoar[de tot statul.”

“O, fiilor, s[fie cu dumneavoastr[Domnul! —

Mai zise chiriarhul aprins de un dor mare.
 Ce bun[v[e vorba =i mintea b[rb[teasc[!
 De ce nu am putere s[fac s[cugeteze
 Pe to`i boierii astfel! c[ci toate le-a`i zis bine.

E mare tirania c`nd, chiar[=i sincer[,
 Se d[d-a drept pe fa\[=i, nep[rtitoare,
 N-alege mic sau mare, egali pe to\i li face
 C-a cerului dreptate. }n ea se-nv`rto=eaz[
 +i bra\, =i piept spre lupt[, =i suflet se-mb[rbat[
 Spre marea suferin\[a crudelor martire
 +i-ntreaga scuturare a jugului tiranic.
 Ea-\i ia via\', avere =i]ns[=i libertatea,
 }\i lupt[legea-n fa\[, te sfor\[s[o lepezi,
 Te cheam[la martiriu s[]ntrezezi st`lparea.
 Se santific[omul]n asprele catene,
 Sunt fra\i]n fiare sclavii, se]nt[resc]n Domnul.
 Se pietrific[bra\ul la bandele metalici,
 +i c`nd]ntr-]nsul bate o\elul tiraniei,
 R[scap[r[sc`nteia divin' a libert[\ii
 +i-ncinde inimi, suflet, erou devine sclavul.
 E rea acea vulpean[, ascuns[despotie
 Ce-n planuri =ov[ite, c-o m`n[lung[, lung[,
 Sub masc[de credin\[confrate se preface
 +i-\i sap[din temeie str[bunul edificiu,
 Spoindu-l pe dasupra s[crezi c[]\i va bine.
 Nu-\i ia a tale drepturi, te face-a i le cede
 Corupt, de bun[voie; insuf[-mperecherea,
 Discordia din cas[, dezbr[rb[teaz[suflet,
 Dezm[duleaz[corpul,]\i nal\[de modele
 Fiin\ e sfemeiate,]\i face =i-\i desface
 Fundamentala lege, te face s[rupi singur
 Str[bune leg[minte,]\i p`ng[re=te *limba*
 +i datini =i costume; =i te orbe=te-at`ta,
 S[-\i plac[p`ng[rire =i s[-\i conserva, ca naiba,
 Drept coarne infamia, s[crezi c[e-ti =i mare

C`nd,]nger al sclaviei =i t`r`tor ca d`nsa
 +i tont, f[r[sim\ire, devii singur unealt[
 A-\i am[gi un frate, f[c`ndu-\i-l complice
 La-ntreaga subjugare, la moartea general[
 +a numelui cel mare...

Jug cesta se nume=te =i fapt[a Satanei;
 Iar ceealalt[este o stare primitiv[,
 Cel mult s[lb[tiicie; e omenirea prunc[
 Ce are =i via\[, =i viitor nainte.
 S[lbaticul, barbarul e omul ne=tiin\ei;
 +i dac[te subjug[, cu num[rul te-mpil[
 +i peste corp domin[, iar nu =i-ntr-al t[u suflet.
 Barbarul nu str[bate]n Roma =i Bizan\iu
 Dec`t peste corup\ii; vandalul, turcu-apare
 Ca angel de urgie drept\ii cei din ceruri
 C`nd omul uit[legea; e foc de l[murire
 Ce inima prepar[s[simt[libertatea
 +i pre\ul ei cel mare.

E r[u la soare-apune, c[trage-a]ntuneric,
 Dup[apus te-a=teapt[c[vine miezul nop\ii;
 D-acolo iezui\ii prepar[tirania,
 D-acolo fiare-eterne =-al sufletelor jug.
 Tiranii din Europa or s[ne puie capul,
 Anticrist n-a s[fie p[g`n de alt[lege,
 Cre=tin va fi, spurcatul! ca-n numele credin\ei
 Altarul s[profane =i legea s[o surpe
 Cu chiar numele legii...

E r[u a fi cu turcul; ci iazm[e cre=tinul
 Ce]ni declam[legea ca s[te trag[-n curs[:
 Cordele de m[tase u=or]ncol[cite
 Ce te sugrum[-ndat[c`t vrei s[scapi din ele;

E=ti prins =i te]nghite; \i-e =ters din cartea vie\ii
 +i]nsu=i al t[u nume. O, fii! cuv`ntul este
 A scutura jos jugul =a nu-l schimba cu altul
 Mai greu =i mai durabil. Ia s[venim la cap[t,
 La scopul ce ne-adun[: ce facem noi cu turcul?"

“Rezbel =i r[zbunare!” strigar[to\i dodat[.

“Dar cine ne e capul? —]ntreab[

B[rc[nescul,—

Cu cine-avem d-a face? cu turcul =i cu vod[,
 Sau numai cu p[g`nul? Cum am putea str[bate
 A fi-n\ele=i cu domnul =al trage-n partea noastr[?
 S[n-avem dou[lupte, c[ci certele civile
 Desfiin\eam[na\ii; de ele tot rom`nul
 S[-i fac[s`nta cruce, =i c`t poate s[fug[.]”

“Prea bine zici, cumnate, — urm[vornicul

Mitrea.

Aici e mult de cuget de unde s[]ncepem.
 C`nd te]ncurci cu domnii, deschide-\i]nt`i ochii
 +i-i pip[ie la v`n[. Cunoa=tem noi lui vod[
 +i inim[, =i cuget pe toat[-ndoitura?”

R[spunse-atunci b[tr`nul, p[\itul banul

Manta:

“Copii, vod[nu este str[]n,]l =tim cu to\ii;
 El e Mihai sp[tarul, e banul al Craiovei;
 El a \inut cu \ara pun`ndu=-i]n joc capul,
 C`nd vrea ca s[-lucid[spurcatul d-Alexandru.
 Nu crez s[asurzeasc[acum la vocea \[rii.”

“Dar, unchiule,-l cunoa=tem, — urm[Isar
 mintosul.

]l =tim de pe atuncea c`nd ne m`ncam amarul
 Cu d`nsul dimpreun[. Dar ast[zi... deh! domne=te;

+i =tii c[-n timpii no=tri domnia n-o ia nimeni
 Cu degetul]n gur[: ce leg[turi ascunse
 +i ce de mai promiteri p`n[s-ajung[vod[!
 Domnia azi d-afar[se cump[r[=i vinde,
 Alegerea e form[sau intrigi, violare.
 Domnia e arend[pe care]ni dai suflet
 +i-n care arenda=ul e una cu *pristavul*
 Ce-a mijlocit v`nzarea... E bun, biet, tot rom`nul,
 Ci intr[dracu-nt-]nsul cum s-a v[zut c[lare
 Cu buzduganu-n m`n[...”

“Noi s[-ncerc[m, nepoate”, r[spunse banul
 Manta

Cu aer de om sigur.

“Ce facem ast[-sear[? — prorupser[
 Buze=tii, —

Se pune jur[m`ntul?”

“O, fii, vream mai nainte un so\ nou a
 propune”,

R[spunse chiriarhul.

“T[tu\! Suntem siguri, — urm[greu banul
 Udrea, —

C[noul nostru frate e om de omenie,
 Rom`n s[pui credin[, c`nd ni-l propune-o dat[
 P[storul nostru]nsu=i.”

“Cu to\ii suntem siguri; dar cine-e? Cum]l
 cheam[?”

Strigar[iar cu to\ii.

Atuncea chiriarhul c[t[la banul Manta
 +i]i f[cu cu capul s[nu mai piarz[timpul.
 Se scoal[banul Manta =i trece-n sala mare;
 La u=a cea din dreapta respectuos s-arrest[

+i-ncet de trei ori bate. Din`ntru]l]ntreab[:
 "Sunt to\i?" "To\i!"]i r[spunde... =i u=a se deschide.
 }ndat[, drept =i sigur, un mare om propas[
 +i repede=+i arunc[ochire acvilee
 +i pas[drept la je\ul ce sta naintea crucii.
 Un stat]nalt =i nobil, un port de majestate,
 O frunte mare, scoas[, ce cuget[departe,
 Sc`nteietori ochi ageri, spr`ncene ebenine,
 Un nas roman, o buz[pacefic[, rident[,
 O barb[mar\ial[, un piept ce sparge soarta
 C-o tare pa\ien\ [=i bra\ musculoase.
 Tunic[c`rm`zie de catifea deschis[
 Cu ghinde, frunzi de aur la piept =i-n jur pe poale,
 C[dea p-o-mbr[c[tur[colana str`mt pe pulpe,
 Pe care coturni bellici ro=ea p`n' la genunche
 Cu pinteni d-argint ageri. O copc[sc`nteind[
]n suma de brillante str`ngea a lui centur[
 Ce talia pronun\]. De d`nsa-n partea dreapt[
 O pal[str[lucente sub m`n[tare-app`nde,
 E =i-mpumnat m`nerul. Mijloc =i late spete
 +i umeri se deseamn[sub mant[purpurie
 +i larg[=i u=ure,]n copci ca dou[stele
 Cavalerie=te prins[. De g`t decora pieptul
 Colana cea de aur. O pelerin[neagr[
 De samuree piele c[dea rotund pe mijloc.
 Un coif avea]n dreapta,]n loc de gugiuman[,
 Drept bellic[emblem[; ne-ncins[-i era fruntea,
 +i capul drept =i liber; descoperite plete
 C[deau pe pelerin[, ca d`nsa negre, lucii,
 Eroic onduloase.

O cugetare scurt[umbri cre\indu-i fruntea;
 +-apoi, decis cu totul, a\int[pe ban Manta:
 “S[vie, badeo Manta!” +i banu-ndat[pas[
 }n stan\ele din st`nga, =i-ndat[iar[ies
 Cu chiriaru-n sal[. Acesta se]nclin[
 +i sacrele vestminte cu pietate-nveste,
 Plecat pe cap]=i pune pontificala mitr[
 +i-n dreapta]=i ia c`rja.

Iar trece banul Manta]n stan\`a adun[rii
 +i-n treac[t ceva spune feciorului din cas[.
 Intr`nd: “Boieri! — le zice, — p[storul]n vestminte
 La jur[m`nt ne cheam[; =i noul so\`a=teapt[
 Unire s[conjure.”

Cu to\ii trec]n stan\`a intr[rii =i vecin[
 Cu sala solemn[. Ban Manta face semnul,
 Feciorul trage coarda, cortina se deschide...
 Boierii]mpreun[v[d to\i pe]nsu=i vod[!
 To\i repede pun m`na =i-mpumn[str`ns m`nerul;
 Dodat[-ndoit cuget ca fulger]i str[bate:
 +i tr[d[m`ntul negru, =-a planului plinire.
 Ardeau f[clii sacrate, splendoarea era mare !
 Uimi\i erau boierii la umbr[de lumin[.

“]ncoa, boieri! — le zice asigurat eroul, —
 Cu voi ave\i un frate ce st[naintea crucii,
 Simbol cre=tin de chinuri, de moarte, de martiriu
 La care el se-nchin[spre m`ntuirea \[rii.
 Curajul ce v[-nsufl[, ardoarea generoas[
 +i piepturi credincioase, =i bra\ele rom`ne
 }mi sunt prea necesare la multa mea voin\[,
 +i fapta ce-ntreprindem... Veni\i: eu sunt al vostru,

+i voi a mele scuturi. Pe s`ntul evangeliu
 Eu v[anun\ de bine: o soart[ne a=teapt[
 +-o glorie comun[. Veni\i, c-a mea chemare
 V[adun[aicea.”

“Dar, fiilor, — prorupse Eftimie zelosul, —
 Prepusuri la o parte! e mare domnul \{rii:
 Aceast[adunare =-unire]ntr-un cuget
 Nu este a mea fapt[, e planul s[u ce]nsu=i
 L-a conceput]n Domnul; el]nsu=i m[trimise
 +i-mi dete-ns[rcinarea s[v[cunosc virtutea
 +i dorul pentru \ar[.”

Tu, muz[, spune-mi svolul, entuziasmul mare
 +i focul ce s-aprinse]n inime rom`ne,
 Ce rechema acuma senaturile Romei,
 Ce se lupta cu soarta =i-ntemeia m[rimea
 }mp[r[tesei lumii. R[pi\i erau boierii
 }n marea bucurie: li se p[rea-nceputul
 La fericitul termen. A lor minte str[bate
 Pe aripe de fl[c[ri]n glorioasa cale
 Ce duca le deschide. Vin to\i]n jurul mesei;
 Ban Manta-aduce steagul cu acvila roman[,
 Cruceat[-mp[r[teas[, cu Constantin augustul
 Ce-ardic[-n triumf crucea cu mam[-sa Elena:
 Semn mare c[triumf[cel]nchinat la moarte.

Cu tarea-i m`n[st`ng[eroul scoate brandul
 Ce fulger[-n tot latul =i punta o depune
 Pe mas[spre-nchinare. Ia steagu-n m`na dreapt[.
 Trag s[bii to\i boierii, =i =uier[o\elul,
 +i punta se depune respectuos pe mas[,

Onoare de o=teni.

Ce sem[na eroul, o, muz[sinait[
 Ce-ncorpora=i]ntruna poporul Israel,
 D`nd na\iei un nume, un suflet =o via\[?
 Fiin\[muritoare pe Mihail-arhangel
 Nu l-a v[zut vrodad[cu sabia de fl[c[ri;
 }n mijlocul de angeli c`nd jur[-n cer credin\
 +i cur[\-empireul de impiile *duhuri*.
 Imagina\i acuma pe Mihail al nostru,
 Cu gladiul]n m`n[]ntre rom`ne piepturi,
 C[jur[r[zbunare =i cur[\irea \[rii
 De crimele p[g`ne, =i ve\i putea-n\elege
 Cereasca cur[\ire, pe c`t poate icoana
 Material aduce ideea spiritual[.

P[storul ia]n m`n[f[clie arz[toare,
 +i-ntr-]nsul intr[spiritul cel d[t[tor de via\
 Popoarelor c[zute.

[1844]

Epitaf la o femeie cochet[

Aici zace Zamfirica, ce-n via\sa a stat
 O minune-n frumuse\e, un fenice-ntre femei;
 +i precum ea pl[cu lumii, precum lumea a-nc`ntat,
 Tot a=a =i lumea-ntreag[i-a pl[cut =i dumnezei.

[1846]

}n a-teptarea lui 1848

PREZIUA

Psalm

Strigarea-mi ajung[p`n[la tine
 +i-exauzi-mi, Doamne, ruga fierbinte!
 Amar mi-e pl`nsul; nu-!i }ntoarce fa\,a,
 Auzi-mi chemarea-n ziua durerii
 +-al }nfr`ntei inimi astupat geam[t.

Repede m-ajut[=i m[sus\ine,
 C[ci zilele-mi, iat[, pier ca =i fumul,
 Ca lemnele }n foc oasele-mi secar[,
 P[litu-m-am =i m-am uscat ca iarba,
 Arid[inima }mi e ca piatra;
 De suspin, de geam[t mi-a r[mas carnea
 Pe oase uscat[; mi-am uitat p`inea
 Cum se mai m[n`nc[. De=ert mi-e s`nul...

Ca peleanul mi-am sf`=iat pieptul,
 M-am asem[nat corbului de noapte
 +i tuturor altor cobe nocturne;
 }ntru veghere nop\ile trecut-am
 +i m-aseam[nai p[s[rii veghinde
 Ce st[nemi=cat[dasupra casei.

Toat[ziua m[culmau de ultrage
 Inemicii; =i cei ce-odinioar[
 M[l[udau jur[acum asupr[-mi.

Avut-am cenu=[]n loc de m`ncare
 +i-n lacrimi mi-amestecai b[utura
 Numai la vederea m`niei tale
 +i la]nalta =i dreapta-\i urgie.
 }n[]latu-m-am =i m-ai surpat, Doamne,
 Ca umbra trecur[zilele mele,
 +i eu ca iarba m[uscai, ca paiul.

Trec[tor sunt =i m-am consumat, Doamne,
 M-am topit ca ceara =-am ars]n zelul
 S[-\i]nal\ templu. Focul mi se stinge...
 Tu]ns[, eterne, e=ti nemutabil,
 +-a ta memorie]n secolii trece,
 Din genera\iune la-alta pas[.

Tu-n pietate vei ardica bra\ul
 +i-n pietate pe rom`n salva-vei,
 C[ci ora salutei, ora venit-a.
 E d-ajuns; pl`ng servii t[i, pl`ng lumina,
 Gem altarele, pl`ng d-a lor ruin[.
 Sunat-a ora, =i acum se vor teme
 Gin\ile toate de naltul t[u nume,
 +i d-a ta glorie trema-vor regii.
 Din cenu=a-i s[]lta-va Rom`nia,
 }nnoi-se-vor ale ei june\e
 Ca ale acvilei; =i-n vestm`nt candid
 Ca o mireas[va ie=i nainte-\i;
 Splendida ei, sacr[candel[d-aur,
]n oliu limpede, oliu de pace,
 V[rsa-va lumina ce d[via\
 +i va]ncinge virginala-i frunte
 Cu-aureola ce geniul poart[.

Tu, Doamne, singur, fiin\[suprem[,
 Vei re-ntregi această[Sion nou[.
 Ar[ta-te-vei]n gloria toat[
 }n re-ntregita Rom`nie bell[;
 Pruncii-n a ta cale n[la-vor imne,
 V[duva, orfanul afla-vor scutire
 +i]mpila'ii al'a-vor capul;
 La locul propriu se vor pune toate
 +i capacitatea la a ta dreapt[.
 Auzi tu, genera'ie viitoare?
 Pentru tine se scriu acestea.

[1847]

S`nta cetate *(Ter'la rima)*

Crist-popolul, lumina =i puterea,
 Err`nd, sud`nd, str[in]ntr-ale sale,
 Produc`nd singur via'a =i averea,
 Nici selb[-afl`nd, nici munte, nici vale
 Unde-ori c[minul, ori capul a pune
 (Lung[laboare! foarte lung[cale!),
 Str[bate lumea, lumea s[radune,
 Secoli =i fameea sufer[=i gerul,
 Der`deri =i b[t[i, de spini cunune,
 Crucea, roata, focul, plumbul =i fierul,
 Sclavie, gleb[, clac[=i uzur[;
 Custodul punge, punge cavalerul,
 Cazacul punge, flage[=i fur[;

Magnat, idalg, ciocoi despoaie, bate;

Pontefice, instructor minte, jur[.

Crist-popolul suspin[=i str[bate

+i secolu, =i t[r`muri, tot p[m`ntul,

Asud[, geme, sufer[p[cate,

Iart[, le =terge; seam[n[cuv`ntul:

C`nd prunc orfan, pl`ng`nd, mendic`nd via\[,

C`nd muribund ce n-are nici morm`ntul,

C`nd june discolor cu moartea-n fa\[,

F[r[m`ine =i azi, =i f[r[lumin[,

Iarn[=i var[, -n sear[, diminea\];

Ori ca om, ori sub forma sa divin[,

Tot proletar la c`mp =i la cetate,

De la altar =i p`n[la salin[,

Cu-acela=i dor, cu-aceea=i greutate.

Schimbe-se timpui, fie domn cezarul,

Patriciu sau baron, prin\ sau abate,

For\[ori lege, Brama, papa ori \arul,

El nu se schimb[, aceea=i laborare,

Tot proletar, tot puns, tot b`nd amarul.

Dup[secolu de s`nge, l[crimare,

Dup[varii =i multele turmente,

}n to\i membrii,]n corpul s[u cel mare,

Uns]mp[rat de ambe testamente,

Verb-suveran]n fine se proclam[,

Jude-ndolat de lacrimi =i lamente,

M`ntuitor ce mor\i la via\[cheam[,

Ce surzii face surzi s[nu mai fie,

Ce repentirea r[ilor recheam[

+i-n care orbii v[d lumin[vie,

Ce paralizii umple de vigoare
 +i lumii-duce pace, bucurie.
 Fulger |i e fa\,a, vocea tun[toare;
 Pe tron sovranul judec[p[m`ntul
 Cu dreptate, putere =i splendoare;
 Lumin[=-adev[r |i e vestm`ntul.
 Tremur[regii, stirpea p[c[toas[;
 Cad por\i d-aram[, rupt e jur[m`ntul!
 Verde se nal\ valea l[crimoas[;
 Apocaliptica, S`nta Cetate
 A lumii nou[splende radioas[
 De speran\[, d-amor, de libertate;
 }ncinge muri ne-nvin=i de adamante,
 Se coroan[de turre nestemate,
 Nal\ coloane de porfir gigante,
 Pur ca cristalul aurul str[luce.
 Rubin, safir, smarald, iacint, brillante
 | in unghiuri, fundament ce le produce.
 R`ul vie\ii curge de lumin[,
 Min\ilor s[n[tate d[=i-duce.
 S-adumbr[ridente-eterna gr[din[
 D-arbori fructidori, d-arte, de =tiin\,e,
 Lin =i armonie aure suspin[,
 Sacrele voi inspir[=i dorin\,e;
 Flori amarante c`mpurile-nsmalt[.
 Nalte-afec\iuni, sper[ri =i credin\,e
 Candide cresc =i vergini se dezvoalt[,
 Absorb via\[, -amor la verbul-soare.
 Asta e cetatea ideal[, nalt[,
 Aci just\ia este domnitoare,

Aci fr[ia e realizat[,
 Aci virtutea e putere, valoare
 +-orice nevoie este u=urat[.
 Unul pentru to\i, to\i iar pentru unul:
 Liber[voie, soart[nivelat[,
 Verul, frumosul, marele =i bunul,
 Etern[pace, via\ a social[,
 Propriul sacru, rezolvat comunul.
 Cetate! reziden\[-imerial[
 Mirelui-popol, d-angeli custodit[,
 Tind[cereasc[=i universal[!
 Profe\ii te-au visat trei-fericit[,
 Crist \i-a pus]nsu=i piatra angular[,
 Evangelistul te-a v[zut urzit[,
 |ie martirii s`ngele=-i v[rsar[,
 Drep\ii,-n\elep\ii, verii cristianii
 Spre-a ta]n[l\are mult ei laborar[;
 Gali, angli, italieni, poloni, germanii,
 Maghiari, rom`ni, de popoli milioane
 Jos au surpat =i idoli, =i tiranii,
 Au spulberat tiare =i coroane;
 Cu-al lor s`nge \i-au fr[m`ntat cimentul
 +i-\i]n[l\ar[primele coloane.
 Candid, august, frumos \i-e pavimentul!
 V[zut-am splendoarea-\i. Fr`nt e p[catul;
]n drept mirele vine cu testamentul.
 Deschide-\i por\ile: intr[}mp[ratul.

[1856]

La Schiller

*„ntre ai t/i ai fost, o, Schiller,
-i ai t/i nu te-au cunoscut”*

Este o via\ moart[, precum =o moarte vie;
Ci este =i via\ a ce nu mai are moarte.
Unii prefer pe una, =i al\ii=-i aleg alta.
E trist[-a omenirii fatala, cruda soart[!
Prin chinuri =i priva\ii, =i lupte, =i amaruri,
+i deziluzii crude, pa\ien\[-adamantin[,
Prin for\[, -asalt eroic s[ia Cetatea S`nt[,
Al cerului imperiu =i vera libertate.

Mult suferi=i, o, Schiller, =i lupt[avu=i mare!
C[ci lung[e durerea, =i fericirea scurt[!
+i str`mt[=i spinoas[e-a cerului c[rare!
+i greu, inert e corpul! greu dreptul la via\!

Du sarcina, o, suflet, du corpul dup[tine,
}n sus, pe calea str`mt[, cu filii, cu consoarte;
Te lupt[cu ananga, cu aspra neavere,
Cu limbile de =arpe, cu ochi de vasilisc
(Calomnia, minciunea, invidia, tr[darea),

Cu for\ a]mpil[rii, cu reaua tiranie;
}n sus! pe calea str`mt[nici ap[, nici merinde,
Nici unde s[-i pleci capul la frigurile lentei;
+i lupt[-te da prode!

Avu=i de adversariu pe *om*, =at` t ajunge:
Te iart[s[-i faci r[ul, iar binele, nici mort;
Insult[-l, te onoar[; strive=te-l, te adoar[;
D[-i glorie, onoare — te-mpil[de ultragiu;

D[-i patrie, d[-i nume, c[el te-expatriaz[;
D[-i adev[r, dreptate — calomnia \i-e parte.

E orb =i-i dai lumin[? el vede c`te n-ai;
E mut =i-l faci cu limb[? te mu=c[ca vipera;
D[-i viitor, via[, c[-\i ia el =i trecutul;
Real[-l p`n' la ceruri — de viu te-afund[-n iad.
Acesta e p[catul sau *omul cel c[zu!*

Mai mult dec`t eroic \i-a fost, Schiller, asaltul;
O lupt[de arhangel, triumful de martir.
A!!! rece este piatra]ncinsa de coroan[!
Ci m`inile de vergini]i dau ast[zi via[
+-o re-nc[lzesc at`ta c`t fl[c[reaz[inimi,
+i lacrimile curg..

C`nta\i, vergini, dreptatea
+-a Terrei]mp[r\ire,
Da\i partea la poet;
C`nta\i azi libertatea
+-a omului unire.

Onoare la profet!

+i repeti\i]n horuri, prin mii de miriade,
Germania]ntreag[, America, Anglia;
R[sune tot p[m`ntul oriunde e om liber;
C`nta\i patria, onoarea, virtutea, libertatea,
Tot ce adoar[Schiller; c`nta\i pe Dumnezeu
Ce scap[inocen\ a =i focului d[crima.
Suspinele lui Schiller]n horuri repeta\i!

[1859]

Dulcamara

E bun de orice r[u
 Arcanul, leacul meu,
 Licoarea extrafin[,
 Ambrozia divin[:
 Lixirul eminent,
 Lixir omnipotent!

Cum bei,]i ia cu m`na,
 C[ci el este f`nt`na,
 Sorgintea =-a vie\ii,
 Sorgintea tinere\ii.
 +-apoi... =-a frumuse\ii...

Compratelo, compratelo,

C[, iat[-m[, m[duc.

E bun de orice r[u
 Arcanul leacul meu:

+i friguri,
 +i l`ngoare,
 +i tifos,
 +i holer[,
 +i oftic[,
 +i cium[,

Cum bei,]i ia cu m`na.

Lepr[,
 Chelie,
 Virus
 +i r`ie,
 Scrofuli,
 Rahit,
 Spasme

+i asme,
 Revme,
 Podalg[,
 Lov[,

Scorbut,

Toate le spal[.

Toate le stinge:

Marea virtute-a leacului meu.

Cum bei,]i ia cu m`na,

C[ci el este f`nt`na...

Toate le spal[,

Toate le stinge:

+i b[tr`ne\ea,

+i g`rbovia,

+i c[runte\ea,

+i chiar orbia,

+i zb`rcitura,

+i =tirbitura,

+i ignoran\a,

+i nebunia!

O, mare virtute-a leacului meu!

P[rul negre=te,

Pielea albe=te

+i rumene=te!...

Din\ii... -nt[re=te.

D[=i avere,

Oric`t ai cere,

Chiverniseal[

F[r[tocmeal[;

Pe =arlatanul

Face om mare,

Pe calpuzanul —
 Om de onoare,
 Pe uciga=ul —
 Direg[tor,
 Pe fur de frunte —
 Judec[tor.
 Pe sceleratul
 Re]ntrege=te,
 Pe cotoroan\a
 }ntinere=te!...
 Glorie mare
 Leacului meu!!!

Cum bei,]i ia cu m`na,
 C[ci el este f`nt`na,
 Sorgintea tinere`ii,
 Sorgintea frumuse`ii,
 Mehenghiul de candoare,
 Patent[de onoare,
 Patent[de martir,
 Divinul meulixir!

Glorie mare leacului meu!!!

Cum bei, e=ti patriot,
 Al Bru`ilor nepot,
 Celebru liberal,
 O dat[n[ciuna],
 Celebru, celebrissim,
 Arhipatriotissim,
 +i membru doctorissim
 FR{ | IEI MEDICALE!

O! marea ta minune, ce nu se poate spune,
 De leac omnipotent!!!

Licoare extrafin[!
 Ambrozii divin[!
 Al cerului agent!
 Lixir omnipotent!
Compratelo, compratelo,
 C[, iat[-m[, m[duc!

[1860]

Mu=tele =i albinele

Judecat[foarte mare oarec`nd s-a ridicat
 }ntre mu=te =i albine,]nc`t lumea-au speriat.

Mu=tele zb`rniau tare
 +i, prin probe vederate,
 Dup[gust =i dem`ncare
 Demonstrau ca avocate
 Trecute prin doctorat
 (C[ci aveau =i ochelari,
 Ca to`i doc`ii cei mai mari),
 Demonstrau]nvederat,
 De la una p`n` la mie,
 C[se trag din carne vie
 +i c[tab[ra le-e leag[n
 +i botezul lor]n s`nge,
 C[-ntre\in =i b[rb[ia
 Sup[r`nd pe cel ce linge,
 C[ci ele ciupesc eroii
 +i-i de=teapt[la rezel
 +i-i invit[la m[cel;

Ele-mpung =i-ndeamn[boii
 La c[rat, la ar[tur[;
 Ele cailor dau ghes
 La sui= spre culm[tur[,
 +i c[unde-o fi s[fie,
 Mai curat =i pe-n\eles,
 La-mbuib[ri c[lug[re=ti,
 La ospe\e-mp[r[te=ti,
 Ele mare au protie:
 La dulce\e, la pl[cinte,
 Cu dreptul de prezidinte
 Ele-ncep de c[p[t`i,
 Ele pi=c[mai]nt`i;
 +i c[-n fine, peste toate,
 F[r[]ns[, f[r[]poate,
 Musca este coconeal[,
 C[se pune poponeal[
 Peste tot ce-a vie\uit,
 Peste tot ce s-a m`ncat,
 Pe orice s-a cheltuit
 +i-n colib[, =i-n palat.
 Prin *deci* dar argumentau
 +i a=a]nvederau:
Cum c[miera, din dreptate,
E a lor proprietate
 C[ci albina n-are gust
 Ca muscoii dup[must,
 Nici]ncai iste\ul bot
 Ca s[dea ca musca-n tot,
 Ci tot d[din floare-n floare,
 Adun`nd ca cer=etoare.

Ba dr[coaice,
 T`lh[roaice,
 Hoa\le de conservatoare,
 Retrograde, tr[d[toare!...
 Astfel mu=tele turbate
 Dau =i ele prin dreptate,
 Prin progres =i libertate
 +i prin c`te alea toate.
 +i zbierau la lumea-ntreag[
 Ca s[judece, s-aleag[,
 Nim[nui nu mai da pas,
 Zb`rn`iau
 +i se puneau
 Avoca\ilor pe nas.
 Timpul mu=telor venise
 Ca =i timpul la ciocoi,
 C[ci natura se st`rpiase,
 Producea tot la muscoi.
 +i era-n dispre\ laboarea,
 Artele, =tiin\,a,-ardoarea
 C[tre binele comun.
 +i c`nd mu=tele se pun,
 Ele, =ti\i, cu iert[ciune,
 C[ce fac nu se mai spune.
 +-apoi =-un muscoi iste\
 +i din to\i mai precupe\
 Ca un mare mierolog
 Striga tot din terfelog:
 "La legi noi,
 Lingari\i noi!"
 +i lingari\ii cei noi

Se aflar[[i muscoi,
 +i zburau =i zb`rn`iau,
 Se-ndesau, se repezeau,
 Unul p-altul se-njurau;
 +i la lupt[c`nd erau,
 Piept la piept nu cutezau,
 Ci dau tot pe dinapoi,
 Dup[legile mai noi.
 +i]n mierea ce furau,
 Acolo se =i-necau.

Iar albinele t[cute,
 Ca oricare muncitor,
 Erau toate prev[zute
 Dinapoi cu acul lor.
 + ziceau, laborioase: “Noi de cear[s[c[t[m,
 Templele s[lumin[m,
 +i a miere ce producem b[rb[te=te s-ap[r[m.
 Daca mu=tele codarde vor s[dea pe dinapoi,
 Zb`rn`ind,
 Calomniind,
 Binele parodiind,
 Tot la coad[prea fire=te cat[s[ne-arm[m =i noi.
 Iar albina conductoare,
 P`n-aci ascult[toare,
 Se scul[
 +i cuv`nt[:
 “V-a\i armat, fetele mele;]ns[=ti\i ceva mai bun?
 V[c[ta\i de lucrul vostru =i de binele comun.
 Miere c`t de mult[fie =i apuce m[car cine,
 C[mu=tele cu-al lor bot,
 Ce dau lacome prin tot,

Se sting, uite-le, de sine:
 C`nd]n miere]necate,
 C`nd de aburi op[rite,
 C`nd de fl[c[re p`rlite,
 C`nd de criv[\ degerate.
 Asculta\i, fetele mele,
 Nu-i pericol de la ele:
 Despre urs, ucig[-l toaca! fi\i cu ochii lumina\i:
 Numai pentru botul lui,
 Mai mult dec`t al oricui,
 Acele vi le p[stra\i.”

[1860]

*Corbul =i vulpea*¹

Corbul sta pe loc tot corb
 (Precum orbul e tot orb
 +i ciocoiul e tot ciocoi
 C`t sa-l c`n\i cu usturoi),
 Nicidecum nu mai albise,
 Nici acvil[devenise
 Precum vulpea-i promisese
 Pe c`nd ca=ul]i =tersese.

Ca un corb, dar, mai aflase,
 De pe unde tot umblase,
 Un codroi de ca=caval;
 +i cu d`nsu-n cioc se duse

¹ Fabula este o imita\ie foarte liber[dup[*Le corbeau et le renard* de P. Lachambaudie (*n. ed.*).

P-un copac =i mi se puse
 Ca un bun industrial.
 Vulpea, tot ca jup`neas[
 Ce cam rar o d[p-acas[,
 Iar ie=ise la primblare;
 +i bunul miros ce are
 D-ici, de colo o-ndrept[
 Sub copac, =i-n sus c[t[:
 "Jup`n corb?... o! plec[ciune!...
 O, Doamne! ce frumuse\e!
 Ce pas[re! ce minune!
 Ce splendoare! ce m`ndre\e!
 Dar unde-i guri\a lui?
 Cui s-o ceri =i cui s[spui?
 De l-a= auzi o dat[
 N-a= da-o pe lumea toat[."
 Cerbul toate le-auzea,
 Se f[cea c[nu sim\ea:
 }=i c[ta de cina sa,
 Ca=cavalul }=i m`nca.
 "Doamne corb! o rug[ciune!
 Excelen\{!... plec[ciune!...
 Alte\ea domniei-tale
 Trece peste-un deal =-o vale,
 }nc`t vestea \i s-a dus."
 Corbul nici c[asculta,
 Peste c`mpuri se uita
 +i de cin[]=i c[ta,
 +i f[cea un chef nespus.
 "Gra\ioas[maiestate!
 Str[lucite, prean[l\ate,
 O, ce mare]mp[rat!...

Dar e mut... ah, ce p[cat!"]

Corbul,]ns[, tot t[cu

P`n[cina]=i f[cu;

Dup[ce o termin[

+i bine se osp[t[,

C[tre vulpe s-adres[

+i a=a]i cuv`nt[:

"Hei! a fost pe c`nd a fost,

Pe c`nd era tata prost,

C[vulpea c-o zic[tur[

}i =tergea ca=ul din gur[;

Dar acum e altceva=,

Gura nu mai pui pe ca=.

Hei, vulpoi de *n/ciunal*,

N-a fost bun [st ca=caval?"

Dac[=tii c[de demult

Din punga celor ce-ascult

Lingu=itorii tr[iesc,

S[-\i spun =i eu una lat[:

C[cei ce-au min`it o dat[

Anevoie mai tr[iesc.

[1860]

*Areopagul bestiilor*¹

Un lup odat[se pl`ngea tare

C[, de ce merge, lumea se stric[:

Bestie mare,

Bestie mic[

¹ Imitație dup[fabula *Le loup plaidant contre le renard par devant le singe* de La Fontaine (n. ed.).

Azi e totuna, ori lupi, ori miei...
 Grele prefaceri! timp*i* =i mai grei!
 C[pe el, lupul, to*vi*]l]n*jur* [
 +i to*vi* cu totul]l prad[, -l fur [
 +-apoi c`nd e o vulpe de rea *reput/ciune*,
 D-o via\ [prea ur`t[, ce nu se poate spune,
 +i, culme peste toate,
 Vecin[, din p[cate,
 }l fur[, blestemata,]ntocmai ca un *frate*
 +i n-o mai poate duce cu portu-i *alibiu*,
 C[ci marea-i pa*ien*\]l bag[-n iad de viu.
 F[cu, dar, *peticiune*,
 Cu foc =i rug[ciune,
 P-o limb[reformat[,
 +i trase-n judecat [
 +i el, ca *n/ciunal*,
 Pe vulpe-n tribunal,
 Compus, ca niciodat[,
 D-un urs cu br`nca lat[,
 D-un bucefal-pardos,
 D-un zrip\or =i coco=;
 Era =-un`rangutan,
 Era =i un curcan:
 To*vi* judeci ca aceia,]nalt areopagiu,
 De bestii arbitragiu.
 Peti*via* pornise pan lupul, sa se pl`ng[,
 +i-n dreapta=-i lu[locul, iar vulpea —]n a st`ng[.
 Procesul era-n forme, avea =i avoca*i*,
 Tot zmei de doctora*i*
 P-o limb[bestial[
 Ce-i zic =i *n/ciunal*],
 Erau =i *skept/tori*,

Aprile=i actori,
 Vorbea d-un *regem`nt*,
 Scotea =-un *test/m`nt*
 Pe limba bestial[,
 P-atuncea *n[cunalf*.

“Princip! proprietate!” nea lupul nainta;
 “Fr[!ie! libertate!” lea vulpea declama.
 “Justi!ie!” “Mpilare!” “Virtute!” “Str`mb[tate!”
 “Ba cauz[!” “Ba ga=c[!” “Minciune!” “Veritate”
 “Martiriu, abnega\ii!” “Desfr`u, ipocrizie!”
 “Ba Dumnezeu m[=tie!”
 “Ba binele comun!”
 “Ba binele str[bun...”

Ba lupul =i d-onoare cu din\ii se \inea,
 +i p`n[la candoare =i vulpea]ntindea.
 D-acestea talme=-balme= din ambe p[r\i tuna,
 Spelunca de cicane, de uiet r[suna.
 B[tea cu laba lupul, pe hoa\!a fulgera,
 S[rea, \ipa =i vulpea: “Calomnie!” striga,
 +i iar[=i la martiriu, =i iar la libertate,
 +i iar[=i la onoare, =i iar la veritate.
 +i vulpea, ca istea\[,

A lupului trecute le da de tot pe fa\[:
 Ci de trecutul vulpii =i lupul se]nha\[:
 Ajunser[,]n fine, a=-i arunca]n nas,

Pe t`rnuit, pe ras,
 Ultrage foarte grele l-a unuia domnie
 +a vulpii dib[cie;

Ajunse p`n` s[zic[c[lupii sunt rapaci!
 +i lupul s[]ntoarc[c[vulpile-s c`rpaci!...
 Atunci s[fi v[zut
 Ce nu s-a mai v[zut!

Scot dreptul natural,
 Scot dreptul criminal,
 Ba dreptul zoologic,
 Ba cursul patologic
Fr[\\iei medicale... scotea =i la patente,
 Din cele mai potente,
 +i dezvolta amarnic =tiin\\a economic [\\i arta hironomic [,
 +i drepturile toate, pe fa\\ =i pe dos,
 Din scoar\\ [p`n[-n scoar\\ [retorice sofiate.
 Demostene, Cicero ar fi r[mas pe jos
 Cu gurile c[scate.
 Nu prea =tiau de carte [i judici bestiali,
 +-av`nd cam pe a r`nz[pe zi=ii *n/ciunali,*
 Pe unul =i pe altul |ntruna condamnar [,
 Sentin\\a pronun\\ar [:
 “Tu min\\i, jup`ne lupe, c`nd ne vorbe=ti d-onoare,
 C[n-ai princip, nici lege;
 +i tu, vulpe, de unde ie=i=i cu a candoare?
 Pe am`ndoi s[-i lege!
 Furatele de vulpe de lup s-au fost furat,
 V[zute-nvederat,
 +i toate s[s-aduc[aci |n tribunal.
 Articolul — cutare — din dreptul bestial
 Le d[neap[rat,
 Dup-al naturii curs,
 La zgripsor =i la urs.
 Coco=ul =i curcanul,
 Precum =i ’rangutanul,
 Precum =i bucefalul vor fi de m[rtrurie,
 S[puie-aci *pecetea*, precum ca s[se =tie.”

[1860]

Un muieroi =i o femeie

C`nd e vorba s[vorbi\i
De princip =i de idee,
Asculta\i s[auzi\i:

Un muieroi =o femeie,
Cum =i c`nd nu prea =tim bine,
Peste drum erau vecine;

Ca albina laborioas[
Femeia=-i c[ta de cas]:
La intrigi preget[toare
+i la vorbe ru=inoas[,
La lucru cutez[toare
+i la certe prea fricoas[,
Nu-i lipsea nici foc, nici mas[.

Muieru=ca nev[stuic[,
Ochi de linx, bot de curuic[,
Nu sta locului nicicum:
O lua papuc la drum,
Tot ora=ul colinda,
Treiera =i v`ntura,
Loc, c[su\ nu l[sa,
Peste tot s-amesteca.
+tia orice s-a f[cut
+i c`te nu s-a-nt`mplat:
Care c`nd s-a fost n[scut,
C`nd cutare s-a-nsurat,
C`nd aia s-a m[ritat,

C`nd vro puic[a ouat;
 Purta vorba peste tot
 +-o schimba cum]i venea,
 So`i, amicii dezbinata.
 Azi se s[ruta]n bot
 +i piezi=]i da la coate,
 M`ine oc[ra pe toate.
 }n`epa ca o lan`et[,
 Era rea =i veninoas[
 Ca o viespe costeliv[,
 Vai de om!... ca o gazet[
 De limbut[, guraliv[.

Ce cu g`ndul n-ai g`ndi !
 Vorbea =i de libertate;
 Ce prin cap nu `i-ar plesni!
 De dreapta nep[rtinire,
 De buna vecin[tate,
 De-nfr`\ire, de UNIRE!

+i, ca culme peste toate,
 Mai avea =o gu=[mare.
 +i la ceart[, -nc[ierare,
 H`r`ia =i spumega,
 Limba singur[-i mu=ca,
 Toat[vorba de=ira;
 Se certa pe rom`ne=te,
 +i credeai c[-i `ig[ne=te
 (Ea zicea c[-i boiere=te).

+i-nv[\ase, din p[cate,
 +i fran\uze=ti d-alea toate:

*Princip, bon ton, santiman,
 Pardon, bonjur, galantom,
 Soare =i amiuzan,
 Exclisiv =i junul om...
 +-alte c`te =i mai c`te,
 Tot mai slute =i ur`te.*

Ce avea, ce nu avea,
 De vecina se pl`ngea,
 De biata femeia bl`nd[,
 Co=emar]i sta pe piept
 Ca la nebuni un `n`elept.
 +i sta ne=ncetat la p`nd[:
 O vedea, ori n-o vedea,
 Ea la poart[-n drum ie=ea,
 }n =old m`inile=-i punea,
 Relele ce-avea pe ea
 Pe vecina le-arunca.
 +i tuna, striga, zbiera:

“Au ca mine e=ti tu, sluto?
 Au ca mine e=ti tu, muto?

Usc[ivo,
 Costelivo,
 Exclutivo!

Stai]nchis[, mototoal[,
 Sufli-n foc =i bagi]n oal[,

Exclutivo!
 Inclusivo!

Taci, vezi bine, c[e=ti toant[—
 +i ce-ai s[mai zici, m[rog? —

Furc[str`mb[, fus olog!
 Ac pocit =i sul[boant!
 +tii tu ce se face-n lume?
 | i-ai f[cut =i tu vrun nume?
 Lea Papelco de la foc,
 +tii vro mod[, =tii vrun joc?
 Tu principele le \ii?
 Fran\oze=tele le =tii?
 Nici *bonjur*, nici *bonsoar*
 Nu-nv[\a=i =i tu m[car.
 Nev[stuic[, baraoan[,
 Ai tu vro 'duca\ioan[?
 Ai fost =i tu de bonton?
 +tii s[zici]ncai *pardon*?
 }ng[lato,
 Dezm[\ato,
 Usc[\ivo,
 Costelivo,
 Exclusivo!
 Zi-mi de po\i, zi-mi, guralivo,
 Ia deschide-\i a guri\[,
 Iezuito, Neag[-rea,
 Chira\i\[,
 Avesti\!]
 Ai fost tu la soarea?
 +tii ce este libertaua?
 +tii ce este-egalitaua?
 Ai fost tu la bal masché?
 Amur =i fidelité
 Ai sim\it tu vreodat[,

Tistimel, paftal[lat[?
 De la foc, de la corlat[,
 Din argeaua de neveste,
 +tii politica ce este?
 La princip ai fost constant[,
 Ca =i mine de galant[...
 Vai de mine! mai ales
 E=ti d-alea ce poart[feees!!!
 Ha! ha! ha! lea Poart[-fes!
 Uite fes! ia uite feees!
 Zi, deh, s[v[d ce-o s[zici?
 Ce-o s[-ndrug? te-am]nfundat!
 Nu cumva por\i =i t`rlici,
 M[m]lig[cu p[sat?...
 N-ai mai fi de buze mute,
 Ci ca rupe-o din t[cute.
 Nu \i-e lene, lea Mu=at[,
 Ca dezleag[limba-odat[“ ...

.....

+-unde din picior b[tea
 +i vorbea de se sp[rgea,
 Dodat[, pe nea=teptate,
 Fata m[-sei, pe la spate,
 O tr[gea =i o-mboldea
 (C[ci avea m[-sa =i fat[,
 Tot ca m[-sa de gu=at]):
 “Mam[, mam[!]i zicea,
 N-auzi, mam[? zi-i odat[,
 Zi-i c[este =i gu=at[,
 P`n[nu \i-o zice ea.”

* * *

To\i c`i sunte\i cititori,
 Domnilor aleg[tori,
 De nu crede\i, din `t`mplare,
 C`te spui c[s-au urmat,
 Vede\i]n amiezea mare
 Borobo\]nvederat:
 Uita\i-v[la gazete
 (+i la fra\ii c[uza=i
 +i la to\i c`i pl[p[ma=i),
 Gazete de coterii,
 C[v[dau pe to\i pe bete,
 Sute, sute, zeci de mii:
 Voi t[cu\i — voi guralivi,
 Voi creduli — voi exclusivi:
 Voi din ga=c[=i gu=a\i,
 C`i]n ga=te nu intra\i...

Vai de tine, mo= Sofroniu,
 De n-ei fi din pandemoniu!

[1861]

Mircea =i Lazar

Mircea

.
 R[stri=tea ce ne-mp[cat[d-at`i ani ne-a alungat,
 Aceeai ne =i une=te =i ne leag[ne-ncetat,
 Soarta armelor z`mbe=te acestui, comun vr[jma=

+at`ia aprinde-ntr-]nsul acel nesa\iu trufa=:
 S[ne propuie pace cu un chip def[im[tor,
 Sol spre-aceasta ne trimite]nsu=i p-acel v`nz[tor,
 Pe Dan, ce setea domniei, setea de a governa
 }l f[cu s[-i v`nz[cuget, Dumnezeu =i legea sa.
 Spre-aceasta chemai boierii c[tre un sfat de r[zboi.
 }ns[mai nainte, cneaze, sfatul t[u]nsu=i]l voi.
 Legea, politica stare, rudenial dintre noi
 Leag[-ale noastre foloase, fericiri, cum =i nevoi.
 Eu voiesc a ta p[rere.

Lazar

P[rerea mea o po\i =ti...
 Vezi cine este vr[jma=ul, =i g`nde-te cum pot fi:
 Pr[d[torul \[rii mele, uciga= tat[lui meu,
 Gonitorul casei noastre, gonitor de Dumnezeu,
 R[pitor al sorii mele, de altare destructor,
 P[g`n v[rs[tor de s`nge, al lumii pustiitor.
 Condi\iile-i sunt lege =i protec\ia lui, jug.
 Iar pacea... o preparare de nelegiuiri ce-i fug
 }nc[v[z rana fatal[a tat[lui meu jertfit,
 }nc-aur \ip[t de s`nge norodului]ngrozit;
 Ora=ele-mi]n v`lvoare]nc[le v[z a luci,
 C`mpul]nc[-ncheag[s`nge ce nu-l poate]ngh\i.
 +i a sori-mei ru=ine]n lan\ul lui a o =ti?...
 +i r[zbunarea m[-mpinge =i pe d`ns-a o jertfi.
 S-o =tiu moart[e un balsam l-al meu suflet sf`=iat.
 Nu, Doamne, cu hot[r`re,]ntre noi nu e tractat.
 Voi s[zbor cu moartea-n m`n[prin mijlocul celor mor\i,
 S[v[d tab[ra-i aprins[d-ale r[zbun[rii tor\i;

Ard[=i-ns[=i a mea \ar[, piar[tot norodul meu,
 Ca un strigoi dup[d`n=ii, r[zibun`nd, s[r[m`n eu,
 S[omor pe uciga=ul =i iar[=i s[-l mai omor,
 S[-l sugrum, s[-l sparg, s[-l sf`=ii, de r[zibunare s[mor.

[1867]

Poezia

Din ceruri descindut[, a mea candid[lir[
 N-am at`rnat vrodut[la poart[de-mp[ra]i;
 C`nd]ns[-ale lor fapte venind o-nsufle\ir[,
 Din secol p`n' la altul etern au fost c`nta]i.

Virtutea prin puterea-mi devine o fiin\<[,
 Ca zeu pre p[m`nt are =i templu, =i altar;
 +i viciul, din contra, din neagra locuin\<[,
 Cu scorta lui de rele, e f[tul lui Tartar.

Istoria prin mine ia chip, se-nfiin\eamz[,
 +i libertatea mum[a fericirii fac;
 Eu timpului dau aripi, prin mine el viaz[,
 +i-n candid[fecioar[eu pacea o prefac.

La c`mp =i la cetate,]n noapte =i]n raz[,
 }n carceri, pe ruine, pe oamenii mari c`nt;
 Conserv ale lor nume]n secolii de viaz[,
 Fac vie-a lor \[r`n[, dau suflet]n morm`nt.

Fu noapte, =i acuma, c`nd soarele r[sare,
 Venii eroii vo=tri]n lume-a celebra;

A lor \[r`n[sacr[la vocea mea tresare.
+i dac[dormi\i]nc[, cei mor\i v[va-nvia.

T`rgovi=tea e templu l-a mea c[l[torie
+i p-ale ei ruine]n pace m[a=ez,
+i lupte valoroase pe-ntinsa ei c`mpie,
+i fapte mari, victorii naintea mea le v[z.

[1868/

Adio la patrie

Te las, patrie, so\ie,
Ah! =i dorul v-a-mpilat,
Jugul greu v-a-ngenuncheat,
Via\[-amar[, moarte vie!

Te las, patrie,-n lamente
+i-n catene fiii t[i;
R`d =i dan\[to\i cei r[i
La suspinele-\i ardente.

Pruncul \ip[, mama pl`nge,
Tata geme greu sub fier,
Junii nal\[pumni la cer,
+i tiranii-s be\i de s`nge.

Rusul bate, neam\u-ntinde,
Veneticul blestemat,
Lor ce naibei s-a-nchinat,
|ar[, fat[, toate= i vinde.

Te las, patrie,-n sclavie;
+i-n p[m`nt =i loc str[in
Nu m-a=teapt[dec`t chin,
Via\[-amar[, moarte vie.

Voi vedea munte =i vale,
Feti=oare, ochi frumo=i,
Gesturi, datini, juni voio=i,
Dar nimic ca ale tale.

R`uri, mare, v`nturi, stele,
Toate-s surde l-al meu chin;
Nu e=ti, Oltule, str[in:
Spune tu de ale mele.

D-oi vedea =i lumea-ntreag[,
Spune c[nu sunt ai mei;
D-oi vedea eroi =i zei,
Nu e Rom`nia drag[.

Te las, dulce Rom`nie,
Dar, d-a vrea =i Dumnezeu,
A veni =i r`ndul meu
S[mor, s[tr[ie=ti tu vie.

Moartea pentru-a ta sc[pare
A fost toat[\inta mea;
Fericirea-mi cea mai mare
E s[mor c`nd vei via.

[1868]

La Maria

În apogeul nopții, în concentrarea-n sine,
 Cu candela năainte când rogi pe Dumnezeu,
 De vrei să =ții atunci ceva =i despre mine,
 Întoarce-te, =i-n umbra din urma ta sunt eu.

[1868]

Primul baci

*“R[m`i f[r] suflare,
 R[m`i f[r] simvire
 +i moart[toat[sunt.*

.....
*Ci totul s[cuteze
 Se iart[la s[rac.”*
 (Sappho)

Extazea m[învie... Ca mort sunt de pl[cere,
 Fiin\ă-mi muritoare în ceruri se str[mut[...
 Genunchii-mi se ml[die; =i-n timida t[cere
 Se roag[numai ochii, c[ci limba-mi este mut[.
 Întind a mele bra\e, =a tale s-au deschis
 +i s-au întins =i ele ca aripi protectoare;
 La s`nul t[u e s`nu-mi. Aievea e, ori vis?
 C[buzele-îi electrice =a mele arz[toare
 Se-nt`mpin[]n baci; =i sufletul m[las[,
]n s`nu-î se repede, din chin ca-n paradis,
 Din marea lui durere la fericire pas[.

Un baci! =i iar altul! =i altul]nc-o dat[!
 C[sufletul meu v[duv cu-al t[u azi se m[rit[
 Prin ast[s[rutare, la zei invidiat[,
 La oameni ne=tiut[, la angeli mult dorit[.
 E primul baci, =-ultimul fie
 Nou, =i iar primul s[cheme alte;
 Viu — s[-mi dea moartea, mort — s[m[-nvie,
 S[svol cu d`nsul la prea]nalte!

[1868]

Un buchet de mireas[

Ce doruri ies din ochii-\i prin raza lor senin[
 Ce fulger[=i-nc`nt[uimita mea vedere?...
 Prin gene-\i se strecoar[o rou[cristalin[
 +i cade p-a mea frunte, p-aprinsa mea durere.

Dar nu-mi alin[focul, mai tare se]ncinde...
 S[fug, s[fugi, Marie, c[ci flac[ra-mi profan[
 Te-ajunge =i p[le-te fiin\`a-\i diafan[;
 Fere=te-te de mine, de focul ce m-aprinde.

Vezi]ns-a mele lacrimi =i ruga mea ascult[l
 Buchetul de mireas[s[-l faci cu m`na ta,
 Pe s`nul t[u]l pune, =-alege c`t de mult[
 Pl[p`nd[*sim\itiv*] =-un trist *nu-m[-uita*.

[1868]

Portretul

Era poet]n suflet, era artistul june,
 +i creator penelu-i;]n contemplarea sa
 Tr[surile-]i divine,]n marea-i pasiune
 Voind s[le imite, un angel copia.

+i a f[cut un angel]n toat[-a lui candoare,
 O vergine cereasc[femeia-serafim,
 +i-a pus umana art[=i zelul =i ardoare
 S[reproduc[fapta *Artistului sublim*.

Ci unde e sc`nteia din bl`nda-]i c[utare?
 +i unde e seninul din ochii-]i cerulii,
 +i sufletul acela din oricare mi=care,
 +i fruntea-]i elocvent[, =-acele culori vii?

Ci unde-e copilina vorbire inspirat[,
 Acele fierbin`i unde ce-nsufl[al t[u s`n,
 Exoticu-alabastru, rujoarea colorat[
 De rumenul serafic pictorului str[]n?

Cel ochi]l vezi c[tace; al t[u vorbe=te, luce:
 }n el eu v[z =i suflet, =i cuget, =-al t[u dor,
 E magic[oglind[din care restr[luce
 Acel de inimi fulger, acel divin amor.

Acele buze rumeni sunt bine imitate;
 Ci nu v[z eu via\ a din buzele-]i de foc,
 Al lor diafan rumen acolo nu str[bate,
 Nu-nghea\[, nu-nc[lze=te acel feeric joc.

Marie, fii tu muza ce rimele-mi conduce,
 Cu-ai t[i doi sori aprinde,]nsufl[s` nul meu;
 +-al t[u portret aieva, real voi reproduce
 +i-l voi via cu focul furat de Prometeu.

Ai cugetat vrodat[, ai admirat]n sine
 Metalica oglind[a artei lui Daguerre?
 Pe ea =tii cum modelul s-absoarbe =i se \ine
 +i cum se-ntip[re=te printr-un arcan mister.

Ideea e ferice, inven\ia — divin[;
 Dar este-mprumutat[din ochii lui Amor;
 Nu-mi pare mie nou[, de loc nu mi-e str[in].
 D-a fost amant artistul, a fost =i creator.

In ochii-mi ca-n oglind[se vede-a ta fiin\
 +-aieva se reflet[]n s`nu-mi]n focat;
 Pe inim[ca-n plac[, prin calda mea credin\
 Imaginea-\i]ntreag[ca zeu s-a]ntronat.

Domne=te =i e vie, =i anii n-o vor stinge,
 +i-n sacrul meu deliriu spui d-o, voi c`nta,
 Ca suflet f[r[v`rst[, ce timpul nu-l]nvinge,
 ++o va cunoa=te lumea]n admirarea sa:

“Frumo=i]i sunt ochii, frumoas[\i-e fa\al!
 Frumos]i e svolul, angel d-Osana!
 +i de-mi este scump[, de-mi place via\ a,
 E d-ast sf`nt nesa\iu d-a te contempla.”

Erai vergine cast[, aveai pe cap cunun[,
Pasai s[juri credin\[l-altar, la imeneu,
Cu buclele-\i aurii beteala]mpreun[
Forma aureola unei copile-zeu.

+i chipul t[u atuncea mi-a inspirat c`ntarea
Ce-nvoac[serafimul, al meu consolator.
Acolo \i-e ritratul =i-ntreag[-asem[narea,
+i-n piept mi-a fost secretul un foc consumator.

Sunt secolii de atuncea la lunga-mi a=teptare;
Mi-e team[s[pui m`na s-ating acel portret,
+i lira-mi]l repet[]n sacra-i fiorare;
Pe pictorul d-atuncea]l faci acum poet.

E june,]nc[june]n dulcea-mi suvenire
Imaginea-ti divin[, modelul meu sublim,
Ce-ntinere=te-n mine =i cuget, =i sim\ire,
+i-\i spune cine este frumosu-mi serafim.

E=ti liber[acuma; e=ti]nsu=i idealul
Acelui frumos angel. Ascult[ruga mea,
}n inim[-mi cite=te, =i-ntr-]nsa vei vedea:
“D[copia la pictor, =i mie-originalul”.

[1868]

Anatolida sau Omul =i for\ele

I. Empireul =i Tohu-Bohu

}nalt, mai sus de ceruri, la locul nemuririi,
 }n sf`nta atmosfer[luminii celei vii,
 De unde-eman[via\; =i r`ul fericirii
 Adap[, r[core=te cere=tile c`mpii,

+i spiritul agapei bureaz[ambrozie
 +i-nm[rg[rit[c`mpii eternei beatitu\i,
 Spre-a cre=te-haritatea, angelica t[rie
 Din care purced pacea, divinele virtu\i;

Pe muntele de aur, }n st`nci de adamante,
 Cu pulbere de stele, verzit de imortali,
 Umbrit de cedri-eterii, florat de amarante
 +i unde se dezvolt[virtu\ile floral;

Acolo unde-adie zefirul de clemen\
 Prin arborii =tiin\ei ce *Domn!* *Domn!* =optesc
 }n quietutea nalt[d-amor, de inocen\
 La r`uri de via\
 ce *Domn!* iar murmuiesc;

Pe culmea astui munte, sub tinda-omnipoten\ei,
 }nconjurat de angeli, puteri de serafimi,
 Acolo este tronul divinei providen\ei,
 Pe mii de miriade de repezi cherubimi.

Cereasc[armonie organe mii r[sun];
 Poe\ii-eternit[tii, serafi }ntraripa\i,

Sub degete d-auzuri vii arpele]nstrun[,
R[pi\i]n adorare, de Domnul]nsufla\i.

Fiin\e de sim\ire, cu totul de vedere,
Contempl[]n mirare p-eternul Iehova,
}n marele panhymniu,]n sf`nta preveghere
}ntreg nem[rginitul r[sun[: *Osana!*

P-acela=i tron, d-a dreapta, n[scut]n pre=tiint[
}n s`nu-eternit[\ii, de angeli nev[zut,
Etern era =i Fiul, cu Pater d-o fiin\[,
Ca d`nsul f[r[margini =i f[r[]nceput.

C`nd pater al puterii, voind s[-l glorifice
Ca un mo=tean al gloriei, ca Verb =i creator,
Puteri, virtu\i]ntr-]nsul s[se identifice
+i-ntr-]nsul s[cunoasc[p-al lor]ncep[tor,

Cere=ti, eterii trombe]n spa\iuri r[sun[,
Puteri, t[rii de angeli svol repezi, lin se pun;
}n juru-Omnipoten\ei mini=trii to\i s`adun[,
Aten\i]n tot amorul, ascult[, se supun,

V[d to\i pe Fiul gloriei l-a Patrelui s[u dreapt[
+i cunoscut se face Cuv`ntul peste tot;
La vocea-i mundifer[crea\ia a=teapt[
+i laud[, m[rire din arpele lor scot.

+i spirite, =i geniuri, =i min\i ce nasc =tiin\[,
Se-ntrec s[se]nchine la Marele Cuv`nt,
Prin el s[se-ntregeasc[]n toat[-a lor fiin\[,
+i-ntr-]nsele s[cheme al lui cobor[m`nt.

O nou[s[rb[toare]n ceruri se serbeaz[;
 Trag to\i cu-ardoare sf`nt[, aduc carul cel viu
 Ce splende de lumin[=i de =tiin\i deraz[.
 Pe d`nsul se a=eaz[Divinul Verb =i Fiu,

A lui de fl[c[ri roate iau drumu-ntraripate;
 Sunt cherubimi prea repezi ce-n mii de ochi lucesc;
 Orele-eternit[\ii la d`nsul]nh[mate,
 D-apocalipse duse, spre secolii prop[=esc;

De angeli miriade preced =i]l urmeaz[,
 +i carul naint[rii propas[ne-ncetat,
 Din iute]n mai iute, =i-n calea-i]nsemneaz[
 Al lumii plan simbolic, d-atunci predestinat.

T[ria]nconjoar[]n sf`nt[armonie
 +i cerurile toate de glorie se-mplinesc;
 Dreptatea, adev[rul, =tiin\va, bucuria
 R[sar]ntr-a lui urm[=i cresc =i se-nmul\esc.

Iar spiritele-ntr-]nsul, prin tragerea central[,
 Celebr[imeneul, arz`nd ca mii de sori,
 Fiiin\ve mii]ntr-una]n nunt[-universal[,
 O flac[r[din fl[c[ri, volvoare din volvori.

Al p[ccii spirt e una cu-al dragostei, bl`nde\ii,
 Al dragostei =-al p[ccii]ntr-una se unesc
 Cu al inteligen\ei =-al naltei frumuse\ii,
 +i toate iar]n Domnul =i cresc, =i vie\uiesc.

Tot este viu]n ceruri =i totul e via\[,
 +-o sf`nt[armonie =-o unitate fac;

Un plan e tras d-atuncea, =i totul ne]nva\
C [sufletele noastre tot astfel se]nfac.

Tot astfel se m[rit[, tot astfel se-mpreun[,
A=a purced =i astfel solia=-i]mplinesc;
A=a-ntr-a lor agape ca fl[c[ri se adun[
+i tot a=a ca raze la centru se unesc.

Astfel Fiul Puterii]n glorie nainteaz[
Din margine la alta,]n drum triumf[tor;
Iu\imea naint[rii prin =oapte cuv`nteaz[
+i vine iar de =ade pe tron imperator.

Se umple tot de glorie, de laud[, m[rire,
Un singur cap arhangel r[m`ne nemi=cat;
Distat]n deitate, putere, fericire,
Iar ca ministru-al cerului, el singur protostat.

Onori =i nemurire, t[rie, libertate
Avea]n cele nalte, de tot se bucura;
Ci cum v[zu Cuv`ntul, a lui divinitate,
}l dezvolt[]n sine=i, =i greu }l ap[sa.

Sta mut marele-arhangel, cu degetul la gur[,
Sta neclintit la postu-i =i buzele=-i mu=ca,
Fierbea trufia-ntr-]nsul, fierbea friguri de ur[,
D-a t`mplelor b[taie ochi, fa\
se ro=ea.

Oribil[durere de frunte }l cuprinde
+i fruntea i se umfl[, nu-l mai]ncape loc;
}n cugetu-i prin ur[concepe =i s-aprinde,
Turbeaz[apostatul, o spum[e, un foc.

Plesne=te al lui cre=tet. N[scu p[c[tiurea;
 Frumoas[=i rident[]i svoal[]mprejur,
 Arhangelul r[sufl[, resalt[-n el sim\irea,
 Se-nc`nt[d-a sa filie]nt`iul duh sperjur.

Se]namor[; ea]l r[pe=te,
 +i mii de angeli o numesc sor',
 La to\i ea r`de, ascuns fior
 Pe to\i petrece. La to\i clipe=te,
 Pe to\i provoac[, la to\i se-ntinde,
 Cu to\i e dulce, ochii-i vorbesc;
 +i cap, =i inimi la to\i aprinde,
 Ard de pl[cere, tremur, dolesc.

Ce mare =i teribil[la angeli]ncercare!
 Pe cine frumuse\ea-i nu l-ar fi tulburat?
 O filie d-arhangel, n[scut[-n cugetare,
 O femine]n spirit! Frumosul]ncarnat!

R[pind[, gra\ioas[, pl[p`nd[, -am]gitoare,
 +i umede =i rumeni dulci buzi de Lucifer,
 O fa\ de speran\ =i m`ini prea d[t]toare,
 Un viitor ferice frumo=ii-i ochi ofer.

A sexului ei gra\ii inspir[voluptatea
 +i farmec peste farmec]n corpu-i aerin;
 Mi=carea ei seduce ca]ns[=i libertatea
 +i-n fa\ a ei str[luce ca fulger]n senin.

Cochet[f[r[]margini, cereasc[curtezan[,
 }ncatena voin\ a, pe to\i]i captiva,

+i to\i]n ea v[zur[de cer o suveran[;
Spre-a-i merita favoarea a-mp[r\i dorea.

La to\i le vine-n minte a=-i pune reziden\va
Mai sus de tronul p[cii =-a se-ndumnezei,
A=-i]nsu=i, a smulge pe seam[-i providen\va
+i sceptrul preat[riei spurcat a m`nui.

}n spiritul tiranidei strigar[: *Libertate!*
O masc[-am[gitoare infamei tiranii,
Iar boltele eterii r[sun[: *Str`mb[tate!*
Din margine la alta trosnesc din temelii.

A reu=it cocheta; dar \ip[, -ng[lbene=te,
L-al s[u p[rinte-alearg[, =i ochii]i sclipesc,
+i tremur[la s`nu-i, de el str`ns se lipe=te,
La piept =i el o str`nge, =i-ntr-una se unesc.

Bubuie cerul, se scoal[}mp[ratul;
Duduie eterul, c[pas[urgia;
Fulgere, v`lvoare]n spa\iu =erpuiesc;
Focul se-ntinde, cur[\ p[catul.
Marea-exploziune arrest[-eternitatea;
Salt[firmamentul =i sorii se sp[im`nt[,
Cugetul de crim[pe unde se-ntinde
Tot desfigureaz[, ca tr[snet]ncinde;
Foc negru =i ro=u lumina se preface,
Plumb e u=urin\va =i cerul se desface;
Cad rebelii-n spa\iu =i v`j`ie c[z`nd,
Haos, abis mare-i a=teapt[c[sc`nd.
Pic[=i se schimb[pe c`t trec din cer

Capete de angeli, de demoni picioare,
 Arip[cereasc[una se mai vede,
 Alta infernal[la vale-nnegre=te,
 Monstru la al[i capul]n abis precede
 T[lpile, lumin[]n cer mai luce=te.
 Neagr[, fumeg`nd[acum sunt volvoare,
 Nume, suvenire din ceruri le pier.

Se-nchide empireul. Ca fulgerul str[luce
 Un gladiu de fl[c[ri ce \ine Mihael,
 Ce miriade d-angeli comand[=i conduce,
 +i pacea le anun\[prea bl`ndul Gabriel.

“Cu tremur =i teroare s[st[m pe loc, cu fric[,
 La to\i aten\iune! C[zutul e Satan!”
Satan! r[sun[cerul, *Satan!* se nal[, pic[
Satan! din sfer[-n sfer[, =i-n haos url[— *AN!!!*

Cu mult este mai mare c[derea spiritual[,
 +i nu pot fi cuvinte a se asem[na
 Cu oricare c[dere ce e material[,
 E mic[-asem[nare concret a se-ar[ta.

C`nd aste]ntunericici de lumi nenum[rate,
 Nestr[mutate astre =i sateli\i, plane\i
 Ce=-i \in ale lor giruri prin c[i pre]nsemnate,
 Sori, centre par\iale, sp[im`nt[tori come\i,

C`nd toate s-ar exmulge din marea concentrare,
 Ie=ind din a lor axe, =i nu s-ar mai \inea,
 S-ar precipita-n spa\iu spre-eterna lor pierzare
 +i una peste alta zdrobindu-se-ar c[dea.

Ast uiet ce ar face totala-anomalie,
Amestecul, ciocnirea, zgomult material,
}n ceart[elementele, cutremur }n t[rie,
N-ar face-at`ta uiet ca-ast zvon spiritual.

Ca soarele de mare, mai mare }ntre stele
+i stin=i d-a lor lumin[ca Urius, Titan,
A=a cad legioane de spirite rebele,
Moloh, Baal, Asmode, Dagon, Rimnon, Satan.

Cad repezi nou[zile; c[derea se-ndeseaz[,
Din regiune-ntr-alta mai repezi v`j`iesc,
Se-ntoarce fiecare spre ceruri, s[mai vaz[,
+i tr[snete-nmul`ite din urm[}li ajung.

Cad unul peste altul, ruine spirituale,
+i se resping teribil, }n spa`iu se-ntind;
Min`i, spirite stupide, perverse =i fatale,
Ca fl[c[re }n vortici tot haosul aprind.

+i cad c[z`nd ca mintea, s-afund[}n turmente,
V`rteje ascu`ite, =i tot se ascu`esc,
+i =uier[v`lvoarea ca lupta-n elemente,
+i negri, c`t s-afund[, cu-at`ta se negresc.

Plesne=te universul, abisul se desp[ic[,
Tartarul se deschide; de foc un ocean
Se-ntinde f[r[margini, =i demonii tot pic[,
Cei mari tot mai nainte, din to`i mai greu — Satan.

Acesta, ca alt soare, =i }nc[=i mai mare
+i repede ca mintea, cu uiet ajung`nd,

}n Tartar url`nd cade, s-afund[ca-ntr-o mare,
C` t universu-n spa\iu deschide volbor`nd.

Se vars[, stropesc fl[c[ri, ca insola r[sare,
L[ut]n focul gheenei, ca-n jur[m`nt fatal,
Uimit scutur[capul, se-neac[de turbare
+i grin\[la cer din\ii teribil, infernal.

Cu-acela=i zgomult cade =i Belzebuth, Astaroh,
Talmuth, Hamos, Asmode, Dagon, Mamuth, Baal,
Astoret, Isis, Orus, Moloh, Balmol, Briaroh,
Brihmutter, Gorgon, Bulhah, Rimnon =i Belial.

Tartarul zbiar[, grin\[=i tremur[-n turbare,
+i \ipete teribili r[s\ip[, bubuiesc;
Lung url[=i r[surl[vendict[, r[zbunare,
Blestem[providen\ a, la ceruri greu hulesc.

Ca unde-nt[r`tate c`nd st[o vijelie,
Dezm[surate unde c`nd grele cad, plesnesc,
A=a mun\ii de fl[c[ri, dup-ast[-anomalie,
}n flisv plesnesc, se nal\[, iar cad =i iar plesnesc.

S-alin[-apoi tumultul =i nu mai e vedere,
Profund, mare-ntunerice]n mijlocul de foc,
V`rteje de fum negru roteaz[]n t[cere;
Zdrobi\i abia demonii se-ntorc,]=i cat[loc.

+i ce loc s[-=i mai afle?]n locul de durere,
}n locul din afar[=i unde nu ajung
Nici pace, nici repaos, nici semne de t[cere:
Exotic]ntunerice =-eternul suspin lung?

C`nd s-ar lua unime]n loc de m[surare
 O raz[de la soare =i p`n[la p[m`nt,
 D-aci p`n[la ceruri e mare dep[rtare!
 Unimi d-ast[m[sur[nenum[rate s`nt.

Sau c`t este din centrul al centrelor t[riei
 +i p`n[peste polul =i cel mai dep[rtat,
 De =apte ori at`ta principiul fericirii
 A-mpins r[ul din ceruri damn[rii rezervat.

Aci, st[tu\i demonii de lunga lor c[dere,
 De tr[snetele juste p[trun=i =i sf`=ia\i,
 }ncep s[mi=uiasc[]n vasta]nc[pere,
 }ntr-un noroi de fl[c[ri de tot desfigura\i.

Jura\i d-atunci la rele, l-a cerului urgie,
 D-atunci asupra lumii invent[=i trimit
 Invidia, impostura, infama calomnie
 +i morburile toate, p[catul]nmu\it,

Corup\iunea toant[, trufia-mpil[toare,
 Codarda-ipocrizie, parodiat amor,
 Teribila minciune =i moartea destructoare,
 Discordii paricide, rezbel uciz[tor.

Orice flagel al lumii =i orice sacrilege
 +i guerrele civile aicea se]ncep;
 D-aicea screme iadul =i domnii far' de lege,
 Popoarele rebele aicea se concep.

II. *Imnul crea\iunii*

I. L u m i n a

Ai zis: "Fie lumin[!]" =i iat[, sunt, eterne;
 Umplut-am universul ca peplu]mprejuru-\i,
 +i spiritul vie\ii se poart[peste ape;
 P[trunsi-s-a abisul d-o mistic[ardoare
 +i l-a cuprins fiorii;
 Tresare =i concepe. Ai haosului germini
 Spre via\ [=i spre nunt[a=teapt[a ta voce.
 Materia inert[=i vag[, =i inform[
 Se pune]n mi=care. E plin, plin este cerul
 De gloria-\i etern[, =i peste tot splendoarea-\i
 Prin mine se revars[suav[, lin[, bl`nd[.
 Arhangeli ai puterii! voi, Eloimi, la fa\[,
 Glorifica\i pe Domnul prin operele voastre,
 C`nta\i, c[ci vocea voastr[e]ns[=i armonie,
 Crea\ie divin[.
 Ca fulger din tenebre am r[s[rit lumin[,
 Lumin[creatoare,
 +i-n haos echilibrul =i ordinea se puse:
 Tenebrele d-o parte iau numele de noapte,
 +i p[r\ile luminii, din Zeu, se numesc ziu[.
 Tot spa\iul se umple, =i timpul ia m[sur[.
 Se face prima sear[, se face diminea\[,
 +i periodu-acesta zi una se nume=te.
 Lumin[,]ntuneric, glorifica\i pe Domnul,
 }n ziu[=i]n noapte etern prean[]\a\i-!

II. Firmamentul

Ai zis s[fiu, =i iat[, la-omnipotentã-i voce,
 Din planul pre=tiin\ei extinsu-m-am ca dom[
 La sf`ntul tabernacol, nem[rginitul templu!

| esutu-s-a-mprejiuru-mi caten[-adamantin[
 Prin care se \in toate — =i m-a]ncins t[ria.

}n tot nem[rginitul,]n multul nalt de ape,

Mai sus dec`t zenitul, mai jos dec`t nadirul,

Sub t`lpile-i divine ai zis s[fiu t[rie

+i solidar cu toate. Chematu-m-ai pe nume

+i firmament mi-ai zis.

Dasupr[-mi ascindur[ca spirit ape vergini,

+i c`te se nuntir[sub mine descindur[

S[fie fecundate.

}n mijlocul lor, Doamne, m-ai rotunzit ca dom[,

+i cer e al meu nume,

Cuprinsul f[r[margini omnipoten\ei tale.

Te bucur[, eterne! princip al frumuse\ii!

C[ci opera-i e mare =-o recuno=ti de bun[.

Se face iar[sear[, se face diminea\];

Ai istoriei angeli,]n deltele eterne

}nscie-i ziua-a doua.

Glorifica-i pe Domnul, c[sf`nt e al lui nume!

III. A p e l e

*Vocea Domnului peste ape,
Peste ape gloria lui.*

Puteri primordiale, principe, Eloimi,
La nunt[, la creare scula\! suntem chemate;
Prunci-angeli ai r[corii cu aripi diafane,
Lucide ca-adamantul,
Forma\i-v[]n rou[, din rou[-n pic[ture,
Din pic[ture-n ploaie, c`nta\i =i trage\i dan\ul,
Descinde\i =i risorge\i, forma\i f`nt`ni, p`raie,
Lua\i cursul]n r`uri, sisteme, congrega\ii,
Umple\i =i v[i, =-abisuri, =i m[ri, pelage toate,
Forma\i de oceane catena prelungit[
+i trage\i, trage\i hora;]ncinge\i tot p[m`ntul,
Sc[lda\i-l, fecunda\i-l;
Din s`nul vostru iat[-l c[iese ca mireas[
Din nup\ial[baie.

S-aude-al pic[turii]nc`nt[torul timbru
Ca-adamantine coarde de v`nt]nfiorate;
F`nt`ne, sorgin\i vergini, uni\i susurul vostru
Cu-a r`ului murmur[, cu uietul cascadei,
Cu spumegosul gemet fugoaselor torente,
Cu gravul flisv al m[rii =-al valurilor muget,
Pangosmie-armonie!

S[]l[ud[m pe Domnul din cele prea]nalte
+i cele mai profunde!
Ca tunetu-a lui voce r[sun[peste ape;
A zis =i, iat[, suntem.
C`t e de bine, Doamne, c`nd tu zici c[e bine!

Apari ca o mireas[, o, Mater Terr[sacr[,
Prepar[-te de nunt[;

Pe cre=tetul t[u pune a mun\ilor coroan[,
Plini d-aur, de rubine, smeralde, iacinte,
Safire, adamante, de-ntregile-\i tezauri.

Ai mun\ilor nal\i cedri, dumber[vile-ebenine
+i fructidorii arbori adorni de multa floare:
Sunt brunele-\i cosi\ve, regala-\i capellur[;
Aromele lor toate — cosmeticele tale.

S[]nflouesc[pomii, s[-i dea ale lor fructe,
S[germine-n tot locul =i iarba, =orice plant[,
Dezvolte-se-orice floare, r[sfire-se mirosul,
S-adoarne, s[profume talamul t[u de nunt[;
+i a=ternutul candid amorurilor tale
}ntind[-se-n tapete, arhetipe modele
De orice \es[tur[, de orice adornare.
Ai gra\iilor angeli, forma\i cununi, festoane
Spre marea s[rb[toare.

C`nta\i, flori, bucuria =i l[uda\i pe Domnul
Pe idioma voastr[, v[exala\i profumul
Spre ceruri ca t[m`ie. Forma\i sublime-acorduri;
Armonie d-arome.

Natura este-n nunt[, serbare-universal[.
La germinare, plante, =-etern[propagare!
Pe generi =i pe spe\ii v[da\i a voastre fructe
Cu propria s[m`n\[-a lumii abundan\[,
Glorifica\i pe Domnul, c-aroma v[e immul
+i sacrificiu fructul.

Eternul se complace]n existen\`a voastr[,
Contempl[— =i e bine!

+i iar se face sear[, =i iar [=i diminea\[,
 }n deltele eterne se-nscrie ziua-a treia.

IV. A s t r e l e

A zis =i, iat[, suntem lumin[tori ai lumii.
 Str[lucitoare heliu, sori, principii de lumin[.
 Focare arhcentre de raze, de splendoare,
 Plane\i, astre, luceferi, sisteme de lumin[,
 S[l[ud[m pe Domnul!

Spre luminarea zilei, spre luminarea nop\ii
 }n firmament ne puse drept candelae de aur,
 }n templul s[u cel mare,

A fi imagini]ns[=i nespusei lui splendoare:

Reprezenta\i pe Domnul, nara\i a lui putere
 +i gloria-i divin[prin legea ce v[puse.
 Lumina v[e vocea, prin ea vorbi\i vederii;
 }n cursul periodic v[exprima\i cuv`ntul,
 Distinge\i]ntre var[, distinge\i]ntre iarn[,
 La timp, la ani, la zile fi\i semne nemutabili:

Aceasta va e legea.

Armatelor de stele, str[bate\i firmamentul,
 La veghiele voastre glorifica\i pe Domnul
 }n tot nem[rginitul, fi\i eho l-a lui voce,

C[ci zice c[*e bine*.

Se face iar[sear[, se face diminea\[:
 }n tablele eterne se-nscrie ziua-a patra.

V. Pe=tii =i p[s[rile

A Domnului iar voce r[sun[peste ape,
 +i aerul =i marea se umplu de via\[,
 Dau ramuri zoofite, polipii iau sim\ire,
 Se umple tot abisul, cuprinsele marine
 De lucitorul nacru, de candidetele perle,
 De rumenul coraliu.

}noat[pe=tii-n ape,]n aer p[s[ri svoal[
 +i, binecuv`ntate d-omnipotentate voce,
 Tresar de bucurie, celebr[fiecare

Amorurile sale,

Spre-eterna propagare =i varia-nmul\ire
 De generi =i de spe\ii.

C`nta\i, din aripi bate\i, fiin\e svol[toare,
 N[l\avi la ceruri imnul prin c`ntecele voastre;
 Voi, not[tori, asemeni juca\i-v[]n ape,
 Umple\i cuprinsul m[rii, c`mpiile eterii;
 Sunt binecuv`ntate a voastre tinere\i
 +i candidetele fiori.

L-aspectul vostru Domnul exclam[c[*e bine*

+i vine iar[seara, se face diminea\[,
 Se-ncheie ziua-a cincea.

VI. Animalele p[m`ntului

La via\[, la lumin[, -n sus orice suflare,
 Lua\i formele voastre, de la insect =i vierme
 +i p`n' la patrupeze ce pa=te\i c`mpi, dumbrave,
 +i p`n[la s[lbatici ale p[durii fiare;

Ie=i\i pereche toate]n masculi =i]n femini,
 Serba\i nuntele voastre, v[propaga\i]n secolii
 Pe generi =i pe spe\ii, v[reproduce\i semeni,
 Nutri\i, v[cre=te\i puii ce]=i a=teapt[cuibul
 }nt`i la s`nul vostru -=apoi la al naturii,
 Osp[\ universale ce-ntinde providen\ a
 La tot ce e via[, la toat[r[suflarea.
 S-a pus =i vou[lege, urma\i dup-a ei voce,
 V[]nmul\i =i cre=te\i, glorifica\i pe Domnul
 }n varii idiome, dup[natura voastr[,
 C[ci, binecuv`ntate, ave\i o providen\
 Ce-i place s[v[\ie, =i zice c[*e bine*.

* * *

Cap-d-oper[la toate, la vocea-omnipotente,
 Drept]n picioare omul apare ca un rege;
 Contempl[universul, cer, soare, lun[, stele,
 +i parc[va s[svoale,]n sus s[-=i ia av`ntul.
 Se uit[]mprejiuru-=i, contempl[mun\i, v[i, c`mpuri,
 +i tot care germin[, =i tot care r[sufl[,
 +i flori, =i p[s[rele, =i arbori, -=animale,
 +i tot ce este-n mare, =i tot ce svoal[-n aer;
 Din toate omul simte misterioasa voce
 Ce-i spune c[e tipul, imaginea divin[.
 Contempl[, se contempl[=i Zeul, ca =i omul:
 }n sus se uit[unul, ardic[la cer fruntea,
 Umana-inteligen\
 } simte pe Zeu]n sine,
 Iar Creatoru-=i vede]n om asem[narea
 +i se dilect[-ntr-]nsul. "Creat-am pe om, zice,
 Imagine divin[, asem[narea noastr[.
 V[]nmul\i =i cre=te\i =i domina\i p[m`ntul,

V[bucura\i de d`nsul, a voastr[-avere este,
 Al vostru eritagiu; =i tot ce e pe d`nsul
 De domni s[v[cunoasc[.”

Ci, rege peste toate, de ce omul e singur,
 C`nd tot care viaz[=i simte =i se mi=c[
 }=i are =i so\ia? Tot animalul este
 Un individ]n parte, pereche — dou[corpuri,
 Iar omul e androgin, consoartea lui e-ntr-]nsul,
 }n s`nul s[u o poart[, la inim[-i palpit[
 +-o simte c[viaz[. B[rbatul =i femeia
 E e\=i ea-mpreun[, aceea=i creatur[,

Acela=i corp =i carne,
 Vivifica\i d-un suflet, tr[ind aceea=i via\].
 Amorul lor nu este unirea]nt`mpl[rii,
 Atrac\ia ce trage pe vit[c[tre vit[;
 E naltul, suveranul amor al providen\ei,
 Serafica ardoare ce suflete m[rit[—
 +-aci transpore Zeul.

}nalta Beatitute, v[z`ndu=-i a sa fapt[,
 }ntr-]nsa se dilect[=-exclam[: *bine foarte!*

Se face iar[sear[, se face diminea\];
 }n deltele eterne se-nscrie ziua-a =asea,
 +-i-ndat[Creatorul reintr[]n repaos.

VII

C`t e=ti de mare, Doamne! =i c`t de admirabili
 Sunt operele tale!

Glorifica\i pe Domnul, puteri, Eloimi, angeli,
 }n apele serafici c`nta\i, preal]n[\a\i-l;

]n cer =i pretutindeni r[sune *osana!*

Lumin[,]ntuneric, puteri =i elemente,
Seri, astre =i luceferi, r[sune firmamentul
De laudele voastre,

P[m`nte, trage dan\ul]n cercul horei tale
+i tot ce este-asupra-\i ardice a sa voce
+i rug[c[tre ceruri. Ai mun\ilor nal\i cedri,
Pleca\i al vostru cre=tet, v[]nclina\i, o, arbori,
+i plante c`te sunte\i, verdea[, pom =i floare,
N[\a\i profumul vostru.

Tot ce viaz[-n mare =i tot ce svoal[-n aer
+i pe p[m`nt se mi=c[, =i om, =i animale,
Pe idioma voastr[, pe limba=i fiecare
Uni\i vocile voastre, =i cerul, =i p[m`ntul
R[sune *osana!*

Materie =i minte, c`nta\i lauda mare,
C`ntarea crea\iunii, panhimniul fiin\ei!
C`nta\i ziua a =aptea, a Domnului zi sf`nt[:
Sf`nt, sf`nt, sf`nt este Domnul, omnipotent eternul!
Plin este timpul, locul, plin cerul =i p[m`ntul
De gloria-i divin[!

III. Via\sa sau androginul

I

Se completar[toate, =i cerul, =i p[m`ntul,
+adornamentul lor.
Era gr[din[mare cum n-a mai fost vrodat[:
Era-n edenul p[cii planta\ie divin[,

Terestru paradis.

Acolo fu pus omul, ca-n s`nul fericirii.

+i rege peste toate, de toate a dispune

+i a se bucura.

Ca un str[in =i singur, uimit, f[r[s[=tie

Nici cum, nici unde s-afl[, nici d-unde-aci venise,

Sta jos pe flori, pe iarba[=i r[suff`nd profumul

}n dulce reverie.

Se uit[, vede lumea pe c`t vederea-ajunge,

+i-n toate c`te vede nu =tie s[disting[

Departele d-aproape, distan`a-ntre obiecte.

Se pip[ie =i simte senza`iune dubl[:

De pune la ochi m`na, el simte totodat[

Cu m`na =i cu ochii; de]=i atinge fruntea,

Sim`ire-a-i e-ndoit[: =i-n degete, =i-n frunte;

De-=i pip[ie genunchii, asemenea sim`ire,

Asemenea cu pieptul, cu membrele lui toate.

D-atinge-mprejiur iarba, de ia]n m`n[floarea,

Nu simte tot asemeni ca-n prima pip[ire:

Prin degete pricepe, nu]ns[=i prin floare.

Ardic[la cer capul, =i soarele]i pare

C[-n ochii s[i str[luce, =i-ntinde iar[bra`ul

S[ia soarele-n m`n[. Ci sare]n picioare,

C[soarele-e departe.

Asemenea cu mun`ii, asemeni cu dumbrave,

Cu pomi, cu flori, cu fructe, voie=te s[le-ating[

Cum s-a atins pe sine, cum cele dimprejiuru-i,

Se mi=c[=i cu pasul, se-ncearc[s[le-ajung[,

S[m[sure distan`a cu-a tactului sim`ire.

Ca ochii la lumin[, a=a i se deschide

La minte cugetarea, =i-ncepe a distinge

Între aci =acolo, Între subiect =obiecte,
 Pe sinele s[u propriu din tot ce nu e sine.
 La Început crezuse c[toate era-ntr-]nsl.

C`nd vine pruncu-n lume, abia condus, cu anii
 Ajunge s[cunoasc[]n stadiul prunciei
 +i al copil[riei,]n anii-adolescen\ei
 C`te, ajuns]n floare, ca june le cunoa=te
 +i judec[=i =tie. Cu-ncetul se deprinde

Cu orice cuno=tin\].
 Iar primul om apare din m`nile divine
 Întreg =i deodat[plin de vigoare, june,
 Apt d-a distinge-ndat[din r[u =i dintre bine,
 +i mintea-i se dezvoalt[]n c`teva momente
 Cum nu se mai dezvoalt[la noi, posteritatea,

Cu anii =i cu secolii.
 Începe s[se mi=te, voie=te a cunoa=te,
 Atinge =i nume=te obiectele pe nume.
 la plantele d-a r`ndul, se uit[la v[i, dealuri,
 La r`uri, la f`nt`ne, la c`mpuri, la dumbrave,
]n toate se-n\elege =i dup-a lor natur[

Prin nume le define.
 Cu toate se cunoa=te, cu tot care veget[,
 Cu tot care viaz[, cu pas[re, cu vit[;
 +i-l recunosc iar toate de domnul lor =i rege.
 Pe dinainte-i toate, voioase, f[r[team[,
 Perechi =i dup[spe\ii trec r`nduri spre-nchinare,
 Trec p[s[ri, p[s[rele, =i cirip[=i c`nt[:
 Cu so\u-i filomela, =i amoros columbul
 Cu t`n[ra columb[, fidela turturel[

Cu so\ul vie\ii sale,
 Berbecele cu oaia, junicea l`ng[taur,

Cu-a sa lion[leul, =i tigrul cu tigresa.
 Ien[, lup =i vulpe vin umili]nainte-i,
 Cu limba]i s[rut[picioarele =i m`na,
 Se t[v[lesc, se joac[, =i-arat[bucuria,
 Spre semn de mul\umire, lu`ndu-=i al lor nume.

+i trec l-a lor p[=une =i jocuri inocente:

Junicea cu liona sunt bune vecinele,
 Cavalla pe tigres[voioas[pune nara,
 Tigresa pe cavall[c-o lab[pufulin[
 O m`ng`ie u=ure, =i mutual se cearc[;
 +i p`n` la pisicu\[, cu =oricelu-n labe
 Se joac[res[lt`ndu-l, ca pruncul cu o minge.

II

}n toate omul simte nesp[us[bucurie,
 +i cerul, =i p[m`ntul]l pune]n extaze.
 Frumoas[-i pare lumea, =i *Cosmos* o nume=te
 (De marea-i frumoase), divin adornament.
 Ci n-are cui s[-mpart[nici marea bucurie,
 Nici cuget, nici pl[ceri, c[ci e cu totul singur
 +i n-are sie semen.

E om, =i n-are oam[, ca leul o lion[,
 Ca turturelul soa\[. Cu toate-acestea simte
 O voce-interioar[, misterioas[voce
 +i t`n[r[, ce-i spune c[nu e, nu e singur,
 C[poart[un alt sine]n sinele s[u propriu,
 Ce-n s`nul s[u viaz[, la inim[]i bate,
 Cum simte mama-n s`nu-i c`nd salt[embrionul;
 Ea =tie c[]ntr-]nsa]ncepe o via\
 Din propria-i via\[ca un depozit sacru,

Ea =tie c[e fructul amorurilor sale,
 Obiectul adorabil ardorilor materne.
 O =tie cum =tiur[]n sus d-at`ia secoli
 +i t`n[ra ei mam[, cum a =tiut bunica,
 Str[bunele-n sus toate, cum =tie-orice femeie;
 Iar primul om =i mire, augustul nostru pater,
 De unde-avea s[=tie ce salt[=i s-agit [
 }n s`nu-i, l-a sa coast[, de inim[aproape?
 Nu =tie, ci resimte c[nu se afl[singur;
 +i-n neast`mp[r straniu dorin`e-l]nfioar[,
 Se-mbr[\i=eaz[singur =i am[cu ardoare
 +i nu =tie ce am[... Se]namor[-n sine
 De cel mai inefabil, legitim amor propriu.
 Suspin[=i se simte ferice-n suferire,
 }=i r[t[ce=te pa=ii =i cat[-n neast`mp[r.
 Se pune spre repaos sub arbore la umbr[.
 Uimit ca]n extaze, adoarme cum dorm pruncii,
 Ca-n leag[]n de verdea[, de tinerele roze,
 +i petrecut de perle unei sudori ferice.
 }n somn, ca-n aromire, ca =i cum e aievea
 C`nd omul dulce doarme =i simte =i aude
 C`te-mprejur se-nt`mpl[, apare o fiin`\ [
 August[, radioas[. Era Divinitatea.
 }n form[de-om apare, c[runt =i venerabil
 +i plin de bun[tat]. S-apropie afabil
 +i pune a sa m`n[pe coasta lui din st`nga.
 Atoatecreatorul operator devine
 +i bl`nd desparte coasta =i u=urel o smulge,
 Ca dintr-un argil nobil spre plastica divin[;
 +i o desparte astfel precum desparte Zeul
 }n faptele-i divine, s[dea via\ nou[

}n loc de a distruge.

Profund[este plaga, =i omul simte dorul;
 Ci dorul este dulce ca dorul ce provine
 Din m`na providen`ei, ca dorurile-agapei.
 Cine-a sim`it amorul o =tie c`t de dulce
 }i este =i durerea. Sub m`na creatoare
 Se-nchide-ndat[plaga, cum vine la loc apa
 C`nd m`na se afund[s[ia dintr-]nsa parte.
 Sub m`na creatoare palpita[cald[carnea
 +i coasta se ml[die. }ntr-]nsa Zeul sufl[.
 Mai mult dec`t via\[, amorul divin sufl[.
 +i edific[Domnul acea vital[coast[
 Ce din Adam luase, ca templu, }n femeie.
 Cum iese creatura din m`na creatoare,
 Suav[se ml[die =i moale se-angeliz[,
 +i Dumnezeu, v[z`nd-o, din gra`ia-i cea mare

O =i numi *muiere*

C`nd ne tot spun poe`ii de fabula Minervei,
 De creierii lui Joie, d-a lui cefalalgie,
 De marea-ndem`nare la me=terul Vulcan
 +i de severitatea, de candida belle`e
 A verginei Pallade, ce copie obscur[,
 Ce palid[-imitare dup[originalul
 Al omului arhetip! +i ce e de poetic
 }n cea groteasc[arm[, a lui Vulcan secure,
 Cum =i-ntr-o amazon[coifat[, -mp[v[zat[,
 S[lt`nd toat[armat[din cre=tetul lui Joie,
 Cum iese o p[pu=[s[lt`nd dintr-o cutie?
 Divina noastr[Ev[—=i Eva e via`a,
 Cui mai t`rziu =i Ebe }i ziser[poe`ii,
 June`e, re-nnoire, via\[}n splendoare —

Divina noastr[Ev[,]n toat[nuditatea,
 E tot ce e mai nobil, mai gra\ios, ferice,
 Mai adorabil...]ns[cur`nd =i vom vedea-o,
 C[ci iat-o c[dispere, precum dispere Zeul,
 +i omul se de=teapt[din dulcea aromire.

III

La umbr[, l`ng-un dafin, ca p-un a=ternut moale,
 Pe iarba ml[dioas[cu flori]ndamascat[,
 Ca pruncul]ntr-un leag[n dormea prima femeie,
 Cu t`mpla p-a sa m`n[, sublim[de inocen\[,
 }n toat[nuditatea divinelor ei gra\ii.

Ca peplu peste corpu-i se r[sfira]n raze,
 }n unde de lumin[, cosi\ele-i de aur
 +i-i coperea d-a lungul augusta nuditate
 +i s`nul d-alabastru =i bra\ele-i rotunde.
 Pe frunte-i o sudoare de perle transparente
 +i un sur`s pe buze, c-al pruncului ce doarme,
 Spunea de beatitutea a unui vis ferice.

Susurul apei vie f`nt`nii de aproape,
 Murmura frunz[turii, c`ntarea filomelei
 +a v`ntului suflare ca un fior pe frunte-i
 Din somn o de=teptar[. Deschide la cer ochii.
 Se uit[]mprejuru-i; nu =tie unde s-afl[,
 Nu =tie d-unde vine. Se scoal[]n picioare,
 Se pip[ie, tresare l-al degetelor carmen,
 +i-n repede mi=care,]n gestele-i naive,
 I se r[sfir[p[rul; =i p[rul ating`nd-o,
 O dulce-nfiorare d-a lungul o cuprinde.
 Din toate c`te vede, pe flori]=i pune ochii;

+i-ncepe a culege, =i pas[]nainte
S[lt`nd din floare-n floare.

Din multele f`nt`ne curgea limpede ap[
+i-n r`urile limpezi se aduna-mpreun[,
Form`nd ca o c`mpie lichid[, cristalin[,
Ca cerul de albastr[=i lucie =i lin[,
C`t celesteu s-ar zice. La lucida lui fa\[,
L-a arborilor umbr[atras[de r[coare,
+i-ndreapt[-acolo pa=ii. +i vr`nd s[se a=eze,
Plec`ndu-se spre ap[, apare drept]n fa\[-i
O form[-nc`nt[toare. Se-ntinde s[se uite,
Se-ntinde =-acea form[. Tresare, se retrage,
+i forma se retrage. Revine]nc`ntat[,
Ridente-ntinde bra\`e, revine iar =i forma;
Ridente-ntinde bra\`e, =i bra\`ele]ntinse
Ating, tulbur[apa....

O astfel de-nt`mplare, =i unic[]n lume,
D-a se mira]n ap[=a se vedea pe sine
Ca]nsu=i]ntr-un specol, =i f[r-a =ti c[este
Imaginea sa]ns[=i, =i f[r' a=-i da cuv`ntul
De c`te i se-nt`mpl[, n-a mai putut s-advie
Dec`t primei copile, ce, singur[sub soare,
Nu mai v[zuse]nc[imagine uman[;
+-apoi at`t de bell[, at`ta de perfect[!
Acesta e-adev[rul, acesta prototipul
D-o scen[-at`t naiv[=-at`t de grãvioas[.
Iar fabula antic[d-a lui Narcis f`nt`n[
+i de]namorarea a lui cu sine]nsu=i
E palid[minciun[, contrarie naturii.

Revine iar[Eva =i=i vede iar ritratul,
Se]namor[-ntr-]nsul, =i vana ei ardoare

O face s[s-arunce =i-n bra\ e s[-l apuce.
 Se scald[-n apa rece =i, neaf\`nd nimica,
 R[m`ne-extaziat[, cu totul disperat[
 Din ap[se retrage.

IV

O voce-interioar[o face s[doreasc[
 S[-=i aib[o so\ie ca forma ce v[zuse,
 +i inima]i bate d-amor =i de speran\].
 Era preocupat[d-obiectul ce-o-nc`ntase,
 Era]namorat[de bella ei figur[.
 Noi nu putem descrie acele frumuse\i,
 Ci-n c`teva cuvinte.

Ne tot vorbesc de angeli, ne tot deping la angeli
 Sculptorii =i pictorii, poe\ii-ntr-a lor verv[.
 S[mergem la sorgintea-i de vrem s[=tim frumosul.
 Atoatecreatorul, principul frumuse\ii,
 Din gra\ia divin[c`nd trase idealul
 Belle\ii absolute, imaginii divine,
 Prin m`na-i creatoare-l]nfiin\]n fapt[
 +i-n plin[realitate prin om, a sa f[ptur[,
 +i toat[frumuse\ea o puse]n femeie,
]n verginea primar[. Frumoasele din secol,
 Ce-au ap[rut oriunde =i au s[mai apar[,
 C`ntatele lor gra\ii, propor\iuni simetrice,
 Faimoasele belle\ e]ntr-una adunate,
 N-ar]ntregi o Ev[(ce cuprindea]n sine
 Ca-n germene tot sexul), cap-d-oper[-a naturii
 +i filia dilect[divinei frumuse\i.

Mul\i ochi s-asem[nar[cu-a cerului culoare,
 Cu sori =i cu luceferi; ci, d-a\i avut nainte

Doi ochi ce adorar [i =i razele-amoroase
 De v-au p[truns vrodat[, ce v-a p[sat atuncea
 D-a cerului culoare, de soare, de luceferi.
 Pe l`ng[c[utarea dilectei ce v[face
 S[=ti`i ce e via`a, ce este fericirea?
 Ce comparare-ncape]ntre-acei ochi =i soare?
 De =ti`i d-acea extaze, nespus[fericire,
 Mul`i-o,]n[]a`i-o la maxima putere
 +i ve`i avea idee de ochii, fruntea Evei,
 A nobilei, divinei viragini primitive,
 Model de frumuse`e la angelii din ceruri
 C`nd vin ca s[reveste imaginea uman[.
 Acest fel era Eva, comuna noastr[mater,
 C`nd de fiori cuprins[, cu fruntea radioas[,
 Cu ochii plini d-ardoare, c[ta]n neast`mp[r
 P[rerea ce v[zuse =i disp[ruse-n ap[.

V

}n intervalu-acesta, Adam, de=tept sub platan
 Dup-acel vis ferice, avea tot]nainte
 Augusta, glorioasa figur[creatoare,
 +i mai v`rtos fiin`a din coasta lui creat[,
 At`t de gra`ioas[, bellissim[=i moale,
 Cui i s-a zis muiere; iar numele de Eva
 C-o mistic[putere]i m`ng`ia auzul
 +i-i]nc`nta fiin`a. Ci fericirea scurt[
 A visului trecuse. Trec`nd =i reveria
 Ce-l consola at`ta, v[zu c[e tot singur,
 Cu totul solitarius.
 Pierz`nd orice speran`[, ca-mpuns s[ri-n picioare.
 Atunci]l vede Eva: el n-avea-acelea=i gra`ii,

Acela=i aer dulce imaginii din ap[.
 Era d-o frumuse\e mai forte, mai sever[,
 Ce, inspir`nd respectul, atrage =i impune.
 Cu bucuria-ndat[=o team[o cuprinde,
 C[ci junele, v[z`nd-o, venea voios spre d`nsa,
 V[z`ndu-=i idealul. Intimidat[, Eva
 }=i str`nge s`nu-n bra\e, s-acopere cu p[rul,
 +i-ntoarce napoi fa\ a ca prin instinct de fug[,
 De=i nu-i disp[cuse a junelui figur[.
 }n forma lui viril[,]n nobila-i statur[,
 Era plin de vigoare =i plin de maiestate.
 Cea gravitate bl`nd[=i seriosul aer
 De autoritate intimid[pe Eva
 +i o f[cu s[fug[.

Adam, recunosc`ndu-=i obietul adorabil
 A1 visului fericite, strig[, iu\indu-=i pa=ii:
 "Stai, bella mea dilect[,]ntoarce-te, o, Eva!
 Os nobil, adorabil din propriile-mi oase,
 Din carnea mea e-ti carne, via\[din via\ a-mi;
 Te cat[al meu suflet, fiin\ a-mi te reclam[
 Ca parte integrant[a existen\ei mele,
 S[fim]ntotdauna, precum am fost, un corp."

St[verginea, s-arrest[, c[ci fiecare-=i cat[,
 Mai mult dec`t so\ia, s[nu mai fie singur,
 }=i cat[jum[tatea din sinele s[u propriu.
 Adam }=i sim\ea dreptul ce-avea]ntr-ale sale,
 +i Eva datorita, nevoia-mperioas[
 D-a reveni la sine, de unde emanase.
 Voca\ia spre nunt[era-nn[scut[-ntr-]nsa,
 Cu ea venise-n lume, ca =i cu modestia
 Virtu\ii virginala, ca =i cu con=tiin\ a

D-a sexului valoare =a demnit[\ii sale.
 }ntinde m`na, cade l-ardoarea juvenil[,
 S-arrest[=i a=teapt[. C-o bl`nd[maiestate
 Adam o-mbr[\i=eaz[; ea s-abandon[placid,
 I se ml[die corpul sub bra\ul ce o str`nge,
 }=i las[docil capul =i-l pleac[p-ai lui umeri;
 Iar s`nul de-alabastru]n unde i se gonfl[
 Sub v[lul transparente al blondelor ei plete,
 }nt`mpin[=atinge =i electriz[s`nul
 Divinului s[u mire. El tremur[=-o str`nge,
 La pieptu-i se lipe=te, =i-n sacrul s[u deliriu
 Depune p-a ei frunte nup\ialul primul baci.
 Ea]=i ardic[ochii =i amoro=i, =i langhizi,
 +i plini de elocin\[, ca raze de lumin[
 Se pun pe a lui frunte, cu-aceea tinere\e,
 Drept dulce recompens[l-ardentea s[rutare.
 Nici cerul, nici p[m`ntul nu-i oferise]nc[
 Ceva mai adorabil! Descoper[]ntr-]n=ii
 Ce n-a putut edenul a-i prezenta mai dulce,
 Mai r[pitor, mai nobil =-a-l]nc`nta at`ta.
 Adam pierde puterea, jos]n genunchi se las[.
 Din ast moment]ncepe sub soare adorarea.
 +i-n adev[r, femeia fu viul edificiu,
 }nsufle\itul templu ce a putut s[-nspire
 Amor =i adorare, =i pe altarul c[rui
 Din inim[, din cuget se puse-n olocaust
 Al laudei =-al p[cii sincerul sacrificiu.
 L[sa-va omul tat[, l[sa-va p-a sa mum[
 +i de a sa femeie lipi-se-va cu suflet,
 +-un singur corp va face.

.

VI

Se scoal[-Adam; =i Eva]n bra\ele-amoroase
 }l str`nge cu ardoare; el mai ardent o str`nge,
 +i s`n la s`n ferice se-mparadis[mirii.

| in`ndu-se de m`n[]n mutuali afec`ii,
 Adam duce pe Eva]n leag[nul d-aproape
 De flori =i de verdea\[. Nici un talam vrodad[
 Din stan\ele regale augustelor mirese
 N-avu at`ta art[, nici adornare simpl[
 Cu-at`ta maiestate, decor mai admirabil.
 Flori, vi\le]n festoane, cum nu produce arta,
 }n toat[abundan\,a,]n toat[frumuse\ea
 Suav decora bolta, pere\ii =i intrarea,
 Extazia vederea =i]nc`nta mirosul.
 Pe un tapet de iarb[cu flori presem[nat[
 Se desemna ridente =i roza amoroas[,
 +i candid' iasomie, safranul, iacintul;
 Pe a=ternutul moale de iarb[ca m[tasea
 Acante, l[crimioare, vioase viorele,
 Odorifere plante broda talamul nun\ii.
 Atoatecreatorul, principul frumuse\ii,
 A fost decoratorul c`nd a plantat edenul.

Condu=i d-al nun\ii angel, mireasa cu-al s[u mire,
 | in`ndu-se de m`n[]n sf`nta nuditate
 De care n-avea team[nici d-angeli, nici de Domnul,
 Nici unul despre altul, intrar[-n sanctuarul
 Misterelor divine =i d-unde-avea s[ias[
 }ntreag[omenirea spre-a popula p[m`ntul.
 Au fost sacra\i de preo\i, de m`na prea]nalt[,
 Dodat[cu via\,a, venirea lor pe lume,

De patriarhi ai legii conubiului sacru.

Cine-ar putea descrie nespusele transporturi,

Candoarea virginal[=i gra\iile Evei,

A lui Adam fervoare,]ntreaga fericire

+i-extrema pietate l-a ritului plinire?

}mpin=i d-angelul nun\ii pe a=ternutul moale,

Sunt unul l`ng[altul]n toat[inocen\`a;

Adam]ncepe ritul; c-o dulce rezistin\[

I se supune Eva =i-n olocaust cede

A se-mplini misterul.

.

Atuncea]mpreun[,]n toat[fericirea,

Sim\ir[paradisul =i-ntreaga beatitudine.

Ca fulger fiori multe cuprins[p[m`ntul

+electrizat revars[profumul fecund[rii,

+i pulberea-auree zefirii o r[sfir[,

O spulber[-amoroas[, ia plantele d-a r`ndul,

Se-mbat[]n delicii, din floare peste alta.

Se-nfiorar[p[s[ri d-amor, de bucurie,

Din aripi, aripioare b[tur[=i c`ntar[

+i celebrar[ritul misterelor vie\ii.

Luceferi, astre, stele =i]ns[=i casta lun[

Aprins[ca martori f[cliile nuntale,

+i angelii agapei c`ntar[-epitalamul

+i ac\iuni de gra\ii, d-amorul conjugal.

}n horul astor angeli, o, bard al Albionei,

O, Milton, treci la r`ndu-\i! De ai pierdut vederea,

| i-e inima-n lumin[=i geniul]n ceruri;

Cu arpa ta de aur celebr[imeneul,
Salut[ca un vate amorul conjugal
Cu care numai omul a fost dotat din ceruri.

IV. Arborul =tiin\ei

I

De este o c[dere, a fost =o stare cult[
De arte, de =tiin\e, de pace, de dreptate,
D-amor, de armonie, de bunuri legitime,
A fost =o fericire.

A Greciei c[dere]n sine presupune
+o mare naintare,]n care]nflorir[
Virtu\i, =tiin\e, arte =i drept, =i libertate,
}n care se n[scur[=at`t se dezvoltar[
Talente, min\i =i genii, eroi =i legislatori;
A Greciei c[dere ne d[s[]n\elegem,
Din fapte-nvederate, c-a fost a lumii =coal[,
Precum c[derea Romei ne-nvedereaz[-n fapt[
C-a fost odinioar[=i doamn[, =i potente.

A omului c[dere de ce s[n-aib[-n sine
Acee=i]nsemnare? de ce s[nu ne spuie
D-un nalt grad de cultur[]n care omenirea
A fost ajuns odat[=i a c[zut la urm[?

To\i popolii din lume conserv[suvenirea
D-o stare foarte nalt[din care c[zu omul.
Tradi\ia]i dete =i forme variate,
+i nume, dup[locuri: la unii ev de aur,
La al\ii paradise, la mul\i divin[er[,

Cereasca-mp[r\ie, perfecta fericire.
 S-a zis c[pe atuncea locuitorii Terrei
 Erau mai sus de oameni cu mintea, cu puterea,
 C`nd, domni pe elemente, r[sstr[b[tea p[m`ntul
 +i aerul =i marea, c`nd spa\iul =i timpul
 Erau al lor domeniu; perfecta fericire
 Sau absolutul bine era a lor avere,
 Legitim eritagiu.

Tradi\iuni c-acestea era-n mare credin\[
 }n Asia]ntreag[, =i c`i n-ar fi crezut-o
 Ar fi trecut de empii, nedemni de existen\[.
 S[le lu[m d-a r`ndul, f[c`nd aceea=i cale
 Ce au f[cut =i ele prin lumea primitiv[
 D-a omului c[dere.

II

S[-ncepem d-unde-ncepe credin\ a despre starea
 Acei culture nalte de unde c[zu omul.
 A=a de fostul bine, d-antica fericire
 Se nar[pretutindenii =i-nvedereaz[fapta
 C-a fost ce nu e ast[zi, un nalt progres]n toate,
 }n care omenirea se bucura ferice
 De dreptul la via\.

Acea antic[er[s-arat[, cum am zis-o,
 Sub varii, multe forme, sub varii, multe nume:
 }n Indii se nume=te maharchiane faste,
 C[ci oamenii d-atuncea erau maharchi pelorii,
 Mai mari dec`t p[m`ntul, atotpoten\i ca zeii;
 +i lei, tigrii, lupii, momi\ele, asinii,
 +i]n=i pe=tii m[rii aveau mai mult[minte

Dec` t regii de ast[zi; iar vulpile =i lupii
 Se pricepeau mai bine dec` t to\i fariseii
 Spre a-ncela =i-a smulge.

O singur[cetate era tot globul nostru;
 Maharchii, cet[\enii acestei urbe vaste,
 Erau c` t universul de mari =i formidabili.
 Pe l` ng[ei p[m`ntul era ca o puntur[
 +i — o, minune mare! — c[ei, maharchi c` t lumea,
 Cu mii =i milioane se desf[ta pe d`nsul
 +i bea la ambrozii =i se puneau la lupt[,
 Precum se lupt[zeii sau regii p`n[ast[zi.

}n mijlocul cet[\ii, ce-era ca o gr[din[,
 +i arborul =tiin\ei cre=tea superb spre ceruri,
 Nem[rginit cu trunchiul. Ca =i =tiin\ a]ns[=i
 Se]mp[r\ea]n ramuri,]n crace,-n r[murele,
 }n sec\iuni aparte, capitoli, paragrafe,
 Articoli, axiome =i c`te-are =tiin\ a
 S[semene cu pomul.

Acest arbore mare era ca orice plant[,
 }n jos cu r[d[cina, spre cer cu-ale lui ramuri,
 +i r[d[cine-ntinse ce sfredelea p[m`ntul
 +i str[b[tea profunde]n iad ca ni=te pompe,
 C`t s[sp[im`nte mintea =i s[-nfioare carnea.
 D-acolo= i tr[gea sucul =i-l r[sp`ndea]n fructe
 Ca, d-or veni vrod[at p-acest p[m`nt =i oameni,
 Precum venir[-n urm[, s[nu guste dintr-]nsul,
 C[ci moartea]i a=teapt[]n stirpea lor]ntreag[,
 }n toat[-eternitatea.

P-acest fel de credin\ e =i Brahma, =i brahmanii
 }i stabilir[siguri =i tronul, =i altarul,
 +i ordinea legal[.

III

Un eretic odat[, potente c` t maharchii,
 Arhibrahman din leag[n, sacrat de sine]nsu=i
 +i suveran pontefice, c-un bra\ de nalt[for\
 Ia pomul =i, smulg`ndu-l din cele mai profunde,
 L-]ntoarce =i-l]nfige cu r[d[cina-n ceruri.
 Cu ramurile-ncoace spre noi ca ni=te raze,
 S[-nve\ e d-alt[dat[s[nu mai sug[moartea
 Ca p` n-atunci din iaduri, ci via\
 =i lumin[
 Din cele prea]nalte; s[creaz[fiecare
 C[cine din el gust[ia via\
 =i putere
 Spre a combate for\ a ce se credea c[este
 Ea]ns[=i absolutul.

D-aceast[cutezan\
 se zbucin[p[m`ntul;
 To\i sfin\ii, to\i maharchii strigar[: “Sacrilégiu!
 Tr[dare,-apostazie!”, c[ci dup[d`n=ii lumea
 S-a-ntors, ca niciodat[, cu josul s[u]n sus.
 Nici Anna-arhiereul, nici doctorul Caiafa,
 Cuvio=ia toat[, cu scribi, cu farisei,
 Nu=ii sparser[vestm`ntul =i nu strigar-at`ta
 C`nd]ncarnat Cuv`ntul, spre nutrimentul min\ii,
 }=i dete al s[u s`nge, doctrina sa divin[.
 Nici]nsu=i sf`ntul papa n-a fulgerat at`ta,
 Din culmea Vaticanului, urgie =i-anateme
 G`nd Luther ereticul se puse s[proteste,
 Altissim s[proclame =i voia con=tiin\ei,
 +i liberul examen.

Era nevoie mare]n Indiile toate!
 +i de aci nainte persecut[ri, martire,
 Furci, bende, rugi =i roate, cu moartea to\i s[moar[

+i c`i n-au atins pomul.

Ci arborul =tiin\ei fu transplantat]n China
Cu r[d[cina-n ceruri.

P-atunci China, mai simpl[, cu totul primitiv[

N-avea at`tea-nv[uri ca cele de prin Indii;

Chinezii-n simplitate nu se puteau pricepe

Cum mii de universuri, de colosali maharchi,

Putea s[se desfete pe glob ca un gr[unte.

Au fost auzit]ns[din tat[la alt tat[

C-a fost mai dinainte timpi, zile fericite,

}n care=-i m`nca omul f[r[laboare p`inea

+i oamenii cu to`ii erau nici viermi, nici hum[,

Ci suverani cu to`ii, imperatori celebri,

}n strict[alian\[cu cele prea]nalte,

C[ci cerul cu p[m`ntul erau ca dou[sfaturi

Vecine =i amice,]n bun[armonie.

P-atunci imperatorii (c-a=a se zicea omul)

Pe c[i d-argint, de aur, de fier peste tot locul,

Cu tr[g[tori d-aram[v[rs`nd fl[c[ri pe gur[,

Mergea unul la altul =i, devor`nd distan`a

}n c`teva minute,]n \[ri prea dep[rtate.

Iar al`ii-n vehicule ca stelele volante,

Cu ipogrifi de fl[c[ri ca fulgerul de repezi

}i str[b[tea prin aer de la p[m`nt la lun[,

Din lun[drept la soare. P-atuncea toat[lumea

Era]n fericire, p-atunci erau =i r`uri

De miere =i de lapte.

Dar cum, nu se prea =tie, c[-ncetul cu]ncetul

Se tot corupse lumea, =i iat[=i c[derea.

Spre consolare,]ns[, advine pomul =tiin\ei,

+i, tot gust`nd dintr-]nsul (cum gust[din =tiin\),

Locuitorii Chinei invent[ast[zi una,

Invent[m`ine alta; cu corpul =i cu mintea
 Se puser[-n travaliu, se deter[la arte,
 La m[iestrii, =tiin`e; aflar[ni=te semne,
 Spre-a se putea-n\elege cu cei ce sunt departe
 +i cu posteritatea; f[ur[tipografii,
 H`rtia inventar[, f[ur[c[r\i sau table;
 | in mult la industrie, =-a c`mpului cultur[
 O au drept lucru mare, c[ar[=i-mp[ratul;
 +i le-a r[mas credin\`a c[au s[mai ajung[
 Tot cum mai fur[-odat[, nainte de c[dere,
 Pe drumuri ferecate, cu cai de acioaie
 +i v[rs[tori de fl[c[ri, distan\`a s[devoare
 +i lumea s[str[bat[din margine la alta,
 +i c-or s-ajung[]nc[ca-n clip[, ca un fulger,
 Apus cu r[s[ritul s[stea gur[cu gur[
 A se-n\elege-n vorb[, ca-n zilele acelea
 Ce le numea divine.

Acestea le cred toate, =i]nc[=i mai multe,
 Ci nu se pun s[fac[, a=teapt[s[le vie
 De peste m[ri decindea, din lumea cea mai nou[,
 Din \ara lui Franklin.

C[ci ei au o credin\[, =i \in prea mult la d`nsa,
 Ca soarele, lumina tot de la r[s[rituri
 S-a]nv[\at s[vie, c`nd al\ii, bun[oar[,
 A=teapt[s[le vie de la apus sau nord.

IV

}n secolul de fa\[, progresul nu e]nc[
 La gradu-n care-n China se crede c-a fost omul
 Nainte de c[dere; c`nd]ns[dup[secolii

Va tot nainta omul, =i dup-o catastrof[
 Ar rec[dea cu totul]n nou[barbarie
 (.)

VIII

.¹⁾

+i-oric`nd pe el se pune al Domnului nalt spirit.
 Iar mitul despre lemnul =tiin\ei era]nc[
 }n credit]ntre stirpea lui Abraham sau Brahma,
 Ci-l nar[omene=te, ca =i cum nu l-ar crede,
 C[ci prea cu pietate vorbe=te de =tiin\a
 Ce Dumnezeu pusese]n inima cea dreapt[
 Lui Betseel, s-opere =i s[arhitectone
 A M[rturiei tind[.

El face istorie din fabula trecut[,
 El spune c[edenul e parte din Asia,
 Prin care trece Tigrul, Gehon =i Eufratul,
 +i poate =i-nsu=i Istrul, cui =i Phison se zise,
 Gr[din[ce-avea-ntr-]nsa Siria,-Etiopia,
 Cu Indii]mpreun[, cu \[rile-Evilat.
 El spune c[acolo era stabilit omul,
 Cultivator, custode, de m`na prea]nalt[;
 C-acele mari cuprinsuri, de multa lor cultur[,
 Era ca o gr[din[cum nu e azi Europa,
 C[omul, m`nc`nd p`inea]n toat[abundan\,a,
 F[r[sudoarea fe\ei, ne d[s[]n\elegem
 Machine de laboare ce-au fost liberat bra\ul
 +-o mare naintare d-industrie, de arte;
 C[-n plin[libertate femeia-era consoarte

¹ Lacun[]n text (*n. ed.*).

Mai sus d-o Aspasië, mai sus dec`t o Sappho,
 A lui Pindar emul[, =i,]ntregind pe omul
 Ca demn[jum[tate, n[=tea f[r[durere;
 C[arborul =tiin\ei, ca-n orice \ar[cult[,
 Crescuse-n cea gr[din[=i prospera d-al[turi
 Cu arborul vie\ii.

Ne spune de o stare de pace, d-armonie
 }n care azi Europa s-a pus pe drum s-ajung[
 +i d-unde omenirea c[zu ca =i Egiptul,
 +i Grecia, =i Roma. C-Adam, ca o figur[,
 Personific[omul din era de prodige
 Culturii primitive, c[zut]n barbarie.
 +i-n marea lui c[dere, lipsit d-orice mijloace,
 Lipsit d-orice =tiin\[, de tot ce u=ureaz[
 +i bra\ele, =i corpul, de orice instrumente,
 Redus, precum se zice,]ntr-o inform[sap[
 De lemn foarte ingrat[, =i astfel a-=i sus\ine
 Via\ a cu laboarea, a-=i blestema fiin\ a,
 A-=i face din femeie o sclav[tremur`nd[,
 Iar din posteritatea-i mo=tenitori durerii,
 Ai gemetului filii.

Narat[pe-omene=te, tradi\iunea-antic[
 Ne face s[-n\elegem enigma ce agit[,
 De =aptezeci de secolii, umana ra\iune.
 Aci s-aude clar[a istoriei limb[
 Ce-at`ta se distinge d-al fabulei haracter,
 Ce ne descrie anii =i zilele de aur
 Ai evului ferice, at`ta de contrariu
 Cu]ns[=i fericirea.

O via\ [monoton[d-o-ntreag[nemi=care,
 C`nd r`urile d-ast[zi erau r`uri de lapte,

P`raie curge-miere, c`nd fructele din arbori
 Erau poame de aur, =i oamenii la umbr[
 +i neatin=i de soare stau r[sturna\i ca pruncii
 }n leag[n de m[tase, f[r-a mai =ti de m`ine,
 +i arborii de sine plecau ale lor ramuri
 De fructe]nc[rcate, ca muma ce]=i pleac[
 Cu tinere\e s`nul l-a pruncului s[u buze.
 Nici art[, nici =tiin\[, nici fr[m`ntarea min\ii,
 Nici semn de ra\iune. Se poate fericire
 }n plin[neac\iune, monotonie-ntreag[?
 +i-n care loc al lumii au fost aste t[r`muri?
 }n visele-indiene? }n c`mpuri elizee?
 Gr[dinile-esperide c-acele]nc`ntate
 Gr[dini-ale Armidei, create ca prin farmec
 +i care niciodat[=i nic[ieri n-avur[
 Nici loc, nici existen\{?

IX

}n adev[r, c[derea a fost =i este-o fapt[,
 C[ci degradat fu omul mai jos =i dec`t vita;
 +i oricare-ar fi forma prin care se transmise,
 }nvedereaz[timpii de-ntreag[fericire
 +i d-o cultur[nalt[, c`t li s-a dat =i nume
 De timpii divini, timpii d-aur.

Ci care e cuv`ntul c[derii deplorabili,
 Al unei catastrofe at`ta de complete?

S[ascult[m r[spunsul sau paradoxul mare:
 C[ci cutez[s[guste din arborul =tiin\ei!!!
 +i ce, au moare omul c`nd gust[temerariu
 Din fructele =tiin\ei?

Problema se prezint[mai mult dec` t enigma.
 Ci, studiind progresul cu istoria-n m` n[,
 Se poate ca-n enigm[s-afl[m =i adev[rul.
 S[trecem peste toate c` te putu s[-nvente
 +i s[fabrica omul spre-a lui necesitate:
 Inven\iuni de vase, de varii instrumente,
 Cu uzul profitabili, cu-abuzul dezastruoase.
 Sunt]ns[legi eterne, cuprinse-n marea carte
 Ce s-a numit natur[=-a c[ror existen\
 +i-ntreag[]mplinire fu ordinea naturii
 C` nd a ie=it din haos, =i care nu se calc[
 Nepedepsit de nimeni.

Pe ap[nu se umbl[, prin aer nu se svoal[;
 +tiin\ a]ns[vine =i]i produce vase
 +i nave =i batele =-aerostate]nse=i.
 Aceste admirabili ale =tiin\ei fructe,
 Gustate f[r[cump[t sau f[r[sprevedere,
 Pe l` ng-a lor foloase aduser[=i moartea.

Tot fructe-ale =tiin\ei sunt =-armele de lupt[,
 M[ciuca ori securea, ori gladiul, ori spada,
 S[geata, arcul, lancea, f[cuta spre-ap[rare
 +i-n fond spre a distruge.

Progresul e mai mare, =tiin\ a mai departe
 C` nd ne produce fructe ca pulbera tonante,
 +-al[turea cu d` nsa fulger[toare arme
 +i tot mai mortifere ca cele mai din urm[
 +i cele ce cu timpul mai repede vor stinge
 +i arde, =i distruge.

C` \i a\i gustat din aste ingenioase fructe,
 Tot fructe-ale =tiin\ei spre-a subjugata, distruge
 +-a domina ca zeii, tr[it-a\i cu via\
 +i

Sau a'i murit cu moarte, f[c`ndu-v[ori Caini,
Ori victime ca Abel?

S[punem ipoteza de ce-ar putea s-advie
D-acum]n c`iva secoli de-nven\iuni, progrese.
Se-ntrarm[ast[zi omul cu electricitatea,
Dispune dup[voia-i d-a aburilor for\[,
+i to\i le recunoa=tem foloasele immane.
Ci tot mai e progresul pe c`t exist[]nc[
+i mai exist[timpul.

Str[bat[-se uscatul de for\ele de aburi,
Mul\esc[-se ca pe=tii pe mare piroscafe;
Din popul la alt popul, de la un stat la altul,
Din urb[l-alt[urb[=i din comun[l-alta
}ncing[-se p[m`ntul de c[ile ferate;
Locomotive, fabrici mul\esc[-se-n tot locul;
Consumse-se c[rbunii =i umple atmosfera
De gazuri, c`nd natura ni-l d[-n stare compact[,
S[-i imagine omul la ce grad ar ajunge
Progresul]n doi secoli =i cei ce au s[vie;
Ci f[r[pre=tiin\[sau f[r[prevedere
Ce-ar fi c`nd atmosfera dodat[s-ar aprinde
}n general incendiu =i cataclism de fl[c[ri
Ar arde =-ar reduce progresul]n cenu=?
Acest fruct al =tiin\ei nu ar aduce moartea
La c`\i au vrut s[-l guste lipsi\i de pre=tiin\[,
+i]n=i la aceia ce n-au gustat dintr-]nsul,
Posterit[]n=e-i din germene extinse
Nainte d-a se na=te?

Sau f[r[a ne-ntinde]n ipotezi asemeni,
Prin alte catastrofe, invaziuni de barbari,
Ar rec[dea iar omul precum c[zu Egiptul

+i Grecia, =i Roma =i n-ar r[m`nea semne
 De marea naintare]n care s-afl[lumea;
 Cine-ar sc[pa atuncea din ast[catastrof[
 Ar spune cum pot spune c[zu\ii =i barbarii
 De c`te-a pierdut omul. Prin forme variate
 Tradi\ia-ar]ncepe a deveni iar mituri,
 Divini, fabulo=i secolii. +i ori credul, ori sceptic,
 Ori hum[, ori zeu, omul din nou ar re]ncepe
 Tot]n sudoarea frun\ii s[-=i \ie o via\
 De chinuri, de durere; prin lupt[, prin travaliu
 Din nou ar re]ncepe o cale l[crimoas[
 D-o lung[, grea laboare =i aspr[, =i ingr[
 D-inven\iuni t`rzie, c`t =aptezeci de secolii
 De lupt[, de turmente, sud`nd, labor`nd unii
 +i tot culeg`nd al\ii, n-ar fi d-ajuns ca omul
 S[vie iar]n starea]n care ajunsese
 Nainte de c[dere.

X

Scriptura cam acest fel ne dezvele=te mitul
 Ce str[b[tuse lumea;]ntr-]nsa-afl[m mijloace
 A dezlega enigma.

Mois', crescut]n Egipt, mai conserva d-acolo
 +i datini, =i doctrine, =i tot mai]ntrevede
 Divinitatea-n for\[, =i Eloim]i zice.
 Ca stirpe-abramian[re\ine iar credin\`a
 +tiin\`ei prohibite; d-aceasta]n Geneze
 Mai d[divinit[\ii antice atribute
 Sau calit[\i p[g`ne, o las[ca =i al\ii
 Tenace]n vendict[, teribil[-n m`nie,

Avar[=i geloas[]n cauza =tiin\ei;
 }n fond]ns[-l repumn[absurdul =i nedreptul:
 }n Eloim transpore divinitatea ver[.
 C[ci]nsu=i prin femeie prescrie re-ntregirea,
 Regenerarea plin[umanit[\ii-ntrege.
 Ea are s[striveasc[culpabila, perfida
 A =arpelui rea \east[.

E cu metod Scriptura, c[ci atest`nd c[derea
 Ne spune c`te-exist[=i cum vorbe=te lumea
 De arborul =tiin\ei =i las[o speran\[
 De c`te au s[fie, prin contraziceri]nse=i
 Descoper[-adev[rul.

C[derea este-o fapt[, =-a=a o recunoa=te;
 Ci care e cuv`ntul? de unde provenise?
 Scriptura ni-l transmite a=a cum se didese
 D-adoratorii for\ei, satrapii-antichit[\ii,
 +i pare c[s-adres[la mintea omenirii,
 Zic`ndu-i: "Au se poate un zeu gelos =i pater?
 Un zeu plin de vendict[]n marea-i bun[tate?
 Un zeu plin de rancurr[]n lunga lui clemen\[?
 +i dac[vre\i cuv`ntul c[derii deplorabili,
 Vi-l spui cum vor s[-l spuie poten\ii, impostorii:

Creat cu sim\iri omul, dotat cu judecat[,
 Distins prin ra\iune cu nalt[facultate
 S[studie, s-observe =i altor s[comunice
 Ideea, cugetarea, acesta este omul,
 Imaginea divin[.
 De alt[parte, iar[, o lege de teroare
Divinamente dat[, nerevocabil pus[
 S[nu cumva s[puie]n uz aceste daruri,
 S[nu cumva s[guste din arborul =tiin\ei,

Ce-at` t se dezvoltase }n lumea cunoscut [C` t paradisi se zise! c [va muri cu moarte }n tot superlativul =i el, ce-a comis fapta, +-a lui posteritate.”

Prin aste contraziceri Scriptura ne deschide
Un drum de judecare =i d-a conchide singuri:
De este cu putin\ [un zeu pervers cu mintea,
Gelos d-a sa f [ptur [, nedrept, cumplit, teribil,
Neconsecvent cu sine, lipsit de ra\iune,
}ntr-un delir culpabil de ur [, de vindict [,
S [dea pe m` na mor`ii umanitatea-ntreag [,
S [martirize filii d-a tat [lui p [cate
C-o ur [ne-mp [cat [, s [-=i fac [un deliciu
Din lungile suspine =-universalul gem [t?
Acel zeu nu exist [=i n-a putut s [-existe;
E zeul fic\iunii infamilor ce vrur [
S [-mpile omenirea }n numele credin\ei
De d` n=ii inventat [, f [c` nd divinitatea
Egal [=i complice cumplitelor lor crime.

Scriptura }i denun\ [prin contraziceri }nse=i,
+i toat [nefiin\ a, ca zeii fic\iunii,
Dispare ca minciuna c` nd adev [ru-apare
}n Iehova-Fiin\ [, =i c` nd mai dinainte,
Prin lupt [decisiv [=i foarte nealeal [
D-o noapte foarte lung [, }nvinse omul for\ a,
Ce pe l` ng [t [rie ad [ugea =i dolul,
Pun` ndu-i mii de piedici la coapsa lui viril [.

}n alba dimine\ii teribila fantasm [,
Divinitatea-For\ [, cu toat [-a ei t [rie,
Manopere =i curse, era jos r [sturnat [;
Iacob e cu genunchii pe pieptul =i g` tlejul

Lui Eloim cel tare, ce grație îți cere.
 Nu grație, ci pumn[, te lupt[d-aci, oame
 Dezmo=tenit, te lupt[!

Cu propriul t[u s`nge respinge ignoranța,
 Nu crede imposturii; Scriptura ce-ți depinge
 Figurile erorii te face să vezi singur
 A ta regenerare în fructele =tiinței,
 }n Dumnezeu-Cuv`ntul.

C[zut-ai prin eroarea-ți, lipsit de pre=tiință;
 Prin Dumnezeu-Cuv`ntul te na[la splendoarea,
 La starea-ți primitiv[.

Desparte din substanța divinității vere
 Nedemnele-atribute ce-ți dete impostura;
 }n legile-armoniei vezi legea providenței,
 Principiul bun[tății; divinitatea-ntreg[
 Sta[ns[=i] în dreptate, c`nd faptele-ți perverse
 R[stoarn[echilibrul. C`nd ie=și din calea drept[
 +i predomin[r[ul, convinge-te c[bunul
 R[sare din excesul al r[ului, =i darul
 S-adauge oriunde p[catul se-nmulțe=te;
 Ca lucea din tenebre din r[u binele iese.

V. Moartea sau frații

I

C[derea-a fost =i este, nu [ns[preursit[
 Din planul providenței, ci din fatal[eroare.
 D-aci]n ignoranță[,]n lips[c[zut omul,
 Ajunse-a se susține ca fiarele cu prada,

Ca p[s[ri cu ciupitul, sau labor`nd p[m`ntul
 }n chinuri =i sudoare, cu palmele, cu braul,
 }n lips[d-instrumente, a se arma cu lemnul
 +i mai t`rziu cu piatra spre-a r[sturna p[m`ntul.

Dotat cu ra\iune, }=i construi umbrarul;
 Castorul, r`ndurela }i fur[drept mae=tri
 Spre a=i cl[di coliba, =i alte animale
 Spre a=i c[ta spelunce =i a scobi p[m`ntul
 S[se alberge iarna.

Dom[cavallul, boul =i le }mpinse jugul
 D-a trage greutatea cu d`nsul dimpreun[
 La asprele lui sarcini. Domestici =i p[s[ri,
 Form[de vite turme, dispuse d-al lor lapte,
 De l`n[=i de piele, d-a lor progenitur[.

Cu fiara veni-n lupt[=i, ving[tor adesea,
 }ntreaga-i despuiere }i atest[valoarea
 +i-l revesti ca mant[, emblem[de victorie,
 Trofeu al luptei sale.

Cu furie mai mare, cu ur[mai cumplit[
 Veni cu omu-n lupt[=i, ving[tor sau prad[,
 Ajunse ori despotul, ori sclavul mizerabil
 Al fratelui s[u]nsu=i, carnefix ori victim[.

Urm`nd dup[Scriptur[, lua-vom }nainte
 Drept arhetip de via\[adamiana stare,
 Familia }ntreag[ce reprezint[-n sine
 Via\a primitiv[; vom spune cu durere
 De cele }nt`mplate dup[c[dere-ndat[
 Ca ni=te consecin\.

Pierdu Adam edenul, primara fericire,
 C[zu omul din culmea progreselor c`ntate
 De to\i profe\ii lumii popoarelor antice.

Un cataclism teribil, universal incendiu
 Se pare c[cuprinse, distruse mo=tenirea,
 Avera omenirii; c[cherubimi de fl[c[ri
 Sta custodind intrarea, romfeea fulgerante
 Rota ne]mp[cat[. Nu mai era speran\[:
 Cu m`inile-at`rnate, cu palmele-ncle=tate,
 }=i pleac[omul fruntea =i jos la p[m`nt cat[.
 Iar sventurata-i soa\ [n lacrimi sta]n urm[-i.
 Cu p[rul]n desplete]n marele s[u doliu.

Expatriat e omul, dezmo=tenit cu totul
 Din marele s[u bine, din toat[-a lui avere;
]n faptele lui toate e blestemat p[m`ntul:
 E ro=u de arsur[, triboli abia produce
 +i spini =i p[l[mid]; chin =i sudori l-a-teapt[
 Spre a=i sus\ine via\ a; mai vine =i insectul
 S[-i dispute, s[-i roaz[productele laborii.
 Pe l`ng-acestea-o voce din s`nul s[u se nal\
 +i-i spune implacabil c[nu e dec`t hum[
 +i-n hum[-o s[reintre.

Frumoasa lui consoarte, cea gra\ioas[Eva,
 Docil[]i urmeaz[, supus[servitoare;
]n lacrimi =i lamente, labori de tot ingrate,
 }=i pierde ai ei carmeni =i gra\ile toate,
 I se p[le=te fa\ a, i se deseac[pieptul
 +i buzele]i crap[. Cu scobitoru-n m`n[,
 Drept instrument laborii, i se n[spre=te palma,
 C`nd t[lpile, c[lc`iul i se-nt[resc ca osul,
 Ca-a vitelor copit[. Durere o a-teapt[
]n via\ a-i l[crimoas[spre-a na=te =i a cre=te
 Spre dor, spre chin, laboare, tot filii ai durerii
 Ce au s[-ngra=e c`mpii cu s`nge, cu sudoare.

}n toat[nuditatea, expu=i la ger, la v`nturi,
Tunice pellicee le coperir[corpul,
+i vi\,a, sicomorul le oferir[frunze
Spre-a=i coperi mijlocul.

II

}n ast[sc[p[tare =i lips[despre toate
N[scu lui Adam Eva pe-nt`iul filiu, Cain,
Cu gemenea Azruna. Ca cuibul unei p[s[ri
Se]mpleti un leag[n de flori, pl[p`nde frunze.
Acolo pu=i copiii, ca doi Columbei tineri,
Fur[-ardica\i spre ceruri de m`inile paterne,
Primi\iile-agapei.

Se mai n[scu =i Abel, =i gemenea Helia.
P[rin\ii se-nmuier[cu inima, cu dorul,
Cum foarte des se-nt`mpl[, spre cel mai june frate,
+i gestele lui toate, mi=c[ri, apuc[ture
Li se p[rea mai tineri, mai bl`nde, gra\ioase,
C`t din fatalitate, =i]nc[din pruncie,
Rede=tepta]n Cain o trist[gelozie.
C`nd se m[rir[fra\ii, c[zu-n partea lui Cain
A c`mpului cultur[,]ntru sudoarea fe\ei
A=i]ntre\ine via\,a; iar Abel]=i alese
Via\,a pastoral[, a turmelor sporire.

}n ar=i\,a c[ldurii sud`nd labora unul;
Asprindu-i-se palma, curb`ndu-i-se corpul,
I se n[sprea-mpreun[=i inim[, =i cuget.

}n urma turmei sale, la umbr[, la r[coare
Sta]n veghere altul, cu inima]n pace,
Cu sufletu-n repaos.

St[tut de labori unul, ca negura de noaptea
 Se returna la tind[;]=i]ntrista p[rin\ii
 +i t`n[ra so\ie.

Bl`nd, plin de bucurie, cu oile, cu mieii,
 Venea voiosul Abel ridente ca seninul
]n bra\ele Heliei, ambilor s[i genitori.
 Familia]ntreag[era]n voie bun[,
 C[ci devenise Abel cel mai dilect al casei.

Pe l`ng-acestea iar[intrase-n ale rugii,
]n c`te]=i expande spre cer inima omul,
 +i datina d-a-aduce din fructe =-animale
 Spre-a le-nchina de sacre l-altar,]n olocaust,
 Obla\iuni, ofrande.

Cu ritul dimpreun[, cu observ[ri de forme,
 Nu mult, =i supravine =i o credin\[-absurd[
 D-o team[, d-o speran\[, =i p`n' la degradarea
 S[uite ale rugii =i s[observe numai,
 C`nd focul se aprinde, cum fl[c[rile joac[,
 C`nd drept se suie fumul sau c`nd apuc[-n l[turi,
 C`nd bate v`ntu-n dreapta sau dac[bate-n st`nga,
 C`nd p[s[ri trec sau svoal[d-o parte sau de alta,
 C`nd victima se las[p[=ind l-altar voioas[
 Sau face vro mi=care, ori]napoi se \ine;
 C`nd m[runtaie, oase cuprind cutare semne
 Ce-nseamn[ori dezastre, ori fericire mare;
 S[mai acuze]nc[pe cel care ofere
 D-a lui bun[voin\[sau de vro coditur[
 De inim[, de suflet.

Adam, precum se vede, ca omul ce ignor[
 +i va =i el s[=tie, =i n-are cum s[afle,
 C[ci n-are de la cine, observ[=i]ntreab[

Obiectele inerte, =at` t cele-nt` mplate,
 C` t mai v` rtoș pe sine; din s` nul solitudinii
 Se for\[-a=-i da cuv`ntul de tot ce-duce-azardul,
 De jocul Int`mpl[rilor, a tot ce e materie
 +i n-are voie liber[, nici ra\ia drept duce;
 Voind prea mult s[=tie,]n supra=tire-ajunge,
 +i-n loc de veritate s-afund[-n supersti\ie,
 Ce, oarb[de lumin[, s[-nv[luie]n umbre,
 +-a noastr[ne=tiin\[,]n toat[neputin\`a
 D-a o-nsemna cu nume, se crede c[ajunge
 A=-i dezlega problema dac[din gur[-i scap[
 Pomposul sacru nume, expresia mister.
 Mai mult dec` t tot omul Adam c[t[s-ajung[
 Prin via, primitiva-i imagina\iune
 }n regia fantasmelor, =a=-i face o sistem[
 }n practicarea ritului =i explicarea semnelor.
 +i-ini\ia\i de d`nsul, =i Abel, ca =i Cain,
 Cu mult[pietate]n cele rituale,
 }n sear[, diminea\ []=i aduceau ofranda
 L-altar]n sacrificiu. Unul venea cu fructe,
 Producte ale terrei =-ale laborii sale,
 Cu primogeni\i altul, din mieii turmei sale.

S[fie]nt` mplare, s[fie voie]ns[=i
 De sus a providen\ei, precum Scriptura-afirm[,
 D-a preferi p-un frate a=a din chiar senin
 Mai mult dec` t pe altul? C[fumul de la Abel
 F[cea coloan[dreapt[suindu-se spre ceruri,
 Pe c`nd cel de la Cain se disipea]n l[turi,
 Ca fum dezagreabil la n[rile divine.

“Semn r[u, precum se vede!” strigar[asisten\ii;
 Semn r[u, crezu]n sine =i Cain sv`nturatul.

Se negur[la fa\[, crez`ndu-se-n urgie
 }n cele prea]nalte =i el, =i ale sale.

Tenta\ia fu mare, =i o sim\i ca omul
 Cui nu-i d[pas laboarea, fatică =i durerea,
 Ca tot dizgra\iatul. Mai auzi =o voce
 Ce r[suna sever[: “De ce ast[-ntristare
 +i negur[pe frunte-\i? D-aduci]ntru dreptate,
 }ntru dreptate-asemeni]mparte sau desparte,
 C[ci altfel se comite]n pe deplin p[catul.
 Acesta te alung[, =i tu pune-\i puterea
 A-l domina-nving`ndu-l.”

D-a priceput-o Cain, noi nu putem pricepe
 De e vro ra\iune c-apuc[fumu-n l[turi,
 Sau vreo cuviin\ l-a ritului plinire
 C[se]mparte-ofranda la dreapta sau la st`nga;
 Ci =tim c[r[scredin\ a aduse rele multe.
 Aceasta n-a fost vocea divinei ra\iuni,
 Ci van[aiurare, tenta\ie suprem[
 La inima dolente,]n omul ce se vede
 Dezmo=tenit de toate.

Se negur[la fa\[, dizgra\iatul Cain;
 I se negrir[ochii =i-ntunecat ia c`mpii.
 }n inim[-ncuibat[invidia-l cuprinde,
 L-agit[=i-l turment[; ast`mp[r nu-i d[ura.
 Necutez`nd s-abhorre pe fratele s[u Abel,
 Se blestem[pe sine, dore=te starea vitei,
 Dore=te nefiin\ a =i va s[moar[-ndat[.
 La cugetarea mor\ii]i vin p[rin\ii-n minte
 +-un dor nespus l-apuc[de tristele lor zile,
 De filii, de so\ie =i de suror' =i frate.
 Cu repentirea-i vine dorin\ a s[-i mai vaz[,

I-e fric[=i ru=ine naintea lor s-apar[,

I-e fric[d-al s[u sine.

Trist, palid, plin de spaim[, st[tut d-at`tea chinuri,

De dor, de repentire]=i r[t[ce=te pa=ii

+i intr[]n dumbrav[s[-=i caute repaos.

Aci, rupt de fatic[, b[tut de remu=care,

S-a=eaz[s[r[sufle, =i cugete-n amestec

]l tulbur[cu mintea, cu corpul]l fr[m`nt[.

Aci,]n murgul serii,]n mijlocul t[cerii,

Nu mai avea nainte dec`t o via\[amar[

+i grea ce-avea s[trag[prin c[ile spinoase,

+i nici o consolare, =i nici o bucurie.

I se p[rea c[este obiectul unei ure

Oriunde s-ar]ntoarce.

Din cuget]n alt cuget era]n neast`mp[r,

+i orele de noapte treceau f[r[s[poat[

A-=i mai]nchide ochii sau vrun repaos s-afle.

Spre ziu[,]n turmente, somn greu pe d`nsul cade

+i visuri vin gr[mad[s[-i prelungesc[chinul;

I se p[rea c[vede c[-n umilita-i stare

L-amenin\la sclavia. Sim\ea foamea =i setea,

Angaria, laboarea, amarurile, jugul

Posterit[\ii sale]ntr-]nsul rezumate,

Le resim\ea]n corpu-i, pe pieptu-i gr[m[dite.

Gemea de greutate, mugea, nu ca un taur,

Mugea ca om, ca tat[ce simte cu sim\irea

A mii de individe =i scumpe, =i dilecte.

P-atunci era =i ziu[, =i Abel]=i mi=case

C[tre p[=une turma =i o-ndreptase-n partea

Dumbravei unde Cain]=i petrecuse noaptea.

S-apropie,]l vede. Dormea =i gemea]nc[;

Se mir[, se attrist[v[z`ndu-l a=a singur,
 Voie=te s[-l ia-n bra\e, ci]i respect[somnul;
 St[-n loc =i nu cuteaz[s[-l mi=te, s[-l de=tepte.
 L-aude =i-l observ[cum geme =i s-agit[
 +i c[e-n prada vrunui oribil vis tenace.
 P[truns de tinere\e, d-ardoarea lui fratern[,
 Se pleac[=i cu-ncetul]l mi=c[=i]l cheam[:
 "Te scoal[, fr[\ioare, te scoal[prea dilecte."

Ca-mpuns, speriat Cain r[sare =i se scoal[
 Feroce, sp[im`ntabil ca unul ce e-n lupt[
 C-un inemic de moarte; i se zb`rlise p[rul,
 I se-ncruntase fruntea, cu ochii plini de fl[c[ri
 +i cu furoarea-n fa\[: "Ce! fiii mei sclavi vou[?
 }n servitute fiii, a mea posteritate?
 Mai bine jos despo\ii! De jos, din r[d[cin[
 S[moar[tirania!" r[cne=te, se repede,
 Ia furios m[ciuca =i capul drept]n dou[
 Lui Abel]l desp[ic[.

Ca fulgerul jos cade bl`nd, inocentul frate,
 +i-n ultima-i c[tare r[ssstr[luci clemen\,a,
 Amorul =i iertarea , cu un sur`s pe buze-i
 Fiori]l petrecur[=i-i coperir[ochii.
 Se stinse. +i p[m`ntul s[lt[cuprins d-oroare,
 De s`ngele ce curge s-orbil]l]ntin[.
 Cade =i Cain, \ip[, ia repede]n bra\e
 Victima ce f[cuse; =i vede, sv`nturatul,
 C[nu era fantasm[, nu inemic de noapte,
 Ci fratele s[u]nsu=i ucis de a sa m`n[.
]l cheam[,]l s[rut[,]l mi=c[, iar]l cheam[,
 Cutremur]l apuc[=i crede c[-l apuc[
 Pe dinapoi o m`n[=i c[aude-o voce.

Era divina voce cui zicem con=tiin\[:
 “+i unde este Abel? =i unde e-al t[u frate?”
 Ce are s[r[spunz[? “Nu =tiu! (C[ci n-are]nc[
 }ntreag[cuno=tin\[d-a faptei]mplinire.)
 Nu =tiu!... n-am fost custode!”

+i c`nd]=i veni-n sine, c`nd]=i aduse-aminte
 De cele de cu seara, de cugete sinistre
 Ce nu-l l[sau s[doarm[, de visele oribile
 +i de suprema lupt[s[-=i apere copiii,
 Posteritatea-ntreag[de fiare, de sclavie,
 Atunci disperat strig[: “Uciz[tor de frate,
 O, mizerabil Cain! Iertare c`t de mare,
 C`t Dumnezeu de mare, p[catul meu o-ntrece
 +i nu mai e speran\[. Deschisu-s-a p[m`ntul
 +i buzele lui s`nge v[rsat de a mea m`n[,
 Al fratelui meu s`nge a supt”; =i]n r[runchii-i
 L-a apucat cutremur. “S[fug...” +i p`n[ast[zi
 A=a fug fraticizii, a=a fug criminalii.

III

+i frica, remu=carea-l]mping ca o tempest[
 Ce-mpinge peste valuri un vas lipsit de c`rm[
 +-al c[ruia pilotul e =i nebun de spaim[,
 Nu =tie unde fugе, c`nd repezit la dreapta,
 C`nd zbucinat la st`nga. }i pare c[p[m`ntul
 }i fugе sub picioare. St[tut cu corp, cu mintea,
 Jos cade, =i-i detun[=i creierii ca locul;
 Ca mort aci r[m`ne =i st[]n nesim`ire.
 Durerea]l de=teapt[... =i c`nd]i vine-n minte
 A fratelui figur[, fatal[lovitur[

R[sun[-ntr-al lui suflet; ca pe c[rbuni se simte
 +i sare plin d-ardoarea s[-l mai revaz[-o dat[:
 Alearg[=i ajunge la locul de p[cate
 +i cade peste corpul abandonat de suflet.
 La pieptul s[u] str`nge, =i \ip[, se lament[,
 Curg lacrimi de durere, fierbin\i]i ard vederea,
 +iroaie cad, se-ncheag[cu inocentul s`nge;
 E desecat cu dorul ce-l sparge =i-l sf`=ie,
 Sugh\ele-l]neac[,]=i pierde r[suflarea,
 Cu m`ini, cu capul cade pe pieptul adorabil
 Mai micului s[u frate.
 }n mare neast`mp[r de multa-nt`rziere,
 Adam, Eva, Helia, Azruna dup[d`n=ii,
 C[ta pe Cain --Abel, =i-n ast[prosternare
 }i afl[... O, spectacol! P[rin\i, copii, so\ie,
 V[lamenta\i =i pl`nge\i, v[smulge\i]n cap p[rul,
]ipa\i, c[iat[moartea]n pragul tindei voastre
 Oribil grin\ [din\ii.

Dizgra\iat Adame, al patrilor p[rinte!
 Mult l[crimoas[Evo, a mamelor str[mater!
 Pe cine-ave\i d-a pl`nge? pe justul ce trepas[,
 Sau pe uciz[torul mai h`de dec`t crima,
 Oribil de cutremur, de spaim[, repentiri?
 C[ci unul, ca =i altul, sunt scumpii vo=tri filii.

Ca tat[te-ntreb, Doamne, al totului p[rinte,
 De cine sim\i durerea mai mult =i pietatea:
 De fiul ce bl`nd cade ucis de al s[u frate,
 Sau de dizgra\iatul uciz[tor frenetic?
 }ntreci sau te-ntrec, Doamne, p[rin\ii]n durere?
 Mai bine zeci de filii la oricare p[rinte
 Uci=i de m`na mor\ii (de s-ar putea vrodat[

O astfel de urare), dec` t un singur filiu
Uciz[tor de frate!

D[, Doamne, -acolo lacrimi =i gra'ia ta toat[,
}mpac[(de se poate) dizgpa'iatul suflet
Damnate de sine]nsu=i turmentelor eterne!
Aibi pietate, Doamne! miserere lui Cain!
Clemen\[, re-ntregire la sventurata ginte,
A lui posteritate! R[scumpere-se-n secol
Prin chinuri ce-i a=teapt[, prin gemet, prin laboare,
Prin cuget =i travaliu! Mul'easc[-se iertarea
Oriunde e p[catul mai mult, mai deplorabil!

Fior[tor spectacol! Tabelul se prezint[
Oribil, plin de s`nge. E amplu =i se-ntinde
C` t *omenirea*-ntreag[, trecut[=i prezent[,
+i-n secol se destinse ca dou[mari figure
Ce ne-ncetat arat[ce-a fost =i este omul:
C`nd fiar[, c`nd victim[; sus unul,]n picioare,
+i tremur`nd =i livid e Cain fratiricidul;
Jos, palid, justul Abel, sc[l]dat]ntr-al s[u s`nge,
L[s`nd orfani copiii, se vede p`n[ast[zi
Din secol]n alt secol, din ginte l-alt[ginte,
Trec`nd din dogm[-n alta, din lege-n alt[lege.

Vede'i dup[c[dere c`t este de oribil,
Lugubru tot aspectul. Figure dou[-n sine
R[sun[*omenirea*, =i o desparte-n dou[:
]n C[ini =i]n Abeli. Scriptura ne-o descrie
+i o personific[]n doi fra'i ce ie=ir[
Din s`nul tot acela =i din aceea=i coaps[.
+i Cain se]nseamn[pe frunte-i ca cu-o stem[,
S[nu-l omoare nimeni; =i Cain nu mai moare,
Ca]nsu=i despotismul ce-n secol se succede,

Schimb`nd formele toate, lu`nd toat[figura,
 +-a libert[\ii]ns[=i. +i de se mai nasc Abeli,
 Vin tot spre-a fi victime, tenta\ie invidiei.
 "D[, frate, =i ucide, dezmiard[-te-n sudoarea-mi
 Te-mbat[d-al meu s`nge!" Aceasta e strigarea
 +i \ip[tul cel mare de =aptezeci de secolii.
 Juni, vergini, da\i la fiare, da\i =i mai r[u orgiei
 Mii, mii de ecatombe idolului de Marte,
 Damn[rii de-inchizi\ii =i autodafede,
 }n olocaust corpuri, =i suflete-azv`rlite
 La fl[c[rile gheenei! M[ciuc[, lance, gladiu,
 Rug, furci =i roat[, cruce, salpetr[=i pucioas[,
 Plumb, fier, bronz, acioaie, jug, carcere =i bende,
 Cepi, fiare =i verige, sclavie, servagiu, gleb[,
 Impozite, uzur[...

IV

Dispare de durere, de frenezie Cain,
 Nu mai putea s[vaz[]ndolora\i p[rin\ii,
 Oribilul spectacol, cu-at`ta mai lugubru,
 Cu c`t cele umane acum de prima oar[
 +i pe nea=teptate se-nsp[im`ntar[horrend
 D-at`ta catastrof[.

Ci Abel sta cu fa\ a =i palid[, =i rece,
 Ca cel care a=teapt[spre cer =i mut implor[
 O gra\ie din urm[. Lamentele-ncetar[;
 P[rin\ii =i so\ia, cu c`t c[tau la d`nsul
 +i-l mai sorbeau cu ochii, =i-l mai lua[n bra\ e
 +i-l s[rutau pe frunte, cu-at`t sim\eau nevoia
 Sau marea veritate d-etern[desp[r\ire;

N-o cunoscuse]nc[, =-acum le-o spunea sufletul,
 Convins d-a sa durere. Avea supreme drepturi
 Dizgra\iatul Abel, =-acestea-imperioase
 Se impun ca datorie l-ai s[i ce]l contem]l[.
 A fost mai natural[din toate datoriile
 L-asemenea mari pierderi, l-asemenea durere,
 La o transfigurare at`t de sp[im`ntabil[,
 S[fac[s[dispar[tot ce era oribil;
 Nu mai putea s[vaz[acel scump, sacru s`nge
 Negrindu-se-n t[cere cu c`t se-nchea rece
 +i-i macula tot corpul =-aurea lui coam[,
 Lipindu-i]n dezordin, pe frunte =i pe t`mple
 +uvi\ele lugubre =i-l desforma at`ta.
 Sp[lar[, cur[\ir[, cu lacrimi inundar[
 Acele scumpe membre;]i s[rutar[fruntea
 +i m`inile, =i ochii =i vrea ca s[-l adorne,
 Magnific s[-l prepare spre-a mai face un pas
 Ca s[apar[candid]n fa\`a Creatorului.
 I-acoperir[corpul cu flori, tinere plante,
 +i fruntea]i]ncinser[cu lauri =-amarante,
]i puser[ca aripe d-a lungu-n ambe p[r\ile
 St`lp[ri de palmifer, c`nt`nd to\i aleluia.
 +i toat[solitutea ce sta at`t d-atent[
 R[sun]n lamente din vale p`n[-n vale,
 Ca angelii durerii: "Amin =i aleluia!"
 "Eterna lui memorie! mai ziser[p[rin\ii,
 Ca-a noastre lungi suspine!" =i frunzele din selbe
 }nfiorat r[spunser[: "Ca-a noastre lungi suspine!"
 Se uit[-n toate p[r\ile, la cer c`t[p[rin\ii,
 +i parc[cer o gra\ie, vro nalt[prevedere
 Spre-a veghea cu martirul]ntr-o via\ nou[

Unde n-avea nici soa\[, nici mater s[-l adoare,
Nici pater s[-l conduc[.

Cu to\i laetemente]=i adresar[vocea,
Neav`nd cui s[se roage, =i Eva]n durere
Acest fel se exprim[:

“O, aer ce ver=i via\a spre-a r[sufla-n suspine,
Nu mai r[sufl[Abel!... L-abandona\i, etere!
L-ai cur[\it, o, ap[! Albitu-l-ai ca l`na
+i c-al Albanei nectar; stropitu-l-ai]n unde
Ca lacrimile mele ce m-ard... =i lui c[ldura
Nu pot s[-i mai aduc[. O, sfinte foc, divine,
L-a=teapt[-a tale fl[c[ri ca mielu-n olocaust,
}mi ceri ast sacrificiu]n arderea de tot;
Ci ard =i frig c[rbunii, =i dorul e prea mare,
+i nu-mi la=i p`n[-n urm[nici dulcea lui imagine,
S[nu-mi mai vaz[mintea dec`t cenu=[stins[.
De ar sim\i oi\ a c`nd i se arde mielul,
+i d-ar avea putere, nu l-ar l[sa s[-l arz[.
Nu-l pot preda la fl[c[ri... O, mater, sacr[Terr[!
Ia-l tu-n bra\ele tale, s[-i \ii tu locul meu;
Deschide-\i al t[u p`ntece =i poart[-l tinerel[,
Precum l-am purtat]ns[mi, p`n[s[-l na=ti d-a doua
Spre o via\ mistic[=i f[r[chin, durere.
}n s`nul t[u, o, mater, depui pe al meu filiu!”

Adam]=i =terge ochii, se scoal[]n picioare
Cu gravida idee ce-i de=teptase Eva,
+i ia genunchii fiului,]i mai s[rut[-o dat[,
}i str`nge cu vigoare, =i stinsul corp]ncov[ie
+i]l ml[die-at`ta, c`t pumnii =i genunchii
I-aduce p`n`la gur[, ca fiiliul s[-i semene
Cu pruncul c`nd se afl[]n p`ntece materne.

L-acest aspect patetic cu to\i se consolar[
 +i to\i puser[ochii la st`nca colosal[
 Pe care bl`ndul Abel]=i aducea ofrandele
 }n sear[, diminea\[, la cer]n sacrificiu
 +i unde era grota cui, prunci]nc[, copiii
 Ei singuri]i ziseser[]n jocuri inocente:
Aidem]n s`nul Terrei, zic`nd st`ncii dolman.

Luar[cu to\i corpul, prin norii de profume,
 +-acolo-l morm`ntar[dolen\i =i plini de lacrimi.
 Iar angelii bl`nde\ii, drept preo\i, intonar[
 C`ntarea desp[r\irii =-a s[rut[rrii ultimi
 +i imnul nemuririi.

}n grot[, l`ng[Abel,]i puser[drept steme
 +i varg[pastoral[, =i gladiul de cremene
 Prin care-njunghea mieii l-altar]n sacrificiu,
 Velocile s[gete de silex, adamante
 +i toat[arm[tura ce-avea ca un p[stor.
 Acea st`nc[=i grot[ca monument r[mase,
 Ca punct de demarca\ie, hotar]ntre doi secolii:
 Intre edenianul, sau zisul ev de aur,
 +i durul, asprul ev de sudori, laboare.
 D-aci se]ncepur[=i-nt`iul ev de cremene,
 +i epoha faimoas[, epoha a dolmanilor.

[1870]

TRADUCERI

A. de Lamartine

Suvenirul

Ziua se duce =-altele vin,
+i f[r[urm[se strecur toate;
Dar s[te sting[nimic nu poate
Dintr-al meu suflet de tine plin.

Anii mei repezi, via\a-mi tr[it[
Le v[z gr[mad[]n urm[-mi st`nd,
Precum stejaru=-i vede c[z`nd
}n preajma=-i frunza cea ve=tezit[.

Fruntea-mi de vreme toat-a albit,
S`ngele-mi rece abia prin vine
Curge, ca unda ce-n loc o \ine
Sufletul iernii cel amor`it.

Dar chipu-\i t`n[r, tot]ntr-o stare,
}n veci tot t`n[r]l voi privi,
}n veci]n s`nu-mi n-o-mb[tr`ni:
El, ca un suflet, v`rst[nu are.

Nu, tu din ochii-mi nu ai lipsit;
+i c`nd privirea-mi cea neclintit[

De tine-aicea fu p[r[sit],
 Dodat[-n ceruri eu te-am z[rit.

Acolo-ntocmai =-acum frumoas[
 Te v[z ca-n ziua ce m[l[sa=i
 +i la cerescu-\i loca= zbur=i
 Cu aurora cea r[coroas[.

Dar, frumuse\ea-\i, chipu-ngeresc
 +i-n ceruri]nc[tot te urmar[:
 Din via\[ochii-\i ce]ncetar[
 De nemurare raze lucesc!

Zefirul dulce cu-a sa suflare
 }nc[]\i sufl[p[ru-undoios,
 Ce-n tr[suri negre de ebanos
 Recade-n s`nu-\i f[r[-ncetare.

Umbra acestui v[l mincinos
 +i mai mult chipul \i-l]ndulce=te,
 Ca diminea\ a ce se ive=te
 Din v[lul nop\ii]ntunecos.

Cerescul soare vine, sfin\ e=te
 Cu ale noastre zile ce zbor;
 +i-ntr-al meu suflet al meu amor
 Nu are noapte,]n veci luce=te.

Minut nu este, nu fac un pas
 +i-mi e=ti aievea]nf[\i=at[:

De m[uit, unda chipu-\i mi-arat[;
D-auz, zefirul poart[-al t[u glas.

Pe c`nd p[m`ntul doarme, viseaz[,
D-auz prin frunze v`ntul =optind,
Parc[din buze-\i auz ie=ind
Sfintele-\i vorbe ce m[-nviaz[.

De-mi ardic ochii =i-n sus privesc
Aceste stele]nv[p[iate,
P-a nop\ii p`nz[]mpr[=tiate,
}n toat[steaua eu te z[resc.

Dac[zefirul, cu-a sa mi=care,
Din flori m[-mbat[cu-al lor miros,
Atuncea pieptu-mi neputincios
R[sufl[]ns[=i a ta suflare.

C`nd trist,]n tain[, la altar merg
S[rog Fiin\ a m`ng`ietoare,
Atuncea lacrimile-arz[toare
M`inile tale simt c[le =terg!

C`nd dorm, tu-n umbr[e=ti cu-ngrijire
+-asupr[-mi aripile-\i alin;
Visele toate din tine-mi vin,
}nc`t via\ a simt]n dormire.

Ah! fie-n somnu-mi ca m`na ta
S[-mi taie firul zilelor mele!
+-atunci din visuri dulci, amari, grele,
Doamne!...]n s`nu-\i m-a= de=tepta!

Ca dou[raze str[lucitoare
 +i ca suspinuri ce se unesc,
 A noastre suflete unu-mplinesc.
 +i eu... sunt]nc[cu r[suflare!

[1829]

A. de Lamartine

R[zboiul

De ce sunete viteje urechea-mi e speriat[?
 Glasul tr`mbi\ei r[sun[, cai nincheaz[sfor[ind;
 Coarda-n s`nge]nmuiat[,
 Ca sabia-ncruci=at[,
 Sun[pav[za lovind.

Semnul de r[zboi se dete, aerul e-nzgomotat:
 Armele! =i eho iar[: armele! mai dep[rtat.
 Pe c`mpie r[sp`ndite scadroanele trop[iesc,
 Dec`t criv[\ul mai iute din tot locul n[v]lesc;
 +i ca dou[aripi negre deodat[se]ntind
 Din coastele cele dese de legiuni =iruind.
 Ne-nduplecat arm[sarul, str`ns]n fr`u, locul lovind,
 Pe-ndoitele-i genunche se opre=te sfor[ind.
 Tr[snetul]nc[tot doarme, =i-n c`mpul cel m[rmurit
 O prea jalnic[t[cere cu groaza s-a r[sp`ndit.
 Nu s-aude dec`t mar=ul at`tor mii de solda\i
 Alerg`nd naintea mor\ii c[reia sunt]nchina\i,
 A carelor uruire, arm[sarii ninchez`nd,

Poruncile-ad[ugite =i aerul r[sun`nd,
 Sau v`ntul care izbe=te]n steaguri ce f`lf`iesc
 +i-n taberele vr[jma=e]not`nd se]ndoiesc;
 +i c`nd seam[n[, umflata de biruin\[, c-ar sta
 Gata]naintea slavei singure de a zbura.
 C`nd ostenite-nceteaz[, se las[pe lemn]n jos
 Ca s-acopere vitejii cu-al lor v[l]ntrist[cios.
 }n fruntea-am`nduror taberi bronzurile bubuiesc,
 Tunetele dep[rtate se r[spund, se-mpotrivesc.
 Din \evile-nfl[c[rate fulgerul sc`nteietor
 Ca suflarea mor`ii iese, d[, doboar[destructor.
 Bomba printre r`nduri las[un drum larg petrec[tor,
 Precum c`nd trece, se-ntoarce asudatul muncitor
 +i, f[r-a c[ta odihna, cose=te ne]ncetat,
 Despici[o brazd[nou[l`ng[alta ce-a l[sat,
 Astfel s[geata fatal[se primbl[din r`nd]n r`nd,
 Le culc[ca ni=te spicuri pe c`mpie r[sturn`nd.
 Ici cade un erou m`ndru]n floarea sa secerat,
 Din ochii s[i ies sc`nteie, de trufie-mb[rb[tat;
 P-al s[u coif ce face unde, de lumin[str[lucind,
 Ml[dioas[-o pan[cade, se ridic[f`lf`ind;
 Moartea de \int[-=i alege printr-]nsa a-nnemerii,
 Tr[snetul aci love=te, =i gre=it nu poate fi:
 Ca un snop de o`el cade]n pulbere r[sturnat.
 Arm[sarul s[u s-azv`rle, se simte ne]nfr`nat;
 O piezi=[c[ut[tur[p-al s[u st[p`n arunc`nd,
 Se-ntoarce,]=i pleac[capul,]l miroase l[crim`nd.
 Colo cade-un vechi r[zboinic ce, crescut de lupt[tor,
 Patrie tab[ra-i fuse, =-armele al s[u amor.
 El de nimic n-are-a pl`nge dec`t d-un steag]ndr[git:

Murind, dup[el prive=te, dup[d`nsul e m`hnit.
 Moartea dup[-nt`mpl[ri zboar[]n drumul s[u groz[vos:
 Unul piere-ntreg cu totul, altul,]n \[r`n[jos,
 Ca un trunchi a c[rui ramuri de secure cad trosnind,
 Ale sale m[dulare=-i vede]n buc[\i s[rind,
 Care, t`r`ndu-se]nc[pe p[m`ntul umedat,
 Las[dup[el =iroaie]n praful cel s`ngerat.
 R[nitul, pe care moartea jum[tate l-a lovit,
 }n bra\ul unui prieten]n zadar fuge ferit;
 Am`ndoi d-o lovitur[]mbr[\i=a\i sunt lovi\i,
 +-amesteca\i]mpreun[, am`ndoi sunt mul\umi\i.
 }ns[]n zadar plesne=te tr[snetul ne]mp[cat
 +i-n taberi s[ge\i de fl[c[ri plou[, vars[ne-ncetat.
 Ca marea ce o despica un vas iute spumegat
 +i napoi se-nchide iar[pe urma ce a l[sat,
 Astfel peste r`nduri sparte la loc altele se pun,
 Vin s[]nfrunteze moartea peste cei mor\i, =i-i r[zbun.
 Dar omor f[ra r[splat[s-a=tepte se ostenesc
 Taberele am`ndou[, =-una-ntr-alta n[v]lesc,
 Se-mping, se lovesc, p[trunde o ceat[-n alta intr`nd
 +-a lor amestec[tur[s`ngeros vifor n[l`nd;
 }n a cailor putere escadroanele se sparg,
 R`ndurile cele str`nse se deschid, fac un loc larg;
 Fierul peste fier love=te, focurile se-nf[=or,
 Din taberele izbite un fulger iese, un nor.
 }n valuri de fum silitra,]n aerul zgomotat,
 Arde, curge, bubuie=te]n =irul cel fl[c[rat;
 Soarta lor este ascuns[sub desul, grozavul nor,
 Ochii nu pot vedea]nc[izb`nda sau moartea lor.
 Precum c`nd dou[torente ce la vale se pornesc

Din doi mun\i din]mpotriv[, se reped, se pr[v]lesc
]n pr[pastia cea str`mt[, vin gata a se sf[di,
 +i tot]ntr-aceea=i vreme a se-mpinge,-a se izbi;
 Unda love=te]n und[, valorile se-nmullesc,
 Sar]n sus, s-azv`rl[-mpinse, se-nt[r`t[, se-nvr[jbesc;
 D-o pulbere umedoas[aerul e mestecat,
 De v`j`iosul lor trosnet pustiul e tremurat;
 +i-n =esul ce le-mpreun[, a lor furii aduc`nd,
 Undele amestecate curg chiar]n lupta lor st`nd.
 Dar tr[snetul]nceteaz[. Asculta\i!... glas pl`ngeros
 Se nal\[, se r[sp`nde=te pe c`mpul cel t`nguios.
 Arpa, tr`mbi\va, cimbal,]nso\ite]=i unesc
 Glasul lor cel de aram[=i-mpreun[t`nguiesc;
 +i p-ale v`ntului aripi treptat urc[=i cobor,
 Ne las[-ale lor acorduri, \ip[tul celor ce mor.
 L-al lor str[lucit r[sunet dealurile-ascult, r[spund,
 Sim\irile-s fiorate, inimile se p[trund.
 +i-n aerul care sun[de glasul cel tremur`nd,
 Parc[al mor\ilor suflet prin el s-aude trec`nd.
 Soarele, totdeodat[, risipind noru-n senin,
 Cu o groaz[lumineaz[locul cel de c[rnuri plin
 +i a lui galben[raz[strecur`ndu-se-aci jos,
 Desface r`uri de s`nge ochiului cel fioros.
 Cai =i care-n mii zdrobite,]n drumul grozav z[c`nd,
 P[r\i vii]nc[risipite ici =i colo-n praf b[t`nd,
 Trupuri, arme sf[r`mate, coifuri steaguri, m[dul[ri
 Gr[mezi de mor\i peste ele, sub ele, dup[-nt`mpl[ri.

[1829]

La Fontaine*Corbul și vulpea*

Jup`n corbul c`=tigase
 Din nego\ul ce-apucase
 Un bun chilipir de ca=,
 +i cu d`nsu-n cioc se duse
 P-un copac, unde se puse
 Ca un om l-al s[u s[la=.

Vulpea, ca o jup`neas[,
 O cam =terge de p-acas[,
 +i ie=ise la primblare;
 Iar bunul miros ce are
 D-ici, de colo o-ndrept[
 Sub copac, =i-n sus c[t[:
 “Jup`ne corb, plec[ciune!

O, Doamne, ce frumuse\e!
 Ce pas[re, ce minune,
 Ce drag de pene m[re\!...
 Dar n-are glas; ce p[cat!”

Corbul, lng`mfat ln sine,
 Nicidecum nu-i veni bine
 Ca vulpea s[-l socoteasc[
 De mut sau s[mi-l vorbeasc[
 C[e prost l-al s[u c`ntat.
 Lungi g`tul, c[sc[ciocul
 +i-ncepu a cronc[i.
 Ca=ul c[z`nd, vulpea-aci,
 C`nt[re\ul p[\i jocul.

“Jup`n corb, precum se vede,

Minte numai \i lipse=te;
 +i f[bine de m[crede
 +i-nva\[, te folose=te:
 C[de mult, foarte de mult,
 Din punga celor ce-ascult
 Lingu=itorii tr[iesc.”

[1829]

A. de Lamartine

Singur[tatea

Adeseori pe munte, c`nd soarele apune,
 Eu, obosit de g`nduri, la umbr[rezemat,
 }n jos peste c[mpie vederea-mi se repune,
 Privind cum se destinde cu-ncetul =i treptat.

Aici spumeg[r`ul]n undele-i muginde
 +i =erpuind se pierde]n dep[rtat ascuns;
 Lacul colo-=i revars[apele lui dorminde,
 Pe care steaua serii ivit[le-a p[truns.

Seara-=i arunc[]nc[o raz[rubinoas[
 P-al mun[ilor nalt v`rf de brazi]ncoronat;
 +-a umbrelor st[p`n[]n caru-i rourat
 P[=a=te, =i albe=te o p`nz[fumegoas[.

Religiosul sunet, curm`nd ast[t[cere,
 }n aer se revars[din turnul goticesc;

Pe c[l[tor opre=te; =i luciul c`mpenesc
Ne-nsufl[-n locul zilei o sf`nt[m`ng`iere.

Dar sufletu-mi, l-aceast[vedere felurit[,
Rece, nimic nu simte pl[cere pe p[m`nt;
El]nainte-mi este o umbr[r[t[ci]:
Soarele nu-nc[lze=te pe cei ce nu mai s`nt.

S`nce, colnice, dealuri, d-a r`nd le iau pe toate,
Din margine la alta, d-apus la r[s[rit,
Nimic nu las din lume, =i v[z c[nu se poate
Ferice eu]n vruna mai mult a fi ursit.

Ce pot afla]n aste livezi, lacuri, c`mpie,
A c[rora pl[cere odat[mi-a zburat?
R`uri, f`nt`ni, dumbrave, colib[sau palat;
Lipse=te o fiin[, =i toate sunt pustie.

Fac[-se zi sau noapte, r[sare =i sfin`e=te
Soarele, eu la d`nsul m[uit c-un ochi str[in!
Fie lini=te, vifor, negur[sau senin,
Zile n-a=tept d-aicea, — soare ce-mi folose=te?

C`nd a= putea]n drumu-i s[-l]nso\esc vrodat[,
Ai mei ochi pretutindeni de=ertul ar privi;
Aici]ns-a mea r`vn[la toate e-ncuiat[:
Nimic nu cer din lume, nimic n-am a dori.

Dar dincolo d-aceste]nfl[c[rate sfere,
Loc unde lumineaz[soarele-adev[rat,
C`nd mi-a= l[sa aicea lutoasa despuiere,
Acolo-mi va fi fa\ ce-at`ta am visat!

Acolo =i n[dejde, =-amor, =i-ncredin\are.
 Voi reafila-n izvorul d-at`ta prea dorit,
 +-acel ideal bine de to\i n[d]jduit
 +i care-aici vrun nume el pe p[m`nt nu are.

Pe carul aurorei s[zbor p`n[la tine
 De ce nu pot, o, scumpe locuitor ceresc?!
 }n locul os`ndirii ce m[mai z[bovesc?
 Nu e nimic d-amestec]ntre p[m`nt =i mine.

Jos pe livezi c`nd cade frunza cea-ng[lbenit[,
 V`ntul de sear[sufl[, o zboar[, =-a pierit...
 +i eu sunt ca aceast[frunz[prea ve=tezit];
 Crive\ e viforoase, ce m-a\i deosebit?

[1830]

A. de Lamartine

Seara

Seara aduce lina t[cere;
 Pe pustii st`nce eu a=ezat
 Iau dup[urm[al nop\ii car
 Ce-n aburosul senin p[=e=te.

Venus se nal\[pe orizon,
 +i la picioare-mi steaua-amoroas[
 Cu-a sa lumin[misterioas[
 Argintuie=te verdele =es.

Prin deasa frunz[acestor arbori
 Auz zefirul]ncet =optind:
 L`ng[morminte ast sunet simt
 Parc[ar trece zbur`nd o umbr[.

Dar totodat[scap[din cer
 Senin[raz[din steaua nop`ii,
 +i pe t[cuta-mi frunte-ndreptat[
 Lin se revars[peste-ai mei ochi.

Dulce lucire d-un glob de fl[c[ri!
 Raz[mult drag[! ce m[voie=ti?
 Vii oare-n s`nu-mi cel obosit
 S-aduci lumina]ntr-al meu suflet?

Sfin`ita tain[acestor lumi
 Te cobori oare ca s[-mi descoperi,
 Tain[ascuns[l-aceast[sfer[
 }n care ziua te-a=teapt[mult?

O-n`elepciune ne]n`leas[
 Te]ndrepteaz[la tic[lo=i?
 Ce! vii tu noaptea a-i lumina
 Ca dulcea raz[unei n[dejde?

Vremea ce vine ai ca s[spui
 Inimii triste ce-n veci te cheam[?
 Raz[mult sf`nt[, e=ti aurora
 Acelei zile ce n-are-apus?

Inima-mi toat[se-nfl[c[reaz[
 L-a ta lucire, =i m[str[mut,

M-aflu cu-aceia ce nu mai sunt...
Dulce lumin[, e=ti al lor suflet?

Tot a=a poate c[se streacor
+-aceste umbre mult fericite;
M[simt aproape c[sunt de ele,
D-ale lor chipuri]nf[=urat!

Ah! voi de sunte\i, umbre mult sfinte,
Aci-n t[cere, v[rog veni\i;
Cum sunt de zgomot eu dep[rtat,
Fi\i]mpreun[cu-a mele visuri.

Dragostea, pacea voi rev[rsa\i
}n s`n,]n pieptu-mi ce-abia r[sufl[,
Ca roua nop\ii care se las[
+i domole=te al zilei foc.

Veni\i!... Dar aburi, o cea\[groas[
Pe cer se nal\[numaidec`t
+i peste dulcea-mi raz[se-ntind,
Piere, =i-ndat[se-ntuneceaz[.

[1830]

A. de Lamartine*Lacul*

Astfel tot la \[rmuri nou[]mpin=i calea ne-ncetat[,
 Du=i c[tre vecinica noapte,]napoi f[r-a veni,
]n oceanul de v`rste noi nu vom putea vrodat [
 O zi ancora-a-nt[ri?

O, lac! abia=i sf`r=i anul drumul ce iar =i-l g[te=te,
 +-aproape de drage valuri unde ea era-a veni,
 Pe piatra unde-ai v[zut-o, aci, iat[, m[prive=te,
 Viu singur a...m-odihni!

Astfel tu mugeai]n gem[t sub aste st`nci afundate,
 Astfel v`ntul a ta spum[pe picioare-i arunca
 +i te sf[r`mai tot astfel sub coastele-]i de=irate,
 Unda-]i plesnind se v[rsa.

Ti-aduci aminte-ntr-o sear[c`nd noi pluteam]n t[cere
 +i n-auzeam de departe pe und[, sub cer lucios,
 Dec`t sunetul lope`ii ce despica cu pl[cere
 Valul t[u armonios?

C`nd, un glas str[in cu totul pe t[cere, f[r[veste,
 Dintr-un \[rm ce-aducea farmec]ncepu a de=tepta.
 Unda st[tu s[asculte, =i glasul ce scump]mi este
 Cu-aste vorbe r[suna:

“O, vreme, opre=te-]i zborul! ceasuri bl`nde,-ascult[toare,
 Opr]i cursul vostru, sta`i!

A zilelor mai frumoase pl[cerile fug[toare
L[sa\i s[gust[m, l[sa\i!

Destui tic[lo=i v[strig[, ce necazu-i]mpresoar[;
Curge\i, pentru ei gr[bi\i;
Lua\i cu ale lor zile grijile care-i doboar[
+i uita\i p-[i ferici\i...

Dar ce cer? de=art[rug[! minutele trec, n-a=teapt[,
Vremea-mi scap[, s-a pierdut;
Eu zic nop\ii s[-nt`rzie, aurora se de=teapt[,
O-mpra=tie... a trecut!

S[iubim, s[iubim dar[, de secunda ce gr[be=te
Gr[bi\i s[ne bucur[m;
Vremea este f[r[\[rmuri, omul liman nu g[se=te;
Curge, =i noi naint[m!”

Timp gelos! e cu putin\[aceste ceasuri sfin\ite,
C`nd amorul]n lungi unde ne revars[fericiiri,
S[zboare de noi departe, asemenea de gr[bite
Ca =i]n nenorociri?

Cel pu\in nici a lor urm[, =i ea nu st[, pierde, zboar[?
Cel de tot le-avem pierdute? mai mult nu le vom afla?
Vremea care ni le dete, vremea care le omoar[
Mai mult nu ni le va da?

Trecut! Nimic! Vecinicie! Abisuri negre, noptoase!
Unde sunt zilele noastre care-n veci ni le-nghi\i\i?
Spune\i, ne ve\i mai]ntoarce aste pl[ceri firoase
Pe care ni le r[pi\i?

O, lac, =i voi, st`nci t[cute, pe=teri =i p[duri umbroase,
 Voi, ce vremea v[p[streaz[sau v[poate re=noi,
 P[stra\i \inerea de minte acestei nop\i prea frumoase
 Cel pu\in a v[-nso\i.

Fie cu tine=n repaos, fie =i]n vijelie,
 Frumos lac, =i]n privirea dealurilor ce=asudez,
 +i=n aste s[lbatici r`pe, =i=n brazii ce cu m`ndrie
 Malul t[u]ncoronez;

Fie=n zefirul ce sufl[, ce tremur[]n verdea\[,
]n sunetele din vale ce v[ile le r[spund,
]n steaua d=argint]n frunte ce albe=te a ta fa\
 Cu raze ce=abia p[trund;

=i v`ntul ce tare geme, =i trestia ce suspin[,
 Miroasele r[sfirate din aeru=mb]ls[mit,
 Tot ce se vede, s=aude, toate ele ce n=au vin[,
 Tot zic[: ei s=au iubit!

[1830]

A. de Lamartine

Toamna

Salutare, lemne triste, ce verzi, galbene=nnegri\i,
 Frunzi ce, c[z`nd risipite pe livezi, v[ve=tezi\i!
 Salutare, voi frumoase zile ce a\i mai r[mas!
]n voi t`nguirea firii urmeaz[c=un slab, trist pas.

Ea se cuvine durerii, mie-mi place s-o privesc;
Singuratica c[rare, uitat p[=ind, o citesc.

A! s[mai v[z]nc-o dat[soarele]ng[lbenind,
A c[rui lumin[slab[abia p[trunde sclipind
La piciorul meu ce sun[frunza, lemnul cel uscat,
}ntunericeimea deas[]n p[durea ce-am c[lcata.
}n aste zile de toamn[, c`nd natura=î d[sf`r=it,
Dar! aflu mai mult pl[cere l-al ei ochi acoperit:
Este al unui prieten tristul *r/m`i s/n/tos*,
Este z`mbirea din urm[genei ce, l[sat[-n jos,
Moartea vine s-o]nchiz[, mai mult a nu s-ardica.
A=a orizonul vie`ii gata fiind a l[sa,
A lungilor mele zile n[dejdea slab[pl`ng`nd,
M[mai]ntorc]nc-o dat[=i, nes[lios c[t`nd,
M[uit l-ale sale bunuri ce]nc[n-am]nt`nit,
Bunuri de la care soarta p`n-acum m-a ocolit.
Frumoas[, dulce natur[, soare, cer, cr`nguri, p[m`nt,
Sunt dator; lacrima pic[pe margini l-al meu morm`nt.
Ce curat[e lumina! aerul plin de miros!
L-a murindului privire soarele c`t de frumos!
Acum a=vrea =i cu drojdii s[de=ert acest pahar
Amestecat c`nd de fiere, c`nd de dulcele nectar.
}n fundul acestei cupe unde via\`a sunt a-mi bea,
Vreun gust de miere-aicea e putin\`-a-mi r[m`nea?
E putin\`[viitorul pentru mine a p[zi
O-ntoarcere-a fericirii ce n-am a n[d]jdui?
E putin\`[]n mul\`ime un suflet a fi ascuns
S[cunoasc[al meu suflet, la ce voi s[am r[spuns?
Floarea, c[z`nd jos,]=i las[la zefir al ei miros,

+i e la soare, la via\l al ei r[m`i s/n/tos.
 Eu mor]ns[, =-al meu suflet]n minutul ce l-am dat
 Se revars\ ca un sunet melodios]ntristat.

[1830/

Lord Byron

Roman\l

I

A mea t`n[r\ tain\ afund r[m`ne-ascuns\
 }n tristu-mi, singuratic suflet prea obosit;
 Iar c`nd inima-mi bate de sila ei]mpuns\
 L-a ta ca s\ r[spunz[, atunci ea s-a v[dit!
 +i singur[-n t[cere o simt iar tremur`nd.

II

A mea flac[r\ este vecinic[, nev[zut\
 Ca =i slaba lumin\ candelii sub morm`nt,
 +-a dezn[dejdie rece]ntunecime mut\
 }n veci nu o va stinge; iar razele ei s`nt
 }ntocmai de zadarnici ca =i c`nd n-ar fi fost.

III

Aibi-m[-n pomenirea-\i, la groapa mea nu trece
 F[r-a-\i arunca ochiul =i f[r\ a g`ndi

L-aceea ce cenu=a-i te simte, de=i rece;
 Singura chinuire =i iad ce-a= suferi
 Este de a fi stins[din pomenirea ta.

IV

Ascult[-mi ast din urm[glas singur pentru tine
 Virtutea nu opre=te a pl`nge pe cei mor`i;
 }n veci eu \i-am cerut-o, f[-mi singurul ast bine
 O lacrim[s[-ntimpin l-a vecinicii por`i,
 }nt`ia =a din urm[r[splat[de amor.

[1836]

Boileau

*Poema didactic[dup[
 Boileau =i Hora`iu*

Las[-ncolo, nu mai crede`i c-un autor fiecum,
 Sc`r`nd numai la versuri, spre Parnas s[=-i fac[drum,
 Dac[din ceruri nu simte darul acela secret
 -i la na=terea lui steaua nu l-a format de poet.

Voi ce de periculoasa ardoare v[-nfl[c[ra`i,
 Ce spinoasa carier[m`ndri vre`i s[alerga`i,
 Nu v[-ncerca`i pentru versuri surda a v[consuma,
 Nici a crede c[e geniu un amor d-a tot rima.
 D-ambi`iuni ne-n`elepte c`t pute`i v[dep[rta`i
 Cu puterea, mintea voastr[ne-ncetat v[consulta`i.

Singur [natura poate min\ile mari a crea,
 Ea-ntre autori talente =tie-a rep[r\i =i da:
 Unul flac[r[-amoroas [poate-n versuri a descri,
 Altul prin tr[suri pl[cute epigrama-a ascu\i;
 Unul faptele eroici tr`mbi`nd a celebra,
 Altul pe fluier, la umbr[, p[storele a c`nta.
 Sunt]ns[=i oameni care nu cunosc c`t pre\uiesc,
 Cred c [sunt un geniu mare =i pe sine s-am[gesc.

Oricare sujet se scrie, fie simplu ori sublim,
 Bunul sim\ s-aib[cu rima acordul cel mai intim.
 }n van pare c[-unul d-alta nu se pot apropia:
 Rima e sclav [=i =tie-a se supune =asculta;
 C`nd =tim s [avem voin\ [=i-n adins s-o c[ut[m,
 Mintea f[r[greutate se deprinde, =o afl[m.
 Rima la cuv`nt se pleac[greu[t\i f[r-a-ar[ta
 +i-l dezvolt[ajut`ndu-l,]n loc de a-l str`mtora.
 Dar ne-ngrijind-o, se scoal[rebel[, n-o po\i \inea,
 +i-n loc s-o re\ii, urmeaz[]n\elesul dup[ea.
 Urma\i, \ine\i dup[minte, =i oric`te labora\i,
 Lustru, pre\ tot de la d`nsa ne-ncetat v[-mprumuta\i.

Mul\i,]mpun=i d-un neast`mp[r,]n fuga lor av`nta\i,
 Vor s[-i scrie-ale lor versuri d-ale min\ii dep[rta\i.
 }n monstruoasele versuri ei cred c [s-ar mic=ora
 C`nd ca lumea al lor cuget ar voi a=i exprima;
 Spune\i cugetarea voastr[galant, nalt, glume\, u=or,
 Dar spune\i-o cum se spune, pe-n\elesul tuturor,
 Dup[vorbe]ng`mfate nicidecum nu alerga\i,
 Cu termeni ce nu=i au locul frazele nu le-neca\i.
 Tot spre bunul sim\ s [c[te; dar aci ca s-ajungem

Calea e alunecoas [=i-anevoie s-o \inem;
 Pu\in de ne vom abate, \ndat[ne r[t[cim;
 Drumul ra\iei e unul, dintr-]nsul s[nu ie=im.

Un autor c`teodat[, plin d-un plan ce =i-a f[cut,
 P`n[c`nd nu =i-l de=art[, nu mai tace un minut.
 De e palat ce-nt`lne=te, \ncepe a \i-l descri
 +i te poart[pretutindeni, p`n[c`nd te-o ame\i:
 Ici, aproape, e o scar[, o sal[mai dep[rtat;
 S[vezi un balcon pe urm[! numai aur e lucrat.
 Loc pe undeva nu las[, pe jos, pe sus, peste tot,
 Unghiuri, ferestre, plafonduri a sc[pa de el nu pot.
 }ntorc la foi, \ntorc iar[, doar d-oi da d-un c[p[t`i,
 +-abia m[scap \n gr[din[, asudat p`n[-n c[lc`i.

Fugi\i de stearpa-abondan\[d-un asemeni autor,
 Nu v[-nc[rca\i niciodat[d-am[nunt obositor;
 Orice prea mult se va zice e s[\ios, nepl[cut,
 Mintea, sa\ie de d`nsul, \l arunc[\n minut.
 Cine nu =tie m[sura, nici a scrie poate =ti;
 Peste alt r[u d[m, mai mare, vr`nd d-un r[u a ne feri;
 Un vers nu avea putere, =i ajunge noduros;
 Eu m[tem d-a zice multe, =i devin \ntunecos;
 Unul n-are-at`tea dresuri, dar e gol, f[r[-ajutor;
 Altul, s[nu se t`rasc[, se pierde de tot \n nor.

Voi\i publica favoare dup[drept a merita?
 Ne-ncetat frazele voastre c[ta\i a le varia.
 Un stil ce \ine tot una =i ne-ncetat uniform,
 Surda la ochi ne luce=te, de el caut[s-adorm.
 Pu\in se cat[autorii n[scu\i a ne-ngreuia,
 Care p-un ton totdauna pare c-ar psalmodia.

Ferice care]n versuri e dotat d-acel mister
 S[treac[din grav]n dulce, din pl[cut]n mai sever;
 Cartea sa la cer aleas[, pl[cut[la cititori,
 La librari e ocolit[foarte des de amatori.

Orice scrie\i, vede\i bine prea jos a nu v[l[sa:
 Stilul cel mai pu\in nobil =i-are cuviin\sa.
 C`nd glumi\i, vorbele voastre ne-ncetat le m[sura\i;
 C`nd atinge\i, fi\i cu minte, singuri nu v[degrada\i;
 Nu-mi place de loc bufonul ce m[face, sur`z`nd,
 Cu dispre\s[cat la d`nsul, chiar talentul admir`nd.
 Respecta\i pe cititorul. Simpli =i cu art[fi\i,
 Sta\i sublim =i f[r[morg[, pl[cu\i =i nedresu\i.

Auzul celor ce-ascult[a mul\umi dac[vre\i,
 O ureche ce nu iart[de caden\[s[ave\i;
 }n\elesul totdeauna vorbele-n versuri curm`nd,
 S[-nsemneze un repaos, semistihul ar[t`nd;
 }ngrij\i ca o vocal[, repede]ntr-al s[u drum
 Alerg`nd, p-alt[vocal[s[nu-mping[nicidecum.
 Feric\i c`nd orice termen l-alege\i armonios;
 Fugi\i d-al asprelor sonuri]nt`mpin prea ur`cios.
 Un cuget oric`t de nobil, versul cel mai bun f[cut
 Min\ii nu mai pot s[plac[c`nd urechii-a displ[cut.

Da\i-v[ideea clar[, fi\i]n versuri l[muri\i,
 Cum s[v[priceap[lumea, dac[vre\i a fi citi\i.
 Sunt oameni confuzi cu mintea, =i cuget[rile lor
 Sunt ne-ncetat]ncurcate]ntr-o desime de nor;
 Lumina min\ii pe d`n=ii nu e-n stare-a-i lumina.
 Cat[s[=ti\i, mai nainte p`n-a scri, a cugeta.

Dup[ideile noastre toate c`te exprim[m
 Ori le l[murim mai bine, ori mai mult le-ntunec[m;
 Ceea ce cunoa=tem bine se enun\[l[murit,
 Vorbele prin care-o zicem vin pe loc =i nimerit.

}n orice scriere-a voastr[pe sine v[respecta\i
 +i-n orice exces de sacr[limba s-o considera\i.
 Surda sunt pus }n mirare d-un sunet melodios
 Dac[nu e la loc vorba, dac[zisu-i vicios.
 Nu se mir[a mea minte de un pompos barbarism,
 Nici d-a unui vers m`ndrie =i-ng`mfatul solicism.
 }ntr-un cuv`nt: f[r[limb[, cel mai faimos autor,
 Zic[cine orice-a zice, e cel mai prost scriitor.

Orice comand[e dat[, voi }n pace labora\i,
 Judecat[, minte pune\i, repede s[n-o lua\i.
 Un stil repede =i iute, care curge tot rim`nd;
 Minte nu prea manifest[, judecat[neav`nd.
 F[r[-a pierde st[ruirea, cu }nctul nainta\i,
 De mii de ori fapta voastr[revede\i =i cerceta\i;
 Netezi\i f[r[-nctare =i iar o mai netezi\i,
 +terge\i, l[sa\i c`teodat[, uneori ad[ugi\i.

Pu\in este }ntr-o fapt[unde-erorile domnesc,
 C`nd sch`nteie =i de spirit ici =i colo cam lucesc.
 Toate se cuvin s[fie, s[se pun[l-al lor loc;
 }nceputul cu finalul r[spunz[cu-al lor mijloc.
 Arta st[-n perfec\iunea am[nuntelor deplin
 +i-n propor\ia cerut[p[r\ilor ce se combin.
 +i cuv`ntul niciodat[nu mearg[-a se dep[rta
 De c`te vrea ca s[spun[, vorbe cu zvon a c[ta.

Pentru versurile voastre voi de public v[sfiîi?
 Critic aspru ce nu iart[voi]n=iv[s[v[fiîi.
 Ignoran\ a e f[cut[singur[a s-admira;
 Amici buni v-alege\i vou[voio=i a v[cenzura,
 C[ror s[-ncredin\ a\i toate ei sinceri depozitari,
 La orice defect al vostru s[v[fie adversari.
 }nainte lor nu merge\i cu-arogan\[d-autor,
 V[-nv[\ a\i]ns-a distinge din amic p-adulator,
 C[ci acesta, ca s[-i r`z], s-arat[-a te admira.
 Vre\i mai bine un consiliu dec`t a v[l[uda.

Adulatorul \i-ncepe de la a te-aplaudi,
 La tot versul ce aude se face a tres[ri.
 Pe el vorb[nu-l]nghimp[, tot e admirabil, sf`nt,
 De bucurie,-l vezi salt[, de tinere\ e pl`ng`nd;
 El de laude-n tot locul te]ncarc[bucuro:
 Nicidecum n-are-adev[rul ast aer impetuos.

Dar amicul de credin\[, riguros, ne-nduplecat,
 La defecte niciodat[nu te las[]mp[cat;
 U=urin\ a nu \i-o iart[, f[r-a fi =i mustr[tor,
 Versuri r[u coordonate le pune la locul lor.
 Vorbele \i le mai str`nge, ambi\ioasele-emfazi,
 }n\elesul ici nu-i place, colo — vicioase frazi.
 Construc\ia ta]i pare pu\in a se-ntuneca:
 Ast termen nu se-n\elege, cat[a-l mai lumina.
 Astfel vede =i corige amicul]nsufle\it;
 Dar un autor adesea, d-a sa oper[uimit,
 Crede c-are =i el dreptul, cuv`ntul de ap[rat,
 Ca oricare ce se simte-ntr-ale sale ofensat.
 Tu-i zici: “Versul [sta-mi pare nu prea bine exprimat.”
 El: “Domnule, cu iertare! c[e versul minunat.”

— “Termenul acesta-mi pare cam rece =i cam pompos;
Eu l-a=terge.” — “Cu iertare! [sta-i locul mai frumos.”
— “Ast[fraz[nu prea-mi place.” — “E minune!

Ce-ai s[zici?”

Astfel e-n\estat la toate s[nu-l dregi, ca s[nu-l strici.
Dac[-n scrisul s[u vro vorb[\i-a p[rut a te-nghimpa,
El de asta, d-asta numai nicidecum n-o va schimba.
}ns[c`nd vine, \i-arat[c[-i place-a fi criticat,
C[e-ti domn p-ale lui versuri =i el \ie]nchinat
+-unde-\i place po\i a =terge, po\i s-adaugi unde vrei,
Po\i corige ori=iunde, voie n-ai ca s[-i mai cei.
Dar aste vorbe frumoase ce veni a-\i]n=ira
Sunt o curs[s[te prinz[s[-l asculi a-\i recita.
Pe-ndat[-apoi =i te las[=i, voios de muza sa,
Se duce s[-i cate secul sim\itor a-l l[uda;
+i mi-\i afl[numa-ndat[; c[ci =i-n seci admiratori
E fertil al nostru secol, tot ca-n secii autori.

/1836/

Lord Byron

*C`ntarea dracilor
In preziuma potopului*

S[ne bucur[m! s[ne bucur[m!
Glasul omenesc nu va tulbura,
Cu ale lui rugi nu ne va curma
Din \ip[t, din joc, din zbor ce serb[m.
Om nu va mai fi, jertfa va lipsi.
Al nostru tiran f[r[de prinos

Va cere-n zadar scrumul cu miros.
 Cine-i va jertfi? cine-i va jertfi?
 +iroiul c[z`nd, valul alerg`nd
 Lumea va-nghi\i; =i v`ntul turbat,
 Peste ocean zbur`nd dezl[n\at,
 Al\i mun\i va n[l\va, unda volbor`nd.
 Blan, bluc, colc[ind, flis, vluc, lung plesnind,
 Luciul lung]ntins va fi un morm`nt,
 Morm`nt de triumf, morm`nt tot p[m`nt.
 Ha, ha, ha, ha, ha, ce luciul sclipind!

S[ne bucur[m! s[ne bucur[m!
 Glasul omenesc nu va tulbura,
 Cu ale lui rugi nu ne va curma
 Din \ip[t, din joc, din zbor ce serb[m.

Vom vedea pierind, murind =i murind
 Neamul omenesc at`t]ng`mfat
 D-al lui tic[los lut de def[iimat.
 A! ha! neam trufa=, te-am v[zut pierind;
 Oasele-\i albind, sp[late sclipind,
 Prin pe=teri, prin v[i, prin mun\i s-or opri;
 Apa ne-ncetat tot le va goni,
 +i moartea cu noi va privi r`njind:
 Totul vedem rupt, susul peste subt:
 Leul ver=unat, tigrlul furios
 Loc]=i vor c[ta cu mielul fricos,
 Pare c-ar fi fra\i =-un lapte au supt.
 Izvor cu =iroi spumeg`nd v`joi,
 De sus =iroind, de jos volbor`nd,
 Totul dezleg`nd, totul mestec`nd, —
 Ce haos frumos! umed mu=uroi!

S[ne bucur[m! s[ne bucur[m!
 Glasul omenesc nu va tulbura,
 Cu ale lui rugi nu ne va curma
 Din \ip[t, din joc, din zbor ce serb[m.

Moartea-apoi va sta, pu\in va-nceta.
 Pe d[r`m[turi al\i oameni mai noi,
 Mai spurca\i, mai r[i, mai vrednici de noi
 Se vor]nmul\i, — ea-i va secera.
 Aste risipiri vor na=te pieiri,
 Alte fiin\i noi, veacuri, ani mai noi,
 Alte boale noi, alte dureri noi,
 P[cate mai noi, noi nelegiuri.
 Acei muritori — ce mai muritori! —
 Vor fi]nso\i\i de chin, de dureri,
 Ur[=i r[zboi, munc[, -mperecheri.
 Ce mai muritori! ce mai muritori!

S[ne bucur[m! s[ne bucur[m!
 Glasul omenesc nu va tulbura,
 Cu ale lui rugi nu ne va curma
 Din \ip[t, din joc, din zbor ce serb[m.

Ace=ti omule\i — ce mai omule\i! —
 Vor fi]nso\i\i de chin, de dureri,
 Ur[=i r[zboi, munc[, -mperecheri.
 Ce mai omule\i! ce mai dr[gule\i!
 Ce mai omule\i! ce mai dr[cule\i!

[1837]

Paolo Rolli

Dep[rtarea

Singuric[=i umbroas[,
Dumbr[vio[r[, -n tine viu
Trista-mi inim[noptoas[
}n repaos s[mi-o \iu.

Orice-obiect ce altui place
Eu]l v[z posomor` t;
Am pierdut dulcea mea pace
+i eu]nsumi m-am ur`t.

Nina mea, frumosu-mi focul,
E aci! Dorul mi-a spus.
Vai! o caut]n tot locul
+i =tiu singur c[s-a dus!

C`te ori, frunze iubite,
Umbra voastr-o coperi!
Curs de ceasuri fericite
C`t de repede fugi!

Spune\i, spune\i, drage unde,
Voi vedea-o eu sau nu?
Vai! dar eco]mi r[spunde
+i]mi par' c[zice: nu!

Simt o dulce murmurare,
Un suspin poate va fi;

Poate-a z`ne-mi e oftare
Ce]mi zice: va veni.

Vai! e r`ul ce se fr`nge
Printre st`nci l[crim]tor,
+i nu murmur[, ci pl`nge,
C[-i e mil[d-al meu dor.

[1838]

P. Viennet

Foile =i c[rbunele

L`ng-o lemn[rie, unde sta gr[mad[
Una peste alta, r[u amestecate,
Surcele =i a=chii, a securii prad[,
| [nd[ri =i g[teje, doage r[sturnate,
 Multe ciopliture
 +i sf[r`m]ture

D-orice fel de lemne, mobile stricate, —
Un grosior c[rbune, c`t nuca de mare,
Dar viu, arz`nd bine, c[zu d`nt`mplare
Din h`rbul cu spuz[, sau chiar din lulea
Unui s[tean care se ducea acas[
Sau s[-i fac[focul, s[-i cate de mas[,
Sau cine mai =tie ce treab[avea.

 Aci prea aproape, dup[drum, nevoi
 Erau ni=te foi,
 Al c[ror st[p`n

Era un jup`n
 Me=ter spoitor,
 Care spre repaos capu=-i rezemase
 Chiar pe lemn[rie, =i somnu-l furase.
 “Ce soart[te-a=teapt[, s[rmane c[rbune!
 Cur`nd te vei stinge =i, negru t[ciune
 }n zece minute, bun n-a s[mai fii
 Dec`t pe perete s[scrie cu tine
 +i s[rn`nj[reasc[care cum ji vine,
 S[fac[la pozne dracii de copii.
 Dar ce mai renume c`nd m-ai asculta!
 Eu s[suflu-n tine, =i tu-n lemn[rie
 S[te opre=ti \int[=i s[-ncepi a da
 Colea un foc \eap[n! Ce mai b[rb[ie!
 Ce nume \i-ai face chiar]n istorie!
 Gazetele toate tare-ar bucina! “

Foile ca naiba astfel]i vorbea,
 +i bietul c[rbune ce nu se g`ndea?
 Licurea acuma mereu de trufie
 +i de bucurie;
 N-apuc[s[zic[fatalul s[u da,
 +i-ncepu s[sar[sub iutea suflare,
 Ce]n =uierare

Drept]ntre surcele flac[ra-l m`na.
 S-aprinser-acestea, =-apoi lemn[ria
 Lu[foc]ntreag[, v`lvoarea se-ncinde,
 }n aer se nal[, volvur[se-ntinde,
 Satul e-n pericol, =i megie=ia
 Toat[se de=teapt[,
 Soarta-ntreag-a Troiei]n spaim[a=teapt[.
 Hei! acum ve\i zice

C[-al nostru c[rbune a c[tat s[fie
 Foarte mul\umit?
 S[racul p`rlice!
 Plesnit]n sc`nteie l-acea groz[vie,
 De tot]mp[r`vit,
 Cine-l mai cunoa=te]n focul cel mare,
 Care =i mai tare
 }l f[cu cenu=[]n vreo-nghesuire?
 Pieri f[r[nume, f[r[pomenire!...
 +i foile iar[, cuprinse de foc,
 L[sate]n loc
 D-al lor jup`n me=ter, care, sp[im`ntat,
 A fost =i tulit-o din somn de=teptat,
 Arser[=i ele
 Cu lemn =i cu piele,
 Devenind cenu=[f[r[de suflare.

Iat[-v[exemplu, =i da'i ascultare
 Voi, care sufla'i certele civili,
 Foi s[nu mai fi'i.
 +i voi, june inimi, organe docile,
 Care drept c[rbune la sufl[ri servi'i,
 Dup[scelera'i
 Nu v[mai lua'i.

[1840]

P. Viennet

Coada momî\elor

}n Simium, a momî\elor capital[,
 Printr-o moarte repede =i fatal[,
 Bufonii cur\ii cincii murir[dodat[.
 Bufon]ntre momî\e,]n neamul somifier,
 Era un post prea mare, sarcin[]nsemnat[,
 Un fel de minister,
 Pe care trei partituri briga care de care
 S[-l poat[]nsu=i.
 C[ci era post c-acelea! Poporul]n mi=care
 Sta chestia s[vaz[cum, ce fel va ie=i.
 Pagonii =i loricii, maro\ii =i gibonii
 Pe cap[t se-ntrecea,
 Cincii candida\i scotea,
 De care s[se mire din lume to\i bufonii;
 +i=i da mai dinainte
 P[rieri =i mari cuvinte
 C[au =i isteciune,
 +i mare-n\elepciune,
 +i darurile toate, un soi tot de la noad[.
 +i =ti\i pentru ce oare? Pentru c[n-avea coad[.
 +i limbu\ea prea tare c[-aceast-ad[ugire
 De p[r, de zg`rci, de nerve, aceast[prelungire
 Absurd[a spin[rii e proba cea mai mare
 D-o minte m[rginit[, d-o scurt[cugetare;
 +i da cuv`nt prea tare
 C[mintea se toce=te
 Cu c`t coada mai cre=te.

Ie=ir-atunci la lume genonii, sapajucii,
 Talapii =i malbrucii,
 Momì\è lungi]n coad[, =i sus\ineau mai tare
 C[minte ca s[aib[=i gust, talent, =tiin\[,
 Prestigiu cu diplome ca cei din seminariu,
 E foarte necesariu
 La o momì\ coada. +i spre]ncredin\are,
 Zicea c[de spinare
 +i cap, =i coad-at`rn[; =i unul la o parte,
 +i alta-n jos de alta, dup[fire=ti cuvinte,
 M[duva de la coad[spre cap]n sus se-mparte
 +-aduce mult[minte.
 Iar cinci machii, pe care codata adunare
 }i sus\inea s[intre la rege]n favoare,
 Sp[rg`ndu-se striga:
 C[f[r] de aceast[regal[cod[tur[
 Ce-ar fi de o momì\]? =i ce-ar mai sem[na?
 Un monstru sp[im`ntabil, un OM! o pocitur[!
 (C[ci omu-ntre momì\è e proast[creatur[.)
 Partitul de a treia pe br`nci se opintea
 S[-mping[]nainte, s[poat[]nc[pea
 Aleasa lor culoare
 La rege]n favoare.
 Ace=tia, fire=te, erau d-[i modera\i,
 Mu\oi mai idea\i,
 Un soi de popioni,
 De babuini, mamoni.
 Ei nu condamnau coada, ziceau c[-i lucru bun!
 Dar ei aveau codì\![=i-n public to\i propun
 C[bun[este coada, dar nu a=a prea mare,
 +i c[ci excesu-n toate aduce]ncurcare;

Nici ciunt nu este bine, nici n[t[r[u codos,
 Ci colea, cum se cade, de mijloc e frumos.
 +i c` t pentru aceasta, madriliu-s numai buni.

Iar regele, cu totul uimit =i asurzit,
 D-at` tea mari cuvinte =i intrigi, rug[ciuni
 Cu totul ame\it,

R`nd unul c` te unul se puse a-i numi
 }n posturile nalte, s[vaz[ce-a ie=i.

+i el, =i \ara-ntreag[v[zur[-nvederat,
 Ca lucru luminat,
 C[, cum intra]n func\ii, momi\ a tot momi\];
 +i coad[, =i codi\[,
 +i ciontul, tot un drac:

De smorfuri nu se luas[, ce =tiu aceea fac.

Momi\ a, biet, cu coada =i omul cu sistema
 Se crede ca e-n stare a dezlega problema;
 La una vedem smorfuri, la altul declama\ii;
 Una uime=te bestii, =i altul stinge na\ii.

[1840]

Sappho

La amant[

Ca zeii de ferice acela mi se pare
 Ce-mpins de soarta-i bun[nainte-\i va veni
 +i dulcele-\i accente, divina ta c`ntare
 D-aproape va-auzi.

Iar fa\ a ta rident[asupra lui c`nd cat[!...
 Ca un columb se bate]n piept inima mea,
 +i vocea mi se stinge, r[m`i extaziat[
 Pe loc c`t te-oi vedea.

Se leag[a mea limb[=i repede, sub\ire
 Un foc prin vine-mi curge, se vars[ca flori;
 Mi-e negur[vederea, auzul v`j`ire,
 +i reci m[trec sudori.

Ca varga toat[tremur,]mi simt a mea pieire,
 Sunt palid[ca spicul c`nd cade la p[m`nt,
 R[m`i f[r[suflare, r[m`i f[r[sim\ire
 +i moart[toat[s`nt.

Ci totul s[cuteze se iart[la s[rac.

.....

[1844]

A. Dumas

Margherita

“R[m`i san[toas[!”
 Mi-a zis, =i s-a dus.
 Pieptul m[apas[,
 Pacea-mi s-a r[pus,

Am pierdut vedere,
Lacrimile-mi tac
+i sim\irea-mi piere,
Nu =tiu ce s[fac!

Fruntea n-o pot \ine!
Capul }mi e greu;
S`nul de suspine
}mi arde mereu.

C[ci n-am ziu[bun[!...
Bunul m-a l[sat;
Parc[sunt nebun[,
Doamne! ce p[cat!

Mintea st[s[-mi fug[,
Unde sunt nu =tiu;
Sunt ghea\[]n rug[
Si arz]n foc viu.

Aveam =i credin\[
C`nd eram cu el;
Nu =tiu d-am fiin\[
C`nd sunt f[r[el!

C`t eram de bine!
Stella-mi str[lucea;
C`nd era cu mine
Toate-mi sur`dea.

Mi-era scump[casa,
 C[ci cu el tr[iam;
 Mi-era dulce masa,
 C[ci cu el =edeam.

}mi pl[cea lumina,
 C[-l] puteam vedea;
 }mi pl[cea gr[dina,
 C[-n ea m[-nt`linea.

Noaptea r[coroas[
 Ardeam s-o a=tept;
 Luna amoroas[
 Mi-l vedea pe piept.

Fericiri nespuse
 Speram pe p[m`nt;
 De c`nd el se duse
 Lumea mi-e morm`nt.

Ah! vin', vin' odat[,
 Vino, scumpul meu!
 C[ci am lumea toat[,
 Am =i Dumnezeu.

Fa\ta blondin[
 S-o pot contempla,
 Tu — a mea lumin[,
 +i eu — umbra ta!

[1847]

A. de Lamartine*Poetul murind*

A vieții mele cup[se sparse]nc[plin[,
 }n lungi suspine via\ a-mi se duce =i declin[:
 Nici lacrimi, nici suspinuri n-o pot]nt`rzia!
 }n bronzul ce m[pl`nge]n sonori precurmate
 A mor\ii m`n[rece ultima-mi or[bate.
 S[gem oar'? sau mai bine s[caut a c`nta?

S[c`nt, c[ci al meu suflet e]nc[p-a mea lir[:
 Sa c`nt, c[ci mie moartea ca lebedei inspir[
 Pe \rmuri d-o-alt[lume un grid melodios.
 Semn bun acesta este, =i geniul mi-l face.
 De este-al nostru suflet amor, cereasc[pace,
 Un c`nt divin dar fie adio d-aci jos.

}n spargerea sa lira r[sun[mai sublim[,
 }n stingerea sa lampa dodat[se reanim[
 +i d-o lumin[vie str[luce, =i s-a stins;
 Leb[da vede cerul la ultima sa oar[;
 +i omul, singur omul, el numai se coboar[
 S[=-i numere trecutul, de doruri re]mpins!

+i ce sunt aste zile ce omul le implor[?
 Un soare =i alt soare, o or[=-alt[or[,
 +i cea venit[-asemeni cu ceea ce s-a dus.
 +i ce ne-aduce una cu cealalt[piere,
 Travaliu =i repaos, dureri =i iar durere,
 +i noaptea peste lume, c`nd ziua a apus.

S[pl`ng[c`i s-aca\ cu m`inile-ncle=tate,
 Ca iedera-n ruine, de zile d[r`mate,
 C`i v[d c[mai nainte nu au ce mai spera;
 Iar eu, ce n-am d-amestec nimica cu p[m`ntul,
 M[duc foarte u=ure, ca frunza ce-o ia v`ntul;
 N-am r[d[cini aicea s[poat[m-arresta.

Poetul e c-acele str[ine svol[toare
 Ce nu=ı caut[cuibul pe \[rmuri st[t[toare,
 Nici ramura, nici unda drept loc leg[n[tor,
 Ce nu se pun pe arbori, nici st`nce, nici c`mpie,
 Ce trec]ntr-o c`ntare pe sus]n melodie
 +i lumea nu cunoa=te dec`t din vocea lor.

Novicia mea m`n[pe coarda sun[toare
 Nu s-a condus vrod[d-o m`n[instructoare:
 Nu poate s[dea omul ce-nsufl[Dumnezeu.
 Nici r`u-nva\[-a curge pe clina sa la vale,
 Nici acvila s[-noate]n aer p-a sa cale,
 Nici cum s-adune-albina din flori nectarul s[u.

Arama r[sun`nd[din locuin\`a-i sf`nt[,
 Cu mistica sa limb[azi pl`nge, m`ine c`nt[,
 C`nd na=terea, c`nd moartea, c`nd nunta celebr`nd
 +i eu fui ca arama prin fl[c[ri l[murit[,
 B[tur[-ntr-al meu suflet =i patimi, =i ursit[,
 +i scoaser[-mpreun[acordul cel mai sf`nt.

Astfel]n cursul nop`ii o arp-eolian[
 +i-amestec[cu unda pl`nsoarea-aerian[,
 +i singur[r[sun[c`nd sufl[un zefir.

Uimit st[c[l[torul, =i st[ca s[devine,
S-admire, s[priceap[cere=tile suspine
Ce nou[sentimente =i cugete insp[ir.

Adesea a mea arp[de lacrimi fu stropit[;
Pl`nsoarea]ns[este o rou[fericit[,
+i inima e jun[sub cerul seninos.
Flaconul c`nd se sparge miros mai mult r[sfir[;
S[nu calci]n picioare balsamul, c[respir[
+i]mprejur r[sp`nde profum mai copios.

.....
.....

Dar timpul? Nu mai este. Dar gloria? Ce-mi pas[
D-ast eho d-un van sunet ce secolii str[pas[
+i juc[rie lumii]ntotdaun-a stat?
Voi, care]i promite`i trofee =i domnie,
Sim`i]i a lirei mele acord =i armonie?
Uita`i-v[c[v`ntul deja le-a =i luat.

Nu v[juca`i cu omul, c`nd]i vorbi`i de moarte!
Cu-asemena speran`e de viitor, de soarte,
Ce-i mai vorbi`i de glorie, d-un sunet svol[tor?
Ce ! darea unui suflet! aceasta este glorie?
O, voi, care promite`i to`i timp[ii la memorie,
Ave`i d-unde promite? ave`i vr[un viitor?

Atest, =-am martor cerul, c[eu]n ast[lume
Cu r`sul p-a mea buz[am pronun`at ast nume,
Inven`ie fatal[delirului uman.
Am stors mult ast[vorb[, =-aflatu-o-am tot vid[,

+am azv`rlit-o-ncolo ca pe o scoar\[-arid[,
Ce buzele umane o tot resug]n van.

}n stearpa sa speran\[d-o glorie ce pas[,
}n cursul vie\ii sale]n urm[-i omul las[
Un nume ce tot scade, din zi]n zi proscris;
+i timpul p-a lui valuri]nal\[=i coboar[
Acest[c[z[tur[, =i-n fine o doboar[
}n al uit[rii negru =i destructor abis.

Arunc =i eu un nume mai mult p-ast[tempest[
}n voia]nt`mpl[rii ferice ori funest[.
+i-n ce-a= fi oar' mai mare?]n ce mai glorios?
C`nd leb[da s-av`nt[spre ceruri p-a ei cale,
Mai =tie ea de umbra a aripilor sale
Ce-noat[ori pe und[, ori pe c`mpie jos?

Dar ce c`ntai, ve\i zice, at`t p-aceast[lume?
— }ntreab[filomela: aspir[la renume
C`nd noaptea-ntreag[c`nt[l-al apelor susur?
Tot astfel c`ntai =i eu, precum omul respir[,
Cum pas[rea ciripe, cum sun[-o biat[lir[,
Cum v`ntul sufl[, geme, cum apele murmur.

Amor, c`ntare, rug[, at`t fu a mea via\[;
Din toate c`te omul dore=te =i]nva\[,
Amici, la ora mor\ii nimic nu regret eu;
Nimic, dec`t suspinul spre bolta]nstelat[,
Extazea lirei mele, t[cerea-namorat[
A unei inimi pure b[t`nd la pieptul meu.

.
.

Ca pas[rea ce vede prin umbrele funebre,
 Credin'a mea p[trunse ca ochi printre tenebre;
 Instinctul ei profetic destinu-mi revel[.
 Adesea al meu suflet]n visele-auree,
 Pe aripe de fl[c[ri svol`nd spre empiree,
 V[zu divine c`mpuri, =i moartea devan\].

S[nu-nscri\i al meu nume pe pietre cump[rate;
 Un monument pe suflet e mare greutate!
 Pu\in nisip, =at`ta, peste \[r`na mea.
 L[sa\i abia un spa\iu d-o b[t[tur[rece,
 Ca, dac[pe la groapa-mi vrun sv`nturat va trece,
 S[poat[sta acolo, s[poat[-ngenunchea.

Adesea]n secretul al umbrei =al t[cerii
 Se nal\ c`te-o rug[]n arderea vegherii
 +i afl[o speran\[aproape d-un morm`nt.
 D-aci mult vede omul, =i alma-n neputin\
 Ia aripi =i s-av`nt[spre cer cu u=urin\
 C`nd ai picioru-n groap[, pu\in e=ti pe p[m`nt.

Sf[rma\i =i da\i la fl[c[ri, la v`nturi =i la unde
 Ast luth ce n-are sunet la suflet a r[spunde;
 }n ceruri m[a=teapt[alt luth, de serafimi.
 Peste cur`nd ca d`n=ii tr[i-voi a via\
 }n verva imortal[=eterna diminea\
 Divinelor concerte,]n hor de cherubimi.

Peste cur`nd... dar moartea c-o m`n[grea detun[
 +-atinge a mea lir[. Se sparge =i r[sun[
 +i pl`nge ca o surd[]n aerul de=ert.

A =i-nghe\at, =i tace... Amici! c`ntarea nalt[
 Ca sufletu-mi s[treac []n lumea cealalt[
 Prin sunetul cel sacru al vostrului concert.

[1866]

F. Schiller

Cavalerul Toggenburg

“Ritter! inima \i-ofere
 Tinere\e de suror;
 Alt[dragoste nu-mi cere,
 C[ci]mi face mare dor.
 Vino placid, c[]mi place,
 Du-te-n pace, m[dilig;
 Pl`nsul ochilor ce tace
 Nicidecum nu-l]n\eleg”

El pricepe, mut cu dorul;
 S`nger[determinat,
 Arde,-o str`nge-n piept cu-amorul,
 +i pe cal e av`ntat.
 To\i vasalii]=i adun[,
 To\i elve\ii s[i din drept;
 La morm`ntul sf`nt detun[
 To\i cu crucea p-al lor piept.

Fapte-acolo valoroase
 Dezvolt[eroi cre=tini,
 Coifuri, pene onduloase

}nsp[im`nt[saracini.
 Toggenburg poart[omorul,
 Teroarea la musulman.
 Dar]n inima lui dorul
 E mai mare dup-un an.

L-a suferit, dar l-apas[;
 Nu-l mai poate suporta;
 Arme, c`mp, glorie las[
 Spre-ale sale-a se-nturna.
 +i p-a m[rii und-amar[
 Vede-un vas vele-ntinz`nd;
 Se-mbarc[spre scumpa \ar[
 Unde-e via\a =-al lui g`nd.

Ajung`nd la castel, bate
 }nfocatul pelegrin...
 Vai? ca fulger]l str[bate
 R[spunsul d-amaruri plin:
 "Este-a cerului mireas[
 Acea ce cau\i tu;
 Ieri fu ziua cea aleas[
 Nunta ei c`nd se f[cu."

.

Abandon[, nu=-i mai vede
 Al p[rin\ilor focar;
 Armele nu=-i mai revede,
 Nici fidelul ar m[sar.
 De la Toggenburg apune
 Jos spre v[i, necunoscut;

Peste membrii nobili pune
Vestm`nt aspru, r[s'esut.

O colib[izolat[
}i cl[di-mprejurul ei,
D-unde closterul s-arat[
Printre frunzele de tei.
A=tepta de diminea\
P`n' l-al soarelui apus,
Cu speran'a mut[-n fa\
+i cu sufletul s[u dus.

C[tre closter sus din vale
Ore-ntregi]n sus c[ta
Spre fereastra scumpei sale
P`n' fereastr-a r[suna,
P`n[c`nd el s-o mai vaz[,
P`n[ce chipu-i venea
Ca d-un angel dulce raz[
Jos spre vale-a se pleca.

+i-n dulcea lui reverie
Adormea prea consolat,
A=tept`nd cu bucurie
Al zorilor rev[rsat.
Stete astfel zile multe,
Ani]ntregi tot a=tepta
Attentiv ca s[asculte
Ori fereastr-a r[suna,

Ori dilecta s[-i mai vaz[,
Ori chipu-i a s-ar[ta,

Ca d-un angel dulce raz[
 Jos spre vale-a se pleca.
 Astfel,]ntr-o diminea\]
 Era mort tot a=tept`nd,
 Cu paloarea mor`ii-n fa\],
 Spre fereastr[c[ut`nd.

[1863]

Lord Byron

Arpa lui David

Spartu-s-au coardele arpei potente
 Marelui David, poetului-rege!
 Nu mai exist[a psalmilor arp[!

C`i i-asculta inspiratele-acorduri
 De melodie, cu inima-nfr`nt[
 V[rs`nd v[rsau lacrimi calde, dolente,
 De repentire, de rug[, d-extaze.

Acele lacrimi varii =i multe
 O consacrar[Domnului sf`nt[.
 Lamente-se ale Sionului vergini,
 C[ci iat[, spartu-s-au ale ci coarde.

Ea str[b[tea prin dulcele-i accente
 Inimi de piatr[, ca gerul de ageri,
 Fiilor aspri ai f[rdelegii,

Da-n ei via\ a =i le n[la suflet;
Str`mbii cu inima, str`mbii]n cuget
Drept se-ndrepta la potentia ei voce.

Arpa lui David era mult mai forte
+i dec`t tronu-i. Poetul trecuse
Sus, mai presus dec`t rege la nalte:
Spiritul Domnului sta peste d`nsul.

Ea celebra a Domnului m[rire,
Spunea ale lui Israel mari fapte,
Ea r[sp`ndea peste v[i bucuria:
Tres[reau mun\ii, se plecau cedrii.

Aspirat-au =i s-au suit la ceruri
P-aripe d-angeli ale ei acorduri,
Si ca t[m`ia r[maser[-acolo.

D-atunci nu se mai aude-a ei voce,
Ci numai amorul =i pietatea
Ne r[pesc sufletul prin ni=te sonuri
Ce ies din por\ile cerului sacre,
+i-l leag[n[-n visuri nalte, divine,
Ce-a zilei lumin[nu le-nterumpe.

[1868]

PROZ{

*Prolog la serbarea numelui
preaînlatului nostru domn
Alexandru D. Ghica
1835 aug. 30*

Persoane:

TIMPUL

ISTORIA

POEZIA

PACEA

LIBERTATEA

COMERCIUL

} persoane t[cute

TIMPUL

Mai vechi =i dec` t lumea, am fost de fa\ la zidirea ei; am v[zut pe r`nd neamurile]n zgomotul slavei =i al bucuriei,]n v`rful str[lucirii lor, =i m-am uitat pe urm[=i la a lor \[r`n[z[c`nd]n t[cerea mor`ii, =i mu=chiul veacurilor]nverzea da-supra faptelor m`inilor lor.

Peste monumente =i genera\ii am trecut, =i am v[zut]n urm[-mi gr[m[dindu-se a lor cenu=[=i vijeliile veacurilor spulber`ndu-o]n v[ile uit[rii.

]n zborul meu cel repede las]n urmele mele veacuri, v[aduc timpii anului, icoana v`rstei voastre, fac s[r[saie soarele =i s[apuie]ntru a sa slav[; =i m-am uitat]napoi =i am v[zut veacurile de la zidirea lumii ca ziua de ieri !!? Universul]ntreg, p[m`nt, stele =i toate planetele se v[d supuse la a mea

d[r[p[nare, =i]ns[=i lumina acestui soare se va stinge]naintea trecerii mele. Numele numai =i slava f[c[torilor de bine ai omenirii sunt neatinse de m`na-mi atotd[r[p[n[toare;]n s`nul meu le port, =i vecinice ca mine vor r[m`nea]n toate veacurile. }n registrul veacurilor =i al meu sunt trecute p`n[la una faptele tuturor muritorilor, de la monarh =i p`n[la rob, =i]l voi deschide odat[de fa\ a toat[lumea =i a st[p`nului ei. Sunt un geniu trimis s[zbor asupra universului, spre a se folosi de mine numai p`n[sunt de fa\; am trecut odat[— trecut sunt pentru toate veacurile.

Unde =tiu s[se foloseasc[de mine, zilele cele fericite ce vin dup[aceasta m[fac neschimbat, =i aceast[neschimbare pare c[ar z[bovi cursul meu.

Oarec`nd]n Italia m-am z[bovit]ntre str[mo=ii vo=tri: am tr[it]ntre d`n=ii =i le-am adus veacul de aur. La voi am venit acum =i v-am adus ziua de ast[zi, zi de s[rb[toare vou]. Ferice de prin\ii aceia ce =i-n viitorime]=i las[al lor nume, un nume de m[rime =i-n veci de s[rb[toare.

ISTORIA

Peste veacuri privegheaz[al meu ochi; monar=ii =i neamurile ce au fost asupra p[m`ntului eu le]nf[\i=ez viitoririi astfel precum au fost: adev[rul este d-al[turea mea. Egiptul, Grecia, Roma au str[lucit odat[; =i mi-am]ntors ochii]napoi, =i pare c[n-am mai stat! Str[=nicia legilor =i paza lor le-au]n[l\at]ntru slav[; nesocotin\`a =i abaterea de la d`nsele au d[r`mat din temelie aceste colose de mare cuviin\` =i de libertate.

Marcu Aureliu, cu a sa bl`nd[=i]n\eleapt[obl[duire, Titu =i al\ii]mpodobesc foile mele, =i mi-e fal[a-i ar[ta

st[p`nitorilor p[m`ntului; Neron m[]ngroze=te, =i cu s`ngele noroadelor lui =i al mucenicilor am scris a lui via\[, =i va fi spre vecinica ocar[a puterii.

Pe ruinele]mp[r[\iilor m-am a=ezat, unde sila nu poate str`mtora a mea pan[=i unde adev[rul]mp[r[\e=te]n toat[str[lucirea lui =i, av`nd]nainte-mi umbrele celor ce au folosit =i au]ngrozit omenirea, cu faptele lor am dat]nv[\turile cele mai grozave =i m`ntuitoare prin\ilor =i noroadelor universului. Pe c`t mi-au fost de dragi numele monar=ilor ce au]ntrebuinat bine a lor putere, pe c`t am binecuv`ntat a lor dragoste p[rinteasc[=i]nchinare pentru binele supu=ilor lor, pe at`t mi-au fost de scumpe =i noroadele care, supuse legilor, au =tiut a pre\ui dorul =i ostenelele obl[duitorilor lor, a-i iubi =i a=-i]ncredina]n m`nile lor a lor soart[; pentru care le-am recomandat]n veci celor ce doresc a=-i vecinici a lor slav[=i fericire.

Str[mo=ii vo=tri, rom`nilor, din marea =i vestita Rom[v[sunt pild[la orice mi=care a voastr[. Analele patriei voastre de acum, de la desc[lecare =i p`n[ast[zi, sunt pline de neodihn[=i arareori de p[cate. Toat[palma de p[m`nt de care voi v[bucura=i =i asupra c[ruia voi socoti=i nobilitatea voastr[a fost stropit[, ca de o rou[cereasc[, de s`ngele mo=ilor =i p[rin\ilor vo=tri, ce au =tiut s[apere =i s[v[lase drept mo=tenire drepturile voastre. Draga mea Pace (*ia pe Pacea de m`n[=i o]nf[\i-az[]nainte*) v[z`mbe=te =i se statornice=te]n p[m`ntul vostru. Comerziul (*]arat[cum]]ine Libertatea de m`n[*),]nc[prunc, va cre=te =i se va]mputernici la s`nul Libert[\ii =i va]ndestula casele voastre.

Providen\aa]ngrijit de viitorimea voastr[: dintre voi a ales pe b[rbatul, =i numele lui este ALEXANDRU! iubi=i =i cinsti=i]ntr-]nsul pe a voastr[patrie, supune=i-v[legilor al

c[roara el este]ngrijitor; un\i]ntru dragoste =i ascultare, face\i dimpreun[cu d`nsul ca fiii vo=tri s[simt[facerile de bine ale a=[z[m`nturilor ce a\i dob`ndit; =i eu voi scri epoha aceasta ca cea mai fericit[a p[m`ntului vostru, =i numele lui, pe care]l serba\i ast[zi, va fi atunci nume de cinste =i de s[rb[toare la urma=ii vo=tri.

P O E Z I A

]n zborul meu cel slobod,]n sf`nta mea-nfocare,
Mi-i drag a c`nta prin\ii =i st[p`nirea lor;
]nger trimis din ceruri fac buna guvernare,
Pe cea rea o fac spaim[, Satan pustiitor.

Lira-mi dulce suspin[pl[cuta pomenire,
Zefirii p-a lor aripi o duc]n veselii;
Fiori sunt a ei coarde la fapte de-ngrozire,
+i sunetul ce scoate e vifor, vijelii!

Virtutei eu dau via\[, o fac sf`nt[fiin\[,
Templu-i ardic, altare, =i o-ndumnezeiesc;
Iar r[utatea, groaz[din neagra locuin\[,
O na=te]nsu=i iadul, e biciul p[m`ntesc.

Istoria prin mine ia chip, se-nfiin\ez[;
Pe Libertatea mum[Comerciului eu fac;
Eu Timpului dau aripi, prin mine el viaz[
+i-n vesel[fecioar[eu Pacea o prefac.

La umbr[, la izvoar[,]n noapte =i]n raz[,
]n temn\i, pe ruine eu pe vitejii c`nt;

P[streaz ale lor fapte, fac veacuri s[le vaz[,
 Fac vie-a lor \[r`n[, dau suflet]n morm`nt.

Cununa ce-am]n m`n[]n veci e]nverzit[,
 C`nd vreun prin\ o poart[, el s-a-ndumnezeit
 E pre\ al vredniciei, ea nu e mo=tenit[;
 Ferice de acela ce eu am vrednicit!

La voi eu viu acuma, =i lira-mi se-ncordeaz[
 S[c`nt vitejii vo=tri =i lumii s[-i vestesc;
 A lor sf`nt[\[r`n[la glasu-mi]nviaz[,
 +i faptele lor toate p-urma=i]nsufle\esc.

T`rgovi=tea e templu l-a mea c[l[torie
 +i p-ale ei ruine]n pace m[a=[z,
 +i lupte f[r[num[r p[-ntinsa ei c`mpie
 +i biruin\e-at`tea]n fa\ a mea le v[z.

]n tainica-mi privire,]n dulcea mea visare
 Eu =i asupra voastr[de=teapt[priveghez,
 +i citera-mi prelud[o altfel de c`ntare,
 +optind faptele voastre ce eu le cercetez.

Prin\ul ce ave\i ast[zi e de al vostru s`nge,
 Sub el un\i la bine pute\i multe lucra;
 +i el prin noduri sfinte pe to\i poate v[str`nge
 +i-n inimile voastre st[p`n a governa.

]n veci nesiluit[, sloboda a mea lir[
]n veci n-am at`rnat-o la u=[de-mp[ra\i;
 C`nd]ns-ale lor fapte pe ea o-nsufle\ir[,
 Din veac p`n[la altul]n veci au fost c`nta\i.

Dar mi-a pl[cut adesea cu glasul veseliei
 Ca s[unesc =i glasu-mi]n s[rb[tori ob=te=ti,
 +-atunci am fost eu]nsumi]ndemnul bucuriei
]n templuri,]n teatre, palate-mp[r[te=ti.

Ziua de ast[zi fie o zi de s[rb[toare;
 Muzic-acum r[sune! Rom`nilor, c`nta\i!
 Tr[iasc[prin\ul vostru =i-n veacuri viitoare!
 Muzic-acum r[sune! Rom`nilor, c`nta\i!

[1836]

Dispozi\iile =i]ncerc[rile mele de poezie

]nv[\am grece=te, cum se]nv[\a pe atunci, octoih =i psalti-
 re: nu]n\elegeam nimic.]ntr-o duminic[am v[zut la poarta
 bisericii Cre\ulescului lume mult[adunat[; am stat =i eu s[
 v[z ce este. Un fecior sau vizitiu citea]n gura mare *Alexan-
 dria*, =i c`\i treceau pe drum se opreau =i ascultau. C`nd m-am
 oprit eu, citirea venise dimpreun[cu Alexandru p`n[la
 Ivantie]mp[rat, unde zice: “Mira tebe brate”¹ =. c. l. Nu m[
 putui dezlipi de acolo ascult`nd descrierea aceluia loc plin
 de r[coare, de verdea\ =i ad[pat de f`nt`ni cu ap[vie. A
 trebuie s[tac[acel om minunat pentru mine (vizitiul, zic)
 ca s[fug =i eu d-acolo. Am venit acas[=i am cerut foarte
 rebel, pl`ng`nd, s[-mi dea doi lei s[cump[r o carte. Eram
 r[u c`nd pl`ngeam: sculam vecinii]n picioare. A trebuie s[
 mi se dea banii, =i alergai]ndat[=i-mi cump[rai cartea pre\uit[
 =i plin[de minuni. Dar ce s[fac cu d`nsa? c[]n m`inile

¹ “Pace \ie, frate!” (Slav.) (*n. ed.*)

mele era mut[. Vruì s[citesc; c`teva slove se potriveau cu cele grece=ti, dar m[]mpiedica o gr[mad[de alte]ncurc[turi ce sem[nau, unele, turnuri, **Δ**; altele, caracati\`e sau scorpii, **Ж**; altele, \`esturi =i ciuperci, **Ж**, **Ω**. Tata nu era]n Bucure=ti s[-mi spuie, mama =tia carte numai greceasc[. }n via gr[dinii lucrau c`iva olteni; vreo doi dintr-]n=ii erau cu c[lim[rile la br`u =i =tiau carte. M[rugai de unul, care mi se p[ru mie mai procopsit =i pe care]l recomanda c[tre mine =i numele lui (]l chema Alisandru). El]mi spuse, pe picior l`ng[un dud favorit al meu, ce-l g[urisem de mai nainte =i prin care petrecusem o funie cu mare me=te=ug ca s[]nv[\`s s[r pe funie ca comedian\`ii ce v[zusem c[jucau la dulap la Ci=migiu. Acolo, l`ng[acel dud,]ncepui a slovni rom`ne=te: “}mp[r\`ea la r[s[rit” =.c.l. }ntr-o jum[tate de ceas nu mai aveam trebuin\` de dasc[l,]ncepui a citi: =i]n patru zile ispr[vii *Alexandria* din scoar\` p`n[-n scoar\`. Se]n\`elege]ns[c[]n acele patru zile dasc[lul de grece=te nu m-a v[zut prin =coala lui. P\`eam diminea\`a s[merg la =coal[, dar m[]ntorceam pe alt[uli\`, intram prin gr[din[=i, pe dup[case, p`ndind s[nu m[vaz[nimeni, m[urcam]n pod; m[b[gam sub un co= =i acolo citeam vitejiile lui Alexandru cel Mare, cum s-a b[tut cu racii, cu furnicile =i cu Por]mp[ratul =.c.l. Tot sub acel co= am]nv[at s[scriu =i numerele arabice p`n[la 100, cum =i s[scriu slovele rom`ne=ti ca de tipar. }mi f[cusem ni=te foie pe care scriam =i prescriam; dar vream ca cu d`nsele s[-mi r[m`ie =i numele nemuritor. A=a, f[cui altele, c[rora le didei form[de carte, cu titlul ei dup[or`ndual[. M[luai dup[titlul *Alexandriei* =i f[cui =i la compozi\`ia mea un titlu foarte iscusit =i]nsemn[tor, dup[cum urmeaz[:

ACEAST{ CARTE
 F[cut[de mine
 N[] sau Ion
 R[dulescu¹
 }n filele
 Polcovnicului Ilie (Tata)
 +i cu blagoslovenia
 Sfin\iei-sale Frusina (Mama).
 1811

Astfel,]n patru zile]nv[\ai a citi rom`ne=te, scriam numere =i m[f[cui =i autor al vestitei compuneri: *Aceast/ carte*. M[g`ndeam eu c[dac[fac la c[r\i c`nd sunt de nou[ani, dar c`nd m-oi face mare! Eram]ncredin\at]n mine c-o s[m[fac un mare c[rturar, dar nu m[credea nimeni.

Procopseala,]ns[, =i autorl`cul mi-a dat prin piele; c[o dr[coaic[de slujnic[s-a suit a patra zi]n pod s[d[r]ceasc[la in, fiind vremea cam ploioas[. Eu a trebuit s[ies odat[din co=, dar m[primejduiam s[m[vaz[=i s[mi se dea pe fa\]nd[r]tnicirea mea de a merge la dasc[l;]mi luai inima]n din\i, ie=ii din cabinetul meu de lectur[(din co=) =i f[cui s[\ipe biata Ilinca, c`t alergar[to\i din cas[. M[deter[bini=or din pod, m[puser[]n c`rc[lui mo= M`inea =i m[trimiser[la =coal[. Dasc[lul m[primi]n b[t[i =i m[puse iar la psaltirea greceasc[. Eu uram cartea greceasc[, dar din ziua aceea o ur`i =i mai mult, =-a trebuit s-o suf[r p`n[c`nd dete Dumnezeu ciurma de la Caragea, din 1812. Toat[lumea era trist[atunci; numai eu eram vesel, c-am sc[pat de dasc[lul Alexe =i de psalteria lui, pentru c[fugeam la mo=ie, afar[.

¹ P`n[atunci nu intrasem]n =coalele elenice, ca s[m[numeasc[*Eliade*

Mai un an am fost slobod, =i nu-mi petreceam vremea dec`t la o st`n[de oi, unde p[storii aveau felurimi de c[r]i. Ace=ti oameni veneau s[rb[toarea]n sat =i c[tau la zodii fetelor =i fl[c]ilor, la un calendar ce era tip[rit nu =tiu unde, c[sem[na slova ruseasc[. Li se duse vestea]n sat, =i fur[chema\i =i la curtea boiereasc[(cum am zice, la noi acas[). De aci m[cunoscul cu d`n=ii =i nu m[mai putu \inea]n fric[nici c`inii de la st`n[, ce era s[m[rup[o dat[. }ntr-o var[citii cu ei]mpreun[*Poarta poc[]n\ei, Epistolia ce a c[zut din cer, Via\la sf`ntului Alexe, omul lui Dumnezeu, scris[de m`n[, Via\la p[r]intelui Macarie, Avesti\la, fata Satanei, Pogor`rea Maicei Domnului la iad, =i alte vie\i ale sfin\ilor.*

Mai pe urm[veni din Bra=ov acestor p[stori =i *Istoria lui Arghir*. Eu p`n[atunci, din c`te citisem, =tiam pe dinafar[numai *Epistolia ce c[zuse din cer la Palestina*,]mi pl[cea unde zice c[se jur[Hristos pe bra\ul s[u cel drept, =i c`nd declamam pe dinafar[, ardicam =i eu bra\ul.

C`nd v[zui]ns[pe Arghir, eram]n ceruri de bucurie:]nv[\ai mai]ntr-o s[pt[m`n[c`ntarea]nt`i. M[]ncurca]ns[c[nu =tia nimeni s[-mi spuie ce este *muz[*;]ntr-un cuv`nt, eram de minune]n cas[c`nd m[auzeau fetele spuindu-le pe dinafar[,]n stihuri, *Istoria frumosului Arghir =i a preafrumoasei Elene*. C`nd ziceam: “Hip! hop! la a mea iubit[“, aveam =i biciul]n m`n[; plesneam cu d`nsul =i s[ream]n sus, dar mi-era necaz de ce n-are =i biciul meu puterea aceea de farmec (s[m[fac[s[zbor).

Pe toamn[dete un guturai mare]n toat[casa =i eu, deprins din versifica\ia lui *Arghir*, f[cui versuri guturaiului, care]ncepea astfel:

O, guturai, guturai!
 Mul\ume=te-te]ncai
 C[te odihne=ti prin nasuri
 +i prin g`turi faci taifasuri...

}n vremea ciumei]nv[\asem mult[cartea, c[eu \ineam citirea]n biserica satului; alde \`rcovnicul ajunsese nimic pe l`ng[mine (o spuneau to\i s[tenii).

}ntorc`ndu-ne la Bucure=ti, dup[]ncetarea boalei, auzii c[se pl`ngeau p[rin\ii c[trebuie s[fi uitat eu tot ce]nv[\asem mai dinainte; =i cu adev[rat uitasem, c[ci pe *Macarios anir*¹ citeam tot at`t de]ncet ca =i pe psalmul cel din urm[, *Miros imin...*².

Bietul dasc[lul Alexe murise, =i pe atunci se dusesese ves-tea unui dasc[l, c[lug[r la Sf`ntul Niculae, p[rintele Naum. Era cam departe p`n[la Sf. Niculae, dar hot[r`r[p[rin\ii sa m[dea acolo.

}ncepui la bietul Naum: acesta =tia elinic[, dar era rom`n, =i zise p[rin\ilor s[-mi ia cartea lui Papazoe ori Polizoe³. M[puse la *Istoria sf`nt[prin]ntreb[ri =i r[spunsuri*, din grece=te]mi t[lm[cea rom`ne=te. Din ziua aceea nu-mi mai fu ur`t[cartea,]n scurt[vreme m[puse la Gr[matic[, la Hrisorora⁴, la Esop, =i ajunsei]n doi ani =i p`n[la tom. Chipul, mergeam bine, c[]n\elegeam ce]nv[\am, pentru c[bietul Naum t[lm[cea b[ie\ilor s[i din eline=te]n grece=te, =i din grece=te]n rom`ne=te.

Trecui de aci la =coala greceasc[de la M[gureanul; eram

¹ "Fericit b[rbatul..." (gr.) (n. ed.).

² "Mic eram..." (gr.) (n. ed.).

³ Aluzie la abecedarul grecesc al lui Polizois Kendos, tip[rit la Viena]n 1803 (n. ed.).

⁴ Manuil Chrysoloras, autorul operei *Chestiuni gramaticale*, tip[rit]n 1488 =i apoi retip[rit[de mai multe ori (n. ed.).

de vro 13 ani atunci, =-am]nv[\at acolo p`n[a venit G. Laz[r,]n anul 1818.

La deschiderea =coalei rom`ne=ti am vrut s[fac versuri, care n-au pl[cut con=colarilor mei; ei]ns[credeam c[de pizm[nu le place. }ncepeam astfel:

Muzele la Olimp c`nt[,
S[lt`nd, cununi]mpletesc;
Dup-a lor, dar, pild[sf`nta
Venivi s[m[veselesc...

C`nd n-are cineva ce s[spuie, c`nd capul]i e sec =i inima rece, atunci poate alerga la du=ii de pe lume, s[vorbeasc[de muze, de Olimp, de Apolon, de Cerber, de Pluton, s[gr[m[deasc[vorbe d-alde astea c`te voie=te, c[potrive=te =i versul =i seam[n[=i a poet. Bi`vi con=colarii mei r`deau de poeziile mele, dar eu, dup[cum zisei, credeam c[r`d de pizm[; =i paguba era a mea, c[m[nec]jeam s[nu m[ating[nimeni de lir[.

La moartea mamei am vrut s[fac o tragedie, pe care, lu`ndu-m[dupe titlul grecesc` 'AazMasugoj roz , be]nv[-\am atunci, o intitulai =i eu: *Ion lel zalnic*, pentru c[eram peltic pe l`ng[celelalte. Pelticia nu =tiu de era fireasc[sau c`=tigat[din limba greceasc[. Cu intrarea]n =coala rom`neasc[, slav[Domnului c[m-am dres, pentru c[eram prea fricos de r`sul dracilor de b[ievi. P-atunci s[m[fi pus cineva din c`i zic ca s[scrie rom`nul cum pronun\[, p-atunci, zic, s[m[fi pus s[fac o ortografie rom`neasc[, c[s-ar fi dus pomina de d`nsa, de le-ar fi r[mas =i dumnealor numele nemuritor, =i mie; n-a= fi r[mas un om a=a ne]nsemnat ca acum.

¹ Ajax purt[torul de bici, erou din *Iliada* (*n. ed.*).

F[ceam, cum zic, versuri pe moarte, zece d-o para, dar eu nu le-a= fi dat nici pe zece parale unul, pentru c[le aveam dimpreun[cu mine la mare ipolipsis (dup[cum se vorbea p-atunci). Mi se p[rea c[pe mine m-a or`nduit Dumnezeu sa luminez neamul, dar c`nd]mi intr[]n m`n[*Liricele* lui Atanasie Hristopol, mi se t[ie tot cheful de a mai face versuri din capul meu. Le]nv[\asem pe dinafar[, =i]ntr-o var[mi-aduc aminte c[le-am tradus toate.

Le-am dat dlui Carcalechi, ca s[le tip[reasc[la Buda, c`nd venise aci d-lui]n anul 1820; dar pesemne c-au r[mas netip[rite, c[ci eu g`ndeam c[cum le vor vedea la tipografie, f[cute mai v`rtoas de mine, =i apoi =i cu litere latine=ti, numaidec`t or s[le tip[reasc[, f[r] parale, — pentru c[eu nu dedesem nici o para dlui Carcalechi. Din mila lui Dumnezeu s-au pierdut acele traduc\ii, =i]nceputul mai totdauna]\ine cineva minte pe dinafar[. Iat[cum era poema dint`i:

I

}ntr-o zi prim[v[roas[,
C`nt`nd prea de diminea\[,
Se coboar-o dr[gostoas[
Muz[, dulce c`nt[rea\[,
Ce Erato o numesc.

“Iat[,-mi zice,-\i porunce=te
Marea Vineri, bl`nda z`n[
(Care unde-orice voie=te,
De cer, de p[m`nt st[p`n[,
Poruncile-i se p[zesc),

S[fii d-acuma nainte
}ntru dulcea a ta via\]

C`nt[re\u-i plin de minte,
 Care c`nt[cu dulcea\
 P-al sau fiu, dulcele-Amor.

+i de ast-a ta c`ntare
 Prin mine-\i f[g[duie=te,
 +i tu-n stare de mirare
 Goal[-n forma ei z`ne=te
 S-o vezi c-al Idei pastor”.

Astea toate-atunci zic`ndu-mi,
 M[ia-n bra\le bl`nda muz[
 +i prea vesel[r`z`ndu-mi
 M[s[rut[drept]n buz[;
 Zboar[, m[las[; s-a dus!

Si]ndat[cum s-atinse
 Gura mea de s[rutare,
 Ca prin farmec[s-aprinse
 Spre-a Amorzului c`ntare,
 }nc`t arz]n foc nespuz.

Si d-atunci de voi vrodat[
 S[]ncep orice c`ntare,
 Cel dint`i cuv`nt mi-arat[
 C[ton glasul meu nu are
 Ce Amor n-ar r[suna.

Acum f[r-a mea voin\
 Gura singur[urmeaz[
 Dup-a Vinerii silin\
 Nicidecum nu]nceteaz[
 P-Amor, pe d`ns'a c`nta.

II

Amor, prea înfloritule,
 Blând, dulce, mult iubitule,
 Ce cîrmuie=ți pe lume!
 Pieptul, gura, minile,
 Puterile, voințele
 Slave-îi na\l[sume.

.....

(+ c. l., c-am uitat.)

[1837]

Gheorghe Laz[r

Tot era degenera\ie =i amor\eal[în ceea ce se atinge de numele de *rom`n` =i patrie*, p`n[s[nu vie r[posatul întru fericire Gheorghe Laz[r în \ara noastr[. Limba începuse a se corci =i a se strica de tot: în sfintele biserici preo\ii =i c`nt[re\ii aveau drept fal[a face sf`nta slujb[într-o limb[necunoscut[de d`n=ii, =i prin urmare schimonosit[în gura lor nedepins[cu d`nsa; c`nt[rile de slujba sfintei liturghii se tip[reau într-o bucoavn[cu literele slavone în limba greceasc[; preo\ii de la mahalale, cum =i chiar cei de prin sate, ca s[imite pe cei de prin t`rg, îi vedeai îng`mf`ndu-se c`nt`nd: *Aghios ofteos*¹, *Acsion estiur*², *Os alifto*³ =.c.l.; p[rin\ii se bucurau c`nd auzeau pe fiii lor zic`nd *paterimot*⁴ =i *pistevo*⁵;

¹ "Sfinte Dumnezeu!" (gr.) (n. ed.).

² "Vrednic este" (gr.) (n. ed.).

³ "Care cu adev[rat" (gr.) (n. ed.).

⁴ "Tatal nostru" (gr.) (n. ed.).

⁵ "Crezul" (gr.) (n. ed.).

era de jale sf`nta religie a auzi cineva domneasca rug[ciune, care se zice]n auzul tuturor ce se afl[]nainte Domnului, cer`nd ca s[fie voia lui, precum se face]n cer a=a s[se fac]=i pe p[m`nt; cer`nd p`inea cea spre fiin[, adic[s[nu ajung[, dupe cum a ajuns fiul omului, mai jos dec`t fiarele p[durii]=i p[s[rile cerului, neav`nd unde s[]=i plece capul; cer`nd ca s[le ierte gre=alele]ntocmai dup[acea m[sur[, cum pot s[ierte]=i ei gre=alele celor gre=i\i (mare leg[tur[! mare verb[! mare os`nd[chemat[!); cer`nd s[]=i scape de ceea ce e mai greu din toate —de a nu fi du=i]n ispit[. C`t[jale, zic, era s[auz[norodul aceste nepre\uite]=i dumnezeie=ti cuvinte]ntr-o limb[ce nu o]n\elegea;]=i]n vreme ce bietul copil]ng`na aceste vorbe cere=ti,]=i p[rin\ii lui se]ng`mfau de bucurie de pelticirea acestei fiin\e nevinovate, norodul din l[ca=ul Domnului poate c[]=i da coate]=i]=i r[sucea must[\ile! C`t[jale era s[auz[cineva simbolul credin\ei, semnul dup[care se cunoa=te cre=tinul]n ceea ce crede, cele dou[sprezece articole ale acelu sfin\it contract ce facem cu Hristos]=i cu biserica c`nd primim sf`ntul botez, ale acelu jur[m`nt, ca s[zic a=a, ce]ncheiem c[vom p[zi]n credin\a noastr[]=i vom crede p`n[la morm`nt aceste dou[sprezece articole]nt[rite cu pecetea darului duhului sf`nt! Oamenii vin]n biseric[ca s[asculte cuv`ntul Domnului]=i s[]=i aduc[aminte mai des de ceea ce s-a f[g[duit lui Dumnezeu contract`nd cu biserica.

C`t[, dar, degenera\ie era]=i]n religie,]=i]n na\ionalitate c`nd rom`nul ajunsese a avea drept fal[a batjocori a=a religia, nevr`nd s[]n\eleag[ceea ce] pov[\uie=te ea, astup`ndu=] auzul la glasul ei cel m`ntuitor, pun`nd]ntr-adins a le vorbi]ntr-o limb[ce nu era a p[rin\ilor lor]=i pe care nu o]n\elegea! C`nd alt[dat[ar fi putut mai bine a se potrivi acel verset al

prorocului =i]mp[ratului: “Urechi au =i nu aud”? Tot era degenera\ie, amor\ea! Ie=ind din biseric[, vedeai pe jeluitor a se sili s[-=i dea jalba c[tre st[p`nire]n limba greceasc[, a se ruga de alc[tuitor ca s-o fac[ceva mai *ielinic*; cine era boier,]i era ru=ine s[zic[c[e rom`n; cel cu p[rin\i necunoscu\i, dac[=tia dou[-trei grece=ti, nu mai vrea s[treac[de rom`n, zicea c[e grec. Numele de *tat*/=i *mam*/ erau nume mojice=ti; p-aci era s[se fac[=i Dumnezeu b[bac[al oamenilor nobili. Aceasta era starea rom`nului]ntru aceea ce se atinge de inima =i de sufletul lui, c`nd a venit Gheorghe Laz[r. Tot era degenera\ie =i amor\ea[.

Gheorghe Laz[r s-a n[scut]ntr-un sat, Avrig, l`ng[Sibiu, pe mo=ia lui Bruc[ntal. Luat de mic]n casa acestui magnat al Ungariei, s-a crescut cu]ngrijire de c[tre acest nobil, care a =tiut]n multe chipuri a]ntrebuin\va bine averile sale. Mai pe urm[, prin ajutorul patronului s[u intr`nd]n universitatea de la Viena, =i-a f[cut cu mare spor cursul]nv[\[turilor.]n vreme mai de dou[zeci de ani av`nd]nlesnire a cultiva =tiin\ele]n mai multe specialit[\i, s-a dat mai pe urm[cu dinadinsul spre]nv[\[tura teologiei, fiind hot[r`t unul dintre candida\ii de episcop al Ardealului, de credin\va greceasc[neunit[.

La numirea episcopului, fiind ales preasfin\ia-sa cel]n fiin\ episcop, p[rintele Moga, Laz[r s-a hirotonisit arhidiacon al episcopiei =i s-a or`nduit]nv[\[tor al tinerilor ce se g[tesc pentru darul preo\iei.

]nt`mpl`ndu-se oarecare ne]n\elegeri]ntre r[posatul =i preasfin\ia-sa p[rintele episcopul, Laz[r a trecut]n Bra=ov, de unde, ca un]nv[\[tor al copiilor r[posatei logofetesei B[rc[neaschei, a trecut cu aceast[cucoan[]n |ara Rom`neasc[, la noi. Aci,]n vreme mai mult de un an, se apucase

de profesia ingineriei. Printr-aceasta s-a f[cut cunoscut r[posatului banului C. B[l[ceanul, atunci logof[t de |ara de Sus.

Acest boier avea o judecat[s[n[toas[, fireasc[; era un tip de vechiul boierism al \[rii, unul din aceia ce nu-l stricase]nc[moda aceluia veac, adic[moda de a nu fi rom`n. Vorbele cele dese ale lui Laz[r asupra rom`nismului aflar[]n r[posatul B[l[ceanul un protector]nr`vnat. Din norocire, acest boier se afla, dimpreun[cu ginerele s[u, efor al =coalelor (grece=ti atunci). Laz[r insuf[]n inima acestui rom`n]ncredin`area c[se pot]nv[\a =tiin`ele]n limba patriei. Eforia f[cu anafora c[tre fostul domn Caragea, cer`nd a se statornici o =coal[rom`neasc[]n Sf`ntul Sava, spre]nv[\-tura =tiin`elor]n limba na`ional[. Cuvintele acestea de “=tiin`e]n limba na`ional[” se p[rur[prin`ului cu totul nou[=i neputincioase de a se]nfiin`a; cu toate acestea, pentru curiozitatea lucrului, porunci a se aduna divan spre a se chibzui dac[este limba capabil[de a exprima, deslu=i =i dezvoltat foloasele =tiin`elor. }n divan a fost chemat =i r[posatul Veniamin, ce se afla atunci]nt`iul profesor]n =coala greceasc[de la M[gureanul, de matematic[=i de filozofie; dimpreun[a fost chemat =i Gheorghe Laz[r.

}n zadar bietul rom`n se silea s[arate c[termenii =tiin`elor =i me=te=ugurilor sunt necunoscui`i fiec[rui om =i fiec[rei na`ii p`n[ce nu cultiv[=tiin`ele =i me=te=ugurile;]n zadar spunea c[limba greceasc[a norodului din izvorul de unde a p[strat a zice j1oz =i sj oz de acolo poate cu tot dreptul s[zic[=i j il osoj a ¹=c.l., =i asemenea =i rom`nul, de unde a p[strat a zice *lucire*, de acolo poate a se]ntrebuin`a a zice =i

¹ Cele trei cuvinte grece=ti se traduc, respectiv, prin “prieteni”, “]nvept” =i “filozofie” (*n. ed.*).

perlucid, =i de unde i-a r[mas vorba *op/cit*, de acolo poate zice =i *opac*,]n zadar asuda rom`nul s[arate c[omul]n general este primitiv de idei =i c[ideile, prin]nvoire sau prin]mprumutare, pot a =i dob`ndi un nume oarecare =i printr-]nsul se fac cunoscute omului, sau acest nume se face cunoscut prin dob`ndirea ideii ce]nf[\i=az];]n zadar, c[ci la toate, din c`nd]n c`nd, r[posatul Veniamin ca un oracol repeta refrenul: *dn gnetai*¹. S-a spart divanul, dar Laz[r nu s-a dezn[d]jduit: a f[cut pe r[posatul B[I]l[ceanul s[cear[de la st[p`nire a se deschide o =coal[rom`neasc[sub numire de a scoate me=teri ingineri, =i de a]nv[\a pe circovnicii ce veneau a se preo\i slujba =i datoriile preotului. Veniturile =coalelor pe atunci era, o pu`in[parte, ale mo=iilor m[n[stirii Glavaciocului (p`n[la 10 000 lei cel mult), iar cea mai mare parte — din contribu\ia preo\ilor. Argumentul acesta, de a se]mp[rt[=i =i preo\ia din foloasele banilor cu care ea sprijinea =coalele, erau cam tare, =i dreptatea striga pentru ace=ti birnici biserice=ti.

}n sf`r=it se puse la cale a se]ntocmi =coala]n ruinele Sf. Sava; se scoaser[f[ur[riile din zidirea unde se afl[acum Muzeul Na\ional =i Biblioteca, =i se numi Laz[r dasc[l de bogoslovie =i de inginerie (a=a]i zicea). }ncepu la anul 1818, luna lui august. Avea vreo c`\iva gr[m[tici sau `rcovnici, ce se g[teau a se preo\i =i pe care]i]nv[\a catihisul =i slujba bisericeasc[;]i dideser[=i vreo c`\iva panachideri sau ucenici din =coalele din Col`ea =i Sf`ntul Gheorghe. Ace=tia abia =tiau s[sloveneasc[, =i Laz[r trebuia negre=it s[ias[cu d`n=i la c`mp, cu masa de inginer =i cu astrolabul, ca s[ardice harte din triunghi]n triunghi; trebuia s[le spuie c[tustrele unghiurile unui triunghi sunt dopotriv[unui jum[tate de

¹ "Nu se poate" (gr.) (*n. ed.*).

cerc, c[unghiurile alterne =i]ntivitoare la v`rf sunt dopotriv[; s[fi-ndr[znit numai a nu-i]nv[\\a deodat[d-alde astea =i a nu-i pune s[caute cu un ochi]nchis prin cr[p[tura dioptrii, ar[t`nd c[trebuiesc copiii preg[ti\\i spre aceasta cu alte]nv[\\[turi, c[numaidec`tl-ar fi botezat, dup[cum]l=i botezaser[, de cearlatan ce nu =tie s[]nve\\e ingineria. "Inginerie vrem noi, dasc[le, s[ne m[soare b[ie\\ii mo=iile, =i de inginerie apuc[-te s[-i]nve\\i, c[socoteal[]nva\\[ei]n toate b[c[niile." Se b[tea omul cu pumnii]n piept =i ardica m`inile la cer strig`nd: "Doamne! p`n[c`nd anii blestemului?" Acestea erau curate vorbele lui]n ceasurile m`hnirii.

Mai]n toamn[,]n acela=i an, p[r[si Caragea scaunul domniei; Veniamin, prin hot[r`rea guvernului vremelnice sau a c[im[c[niei p[m`nte=ti, se exil[pentru un cuv`nt ce f[cuse cu un an mai nainte la slujba de]ngropare a r[posatului banului C. Filipescu. Clasele grece=ti de filozofie =i matematic[se sparser[; =colarii]ncepur[a deosebi c[alta este limba elenic[=i alta sunt =tiin\\ele, care se pot]nv[\\a]n orice limb[. La Veniamin trecuser[aritmetica, o parte din geometrie =i c`teva capete din filozofie. Lipsa unui profesor de a-i conduce p`n[]n sf`rit cu lucrul]nceput, curiozitatea de a vedea practica la c`teva principie de matematic[teoretic[ce luaser[, acea practic[cu care se c[inea bietul Laz[r s[fac[din ni=te bucheri ingineri din cap p`n[-n picioare de poruncea[, *telios telefteon*¹, traser[]n Sf`ntul Sava pe to\\i =colarii din clasele dint`i ale =coalei grece=ti,]n capul c[ror era I. Pandeli (ce a murit la Paris), N[ne=ti, Cernovodeni, Ore=ti, Darvari, Meri=e=ti, +tefanopoli, Tome=ti, Cr[snari, M[line=ti, Paladi, M[ine=ti =i al\\ii, =i eu]n urma lor, umplur[b[ncile clasului de inginerie. Se bucura Laz[r c`nd v[zu pe Pandeli

¹ Ultima (cea mai]nalt[) perfec\\iune" (gr.) (*n. ed.*)

cu creta]n m`n[f[c`nd pe tabl[expozi\ii matematice. Toc[nea creta pe tabl[, m`na mergea iute f[c`nd deosebite formule, dar gura se]ng`na, pentru c[]n momentul acela se c[znea s[-i fac[ni-te fraze dibuite rom`ne-ti;]ncurca din]nt`mplare ni-te vorbe c`te pot veni]n gura unui =colar ce abia a]nceput =tiin\`a =i va s[se exprime]n alt[limb[, iar nu]n ceea ce a]nv[\at.

}ndat[Laz[r]ncepu a traduce cursul de matematic[al lui Wolf =i de filozofie al lui Kant. }n vreme de un an, =colarii ajunser[departe. Pe mo=iile T[rrii Rom`ne-ti]ncepur[a flutura steagurile noilor ingineri;]ncepur[a se trage de m`na rom`nilor triumphiuri]n\`elese. Era o bucurie s[vaz[cineva copiii, unii]ndrept`nd linia cu mom`i, sco`\nd p[l]ria =i f[c`nd semn strig`nd: “la dreapta, la st`nga”; al\ii]ndrept`nd =i scuter`nd lan\ul ce =erpuia prin iarb[; al\ii a=e`nd =i nivilind masa. Se tr[geau linii, se f[ceau triumphiuri, din triumphi]n triumphi se]nceia planul, compasul]ncepea a p[=i pe hart[=i spunea st`njenii de la o mom`ie p`n[la alta; lan\ul f[cea]ncercarea, =i s[tenii, ce erau spre slujb[,]ncepeau a =i da coate =i a =opti c[dracul din sticlul\]i face s[ghiceasc[(a=a li se p[rea lor acul magnetic sau busola, ce-l vedeau juc`nd). Bietul Laz[r aprindea pipa =i, petrec`ndu =i m`na asupra pieptului, i se inundau obrazii de lacrimi.

N-a trecut mult, =i la mo=iile de m[sur[toare nu mai era trebuin\ de fiin\`a de fa\ a profesorului. C`te un =colar, doi]mplinea slujba cu cea mai mare scump[tate. Epitropii de la m[n]stiri, egumenii veneau cu mul\umire la =colarii din Sf`ntul Sava ca s[le scoat[copii dup[harteles mo=iilor m[n]stire=ti, pentru c[ace=ti =colari lucrau ieftin, pentru dou[pricini:]nt`i pentru c[erau b[ie\i, =i a doua pentru c[erau rom`ni, =i =tii, lucrul rom`nesc nu e=a scump. M[tot

miram]ntr-o zi de duhul meu, c`nd epitropului din Collea i-am f[cut trei copii de harte, pentru care am putut s[-i iau =ase rubiele. Mi se p[rea c[l-am]n=elat; mi se p[rea c[de mi-ar]nc[pea p[m`n[c`iva oameni a=a de simpli, care s[nu =tie de c`te parale vopsele pot s[mearg[la o hart[, eu m-a= face]n scurt[vreme un om cu c[pit[la=ul meu, care s[treac[=i peste o sut[de lei.

+colarii deter[]nvederate probe de capacitatea =i r`vna profesorului. Eforia =coalelor]ncepu a se g`ndi ca s[]nmul\easc[catedrele rom`ne=ti, =i spre aceasta s[trimi[c`iva tineri]n Europa spre]nv[\tur[. Se aleser[: p[rintele Ef. Poteca, L. Pandeli, S. Marcovici =i C. Moroi. Eu, dup[cum venisem]n urm[, r[m[sei =i acum pe dinafar[, tocmai la vremea mesei. Dar mai mi se mul\umi ambi\ia c`nd v[zui c[m[aleser[de tare =i mare profesor ajutor lui Laz[r de aritmetic[=i geometrie, cu plat[de 100 lei pe lun[, =i c`nd v[zui c[pe fiecare lun[o s[am c`te un capital ce]mi]nchipuiam s[mi-l fac]n=el`nd la epitropi, f[c`ndu-le harte.

Pe l`ng[acestea, Eforia a mai a=ezat dou[catedre]n =coala rom`neasc[: una de limba latin[=i alta de cea fran\uzeasc[; pentru am`ndou[a numit profesor pe r[posatul Erdeli. Acesta]=i]ncepu]nv[\turile sale =i traduse]nt`ia=i dat[]n limba rom`neasc[pe *Zg`rcitul* de la Molier =i pe *Pompei* de la Corneil, pentru tinerii ce se]ntreceau s[fac[=i ei teatru rom`nesc,]n vreme ce grecii f[ceau pe al lor.

Laz[r trecu cu filozofia]n metafizic[, =i fiindc[avea =i alt clas, de trigonometrie, clasul de logic[r[mase vacant. Ca s[]ndestuleze =i pe al\i tineri ce erau preg[t\i a asculta logica, fu]ns[rcinat =i cu clasul acesta tot Erdeli, =i]ncepu logica lui Condiliac¹.

¹ Abbé de Condiliac (1714—1780), filozof francez (*n. ed.*)

Aceasta fu o ispit [lui Laz[r;] sup[r[s[nu vaz[o sistem[urmat[; sim\ea =i cuno=tea amestecul ce ar fi urmat]n]nv[\[tur[; se vede silit sau el a schimba pe Kant, sau Erdeli pe Condiliac; cu toate c[, ce este drept, vrea mai bine s[r[m`ie jos Condiliac pe l`ng[Kant. Laz[r, cu toate c[cuno=tea bine limba fran\uzeasc[, cu toate c[tr[ise]ntre francezi]n vremea armiei lui Napoleon, pe care]l iubea dimpreun[cu francezii lui =i vorbea adesea de d`n=ii,]ns[filozofia fran\uzeasc[zicea c[trebuie s[-=i scoat[c[ciula]nainte a celei nem\e=ti, =i prin urmare pe Condiliac, cu toate descoperirile sale, nu-l avea de mare lucru]n filozofia veacului.

Copiii cei noi n-au f[cut mare treab[cu acea logic[; ea]ns[=i-a dat foloasele sale =colarilor celor vechi ce mergeau s[o asculte de curiozitate ca auditori; c[, pe de o parte, ace=tia]ncepur[a compara]n duhul lor aceste dou[sisteme =i, tr[g`nd oarecare adev[ruri din al[turarea ideilor, alergar[numaidec`t ca auditori =i]n clasele grece=ti, ce se restatorniciser[atunci sub r[posatul Vardalah.

Acesta, pe l`ng[lectura =i analisisul poe\ilor greci, a f[cut un curs de retoric[a sa =i cursul de ideologie al lui Trasi¹.

Iatropul, mai dinainte]nc[, f[cuse acest curs de ideologie =i de matematic[al lui Lacroa².

Canela]ncepuse matematica lui Francheor³ =i o istorie natural[, culegere a sa.

Ghenadie, pe l`ng[analisisul oratorilor greci, a f[cut =i un curs de istoria universal[.

]ndr[znesc a zice c[niciodat[, de c`nd este |ara Rom`-

¹ Destutt de Tracy (1751—1836), filozof francez care a publicat, printre altele, *Eléments d'idéologie* (*n. ed.*).

² Silvestre-François Lacroix (1765—1843), matematician francez (*n. ed.*).

³ Louis-Benjamin Francoeur (1773—1849), matematician francez (*n. ed.*).

neasc[, =colile n-au]mpr[=tiat at`tea cuno=tin\`e ca atunci. Trei filozofi se auzeau pe catedrele capitalei: Kant, Condiliac =i Trasi, =i trei matematici: Wolf, Lacroa =i Francheor.

Clasul de retoric[=i literatur[avea peste 50 =colari filozofi. +coalele cu adev[rat nu erau patriotice, dar prin dreapta judecat[a profesorilor greci de atunci ajunseser[cosmopolite. Filozofia]nfr[\ise pe =colarii greci cu rom`ni, pierz`nd grecii rugina pedantismului vechi =i cunosc`nd prin filozofie folosul =tiin\`elor]nv[\ate]n orice na\`ie]n limba sa. Farmecul frumuse\`ii limbii grece=ti vechi =i fanatismul ce putea ea s[insufla celor ce se n[=teau numai]ntr-]nsa didese loc adev[rului filozofic. Profesorii spuneau]n clas c[=colarii greci trebuie s[fie recunosc[tori \[rii c[cu a sa cheltuial[\ine]nv[\[tori spre cultivarea lor, =i rom`nii trebuie s[fie bl`nzi =i vrednici de acel sentiment care mi=ca a se face ni=te asemenea a=e[z[minte, adic[vrednici de sentimentul ospitalit[\ii =i al generozit[\ii. +coalele atunci abia aveau un venit peste tot de vreo 60 mii lei. Ce lipsea din venitul =coalelor se ad[uga la r`vna profesorilor, =i se potrivea lucrul.

Laz[r a fost profesor la Sf`ntul Sava patru ani cu mare r`vn[. El slujba sa niciodat[nu =i-a socotit-o drept o profesie, ci o chemare, o misioan[. Avea vreo dou[zeci de =colari regula\`i; dar c`nd f[cea lec\`ie de filozofie, sala gema de auditori,]n capul c[rora era r[posatul Alexandru, tat[]l ofi\`erilor Tel. Toat[destoinicia avea acest]nv[\[tor at`t de f[c[tor de bine rom`nilor. Pare c[era]ntr-adins preursit pentru a deschide un drum de regenera\`ie. El]=i sim\`ea voca\`ia sa. C`nd se afla]n clas, el vorbea]nsuflat. Catedra lui sem[na un amvon; vedea cineva cum i se bate pieptul. Cu m`ini pline]n orice ocazie, arunca semin\`ele rom`nismului =i na\`ionalit[\ii.

Poate cineva s[vaz[energia =i hot[r`rea lui din cuv`ntul urm[tor¹, ce l-a compus la]nsc[unarea de mitropolit al T[rrii Rom`ne=ti a r[posatului Dionisie. P`n[atunci pe scaunul mitropoliei st[tuser[mitropoli`i greci. }n vremea r[posatului domn Su`u s-a restatornicit mitropolia rom`neasc[. Poate oricine socoti c`t[era hot[r`rea acestui b[rbat c`nd,]n vreme de domnie str[in[=i sub un guvern ca cel de atunci, a avut curajul a rosti un astfel de cuv`nt. Nu era a=a lesne a caracteriza cineva pe acele vremi ce va s[zic[fanariot; el]ns[, vorbind de rom`ni,]n acest cuv`nt zice: “bine g[ti`i spre slujba vr[jma=ului omenirii, r[pitorul casei p[rinte=ti”.

Cum putea altul mai bine sub dou[nume at`t de]nsemn[toare =i de]ndr[zne`e s[arate acel machiavelism infernal ce a stat biciul =i tic[lo=ia a dou[na`ii]ntregi, rom`nilor =i grecilor?

Cuv`ntul acesta, ca s[-l rosteasc[]n adunarea boierilor la Mitropolie, s-a dat s[-l]nve`e p[rintele David, cel acuma]n fiin`\ econom al sfintei Mitropolii. Se pierduse acest Cuv`nt, dar mul`umit[p[rintelui economului David c[a =tiut s[-l p[streze.

La 1822 Laz[r s-a boln[vit]n Sf`ntul Sava, ap[sat de multe m`hniri =i nenorociri. A scris fra`ilor s[]l la Avrig s[vie s[-l vaz[. Ace=tia, sosind]n Bucure=ti, l-au g[sit]ntr-o c[scioar[la T`rgu d-afar[,]n prejmu unde]mi am casele =i tipografia. L-au ardicat bolnav =i l-au dus]n locul na=terii sale. Acolo peste cur`nd =i-a =i dat ob=tescul sf`r=it.

C[]l[torule rom`n, c`nd treci de la Bra=ov la Sibiu,]n satul Avrig,]n m`na dreapt[d-al[turea drumului este o bisericu\[. Acolo e morm`ntul lui Gheorghe Laz[r. O cruce alb[

¹ La sf`r=itul articolului e dat *Cuv`nt al lui G. Laz[r la]nsc[unarea mitropolitului Dionisie*, pe care nu-l mai reproducem (n. ed.).

de marmur[este frumosul lui monument, monument vrednic de un om ce a =tiut r[bda]n via\sa. S[rut[acea cruce =i vei citi pe d`nsa urm[torul epitaf:

CITITORULE, CE E+TI AM FOST;
CE SUNT VEI FI;
GATE+TE-TE DAR.

GHEORGHE LAZ{ R

Frumos epitaf =i frumos adev[r, vrednic de acela pe care oamenii]l preg[teau de episcop, =i Dumnezeu, c`nd toate ajunseser[degenera\ie =i amor\eal[,]l hot[r`se pentru regenera\ia rom`nilor.

[1839]

“Bat[-te Dumnezeu!”

[Coconi\la Dr[gana]

Coconi\la Dr[gana s-a crescut cu bun[duca\ioane la p[rin\ii dumneaei. Ninecu\[-sa, pe l`ng[celelalte, a]nv[at-o =i me=te=ugul zugr[viei: =tie de minune a=-i]ncondeia =i]mbina spr`ncenele =i, c`nd voie=te, se face alb[ca peretele =i ro=ie ca racul (=i nu =tiu cum se]nt`mpl[, c[dumneaei mai totdauna este astfel) =i e frumoas[de minune.

Acum nu mai este f[t[mare, e cu casa dumneaei, cu boierul dumneaei. C`nd a ie=it din bra\ele p[rin\ilor, b[b[-cu\[-s[u i-a dat o zestre bunicic[,]ntre care se cuprind =i c`teva sufilete de \igani (pentru c[b[b[[-cu\[-s[u e cre=tin

bun =i i-a dat Dumnezeu putere =i peste sufletele \iganilor; c`nd va le vinde, le d[de zestre, le d[ruie=te, le face danie pentru iertarea sufletului s[u, ba]nc[, c`nd va voi, le poate da =i dracului). Ninecu\[-sa iar[i-a dichisit bisahteaua =i i-a pus]n[untru, cu toat[r`nduiala =i cu toat[dragostea p[rin-teasc[, felurimi de sculi=oare: sticlul\va cu *stricat*, pe care dumneaei]l nume=te *dres*, p[m[tuful, alune arse]ndestule, f[c[le\e mititele de paie de m[tur[alese, firele de ibri=im, h`rtiu\ele cu stiubeci, pudr[, f[ioar[, rumeneal[=.c.l., str`nse, r`nduite foarte bini=or; o, ce dragoste p[rin-teasc[! nostim[=i tineric[o s[mai fie coconi\va Dr[gana!

Boierul dumneaei, nu =tiu cum]l cheam[, dar e om al trebii, scoate lapte din piatr[. Oamenii]i zic *neiculi*], iar co-coana dumnealui]i zice: *fr\ica*. E un b[rbat bun fr\ica, nu =tie ce s[mai fac[so\ioarei dumnealui; se mir[=i de duca\ioanea, =i de frumuse\ile coconi\vei dumisale.

Coconi\va Dr[gana am zis c[are de zestre =i suflete de \igani, =i fiecare are c`te un nume, dou[, deosebite, peste acelea ce i le-a dat alde cum[trul. Pe biata baba Stanca o cheam[*cioroica a b[tr`n*]; pe Ioni\ b[iatul]l cheam[*diavolul de buzat*; pe M[riu\va fata, *Impeli\ata*; pe C[lin buc[tarul, *baraonul de r`tan*=.c.l.

Coconi\va Dr[gana =tie bine s[vaz[de cas[, este =i econoam[bun[. Pe scar[mai nu e niciodat[m[turat, ca s[nu se toceasc[treptele;]n pridvor,]n sal[lipsesc c`teva c[r[mizi de c`nd tr[ia r[posatul socrul coconi\vei. Casele dumneaei sunt o pereche de case, cum am zice o odaie]n dreapta =i alta]n st`nga, sau dou[d-o parte =i dou[de alta, sau mai =tiu =i eu cum; destul c[v-am spus c[sunt o pereche de case. Nu cere\i =i dumneavoastr[socoteala de toate p`n[]ntr-una. C`nd era copil[, dumneaei pomenise la p[rin\i mas[

rotund[pus[]n pat; de la o vreme]ns[]ncoace masa e la mod[s[fie]n mijlocul casei, sau rotund[, sau]n patru coluri. La mas[, pentru economie, acoperi-ul =i =ervetele nu prea sunt curate, ca nu cumva cu deasa sp[l]tur[=i frichinare s[se rup[cur`nd; tac`murile mesei nu prea seam[n[unul cu altul, =i furculi\ele, de la patru =i trei din\i, ajung cu adev[rat furculi\ele cu c`te doi din\i, =i care r[m`n numai cu unul, acelea se pun]n coada mesei; =i multe economii de acestea, ce ne aduc aminte de veacul de aur]n toat[pulberea =i murdal`cul lui cel primitiv, amestecat =i cu argint-viu.

Dumneaei, pentru dragostea ce are c[tre fr[ica =i c[tre to\i prietenii, m`nc`nd ciorba =i bucatele, ia tot de la un loc; cum am zice: scoate lingura din gur[, o bag[iar]n castronul cu ciorb[, iar o bag[]n gur[, iar o bag[]n castron, =i a=a mai]ncolo. De multe ori, c`nd m[n`nc[lapte, rumeneala de pe buze]ncepe a-i da culoarea ro=atic[. Ioni\ b[iatul e un sufragiu dibaci: c`nd schimb[talerele are un tal`m minunat, arunc[tot dup[u=[, unde a=teapt[pisica =i c[\elul,]nv`rte=te otrepul o dat[pe taler, \i-l face de sticle=te =i pe urm[iar \i-l pune pe mas[, ca s[-\i fac[poft[de m`ncare. Ce e drept nu e p[cat, coconi\ Dr[gana are o regul[minunat[=i]n cas[, =i la mas[. S[vede\i]ns[de ce: s[l[s[m c[dumneaei, dup[cum v[zur[m, este o femeie rar[=i vrednicu\, apoi nu =tiu de unde p`n[unde, c[a c[p[tat =i un drept mare s[-i fac[v[taf de curte pe]nsu=i Dumnezeu. Eu nu crez una ca aceasta,]ns[dumneaei pe tot ceasul ne-o spune; c[ci, c`nd n-are dumneaei chef de b[taie, atunci pe toate slugile, pe to\i oamenii din cas[]i trimite s[-i bat[Dumnezeu.

Ia s[vede\i cum se fac trebile]n casa dumneaei. S[lu[m, spre exemplu, vremea c`nd se]ntoarce fr[ica de la curte; pentru c[, s[le spuie cineva toate, unde mai are vreme? Cu

toate acestea n-ar fi r[u s[mai adauge c`te ceva cum]=i m`n[trebile c`nd se g[te=te s[mearg[la nunt[, la bal sau =i la biserica — pentru c[dumneaei merge =i la biserica[, mai v`rtos c`nd are s[arate lumii c[nu cuteaz[nici o mar\afoaic[s[-i mearg[]nainte la mir. Odat[s-a]nt`mplat una ca aceasta =i s-a f[cut lucrul dracului]n toat[mahalaua; dar mai spuie =i alii c`te mai =tiu!

Acum s[lu[m vremea c`nd se]ntoarce fr[\ica de la curte cu c[lim[rile la br`u sau (de e]mbr[cat nem\ete) cu cravata r[stignit[pe piept — pentru c[=i dumnealui se \ine de mod[.

La scar[,]n pridvor, sunt c`\iva hamali ce se \in dup[un jup`n ce strig[: “Marf[! marf[!”, c[r`nd teancurile]n spinare. Jup`nii sunt]n[untru vreo patru, =i coconi\,a, grece=te sau turce=te]n pat, f[cut[foc:

— Dar bat[-te Dumnezeu, jidane! c`nd \i-am mai luat eu marf[=i nu \i-am pl[tit? Auzi, bat[-l Dumnezeu, fr[\ico! mi-am luat c`teva flecule\,e, =i acum nu va s[le lase; zice s[i le pl[tesc! bat[-i Dumnezeu s[-i bat[de ovrei! n-au lege, afurisi\ii! Ce e, m[jidane? cine o s[-\i m[n`nce banii? Las[marfa acum =ei veni alt[dat[, ludo!

Bie\ii jup`ni]ncep a da din cap,]ncep a lega marfa =i se duc s[vie alt[dat[dup[parole, =i alt[dat[, =i alt[dat[...

Acum coconi\,a]=i aduce aminte c[trebuie s[g[teasc[de mas[, pentru c[am spus c[dumneaei este foarte]ngrijitoare. C[lin]n vremea aceasta =ade pe vatr[la cuhnie, cu nasul pe t[ciuni, cu ciubucul [l scurt]ntre din\i, la o parte; tocmai c`nd da cu unghia degetului celui mare]n cenu=a lulelei, coconi\,a bate]n palme]n pridvor:

— Bre! n-auzi\i voi, cioroilor? bat[-v[Dumnezeu! Dracu o s[v[ia!

M[riu\,a, fata, abia azi scoase din fiare =i din coarnele de

fier, pentru c[, cu c`teva zile mai nainte, avusese p[catele s[sparg[o sticlu\[c`nd se g[tea coconi\`a Dr[gana s[mearg[la bal. Ce va fi fost]n sticlu\[, nu se =tie; biata M[riu\`a]ns[crede c[va fi fost ceva scump, pentru c[apa ce s-a v[rsat pe jos albise sc`ndurile]ntocmai ca obrazul coconi\`ei.

A=a zisei c[coconi\`a bate]n palme =i slugile alearg[gr[mad[, =i M[riu\`a cu ei, C[lin cu p[rul v`lvoi, pentru c[c[ciula (de va fi avut c[ciul]) c[zuse jos, izbindu-se cu capul de corlat[, cu poturii f[r[copci pe picioarele goale =i cu un fel de fot[dinainte.

— R`tane, gata sunt bucatele? c-a venit coconul!

— Piper =i o\et nu e, coconi\[, s[fac peri=oarele.

— Dar bat[-te Dumnezeu, baraoane! afurisitele! acuma]mi spui?

— Vezi c[aveai treab[cu jidanii]ia.

— +i mai r[spunzi, bala dracului? unde e diavolu de Ioni\[?

— Aci sunt, coconi\[.

— Uite, p`n[nu s-o usca scuipatul s[fii aci, diavole, c[vai de pielea ta! Du-te cur`nd, ia vin, o\et, untdelemn =i piper; =i vino de pune masa.

— D[-i s[ia =i sare, coconi\[, c[n-am ce pune]n solni\`e.

— Na, =i nu mai c[sca gura... Uite, bat[-l Dumnezeu, c[mai =ade! ce stai, buzatele, =i te uì la mine? Fa,]mpeli\`ato! ce?]i vine r[u f[r[coarne? Dar las[, Avesti\`o, c[nu te las f[r[d`nsele... Nu vezi c-a venit coconul? Mergi]n cas[, te=menito!

— Soro, dar ce nem[turat e]n cas[!

— Apoi s-o bat[Dumnezeu pe cioroica a b[tr`n[! D-o sut[de ori i-am tot zis ast[zì, =i nu-=’ ce face!

— Vezi c[cu jidanii]ia mai putea cineva s[stropeasc[ori s[ia m[tura]n m`n[!

— Auzi! auzi? baraoanoica dracului! =i]nc[mai r[spunzi,

b[*tu-te-ar Dumnezeu de afurisit*] ? Las[c[\i-oi scutura eu praful de pe tine!

E c`iva ani acum de c`nd s-a m[*ritat coconi*\a Dr[*gana* =i are =i copii, c[*ror*a \i*ganii* le zic “cocona=i”; dumneaei]ns[le zice: diavolul de Iancu, diavolul de Alecu. Copiii iau casa]n cap =i coconi\a Dr[*gana* strig[:

— T[*ce*\i, st`mp[*ra*\i-v[, diavolilor, bat[-v[Dumnezeu! viu la voi! Oh, fr[\i*co*, mi s-a m`ncat de carne cu satanele astea de copii!

Hei! ce g`ndi\i? cum s[nu mearg[bine unei astfel de case, unde coconi\a Dr[*gana* pe Dumnezeu =i-l f[cuse singur[,]nc[de c`nd era la ninecu\[-sa v[*taf* de curte, sau arma=, sau zapciu! Dumnezeu nu mai are acum dec`t s[stea cu g`rbaciul]n m`n[, s[tot dea c`nd]n unul, c`nd]n altul, unde va porunci coconi\a: patt, plici, chiutt, puf!

— }n cine s[mai dau, coconi\]? s[dau =i]n fr[\i*ca*?

— Dar s[-i bat[Dumnezeu pe to\i, c[s-au pus s[-mi m[n`nce zilele!

— Auzi?!... ia-l de p[*r*, ceau= arhanghele, c[coconi\a a zis s[t`rnuim ni\el =i pe fr[\i*ca*.

Iar bun[cas[! Trebile merg ca g[*itanul*: v[*taf* de curte are bun coconi\a, — =i n-are de ce nu avea, c[*ci* e =i cre=tin[bun[, dup[cum am zis, fiindc[*vinerea* nu lucreaz[, duminica merge la biseric[(mai v`rtos c`nd fr[\i*ca* i-a f[*cut* =i ceva nou), g[*ti*\ic[,]n\epat[, -ntindicheat[.

Ce zici, dragul meu cititor? c`nd s-ar uita Dumnezeu la noi, pe cine ar bate? pe bie\ii \i*gani*, sau pe noi [=tia, ce f[*r*] ru=ine ni l-am f[*cut*] ntocmai ca pe un arm[=el? Eu]ns[ispr[*vesc*: milui-v-ar Dumnezeu, coconilor =i coconi\elor, s[cunoa=te\i ce zice\i =i ce face\i!

Coconul Dr[gan

Fr[ica, scumpul jum[t\voi al coconi\ei Dr[game, s-a fost chemat =i dumnealui coconul Dr[gan =i noi nici nu =tiam. E mult de c`nd se]mp[rt[=ise publicului portretul acestei coconi\e =i lumea nu =tia nimica despre boierul dumneaei, pentru c[nu era a=a ie=it la obraze. Trebuie]ns[sa vorbim ceva =i de dumnealui, c[ci acum e]ntre oameni.

Coconul Dr[gan e un fel de b[d[ran boierit, care se \ine mereu de moda veacului. }n vremea de mai nainte, dup[cum am zis, era un neiculi\ de minune, om al trebii, scotea lapte din piatr[, pupa pe rom`n]n bot =i-i lua din pung[tot; sau, dac[nu vrea ho\ul de rom`n s[-i dea, atunci... atunci t`rnuit, scuturat, cu p[rul v`lvoi \i-l b[ga (dup[limba dumnealui) la obedeal[,]i da fum de ardei, =i las[-l]n pace apoi... De c`nd am sc[pat de acele vremi afurisite, dup[care suspin[to\i Dr[ganii din \ar[, coconul Dr[gan se f[cu un patriot grozav, n[b[d]ios, numai foc =i inim[albastr[pentru patrie (]ns[numai c`nd nu e]n slujb[, ca s[se =tie).

Acum, slav[Domnului c[e]n slujb[; =i a fost mare bucurie]n casa dumnealui, c[ci slujbul\i a fost cam bunicic[, de mult era aprins de patriotism ca s[o dob`ndeasc[. Lumea zice c[, c`nd s-a pus]n aceast[p`ini=oar[=i s-a dus acas[, ar fi intrat cu un aer foarte greu =i]ng`mfat =i sem[na, povestea]luia, c[ar fi zis: "Bucur[-te, poart[, bucur[-te, scar[, bucur[-te, u=[!]" =.c.l.; noi]ns[nu credem. Coconi\i dumisale acum a luat un aer cumsecade, dar de vestitul "bat[-te Dumnezeu!"]nc[nu s-a dezbr[at.

Coconul Dr[gan e]n slujb[acum =i e numai foc, plin de activitate, un diplomat iscusit; alearg[]n sus,]n jos; c`nd]l cau\i,]l vezi cu gazete]n m`n[; c`nd]l cau\i, se face c[e

z[p[ci, capul]i e c` t o bani\], tot cu du=ii dup[lume are d-a face. Va fi f[c`nd vreo treab[? Dumnezeu =tie, c[noi nu vedem nimic, =i nici dumnealui nu vede mai nimic, mai v`rtos din ale trebii. Are c`iva subalterni ce =i-au pierdut cump[tul de c`nd a venit pe capul lor, pentru c[coconul Dr[gan e m`ndru, b[d[ranul: ca Satan, \an\o=, mojicos, nu-i ajunge nimeni nici cu str[murarea la nas; mai v`rtos c`nd se g`nde=te la evghenia dumisale,]l apuc[capul. }nfrunt[, strig[, ba]nc[(dup[limba dumnealui) =i oc[ra=te, c`nd nu e vremea nici de]nfruntat, nici de strigat =i c`nd bie\ii oameni nu s-ar]sa una cu capul (cu iert[ciune) s[-i oc[rasc]. Coconul Dr[gan zice c[=tie =i carte: nem\`e=te, fran\uze=te, p[s[re=te, afar[de rom`ne=te, pentru c[, c`nd era copil, cartea rom`neasc[era cartea mojicilor, =i dumnealui bine vede\i dumneavoastr[c[este evghenis ca aceea. C`nd te duci la dumnealui, sau acas[, sau la slujb[, de se va]nt`mpla s[fii ceva mai ipochimen, sau cel pu`in fecior de boier,]l vezi mai dezlegat la limb[; c`nd]l cau\i e vorb[mult[, adic[s[r[cia omului; iar de vei fi d-alde terchea-berchea, e posac ulubeasnea. Subalternilor s[i le m[soar[vrednicia cu un cot al s[u deosebit de genealogie =i de evghenie. C`nd a intrat]n slujb[, =i-a f[cut o list[de to\i impiega\ii s[i, ca s[vaz[c`te nume se sf`r=esc]n an=i]n esc=i c`te nu; =i iar cele]n an =i esc c`te au reputa\ie istoric[=i c`te nu; =i apoi cele cu reputa\ie istoric[, c`te sunt ciocoie=ti =i c`te boiere=ti, =i iar din cele boiere=ti c`te se pot apropia oarecum de dumnealui =i c`te nu, =i felurimi de asemenea b[g[ri de seam[genealogice =i =tiin\ifice, pentru c[este =i versat mult]n =tiin\`e;]ntr-o zi spunea unui prieten c[=tie =i teologia, c[ci la carte curat este zis c["nu este robul mai mare dec`t st[p`nul s[u".

S[-l vede\i acum cum caut[treaba:

Vine c`te un scriitor,]i]nf[\\i=e-z[vreo h`rtie mai bine sau mai r[u scris[, cum a dat Dumnezeu]n zilele noastre; coconul Dr[gan st[posomor`t,]ng`mfat ca un curcan; se uit[la d`nsul s[vaz[fecior de boier este sau nu; s[zicem c[nu este — atunci:

— Ce sunt h`rtiile alea?

— ...O h`rtie la...

— N-am vreme acum; nu vede\\i voi c[nu-mi mai v[
capul de treburi!? Ce sunt mojicii [=tia! Ei g`ndesc c[noi,
boierii, suntem hamali ca d`n=i!

Scriitorul iese pufnind de r`s.

Vine altul.

— Dar tu, ce-ai acolo?

— ...H`rtia... =ti\\i dumneavoastr[, c[tre...

— Ad-o-ncoa! — =i i-o smulge din m`n[cam nec[
jit, cam cu o demnitate dreg[torial[.

— Ce scrisoare e asta? v-a\\i luat =i voi dup[b[ie\\oii]ia
ce ies din =coal[? Na, cite=te! (Coconul Dr[gan se =tie c[de
c`nd era copil nu prea =tia bine s[citeasc[de m`n[, cu
toat[pricopseala dumnealui.)

Scriitorul cite=te.

— Nu-\\i e sintesis bun, logofete! Mergi de mai]nva[\\
buchile! Ce vorbe sunt alea: *va veni?! Ce va veni?—o s[vie*
m[! Mergi de-\\i]ndrepteaz[h`rtia, tic[losule, =i prescri-o
bine; vezi de pune stigmes d-alea mai multe, ca s[se]n\\ealg[
mai bine.

}ntr-o zi coconul Dr[gan sta la verb[, adic[la taifas, cu
un favorit al s[u foarte pricopsit — pentru c[se]nnebone=te
dup[pricopsi\\i, mai v`rtos c`nd dumnealor]i spun c[coco-
nul Dr[gan este cel mai mare patriot. Pricopsitul acesta e

¹ Lumea zice trebi; noi punem]ns[aci limba dumnealui.

un fel de g[u] de bonton, care umbl[b[n[n[ind =i vorbe=te mu=c`ndu=î buzele, un domni=or care =tie de toate: e =i politic, =i diplomatic, =i patriot, =i liberal, dup[vreme, =i om al trebii (de l-ei c[ta), =i literat, un dezmetic ce se]n\`eap[de a trece totdeauna cu duh. La acest taifas dreg[torial mai veni=î un str[in de aceia ce n-au nici o patrie, ce se intereseaz[de toate patriile =i mai v`rtos de Tara Rom`neasc[, unde g[se=te toate d-a gata, un domni=or ce s-amestecat]n toate, vorbe=te de toate: de politic[, de comerciu, de arte, de =tiin\`e, de literatur[, =i mai v`rtos e foarte amator de limba rom`neasc[: c`nd o vede]mpestr\`at[=i corcit[,]i place de minune =i ur[=te pe to\`i c`\`i se ocup[s[o cur[ve =i s[o reguleze. C`te-trei se f[ur[o treime ca aceea.

Iat[=i un scriitor din cei juni, smerit =i plin de geniu — pentru c[geniul cel adev[rat e totdeauna smerit.

— Nu vezi c-avem treab[? ce mi-ai venit cu h`rtia aia? — se r[sti coconul Dr[gan.

— E grabnic[; e r[spuns la...

— Hei, ad-o-ncoa — cite=te!

Junele cite=te. }ntre alte vorbe, nu =tiu ce se vorbea despre Regulamentul *organic*, sau drept *politic*. Coconul Dr[gan, ce asculta ca un cotoi]n cenu=[, ardic[capul =i zice junelui s[]ndrepteze vorbele *organic*=i *politic*=i s[puie *organicesc*, *politicesc*.

— Ce zice\`i, domnilor, n-am dreptate?

— Ai dreptate, ziser[deodat[am`ndoi dalcaucii.

At`ta a=tepta s-auz[=i coconul Dr[gan, c[ci dumnealui are =i bun[tatea asta de a nu prea se]ncrede pe p[rerea dumi-sale; at`t, zic, a=tepta, =i unde se scoal[odat[n[b[d[ios:

— Hai! auzit-ai? *organicesc*, m[! *politicesc*? pe rom`ne=te; ce vorbe sunt astea? V-ai luat to\`i dup[Eliad [la. Du-te =i

schimb[vorbele, c[v[ia dracu pe to\i! Hai! *organic* *organicesc*, m[! *organicesc*,]nva\ [rom`ne=te!

— *Organic*=i *politice* mai rom`ne=te, domnilor, zise junele cu smerenie.

— De unde p`n[unde rom`ne=te? ziser[c`te-trei deodat[; care e cuv`ntul?

— Cuv`ntul este c[dumatiale, domnule literat, oamenii]\i zic *dezmetic*, iar nu *dezmeticesc*, iar dumatiale, care e=ti str[in, venit de ieri, d-alalt[ieri p-aici,]\i zic *venetic*, iar nu *veneticesc*; =i dumatiale, cocoane Dr[gane, de c`nd e=ti]n slujb[, z[u, toat[lumea]\i zice *lunatic*; crede-ma, s[te creaz[Dumnezeu, c[pe nici un rom`n n-am auzit s[-\i zic[*lunaticesc*.

Domnii cei doi, iscusii =i litera\i, r[maser[cu gurile c[scate; coconul Dr[gan, la astfel de juc[rii de vorbe e tot-dauna om al lui Dumnezeu: nu]n\elege mai nimic. Pe urm[, dup[ce va lua seama bine vorbeii, atunci sa-l vedea. Acum at`t i se p[ru, c[scriitorul e cam limbut, =i-l dete afar[zic`ndu-i s[-=i prescrie h`rtia.

}\i r[maser[]ns[]n ureche vorbele *lunatic* =i *lunaticesc* =i]ntreb[cam pe departe pe favori\ii s[i; ei, dup[c`teva deslu=iri,]l f[cur[sa]n\eleag[obr[znicia bietului b[iat de a cuteza s[spuie coconului, de fa\[, ce zice lumea de dumnealui. O astfel de impertinen\[, de a spune dreg[torilor ce se vorbe=te =i se face p-afar[, nu se poate suferi; =i nu =tim acum ce soarte a=teapt[pe bietul copil ne]ncercat cu slujba.

Multe istorii de astea mai are coconul Dr[gan. Colec\ia anecdotelor =i n[b[d]ilor sale ar forma c`teva volume foarte nostime,]ntocmai ca dumnealui; pentru c[=i dumnealui e nostim.]n numerele viitoare vom da c`teva anecdote; =i suntem gata a primi orice anecdot[de felul acesta, care va]mbog]\i colec\ia noastr[, at`t]n proz[c`t =i]n versuri.

Asemenea anecdote sunt foarte folositoare pentru formarea junilor dup[ni=te modele =i tipi a=a de progresivi ca coconul Dr[gan, care cu adev[rat e Dr[gan =i]n nume, =i]n fapte. Nu r`devi]ns[, c[ci *Dr[gan* pe limba dumnealui va sa zic[*Agapie*, =i m[rog s[-l iubi].

[1844]

Fata lui Chiriac

Aveam o rud[, =i acea rud[avea un vecin, pe care]l chema Chiriac. Acel Chiriac avea o fat[t`n[r[=i cam frumu=ic[, ca toate fetele tinere ce nu sunt ur`te. Ruda mea iar[avea so[ie, ca to[i oamenii]nsura[i, =i so[ia lui avea un v[r. V[rul acesta era ne]nsurat, era un fl[c[u unguresc care se pref[cea]namorat =i atunci c`nd nu era, ca s[-i dea un aer de om sim[itor =i plin de pasiune. C`nd]ns[]i =i c[dea cineva tronc la inim[, atunci era numai foc =i inim[albastr[.

}ntr-o zi v[zu pe fata lui Chiriac; fl[c[ul]i r[suci musta\ a =i se uit[=oime=te la d`nsa;]i c[zu, cum ziser[]m, tronc la inim[; biata fat[]ns[n-a =tiut nimic p`n[]n ziua de ast[zi. Fl[c[ul nostru acum nu era ziuli\ s[nu vorbeasc[tot de fata lui Chiriac: orice vorb[se deschidea, el m`na conversa[ia pe departe cu dib[cie, =i de ici, de colo aducea vorba tot de fata lui Chiriac. }ncepea laudele =i disputele de biata feti=oar[.

Fetele frumoase adeseori sunt criminale]n ochii femeilor de ce s[fie frumoase, =i de aceea]ncepeau =i dispute; se formau numaidec`t dou[partiduri. O dat[, de dou[, de trei ori, de zece ori, de o sut[de ori fur[acelea=i laude =i acelea=i dispute. Ruda mea, st[p`nul casei, venea de la trebile sale,

afla partidurile formate, disputa fierbinte, asculta]n mijlocul casei p`n[s[se orienteze =i, sco`ndu=i giubeaua,]ncepea s[ofteze: “Ce! iar de fata lui Chiriac e vorba?! “

Astfel r[mase ca un fel de proverb p`n[acum, c`nd e vorba tot de unul =i acela=i lucru, tot de una =i aceea=i chestiune, s[auzi pe c`te unul s[exclame: “Hei, vai de noi, iar de fata lui Chiriac este vorba?!”

Tot omul, toat[]mperecherea, tot partidul]=i are c`te o fat[a lui Chiriac a sa: mai slut[, mai frumoas[, mai istea\[, mai toant[, cum a dat Dumnezeu! Spre exemplu, fata lui Chiriac a mea este limba rom`neasc[: unora li se pare ur`t[foc, mie mi se pare frumoas[, =i suntem cvit. Fac ce fac =i tot de fata lui Chiriac aduc vorba. La mul`i iar[fata lui Chiriac este Eliade cu limba lui cu tot, =i oriunde se adun[, orice vorbesc, nu se poate p`n[s[nu vorbeasc[tot de fata lui Chiriac. La unii fata lui Chiriac sunt grijile str[ine, la al`ii — punerea la cale a patriei; la unii — c[ciula be=leagei, la al`ii — c[ciula vl[dicei, la al`ii — c[ciula lui vod[. La unii fata lui Chiriac este popa, la al`ii — preotesa, =i la al`ii, care sunt mai modera`i, fata preotesei. C`t pentru mine, eu sunt din cei modera`i.

Fac ce fac bie`ii oameni =i tot de fata lui Chiriac aduc vorba. Fiecare cu fata lui Chiriac a sa; a unuia e mai tindicheat[, a altuia mai snovoas[; a unuia mai nalt[, a altuia mai ghindoac[; a unuia blond[, a altuia brun[, a altuia castanie; a unuia n[soas[, — bat-o c`rnia, — a altuia c`rn[; a unuia cu ochii pu=i ca cu fusul, =i a altuia cu ochii mari; fel de fel de fete ale lui Chiriac =i fel de fel de g`lceve. S[v[v[z, copii: nu v[l[sa`i, lua`i-v[de p[r, c[e vorba de fata lua Chiriac!

[1846]

GLOSAR

A

a adj. dem. f. = aceea.

abhorri vb. tr. = a ur[.

abramian adj.: *limba abramian*[=
limba ebraic[(?).

aburos adj. = vaporos, diafan.

acioaies f. = o\el.

acoperi=s. n. = fa\ de mas[.

acvileu adj. = de vultur, vulturesc.

adamant s. n. = diamant.

adamantin adj. = 1. diamantin; 2.
dur =i rezistent (ca diamantul).

adamian adj. = privitor la Adam
(primul om, dup[Biblie).

adorn adj. =]mpodobit.

adorna vb. tr. = a]mpodobi.

adornament s. n. = podoab[.

adul[tor] adj. = lingu=itor.

adveni vb. intr. = a se]nt`mpla; a
surveni.

aerin adj. = aerian, vaporos.

afar[adv.: *a da afar*[= a publica.

afemei vb. tr. = a mole=i, a efemina.

afire s. f. = fire, fiin\.

agap[s. f. = iubire, dragoste.

ag[s. m. = prefect de politie.

alb[s. f.: *alba dimine*|*ei* = zorii zilei.

alberga vb. refl. = a se ad[posti.

alboare s. f. (=i pl. *albori*) = zorii zilei.

alerga vb. tr. = a c[uta, a umbla
dup[ceva.

alin adj. = lin.

ali=veri=s. n. = afacere.

alm[s. f. = suflet.

alte[s. f. = noble\, demnitate.

altissim adj. = seme\, trufa=.

a/la vb. tr. = a ridica, a]n[la.

ama vb. tr. = a iubi.

amarant[s. t. = =tir.

amat adj. = iubit, drag.

amestec s. n. = confuzie,]ncurc[-
tur[; loc. adv.]n *amestec* =]n
dezordine, claie peste gr[ma].

amoreaz[s. f. = iubit[.

anafora s. f. = raport scris adresat
domnitorului de c[tre un mare
dreg[tor.

analiz s. n. = analiz[.

- anangf* s. f. = nevoie, lips[, anan-
ghie.
- angarie* s. f. = corvoad[, angara.
- angel* s. m. =]nger.
- angeliza* vb. refl. = a deveni]nger.
- angu* s. m. = englez.
- angular* adj. = unghiular.
- antihristian* adj. = diabolic, diavole-
lesc.
- appendut* adj. = at`rnat.
- app`ndevb* intr. = a at`rna.
- aproposito* prep. = apropo de...,
privitor la...,]n leg[tur[cu...
- aram* s. f. = clopot.
- arbure* s. m. = l. arbore, copac; 2.
(*naval*) catarg.
- arcan* adj. = ascuns, tainic, secret.
- ardente* adj. = arz[tor,]nfocat,]n-
fl[c[rat, ardent.
- ardinte* adj., v. *ardente*.
- aren* s. f. = nisip.
- areopagiu* s. n. = tribunal suprem
(*fig*).
- argea* s. f. = r[zboi de vesut.
- argil* s. n. = argil[.
- arhetip* adj. = originar, primar.
- arh centru* adj. = central (?), l[un-
tric (?).
- arhitectona* vb. tr. = a edifica.
- arhons* m. = titlu de adresare c[tre
un boier.
- aripa* vb. tr. = a]nsufle\i, a]naripa.
- arma*=s. m. = om]narmat,]ns[rci-
nat cu paza ordinii =i a averii
domnului =i a boierilor.
- armatur* s. f. = armur[.
- arm[-el* s. m. = subaltern
al arma=ului.
- arm[tur* s. f., v. *armatur*].
- aromire* s. f. = dormitare, somno-
lare.
- arp* s. f. = harp[.
- arresta* vb. refl. = a se opri.
- ascinde* vb. intr. = a se ridica, a se
]n[]a.
- asigurat* adv. = cu siguran\[, cu
hot[r`re.
- asm* s. f. = astm[.
- aspira* vb. intr. = a muri.
- assorbi* vb. tr. =i intr. = a (se) absorbi.
- astrolab* s. n. = vechi instrument
pentru m[surarea]n[]imii as-
trelor deasupra orizontului.
- astutie* s. f. = viclenie, perfidie.
- ateie* s. f. = ateism.
- attentiv* adj. = atent.
- attrista* vb. refl. = a se]ntrista.
- a'inta* vb. = l. (tr.) a privi \int[; 2.
(intr.) a aspira, a n[zui, a]inti.
- a'intat* adj., adv. = l. fix; 2. drept,
direct.
- audace* adj., adv. =]ndr[zne\, curajos.
- aur* s. f. = l. adiere; 2. nimb, aureol[.
- aureu* adj. = de aur; auriu.
- autodafede* s. f. = ardere pe rug (a
unui eretic), autodafe.

autor c s. n. = calitatea (sau ambiția) de scriitor.
avan vb. intr. = a înainta, a avansa.
Avesti la n. pr. = (în superstiții) diavoloaic[care pricinuie=te rele l[uzelor =i noilor n[scu\i.

B

babuins m. = o specie de maimu\l.
bacius s. n. = s[rut.
baiers s. n. = amulet[.
bandes t. pl. = c[tu=e.
bal s. f. = dihanie, monstru.
ban s. m. = primul boier în rang din |ara Rom`neasc[.
banier s. f. = drapel, steag (militar).
baron s. m. = \igan.
baranoaic s. t. = \iganc[.
barcai s. m. = barcagiu.
baronal adj. = referitor la baron, de conte.
base s. f. = josnicie.
basn s. n. = n[scocire, scornitur[.
batel s. n. = vapor.
b[ba/cu s. m. = tat[, t[tic.
b[ls/mi vb. tr. = a alina.
b[n/n/i vb. intr. = a se b[l[b[ni.
b[neas s. f. = so\ia banului.
b[rbioar s. f. = b[rbu\l, barbi=on.
beatitudes f. = fericire, beatitudine.
bei s. m. = guvernator al unei provincii turce=ti sau supuse turcilor.

belicos adj. = l. r[zboinic; 2. militar.
bell[tor s. m. = lupt[tor, r[zboinic.
bell adj. f. = frumoas[.
belle s. f. = frumuse\e.
bellic adj. = de r[zboi, r[zboinic.
bellissim adj. = foarte frumos, preafrumos,
bend s. f. = panglic[(de legat p[rul).
bende s. f. pl., v. *bande*.
be=leag s. m. = c[pitan de be=lii (solda\i care aveau misiunea de a men\ine ordinea public[).
belloniu s. m. = lupt[tor.
betes f. pl.: *a da pe bete* = l. a da de gol; 2. a r`de de cineva (sau de ceva).
bididiu s. m., v. *bidiviu*.
bidiviu s. m. = cal t`n[r=i ager.
birnics m. = persoan[care pl[tea bir.
bisahtea s. f. = caset[.
bogoslovies f. = teologie.
bolboro=i vb. tr. = a holba, a boldi (ochii).
borobol s. n. = pozn[, boroboa\l.
brand s. n. = spad[.
briga vb. tr. = a umbra dup[ceva, a c[uta s[obvin[ceva (prin intrigi).
brillant s. n. = briliant.
brillantes n., v. *brillant*.
br`nc s. f. = lab[(a unui animal).
bronz s. n. = l. clopot; 2. tun.

brum / s. f. = cea\[, p`cl[.
brum / *riu* adj. = ce\os.
buces. f. pl. = gurile unui fluviu.
bucefal / s. m. = calul lui Alexandru Macedon; (fig.) cal (de parad[).
buche / s. f. = liter[, slov[.
bucher / s. m. =]ncep[tor la]nv[\-tur[.
bucin / vb. tr. = a face cunoscut (un lucru)]n mod zgomotos, a tr`mbi\va.
bucin / s. f. = trompeta, tr`mbi\l[.
bucovni / s. f. = l. abecedar; 2. carte scris[sau tip[rit[cu litere chirlice.
buf / s. f. = bufni\l[.
bulucha / s. m. = comandantul unei cete de oameni]narma\i.

C

cabal / s. f. = intrig[, uneltire.
cabul / s. n.: a face *cabul* = a accepta.
cađiu / s. m. = judecator (la turci).
caduceu / s. n. = ramura de laur sau de m[slin pe care sunt]ncol[ci\i doi =erpi =i av`nd]n v`rf dou[aripi (constituind principalul atribut al zeului Mercur =i simbolul p[ci[i, h[rniciiei =i comer\ului).
caimacam / s. m. = loc\iitor al domnitorului]n absen\va acestuia sau p`n[la instalarea unuia nou.

calpazan / c s. n. = falsificare de bani.
calpuzans / m. = falsificator de bani.
calumni / s. f. = calomnie.
camban / s. f. = clopot.
campodux / s. m. = comandant militar (?).
canonisit / adj. = legiuit, legiferat.
cantics / s. n. = c`ntare, c`ntec.
cantor / s. m. = c`nt[re\.
cap / s. n. (pl. capete) = capitol.
capellur / s. f. = p[r (de pe cap).
carmen / s. m. = l. farmec, vraj[; 2. (la pl.) farmece, gra\ii.
carne / s. f.: a i se m`nca de carne (cu cineva) = a se s[tura, a se leh[-meti (de cineva).
carnefice / s. m. = c[[]u.
carnefix / s. m., v. *carnefice*.
caten / s. f. = lan\.
catihis / s. n. = catehism.
caval / s. m. = cal.
caval / s. f. = iap[.
c[im / *c[nies* / s. f. = locotenen\l[domneasc[.
c[limar / s. f.: cu *c[lim* / *rile* la br`u =]nv[\at, instruit, cultivat.
c[mar / s. f. = camer[, odaie.
c[p[t`i / s. n. = cap[*t*, sf`r=it.
c[tcunes / m.. = (]n mitologia popular[) fiin\l[]nchipuit[ca un m`nc[tor de oameni, c[p[un.
c[ta / vb. intr. = a trebui, a fi necesar.

c[uza= s. m. = partizan al unei cauze (secrete); revolu'ionar.
c[z adv. = c[z[u..., doar...
cearlatan s. m. = =arlatan.
ceau= s. m. = aprod.
cede vb. tr. = a ceda.
cefalalgies f. = durere de cap.
cepi s. m. pl. = c[tu=e; fiare.
ceruliu adj. = albastru ca cerul, azuriu.
chepeneag s. n. = hain[boiereasc[de parad[, str`ns[pe corp.
chiar adj. = limpede, clar.
chipul adv. = chipurile, pas[mite.
chira\i s. f. = cucoan[.
chiriarih s. m. = episcop, arhiepiscop.
acan s. f. = controvers[, ceart[.
alibiu adj. = elegant; nobil.
imbalf s. f. = vechi instrument muzical de percu'ie compus din dou[discuri de aram[care se loveau unul de cel[lalt.
ciont adj. = ciuntit, retezat.
circonda vb. tr. = a]nconjura.
circonferi vb. tr. = a]nconjura.
circonvnic s. m. = v. \rcovnic.
circunda vb. tr., v. circonda.
c`mpean s. m. = \[ran.
c`mpenesca adj. = de la \ar[, s[tesc.
c`rm`ziu adj. = ro=u-]nchis, carmin.
c`rnies f. =]nsu=irea de a avea nas c`rn.
dass s. n. = clas[.
d[tit adj. = cl[tinat; =ov[itor.

defts s. m. = haiduc grec din mun'ii Pind =i Olimp.
din s. f. = pant[, pov`rni=.
doster s. n. = castel.
dun adj. = strident.
eam s. f. = p[rul de pe cap (la om).
coard^l s. f. = =nur, cordon.
coard^p s. f. = sabie.
oarne s. n. pl. = instrument de tortur[]n form[de furc[cu doi din'i.
obe s. f. = (]n supersti'ii) pas[re care, prin strig[tul ei, preveste=te o nenorocire.
cobor s. n. = cobor`re.
cobor[m`nt s. n. = cobor`re.
cocent adj. = ustur[tor.
coconea s. f. = cucoan[.
codard adj. = mi=el, tic[los.
cod[tur s. f. = coad[mare.
codos adj. = cu coad[mare.
codroi s. n. = bucat[mare.
coifat adj. = care poart[coif.
colan s. f. = colan.
colp s. n. = lovitur[.
columb s. m. = porumbel.
columb s. f. = porumbi\.
columbel s. m. = porumbel.
comandir s. m. = comandant.
combate vb. intr. = a (se) lupta.
comet s. n. = comet[.
conci s. n. = coc.
condiscepul s. m. = coleg de =coal[.
confine s. m. = margine, limit[.

*congrega*lies. f. = adunare, reuniune.

*cons*ngs. m. = confrate; cons`ngean.

*consoarte*s. f. = so`vie.

*con-colars*s. m. = coleg de =coal[.

conte-s. m. = manta lung[=i]mbl[-nit], purtat[odinioar[de domn =i de boieri.

cont`mpla vb. tr. = a contempla.

*conubiu*s. n. = c[s]torie.

copilin adj. = copil[re].

*coraliu*s. m. = coral.

cordel[s. f. = panglic[]ngust[.

corige vb. tr. = a corecta.

corlat[s. f. = poli\ []n jurul cup-torului, pe care se `in vase =i alte lucruri de buc[t]rie.

corona vb. tr. =i refl. = a (se)]ncorona; a (se)]ncununa.

cortin[s. f. = draperie (care acoper[o intrare).

coruna vb. tr., v. *corona*.

*cosmopolit*adj. = care apar`ine sau este ata=at mai multor \[ri sau culturi.

costeliv adj. = slab, usc\iv.

*costum*s. n. = obicei, datin[.

*co=emar*s. n. = co=mar.

coti vb. refl. = a umbla de colo-colo, a hoin[ri.

cotitur[s. f. = cotlon, ascunzi=.

*cotum*s. m. = (]n antichitate)]nc[l-\[minte]nalt[purtat[de actorii de tragedie (ca s[par[mai]nal\i); *fig*]nc[l\]minte.

cov`r=ires. f.:]n *cov`r=ire* =]n ultimul grad, excesiv.

*cozac*s. m. = cazac.

crevat[s. f. = cravat[.

*cristian*s. m. = cre=tin.

*cu*nie s. f. = buc[t]rie.

cuiba vb. refl. = a se]ncuiba.

culma vb. tr. = a cov`r=i.

culm[tur[s. f. = culme (de deal, de munte).

culpabil adj. = vinovat.

*cultivire*s. f. = cultivare, instruire.

curat adj. = corcit.

*cur*e vb. intr. = a curge.

curteni vb. tr. = a face (cuiva) curte.

curtez adj. = politicos, curtenitor.

*curtezie*s. f. = polite`e, gentile`e.

curuic[s. f. = femeia coroiului (o specie de uliu).

*custod*s. m. = p[zitor, paznic.

*custode*s. m., v. *custod*.

custodi vb. tr. = a p[zi, a veghea.

*cuv`nts*s. n. =1. ra`iune, motiv, cauz[; 2. justificare.

*cvit*s. n.: *a fi cvit* (*cu cineva*) = a fi de acord; a fi chit.

D

*da prode*loc. adv. = cu curaj, b[rb[-te-te, viteje-te.

*dalcauc*s. m. = ling[u.

dar adv. = da.

d[ă]me s. f. = poporul dac.
d[r]p[na] vb. tr. = a distruge.
dd. = domnii.
decindea adv. = de partea cealalt[,
 dincolo.
declina vb. intr. = a se stinge, a muri.
deifăce vb. tr. = a zeifica.
deitate s. f. = 1. zeitate; 2. dumnezeire.
deliriu s. n. = delir.
de loc adv. = imediat, numaidec`t,
 pe loc.
Demiluna s. f. = semiluna (semn
 simbolic al islamului); *fig.* turcii.
dep[rtat] adv. = de parte.
depinge vb. tr. = 1. a picta; 2. a des-
 scrie.
der[za] vb. intr. = a]mpr[=tia raze.
der`p[] s. f. = pr[]pastie.
desbarc s. n. = debarcare.
desbarca vb. intr. = a debarca.
descinde vb. intr. = a cobor].
descindut adj. = cobor`t.
deseca vb. tr. =i refl. = a seca.
desforma vb. tr. = a deforma.
desplete s. f. pl.: *]n desplete* = des-
 pletit.
despuiere s. f.: *lutoasa despuiere* =
 r[]m[=i\ele p[]m`nte=ti.
destructor adj. = distrug[tor, nimicitor.
determinat adj. = hot[r`t, decis,
 ferm.
determina]ies f. = hot[r`re, fermitate.

detuna vb. tr. = a zdrobi, a nimici.
devan\la vb. tr. = a]ntrece, a i-o lua
]nainte, a devansa.
devina vb. tr. = a ghici.
dezbr[rb]ta vb. tr. = a descuraja.
dezl[]n[at] adj. = dezl[]n\uit.
dezm[dula] vb. tr. = a dezmembra.
dezm[surat] adj. = nem[surat, nelimitat.
dezmetic s. m. = om f[r[]c[p[t`i,
 bezmetic.
dezvolt adj. = amplu, dezvoltat.
diblar s. m. = l[]utar.
dibl[] s. f. = vioar[].
dilect adj. = iubit, drag.
dilecta vb. refl. = a se delecta; a se
 bucura.
dilect[] s. f. = iubit[].
dilige vb. refl. = a se bucura.
dioptr[] s. f. = instrument folosit la
 m[surarea pe teren a parcelelor
 cadastrale.
discolor adj. = palid; livid.
discord adj. = nearmonios, discor-
 dant, strident.
disfat[] s. f. =]nfr`ngere.
disipi vb. refl. = a se]mpr[=tia.
distat adj. = care se g[]se=te de parte.
divan s. n. = consiliu alc[]tuit din
 sfetnicii domnitorului.
divinamente adv. = dumnezeie=te.
dol s. n. =]n=el[]ciune; viclenie.
dolent adj. =]ndurerat.
dolmans m. = dolmen (monument

funerar format dintr-o lespede de piatr[a=ezat[orizontal peste altele verticale).

doma vb tr. = a domestici.

dom[s. f. = cupol[; bolt[.

dominiu s. n. = domeniu.

domnial adj. = de domnitor, princiar.

dopotriv[= 1. (adv.) deopotriv[; 2. (adj.) egal.

dar s. n. = l. r`vn[, n[zuin\]; 2. durere, suferin\.

doroban\, -[adj. = de doroban\, al doroban\ilor (solda\i din vechea infanterie).

dosi vb. intr. = a o lua la fug[, a da dosul.

dreg[torial adj. = de dreg[tor, dreg[-toresc.

duca\ioan[, *duca\ioanes* f. = educa\ie.

duc[s. m. = 1. duce; 2. domnitor, domn, prin\.

ducil adj. = supus, ascult[tor, docil.

dulap s. n. = scr`nciob.

*dumnezeoai*e s. f. = zei\.

duplu adj. = dublu.

dus s. m.: = *du=ii de pe lume* = mor\ii.

E

ebanos s. n. = abanos.

ebenin adj. = negru ca abanosul.

eclezies f. = biseric[.

*econom*s. m. = administrator al unei institu\ii.

efor s. m. = membru al unei eforii.

efories f. = consiliu de conducere al unei institu\ii culturale, de]nv[\[m`nt etc.

eho s. n. = ecou.

electric adj. = care electrizeaz[(*fig*)

elefant s. m. = elefant.

Elicon n. pr. = munte]n Grecia, considerat s[la= al muzelor.

elinic[s. f. = limba greac[.

elocin\[s. f. = expresivitate.

elocvent adj. = expresiv.

Eloim n. pr. = Dumnezeu.

elvet s. m. = elve\ian.

em... em... conj. = =i... =i...

empireu s. n. = (]n antichitatea greco-roman]) partea cea mai de sus a cerului, locuit[de zei; (*fig*) cerul.

empiu adj., v. *impiu*.

eolian adj.: *arp*[*eolian*[/ = harp[ale c[rei coarde v`ntul le faces[vibreze (*fig*).

eosforic = diabolic.

epidimic adj. = contagios, epidemic.

epitimv s. n. = epitaf.

epitrop s. m. = administrator al averii unei biserici sau unei m[n]stiri.

eritagu s. n. = mo=tenire.
erant adj. = r[t[citor, pribeag.
eters s. n. = v[zduh; cer.
erie s. f. = organiza\ie politic[
 secret[.
eriu adj. = ceresc, eteric.
evangeliu s. n. = Evanghelie.
evghenie s. f. = noble\e (mo=tenit[
 prin ereditate).
evghenis s. m. = nobil (prin ereditate).
exala vb. refl. = a se degaja, a se
 r[sp`ndi.
exauzi vb. tr. = a asculta, a]ndeplini
 (o rug[minte).
exmulge vb. refl. = a se smulge.
expande vb. tr. = a]ntinde.
extaze s. n. = extaz.
ezala vb. tr. = a exala.

F

fam/ s. f. = faim[, renume.
fame s. f. = foame.
fastes f. pl. = calendar (la romani).
faticat adj. = obosit
fatic/ s. f. = oboseal[.
fa/s. f. a fi fa\ = a fi prezent.
f[ioar/ s. f. = pudr[.
f[ts m. = copil, fiu.
f[ur/ries f. = fier[rie.
fecior s. m.: *fecior din cas/* = servitor
 la o cas[boiereasc[.
fedel adj. = credincios, fidel.

femine s. f. = l. femeie; 2. femel[.
fenice s. m. = palmier.
ferentar s. m. = soldat din vechea
 pedestrima u=oar[.
fermec s. n. = farmec, vraj[.
fermec/ s. f., v. *fermec*
feston s. n. = ghirland[.
fier s. n. = sabie.
fieros adj. = fioros, crud (ca o fiar[).
fiin/ s. f.: *fiin\ de fa* = prezen\];
]n fiin =]n prezent.
fiitor adj. = viitor.
filie s. f. = fiic[.
filiu s. m. = fiu.
filomel/ s. f. = privighetoare.
finit s. n. = sf`r=it.
fiorare s. f. =]nfiorare.
fiorat adj. =]nfiorat.
fioros adj. =]nfiorat
firm adj. = neclintit, ferm.
firmans s. n. = ordin emis de sultan
 prin care era numit sau mazilit
 un domnitor.
fl[c/ra vb. intr. = a arunca fl[c[ri.
fl[c/rat adj. =]nfl[c[rat, av`ntat.
flegm/ s. f. = calm, s`nge rece.
flisv s. n. = v`j`it, vuiet.
florat adj. =]nflorat.
focar s. n. = vatr[.
foi s. n. pl. = foaie (de fier[rie.)
forte adj. = puternic.
fortitutes f. = putere, vigoare.
fortun/ s. f. = noroc.

foț/s. f. = =or\ (purat de meseria=i, c`rciumari etc.).
fraticid s. m. = fraticid.
fraticud s. n. = fraticid.
fr\vic/s. m. = frate, fr\vi\or (termen de adresare c[tre so\).
fresc adj. = proasp[t.
frichinire s. f. =; frecare.
fructidor adj. = fructifer.
frunte= adj. =; falnic.
frunz[tur/s. f. = frunzi=
fuga= adj., s. m. = om gr[bit; fugar.
fug[tor adj. = trec[tor, efemer.
fugos adj. = n[valnic, impetuos.
fulgerante adj. = str[lucitor, fulger[r[tor.
fulgur s. n. = str[lucire, fulgerare.
furoares s. f. = furie.

G

ga/s. m. = francez.
g[itans s. n. = =nur din l`n[, m[tase sau fir]ntrebuin\at ca ornament la]mbr[c[minte; *a merge ca g[itatanul* = a merge bine, a merge strun[.
*gait[na*t adj. =]mpodobit cu g[itane.
g[ligan s. m. = l. uria=; 2. dihanie.
generes s. n. = gen.
genitori s. m. pl. = p[rin\i.
genon s. m. = o specie de maimu\].
ghindoc adj. = bondoc.

gibons s. m. = o specie de maimu\].
gir s. n. = l.]nv`rtire, rotire; 2. tur, rait[.
gubea s. f. = hain[larg[de postav (adesea c[ptu=it[cu blan]), purtat[de boieri.
g`mfare s. n. =]ng`mfare.
g`tui vb. refl. = a=i lungi g`tul]n semn de]ng`mfare.
gladiu s. n. = sabie; spad[.
glebl/s. f. = iob[gie, =erbie.
gonfla vb. refl. = a se umfla.
gonflat adj. = umflat.
goticesc adj. = (]n stil) gotic.
gravad adj. = grav.
*gr[fi*es. f. = titlul de graf, de conte.
gr[m]tics s. m. = dasc[l (la biseric)].
greu adj., adv = grav.
grid s. n. = strigat, \ipat.
*grin*a vb. tr. =i intr. = a scr`=ni (din din\i).
grin\i vb. tr., v. *grin*a.
griv adj. = sur-vine\iu.
gros adj. = grosolan, b[d[ran.
groz[vos adj. =]ngrozitor,]nsp[i= m`nt[tor.
*gueril*a s. m. pl. = lupt[tori de gueril[, partizani.
guerr/s. f. = r[zboi.
guguman/s. f. = c[ciul[din blan[de zibelin[, purtat[de domn=i de marii boieri.
gardie s. f. = gard[.

H

- halima* s. f. = minun [\vie.
han-t[ar s. m. = t[ar (din epoca
 migra\iilor).
haracter s. n. = caracter.
haritates s. f. = caritate.
heliu s. n. = soare.
hideu adj. = vulgar, ordinar.
*hironomic*adj.: *arta hironomic* = arta
 de a=i potrive gesturile]n tim-
 pul rostirii unui discurs.
*h`de*adj. = slut, h`d.
h`r=ies f. = blan[de miel, cu l`na
 crea\ = i m[runt[, din care se
 f[ceau c[ciuli, gulere etc. sau cu
 care se]mb[neau hainele.
hor s. n. = cor.
horrend adj. = groaznic,]ngrozitor.
*hotarnic*adj. =- care stabile=te hota-
 rele unui teritoriu, ale unei \[ri.
hr[pit adj. = fermecat, vr[jit.
huries f. = (]n religia musulman])
 fecioar[promis[de Mahomed
 credincio=iilor,]n paradis.

I

- iacint^t* s. n. = iacint[, zambil[.
iacin^ts s. n. = piatr[semipre\ioas[
 de culoare ro=iatic[, hiacint.
ianicear s. m. = ienicer (soldat din
 vechea infanterie turceasc[).

- iazm[* s. f. = monstru.
*idalg*s. m. = nobil (spaniol).
idiom[s. f. = limb[, grai.
ielinic[s. f., v. elinic[.
ideat adj. = iscusit.
imeneu s. n. = c[s[torie; cununie.
*Imeneu*n. pr. = (la vechii greci) zeul
 c[s[torie.
imman adj. = foarte mare, enorm,
 uria=.
imperator^t s. m. =]mp[rat.
*imperator²*adj. =]mp[r[tesc, imperial.
impetuu s. n. = n[val[; atac.
impiu adj. = necurat; nelegiuit.
industrial s. m. = me=te=ugar, me-
 seria=.
infaust adj. = nefavorabil, nefast.
innora vb. tr. = a ignora.
insect s. m. = insect[.
insol[s. f. = insult[.
intr[tur[s. f. = ni=[.
ipochimen s. m. = om de vaz[; per-
 soan[distins[.
ipogrif s. m. = monstru fabulos
]naripat, jum[tate cal=i jum[tate
 grifon.
ipolipsiss f. = considera\ie, trecere,
 vaz[.
irland s. m. = irlandez.
*ispravnic*s. m. = =eful administra\iei
 =i al poli\iei dintr-un jude\.
Istru n. pr. = Dun[rea.
izolaments n. = izolare, singur[tate.

}

]/mbr[c]tur[s. f. =]mbr[c[minte, ve=m`nt.

]/mbr[\a vb. refl. = a se]mbr[\i=a.

]/mparadisa vb. refl. = a fi]n extaz, a se extazia.

]/mp[v]zat adj. = care poart[scut.

]/mpeli\at adj. =]ntrupat,]ncarnat.

]/mperechere s. f. = dezbinare, vraj- b[; intrig[.

]/mplicai\vr. tr. = a pune (o scrisoare)]n plic.

]/mpumna vb. tr. = 1. a str`nge]n pumn; 2. a apuca.

]/mpumnat adj. = str`ns]n pumn.

]/mpun[tor adj. =]mbolditor.

]/mpunge vb. tr. = a]ndemna, a]mboldi.

]/mpu\inares. f. = descurajare; fric[.

]/ncai adv. = cel pu\in, m[car.

]/ncatena vb. tr. = a pune]n lan\uri, a]nl[n\ui.

]/ncela vb. tr. = a]n=ela.

]/ncinde vb. tr., refl. = a (se) aprinde; a (se)]ncinge.

]/nc`ntes. n. =]nc`ntare, vraj[.

]/ncoruna vb. tr. = a]ncununa.

]/ncrede vb. tr. = a]ncredin\a.

]/ncroire s. f. = facere, crea\ie.

]/ndamascat adj. =]mpodobit,]n- sm[\at.

]/ndelira vb. refl. = a fi cuprins de delir.

]/ndolat adj. =]ntristat, m`hnit.

]/ndolorat adj. =]ndurerat.

]/ndulci vb. refl. = a prinde gust (de ceva), a se dedulci.

]/nfurios adj. = furios,]nfuriat.

]/ng[la vb. tr. = a murd[ri.

]/ng[lat adj. = ne]ngrijit, murdar.

]/nmanta vb. tr. = a]nve=m`nta (cu o mantie).

]/nmul\it adj. = cu multe aspecte, multiform.

]/nr`vnat adj. = plin de r`vn[, zelos.

]/nscris s. n. = act, document.

]/nsemn[tor adj. = 1.]nsemnat, im- portant; 2. semnificativ.

]/ns`nui vb. tr. = 1. a cuprinde; 2. a face sa p[trund[ad`nc.

]/ns`nuit adj. = p[truns ad`nc,]ncui- bat.

]/nsm[la vb. tr. = a]mpodobi, a sm[\ui (poetic).

]/nsufla vb. refl. = a se]nsufla\i.

]/n-irat adj. = de-irat.

]/ntindicheat adj. =]nfumurat, \an\os, fudul.

]/ntivitor adj. = al[turat.

]/nt`mpin s. n. = 1.]nt`lnire; 2. con- ven\ie.

]/nt`mplare s. f.: dup[]nt`mpl[ri = la]nt`mplare.

]/ntortoiat adj. =]ntortocheat.

]/ntraripa vb. refl. = a prinde aripi, a=i lua av`nt.

Įntrarma vb. refl. = a se Įnarma.
Įntrero-i vb. tr. = a face s[devin[
 ro=u, a Įnro=i.
Įntruduce vb. tr., refl. = a (se) intro-
 duce.
Įntunerecime s. f. = Įntunecime.
Įn'epa vb. refl. = a se Įng` mfa, a se
 fuduli.
Įn'estat adj. = Įnc[p[\\ nat, Įnd[-
 r[tnic.
Įnvesti vb. tr = a Įmbr[ca.
Įnvestit adj. = Įmbr[cat.
Įnzgomotat adj. = plin de zgomot.

J

Įl[uitors. m. = solicitant; reclamant.
Įuc[rie s. f.: *Įuc[rie de vorbe* = joc de
 cuvinte.
Įudices. m. = judec[tor.
Įum[t]oi s. m. = so\ (ironic).
Įunice s. f. = juninc[.
Įust adj. = drept, cinstit.
Įuvinie s. f. = jivin[, fiar[.

L

Įaboare s. f. = munc[.
Įabora vb. intr. = a munci; lucra.
Įaborios adj. = muncitor, harnic.
Įadron s. m. = ho\, punga=.
Įaetementeadv. = cu (reculeas[) bu-
 curie.

Įament s. n. = pl` nset, t` nguire,
 lamenta`ie.
Įangagu s. n. = vorbire, limbaj.
Įanghid adj. = languos.
Į[α[m]tor adj. = Įnl[crimat; pl` n-
 g[tor.
Į[α[mos adj. = Įnl[crimat.
Į[cui vb. intr., tr. = a locui.
Į[tr]tor s. m. = c` ine.
Į[ut adj. = sp[lat.
Įea s. f. = lelea, \a'a.
Įeah s. m. = polonez.
Įegaoan[s. f. = legiune.
Įegjon s. n. = legiune.
Įeic[s. f. = lele, leli\].
Įeica\] s. f. = leli\].
Įent[s. f. = friguri.
Įesni vb. = l. (tr.) a Įnlesni, a facilita;
 2. (refl.) a deveni mai lesne, a
 se u=ura.
Įelie s. f. = lec`ie.
Įimbu'i vb. intr. = a flec[ri, a tr[n-
 c[ni.
Įimongu s. m. = v`nz[tor (ambu-
 lant) de limonad[; (ironic) grec.
Įingari s. m. = ling[u.
Įion[s. f. = leoaic[.
Įipitur[s. f. = (Įn credin`ele popu-
 lare) boal[provocat[de zbur[-
 tor =i care se manifest[prin
 nelini=te, fiori, sl[bire, toropea-
 l[=i vedenii.
Įiterator s. m. = scriitor, literat.

livedes. f. = livad[.

lixirs. n. = elixir.

l'ngē vb. intr. = a l'ncezi; a boli.

l'ngoare s. f. = febr[tifoid[.

loaz[s. f. (=i *loaz*[]*mb*[*ierat*]) = om de nimic, netrebnic, sec[-tur[.

locust[s. f. = l[cust[.

loghiotat s. m. = dasc[l grec.

logof[*t* s. m. = l. c[petenia feciorilor boiere=ti din serviciul unei mo=ii; 2. scriitor de cancelarie, gr[m[*t*ic; secretar.

*logofē*ē*es.* f. = slujba logofē\elului.

*logofē*el s. m. = scriitor de cancelarie, copist, gr[m[*t*ic t`n[r sau de grad inferior.

lorics. m. = o specie de maimu\[.

lov[s. f. = gu=[(boal[).

luces. f. = lumin[.

lucent adj. = str[lucitor.

lucid adj. = str[lucitor.

luct s. n. = doliu.

lug vb. tr. = a t`ngui (pe cineva).

luminars. m. = lumin[tor.

lunguiat adj. = prelung.

lustrat adj. = lustruit.

luts. n. = trup (poetic).

luths. n. = l[ut[(instrument muzical asem[n[tor eu cobza).

lutos adj. = p[m`ntesc, muritor (poetic); *lutoasa despuiere* = r[m[-i\ele p[m`nte=ti.

M

ma conj. = dar,]ns[.

nachin[s. f. = ma=in[.

machiu s. m. = o specie de maimu\[.

macula vb. tr. = a p[ta.

madrils. m. = o specie de maimu\[, mandril.

maharch s. m. = mare prin\ indian, maharadjah.

malbruc s. m. = o specie de maimu\[.

maimu\ar s. m. = persoan[care umbla cu maimu\ a prin b`lciuri; (*fig*) om caraghios.

malicios adj. = r[ut[cios, mali\ios.

malonest adj. = necinstit.

mamon s. m. = o specie de maimu\[.

mant[s. f. = mantie.

mantelet[s. f. = pelerin[scurt[.

margholie s. f. = pref[c[torie, =iretenie, viclenie.

marin s. m. = marinar.

marots. m. = o specie de maimu\[.

martirs. n. = martiriu.

mar\afoaic[s. f. = femeie neserioas[, netrebnic[.

matematic s. m. = matematician.

mater s. f. = mam[.

matesie s. f. = =tiin\[.

mazdrac s. n. = sulii[, lance.

m[*ciucheat* adj. = ca o m[ciuc[.

m[rmurire s. f. =]mpietrire,]n-
m[rmurire.
megie-ies s. f. = totalitatea megie=ilor,
vecinii.
mehenghis s. n. = piatr[cu care se]ncer-
ca puritatea metalelor pre\loase.
meimandar s. m. = func\ionar care
servea drept ghid unui]nalt
demnitar str[in.
mendica vb. tr., intr. = a cer=i.
mestecat adj. = amestecat,]nv[]m[=it.
metod s. n. = metod[; *cu metod* =
metodic, sistematic.
metoh s. n. = m[n]stire mic[de-
pendent[de alta mai mare.
minciune s. f. = minciun[.
ministru s. m. = slujitor.
minut s. n.; *]n minut* =]ntr-o clip[,
imediat, numaidec`t.
miriades s. f. pl. (=i *mii de miriade*) =
num[r foarte mare, mul\ime
nenum[rat].
miserere interj. = ai mil[! fie-\i mil[!
]ndurare!
misiolan s. f. = misiune; chemare,
voca\ie.
mistrel adj.: *din\i mistrel* = din\i lungi
=i puternici (ca ai porcului mis-
tre\).
mi=ui vb. intr. = a mi=una.
m`nj[ri vb. tr., intr. = a m`zg`i, a
m`njli.
m`nzat s. f. = vi\ea de un an.

mofuzl`cs s. n. = faliment.
moldav s. m. = moldovean.
momil` s. f. = maimu\l[.
morb s. n. = boal[.
moribond s. m. = muribund.
morice adj. = maur.
morta vb. intr. = a agoniza.
mortifer adj. = aduc[tor de moarte;
ucig[tor.
mo=tean s. m. = mo=tenitor.
m. s. = m[ria-sa.
mueginiu adj. = al muezinului, de
muezin (cleric *musulman* care
anun\ din minaret orele ru-
g[ciunii).
mundifer adj. = care creeaz[lumea.
mur s. m. = zid.
murdal`cs s. n. = murd[rie.
murgs s. n. = amurg.
murind s. m. = muribund.
murmui vb. intr. = a murmura.
mu\oi s. m. = maimu\oi.

N

nacru s. n. = sidef.
n[luc s. n. = n[luc[, n[lucire,]n-
chipuire.
neavere s. i. = s[r[cie.
neceretat adj. = nepreg[tit, nein-
struit, ignorant.
nedresuit adj. = simplu, f[r[podoa-
be, lipsit de artificii.

negrij/ s. i. = lips[de griji; lini=te, senin[tate.

ne|ncercare s. f. = lips[de experien\]; naivitate.

ne|ncercat adj. = neexperimentat; naiv.

nel|cuit adj. = nelocuit.

nelucrare s. f. = inactivitate, tr`nd[vie.

nenemic adj. = nenorocit, nefericit.

nemics. m. = du=man, inamic.

nemutabil adj. = permanent, constant, imuabil.

neputincios adj. = imposibil.

nerempaos s. n. = activitate permanent[, f[r[odihn[.

nimului pron. = nim[nui.

nincheza vb. intr. = a necheza.

ninchezat s. n. = nechezat.

ninecu|/ s. f. = m[mic[.

nive s. f. = z[pad[.

nivila vb. tr. = a nivela.

no interj. = ei!

noptas adj. =]ntunecat (ca noapte).

nopturn adj. = nocturn.

not|tors. m. = pe=te.

noviciu adj. =]ncep[tor, neexperimentat, novice.

novel/ s. f. = nouitate;]nt`mplare.

num|ra vb. tr. = a socoti, a evalua.

nuntal adj. = de nunt[, nup\ial.

nutriment s. n. = hran[.

O

oam/ s. f. = femeie.

obedeal/ s. f.: a b[ga la

obedeal/ = a b[ga la pu=c[rie.

obje|t s. n. = lucru, obiect.

obla|vune s. f. = prinos, ofrand[.

obor s. n. = ocol pentru vite.

obraz s. n.: *ie-it la obraze* = boierit.

ocoli vb. tr.: a fi *ocolit* = a fi c[utat, a avea c[utare, trecere.

odorifer adj. = care r[sp`nde=te un miros pl[cut, pl[cut mirositor.

odorogitor adj. = care hodoroqe=te, care vorbe=te sau c`nt[zgomotos=i strident.

of|fer s. m.: *of|fer al s[n|t|vi* = sanitar.

ofta vb. intr. = a ofta.

oliu s. n. = ulei, untdelemn.

olocaust s. n. = jertf[prin ardere; (*fig*) jertf[.

omu| s. m. = omule\ (depreciativ).

ondulos adj. = l. ondulat; 2. unduitor.

op|cit adj. = re\inut,]mpiedicat.

ori conj. = sau, ori.

oratoriu s. n. = loc sau loca= de rug[ciune.

organ s. n. = org[.

orizon s. n. = orizont.

orizonte s. n. = orizont.

osman s. m. = turc.

otrep s. n. = c`rp[, zdrean\.

o|elas adj. = o\el.

P

pacefic adj. = pa=nic, lini=tit.
pagons s. m. = o specie de maimu\[\].
pal / s. f. = sabie lat[cu dou[t[i=uri, palo=.
palmifer s. m. = palmier.
pan s. m. = jup`n, domn.
panachiders s. m. = cel care]nva\[\ sa scrie pe panachid[(t[bl\[\ de scris).
pandemoniu s. n. = adunare de oameni r[uf[c[tori, r[u inten\io=na\i.
panosmiu adj. = universal.
paradis / s. f. = capel[, paraclis.
parascovenie s. f. = ciud\enie; n[z= b`tie.
pardos s. m. = leopard.
partit s. n. = l. partid; 2. partid[.
pas s. n.: *a da pas* = a da (cuiva) posibilitatea (s[fac[ceva).
pasa vb. intr. = a trece.
patent / s. f. = certificat.
pater s. m. = tat[.
patre s. m., = v. *pater*.
p[triu adj. = p[rintesc; str[mo=esc.
patriciu s. m. = patrician.
pali\en / s. f. = r[bdare, paciin\[\].
paviment s. n. = temelie.
p[s/rel / s. f. = p[s[ric[.
p[storel / s. f. = p[storit[, ciob[n= cu\].

pelags s. n. =]ntindere mare de ap[; mare.
peliceu adj. = de blan[, f[cut din blan[.
peplu s. n. = hlamid[.
perlucid adj. = transparent, str[-veziu.
picior s. n.: *pe picior* = st`nd]n picioare, de-a-n picioarelea.
pietos adj. = l. pios; 2. milos.
piroscaf s. n. = nav[ac\ionat[cu aburi; vapor.
pitacs s. m. = l. decret de ridicare la rangul de boier; 2. porunc[scris[, dispozi\ie; decret.
pin prep. = prin.
p`ntre prep. = printre.
p`rlice s. m. = fiin\[\ sau lucru pr[-p[dit, netrebnic.
p`i vb. intr. = a p[=i; a merge.
placid adj., adv. = calm, lin, bl`nd.
plafond s. n. = plafon, tavan.
plagiar s. m. = plagiator.
pl[p/ma=s. m. = pl[pumar.
pleop s. m. = plop.
pl`ngros adj. = pl`ng[tor, t`nguitar.
podalg / s. f. = podagr[.
polcovnics s. m. = (]n trecut) comandantul ordinii publice dintr-un jude\; *polcovnic de poter*[: c[pe=tenie a unei puteri.
polcovnici vb. intr. = a avea func\ia de polcovnic.

- poleacs.* m. = polonez.
- politics.* m. = politician.
- pontefices.* m. = prelat, pontif.
- popions.* m. = o specie de maimu\.
- popols.* m. = popor.
- poponea*/s. f.: a *se pune poponea*/ = a se a=eza=i a sta nemi=cat]n fa\ a sau]n drumul cuiva.
- potc*/s. f. = nepl[cere,]n curc[tur[, belea.
- potent* adj. = puternic.
- poturis.* m. pl. = un fel de pantaloni largi, iar de la genunchi]n jos str`n=i pe picior, care se]ncheiau cu copci.
- pov\ros* adj. = l.]mpov[rat; 2.]mpov[r[tor.
- preat\rie* s. f. = cer, bolt[cereasc[.
- precugeta* vb. intr. = a medita asupra unui lucru, care urmeaz[s[se]nt`mple.
- precurma* vb. tr. = a]nterupe.
- precurmat* adj. =]nterrupt,]ntret[iat.
- predomnitor* adj. = l. predominant; 2. st[p`nitor, st[p`n.
- preget\tor* adj. = prudent, rezervat.
- preumbla* vb. refl. = a se plimba.
- prea]nsemnat* adj. = prestabilit.
- preludavb.* intr. = a]ncepe sa c`nte (la un instrument muzical).
- prenum\rant* s. m. = abonat.
- prenumera\ies.* f. = abonare, abonament.
- prepus* s. n. = b[nuial[.
- prescrie* vb. tr. = a transcrie.
- presem\nat* adj. = pres[rat.
- pre-tiin*/s. f. = previziune; prevedere.
- preursire* s. f. = predestinare.
- preursit* adj. = predestinat.
- prevedere* s. f. = providen\.
- preveste* s. f. = prevestire.
- price* s. f. = ceart[, pricin[.
- pricolici* s. m. = (]n supersti\ii) om viu sau mort care se preface noaptea]n animal, pricinuind rele celor pe care]i]nt`lne=te.
- prididi* vb. tr. = a n[p[di, a cople=i.
- primi\ie* s. f. pl. = primele roade.
- prmiogenit* s. m. =]nt`i n[scut.
- princip* s. n. = l. principiu; 2.]nceput.
- pristav* s. m. = slujba=pe mo=ia unui boier, v[taf.
- proclat* adj., s. m. = blestemat, afurisit, tic[los.
- prodes.* m. = viteaz.
- prodige* s. n. = minune, miracol.
- profums.* n. = parfum.
- profuma* vb. tr. = a parfuma.
- projet* s. n. = proiect.
- promuntoriu* s. n. = promontoriu.
- propasa* vb. intr. = a]nainta, a trece]nainte.
- propil\iu* adj. = prielnic, propice.
- propozil\ie* s. f. = propunere.

propus s. n. = presupunere.
prorumpe vb. intr. = a izbucni, a erupe.
protege vb. tr. = a proteja.
protie s. f. = prioritate,]nt`ietate.
protostat s. m. = c[petenie, =ef.
prov[z[tor adj., adv. = prev[z[tor.
prov[zut adj. = prev[zut,]nzestrat (cu ceva).
provedin s. j. = providen\].
prub s. f. = prob[, dovad[.
prumuta vb. tr. = a]mprumuta, a conferi.
prunc adj. = care se g[se=te]n perioada copil[riei sau (*fig*) la]nceputul dezvolt[rii sale.
prunt s. n. = \[rm.
psalteries. f. = psaltire.
psaltichie s. f. = muzic[vocal[bisericeasc[.
puchios adj. = puchinos, pr[p[dit.
pufulin adj. = moale ca puful.
pumna vb. intr. = a lupta.
punge vb. tr. = a jigni.
punt s. f. = v`rf, ascu\i= (al sabiei).
puntur s. f. = punct.
purdalnic adj. = blestemat, afurisit.

Q

quietutes. f. = lini=te, calm, tihn[.

R

radios adj. = str[lucit, str[lucitor.
raduna vb. tr., refl. = a (se) aduna din nou, a (se) regrupa.
rahit s. n. = rahitism.
rancur s. f. = sup[rare.
rangutan s. m. = orangutan.
ranima vb. refl. = a se]nsufle\i, a se]nviora.
rapace adj. = hr[p[re\.
rapid adj., adv. = repede, rapid.
rassigura vb. tr. = a lini=ti, a calma.
ra\ies. f. = ra\iune.
r[pi vb. tr. = a]nc`nta, a vr[ji.
r[pind adj. =]nc`nt[tor, fermec[tor.
r[pit adj. =]nc`ntat, vr[jit, fermecat.
r[pune vb. refl. = l. a se termina, a]nceta; 2. a se a=eza, a se a=terne.
r[runchi s. m. pl. = ad`ncul trupului omenesc (considerat ca centru al for\ei =i al sensibilit[\ii).
r[s[ri vb. intr. = a tres[ri.
r[sc[p[ra vb. intr. = a sc[p[ra din nou.
r[scredin s. f. = supersti\ie.
r[sstr[bate vb. tr. = a cutreiera.
r[s\esut adj. = \esut r[u.
ras\ipa vb. intr. = a \ipa mereu.
r[surla vb. intr. = a urla din nou, mereu.
r[szeu s. m. = mare zeu.

- r[oit* adv. = l[b[r`at.
real/a vb. refl. = a se ridica din nou.
rechema vb. tr. = a aminti, a reaminti; a evoca.
redevara vb. tr. = a]nghãi, a devora mereu.
refleta vb. refl. = a se reflecta, a se r[sfr`nge.
reges. f. = regat,]mp[r[ie.
regula vb. tr. = a reglementa.
rempinge vb. tr. = a respinge.
renumire s. f. = renume, faim[.
reporti vb. tr. = a]mp[r`i, a distribui.
repentires. f. = c[in\].
repoza vb. refl. = 1. a se odihni, a sta]n repaos; 2. a se a=eza, a se fixa.
repumna vb. intr. = a(-i) repugna.
repune vb. refl. = a se a=eza; a se odihni.
res[ita vb. intr. = a s[ita; a tres[ita.
resbumba vb. intr. = a r[suna.
restr[luci vb. intr. = a str[luci mereu, puternic.
resuge vb. tr. = a suga mereu.
revestit adj. =]nve=m`ntat.
revia vb. refl. = a se re]nsufleã; a rena=te.
revm[s. f. = reumatism.
rezem`nt s. n. = rezem[toare, sp[tar (al unui scaun sau je).
rezidin s. f. = re=edin\].
- rident* adj. = asr`z[tor, z`mbitor.
risorge vb. intr. = a se ridica, a se]n[la.
ritrat s. n. = portret.
ritter s. m. = cavalier.
r`m[tor s. m. = (ironic) stihuitor, versificator.
r`ncheza vb. intr. = a necheza.
r`ndurel[s. f. = r`ndunic[.
r`nz[s. f.: *a avea pe r`nz[* = a avea necaz, pic[(pe cineva).
r`tan s. m. = b[d[ran, mojiç.
rodinian adj.: *-coala rodinian[* = societatea secret[]nfiin[at[la Paris]n 1837—1838 de Ion Ghica, cu ramificaãii la Bucure=ti (numit[astfel dup[Rodin, eroul lui Eugene Sue, cu care este comparat Ghica).
roman s. n. = roman.
romfees. f. = sabie lung[.
roorat adj. =]nrourat.
rota vb. intr = a se roti.
rouare s. f. =]nrourare, (*fig*) l[cri-mare.
rubia s.f. = veche moned[turceasc[de aur.
rubina vb. intr. = a se]nv[p[ia, a se]mpurpura.
rubinos adj. = ro=u-aprins, rubiniu, purpuriiu.
rujoares. f = ro=ea[, rumeneal[.
rumens. n. = 1. rumeneal[,ro=ea\];

2. vopsea ro=ie.
rumpe vb. tr. = a rupe.
ru=i vb. intr. = a se]mpurpura, a se
]nv[p]ia.
ru=it adj. =]mpurpurat,]nv[p]iat.

S

sacrat adj. = sacru, sf`nt; sfin`it.
sad s. n. = r[sad; l]star (*fig*).
safran s. m. = =ofran.
salpetr[s. f. = praf de pu=c[.
salutariu adj. = salutar; salvator.
salutare s.f. = salvare, m`ntuire.
same= s. m. = 1. administrator de
 mo=ie; 2. casier.
samureu adj. = de samur, de zibelin[.
sapajuc s. m. = o specie de mai-
 mu\[.
sapient s. m. =]n`elept.
saracin s. m. = musulman; arab.
saliu adj. = s[tul.
s/me=ies.f. = profesiunea de same=.
s/rba vb. tr., refl. = a (se) s[rb[tori
s/rut/tur[s. f. = s[rut, s[rutare.
s/lios adj. = plictisitor, insuportabil.
scadron s. n. = escadron.
sc[l`mb adj. = str`mb, difrom.
sc[l`mba vb. refl. = a se str`mba; a
 se diforma.
sc/rat adj.: *strad*[*sc/rat*[= strad[]n
 trepte.
schif s. n. = barc[lung[=i]ngust[.

schil[vit adj. = schilodit, schilod.
scobitor s. n. = unealt[de scobit,
 de g[urit, de s[pat.
scomult s. n. = zgomot; tumult.
scort[s. f. = escort[.
*scriitor*¹ s. m. = func\ionar de can-
 celarie care redacta sau copia
 acte, scrisori oficiale etc.
*scriitor*² s. n. = trus[de scris.
scris s. n. = destin, ursit[.
scump[tate s. f. = scrupulozitate.
scutires. f. = ap[rare, scut, pav[z[.
sec/tur[s. f. = lucru de nimic, fleac.
selb[s. f. = p[dure.
sem/na vb. intr. = a p[rea.
semicol s. n. = emistih.
semistih s. n. = emistih.
sennala vb. refl. = a se remarca, a
 se distinge.
seraf s. m. = serafim.
serb s. m. = s`rb.
serva vb. tr. = a servi, a sluji.
servagiu s. n. = sclavie, robie.
servat adj. = p[strat.
servitutes. f. = robie.
sf` s. f. = neru=inare, imperti-
 nen\[.
sf/lat adj. = neru=inat.
sfemeia vb. refl. = a se mole=i, a se
 efemina.
sfemeiat adj. = mole=it, efeminat.
sfin/i vb. intr. = a apune, a asfin\i.
sfin/it s. n. = apus, asfin`it.

- sicomors* m. = arbore exotic gigantic, care face fructe asem[n]-toare cu smochinele.
silitr s. f. = praf de pu=c[.
siluire s. i. = silin[, efort.
silvestru adj. = p[duros.
simlitiu s. f. = plant[exotic[ale c[rei frunze se str`ng c`nd sunt atinse, mimoz[-senzitiv[.
sintesis n. = talent de a compune, de a redacta; compunere, redactare.
sinucid s. n. = sinucidera.
s`ngeratic adj. = s`ngeros.
s`nguri s. n. pl. = omoruri, crime.
s`nt adj., s. m. = sf`nt.
slobozenie s. f. = libertate.
slobozires f. = eliberare.
slovní vb. intr. = a silabisi.
slugar s. m. = slug[.
smerald s. n. = smarald.
smorfuri s. n. pl. = str`mb[turi, mutre; fi\e.
snovos adj. = glume[, mucalit.
socotin s. f. = considera\ie, respect.
sofiat s. n. = sofism.
solemnel adj. = solemn.
solí vb. tr. = a anun\ a (printr-un sol).
solicism s. n. = gre=eal[de limb[.
solitariu adj. = singuratic, solitar.
solitude s. f. = l. singur[tate; 2. loc singuratic, pustiu.
somifier adj. = privitor la maimu\e, al maimu\elor.
somnie s. f. = somn.
son s. n. = sunet.
sonant adj. = l. r[sun[tor; 2. g[l]-gios, zgomotos.
sorbit adj. = absorbit.
sorginte s. f. = izvor.
sovie s. f. = so[, pereche.
sovrán s. m. = suveran.
spáhiu s. m. = soldat din vechea cavalerie turceasc[.
spalle s. f. pl. = spate.
sp[im`ies f. = sperietoare.
sp[im`ntabil adj. =]nsp[im`nt[tor,]nfrico=[tor.
sp[itar s. m. =]nalt demnitar la curtea domneasc[, av`nd func\ia de =ef al armatei =i al poli\iei.
sp[it`ries f. = demnitatea de sp[itar.
specol s. n. = oglind[.
spele s. f. = specie.
spiculant adj. = viclean.
spirit s. n. = spirit, duh.
spiritual adj. = spiritual.
sp`rc s. m. = prichindel, pu=ti; mucos.
splende vb. intr. = a str[luci.
spontaneu adv. = deodat[, (]n mod) spontan.
sporad adj. = sporadic.
sporire s. f. = progres.
sporovi vb. refl. = a se agita.
sprevaders f. = pruden[, prevedere.

spumat adj. =]nspumat.
spunta vb. intr. = a ap[rea, a se ivi,
 a ras[ri.
stagiune s. f. = anotimp.
stan\s. f. =]nc[pere, camer[, sal].
stat s. n. = statur[.
st/t[tor adj. = stabil.
st/tut adj. = istovit.
stea s. f.: *steaua serii* = luceaf[rul.
stell/s. f. = stea.
sterpa vb. tr. = a face sa devin[
 sterp.
stigness n. pl. = puncte (]n scriere).
stima vb. refl. = a se considera, a
 se socoti, a se sim\i.
stipula\ie s. f.: *a veni la stipula*\ii = a
 c[dea la]ndoial[, a c[dea de
 acord.
stiubeis n. = un fel de ceruz[folo-
 sit[la prepararea fardurilor.
st`r\i vb. refl. = a se str`nge, a se
 ghemui (de durere, de frig, de
 fric[).
str/lucent sdj. = str[lucitor.
str/mater s. f. = str[moa=[.
str[murare s. f.: *nu-i ajung\ cu str*[-
murarea la nas = este foarte]n-
 g`mfat, se \ine cu nasul pe sus.
str[muta vb. refl. = a fi puternic
 st[p`nit de o emo\ie de bucu-
 rie, de fericire.
str[pasa vb. tr. = a str[bate; a str[-
 punge.

str/vestit sdj. = travestit.
subtascunde vb. tr. = a ascunde, a
 escamota.
suda vb. intr. = a asuda, a transpira.
suferit adj. = nesuferit, insuportabil.
suffa vb. tr. = a inspira, a st`rni.
sufrag\us m. = slujitor care se]ngri-
 jea de mas[=i de tac`muri]ntr-o
 cas[boiereasc[.
sujet s. n. = subiect.
sul s. n.: *cu un sul sublire* = cu iste-
 \ime, cu =iretenie.
supraprinde vb. tr. = a surprinde.
supraveni vb. intr. = a ap[rea, a sosi
 pe nea=teptate.
*surda*adv. = degeaba, f[r[rost, inutil.
suror, *suror*[= sor[.
sventurat adj. = nenorocit, nefericit.
sv`nturat adj. = v. sventurat.
svol s. n. 1. zbor; 2. av`nt.
svola vb. intr. = a zbura.
svol[toares. f. = zbur[toare, pas[re.
svol[tor adj. = 1. zbur[tor; 2. trec[-
 tor, efemer.

+

=c.l. = =i celelalte, etcetera.
 =iroia vb. intr. = a veni ca un =uvoi,
 ca un puhoi.
 =oangher s. m. = persoan[din alt[
 \ar[, str[in.
 =ot`ncat adj. = =chiop.
 =ov[it adj. =]ntortocheat, sinuos.

T

tabernacol s. n. = cort.
tact s. n. = re=edin\ a unei administrații locale.
talam s. n. = pat nup\ial.
talaps m. = o specie de maimu\.
tal`m s. n. = plec[ciune.
tapet s. n. = covor.
Tartar n. pr. = iad, infern.
tavol s. f. = mas[.
t[ri]es f. = cer, v[zduh; bolta cerească].
teleleic s. f. = femeie b`rfitoare.
temei s. n. = temelie.
tempet s. f. = furtun[.
tendres s. f. pl. =]ntuneric.
ter s. f. = p[m`nt.
te=menit adj. = z[p[ciit, pr[p[dit.
tic[los adj. = nenorocit, s[rman.
tindicheat adj. = v.]ntindicheat.
tinerel adj. f. = duioas[, tandr[.
tinereles f. = l. ging[=ie, delicate\e;
 2. duio=ie, tandr\e.
tins adj. =]ntins.
tiranid s. f. = tiranie.
tistimel s. n. = basma mare =i]nflorat[.
titirit adj. = aranjat cu grij[, dichisit.
tiz s. m. = omonim.
t`mpina vb. tr. = a]nt`mpina.
t`n[r adj. = l. ginga=, delicat; 2. duios, tandru.

t`rnui vb. tr. = a bate.
t`rtan s. m. = nume injurios dat evreilor.
tohu-bohu s. n. = nume dat]n Vechiul Testament (Geneza) haosului de dinaintea facerii lumii.
tomb s. f. = morm`nt.
tonante s. f.: *pulber[tonante* = praf de pu=c[.
tornur s. f. = comportament corect=i elegant]n societate.
transdanubiu adj. = situat dincolo (la sud) de Dun`re.
transp[rea vb. tr. = a reflecta.
transport s. n.: = emo\ie puternic[.
travaliu s. n. = munc[.
tr[d[m`nt s. n. = tr[dare.
tr[sur s. f. = tr[s[tur[.
treierare s. f. = vagabondaj.
trei=fericit adj. = de trei ori fericit.
trei=s`nt adj. = de trei ori sf`nt.
trema vb. intr. = a tremura.
tremula vb. tr. = a face s[tremure.
trepasa vb. intr. = a muri.
trepasat adj., s. m. = mort.
triboli s. m. pl. = spini, mar[cini.
trichelliu adj. = (sfe=nic) cu trei bra\e.
tromb s. f. = l. trompet[, tr`mbi\[:
 tromb[marin[= siren[(a unui vapor); 2. tromp[(de elefant).
trombet s. f. = trompet[.
tropoi vb. intr. = a trop[i.

tučí s. n. = clopot.

turb[tor adj. = care te umple de revolt[, de m`nie.

turment s. n. = chin.

turmenta vb. tr. = a chinui.

turr[s. f. = turn.

|

lest s. n. = carapace de broasc[-\estoas[.

l`rcovnic s. m. = paracliser.

lop s. m. = panglica pe care fetele =i-o]mpletesc]n codi\`e.

lu\uiat adj. = ascu\it, \uguiat.

U

uitat adj, adv. = distrat.

ulubeasn[, ulubeasnes. f. = pocitanie.

umeda vb. tr. = a umezi.

umoare s. f. = capriciu, toan[.

undoia vb. intr. = a ondula, a se undui.

unia\ie s. f. = confesiunea greco-catolic[.

unime s. f. = unitate.

unit adj. = greco-catolic.

urb[s. t. = ora=.

uzur[s. f. = cam[t[.

V

valoros adj. = brav.

varg[s. f.: *varg[domnial[* = scertru.

variu adj. = divers, felurit, variat.

vasel s. n. = vapor.

vasilisc. m. = (]n basme) =arpe care ucide cu privirea.

vate s. m. = profet.

v[p]ia vb. intr. = a se aprinde, a se]nv[p]ia.

v[taf s. m.: *v[taf de curte* = supra-veghetor al arga\ilor =i feciorilor de la mo=ie boiereasc[; *v[taf de plai* = =ef al pl[ie=ilor (locuitori de la grani\]ns[rcina\i cu paza frontierei]n regiunile de munte).

v[t]=e s. f. = slujba v[tafului.

vechi adj. = b[tr`n, v`rstnic.

vecinel[s. f. = vecin[.

vecinici vb. tr. = a eterniza.

vederat adj. =]nvederat, evident.

vedere s. f. = chip, aspect.

vedii vb. refl. = a ie=i la iveal[, a se v[di.

veloce adj. = iute.

vendict[s. f. = r[zbunare.

ver adj. = adev[rat, veritabil.

vergín adj. = curat, pur.

vergíne s. f. = fecioar[; fat[.

veritate s. f. = adev[r.

vía vb. = l. (intr.) a tr[i, vie\ui; 2.

(tr.) a face sa tr[iasc]; a]nsufle\i.

viitoare s. f. = timpul care va veni, viitor.

vijunie s. f. = vizuin[, b`rlog.

Vineri n. pr. = zei\a Venus.

vine\eles f. pl. = vini=oare.

ving\tor adj. =]ving[tor, victorios

vir\gine s. f. = femeie b[rb[toas[.

vistier s. m. = mare demnitar]ns[r-cinat cu administra\ia financiar[a \arii =i cu p[starea vistieriei statului.

vi\, vi\iu s. n. = viciu.

viulgher adj. = vulgar.

vizie s. f. = viziune.

v`joi s. n. = torent.

v`lvoares f. = v`lv[taie.

v`nos adj. = puternic, viguros.

v`rtutes s. f. = b[rb[\ie, curaj.

volant adj.: *stea volant* = stea c[z[-toare.

volbora, volbur vb. intr. = a se]nvolvebura.

volvoares f. = v`lv[taie.

volvur s. f. = v`rtej.

vornic s. m. = mare demnitar la curtea domneasc[,]ns[r-cinat cu supravegherea cur\ii =i cu conducerea treburilor interne, av`nd =i atribuii judec[tore=ti.

vortice s. m. = v`rtej.

vrednic vb. tr. = a g[si (pe cineva) demn de o favoare, a]nvrednici.

vulcanos adj. = (loc) unde se g[sesc vulcani sau urme ale unor vechi vulcani.

vulnerat adj. = r[nit.

vulpean adj. = viclean.

vulpenie s. f. = viclenie.

Z

zabitlic s. n. = guvernare; administra\ie.

zapcu s. m. = func\ionar de plas[]ns[r-cinat cu str`ngerea d[rilor.

zapal`cs n. = func\ia zapciului.

zaver s. f. = r[scoal[, r[zvr[tiere.

zavergu s. m. = r[sculat, r[zvr[tiere.

zavisnic adj. = invidios; intrigant.

zbucina vb. refl. = a se cutremura.

zbucinare s. f. = cutremurare.

zbur[toare adj: *foaie zbur[toare* = foaie volant[.

zbur[tors m. = (]n mitologia popular[rom`neasc]) spirit r[uf[-c[tor care, sub chipul unui fl[-c[u frumos, intr[noaptea]n casele oamenilor =i chinuie=te fetele =i femeile, cauz`ndu-le boala numit["lipitur[".

zdreveni vb. tr. = a]nzdr[veni.

zees f. = zei\; muz[.

zelator adj. = zelos.

zgomult s. n. = zgomot.

zgripsor, zgrilor s. n. = specie de acvil[mare.

zic[tur s. f. = vorb[, cuv`nt.

ziori s. f. pl. = zori de zi.

zis s. n. = exprimare, expresie.

z`ne-te adv. = ca o z`n[.

zneu s. m., v. zbur[tor.

zoofit s. n. = fiin\[intermediar[

(dup[Linne)]ntre animal =i plant[.

zornet s. n. = zorn[it.

zugraf s. m. = pictor.

zug[vi vb. tr. = a picta.

zug[vies f. = pictur[.

zvon s. n.: *vorbe cu zvon* = cuvinte r[sun[toare, care urm[resc s[impresioneze.

APRECIERI CRITICE

După D. Cantemir, a doua mare personalitate a literaturii române este fără îndoială I. Eliade Rădulescu, scriitor cu suflet ardent, creator pretutindeni, desigur deopotrivă în viață și în artă, înzestrat cu mari însușiri și cu tot atâtea de mari cusururi. [...]

Eliade a fost, ca mai toți din vremea aceea, prin lipsa de colici înalte de pe atunci, un autodidact și un mare devorator de cărți. Din fericire, se citeau în timpul lui clasici vechi și moderni, în deosebi operele complete ale lui Voltaire le avea orice om cu bibliotecă. [...]

Oricât de naiv, gândirea lui Eliade este cea dintâi ce străbate, înaintea lui Eminescu, o operă literară și-i dă sens și unitate. Poetul are viziunea grandioasă și totală, obsesia unicului în trinitate. [...]

Eliade e un mistic la modul dantesc, cu uriașe viziuni profetice. *Anatolida sau Omul și forțele* a fost adevărată "biblie", poemul în 20 de cânturi al omului, de la creație până la victoria asupra Forței, amestec de soteriologie și program social, soluțiunea în veac a problemei sociale fiind totdeodată cheia mântuirii spiritului, a cetății eterne. [...]

O noapte pe ruinele Troiei, venit după *Adia La Troie* a lui Gr. Alexandrescu, e o poezie onorabilă, dar prea documentată.

Se cade să recunoaștem poetului meritul de a fi introdus în metru lui antic, într-o interpretare relativă, pe baza endecasilabului italian. [...]

Capodopera sa rămâne *Zburătorul*... Punctul de plecare este mitul Zburătorului, așa de răspândit în cultura și D. Cantemir. Invaziunea misterioasă a dragostei e surprinsă în plină agresiune, însă fără furiile pasiunii unei Sapho ori a Phedrei... Tot ce e convențional în poezia

clasic[a]nser[rii, a=a de comun[]n sec. XVIII, devine aici grandios s[]lbatic, cu priveli=ti agreste]n past[] grea, incendiat[. [...]

Eliade este un prozator excep\ional, un pamfletar ignorat sub acest[]latur[. R[]utatea inventiv[]n vorbe e]n linia lui Radu Popescu, la care se adaug[] o veselie natural[, s`ngeros violent[, sus`inut[] de o retoric[] savant[]=i de incurabil[] obstina\ie ideologic[. Ca istoric poate diforma, ca memorialist e ne]ntrecut. [...]

De n-ar fi trebuit s[]nceap[] totul]=i s[]=i cheltuiasc[] energia]n lupta pentru forma\ia limbii din]nv[]lm[]=eala c[]reia nu putea vedea limpede adev[]rata poezie, Eliade ar fi putut deveni un foarte mare poet.

George C{ LINESCU, *Istoria literaturii rom`ne de la origini p`n[]n prezent*. Edi\ia a II-a, rev[]zut[]=i ad[]ugit[, Editura Minerva, Bucure\i, 1986, p. 131, 140, 144, 146, 147, 148, 149.

... Heliade trebuie considerat exponentul cel mai tipic al unei epoci prin excelen\[] de tranzi\ie, un *prepa=optist* (dup[] cum un Odobescu, un Hasdeu trebuie considera\i pa=opti=ti]nt`rzia\i sau postpa=opti=ti)...

Heliade trebuie s[] fi avut un talent excep\ional]n ceea ce prive=te studiul diferitelor limbi. Facem acest[] presupunere]ntemeindu-ne nu numai pe]ntinsa lui cunoa=tere a limbii materne, unde]nregistra cu u=urin\[] deosebiri dintre diferitele dialecte]=i graiuri, ca]=i particularit[]\ile strict individuale de rostire, ci g`ndindu-ne]=i la felul cum mima uneori felul defectuos de a vorbi rom`ne=te al unor str[]ini;]n acest[] privin\[] , memoria]i func\iona f[]r[] gre=, denot`nd]=i o u=urin\[] natural[]n a p[]trunde specificul sistemului fonetic sau "ticurile" de topic[] ale limbii respective.

George MUNTEANU, *Atitudini*, Editura pentru literatur[, Bucure\i, 1966, p. 135, 190-191.

]n toate direc\iile]n care s-a]ndreptat, Eliade a risipit o energie extraordinar[,]voind]n chip l[]udabil s[] se pun[] la curent cu tot ceea ce se f[]cuse, p`n[] la el, la noi]=i aiurea. A tradus, a prelucrat]=i a imitat ca o

adev [rat [uzin[, antren`nd]n activitatea sa =i pe al`ii, dar p[st`r`nd peste tot]nt`ietatea, ca un veritabil =ef de =coal[literar[, bine]n]eles, f[r[s[izbuteasc[a duce la cap[t o oper[at`t de vast[,]nc[nici ast[zi]nf[ptuit[]n]ntregime, dup[mai mult de un secol de sfor\[ri. [...]

De=i ironizat[de contemporani, erotica lui Eliade nu e lipsit[de idealitate =i aspira`ia angelic[este una din temele fundamentale ale liricii sale. [...]

Proza lui Eliade oscileaz[, ca =i poezia,]ntre romantism =i clasicism, conform modelelor de la care porne=te. [...]

Opera lui Eliade, editat[cu o ortografie imposibil[]n secolul trecut, a r[mas inaccesibil[publicului larg. Reedit[rile din secolul nostru, selectiv, au fost sau prea populare]n]n]elesul r[u al cuv`ntului, sau prea special-critice. Filologii, acord`nd o importan\[excesiv[scrierilor de caracter lingvistic, au minimalizat poetul =i prozatorul; comparati=tii, cercet`nd]ndeosebi izvoarele, au exagerat latura de "teoretician" literar a scriitorului; istoricii literari mai noi,]n fine, interpret`nd f[r[nuan]e scrierile filozofice, l-au condamnat f[r[apel. Eliade nu este nici un autor simplu, nici f[r[contradic]ii, nici, desigur, f[r[confuzii. Omul a parcurs o epoc[fr[m`ntat[,]n care evenimentele adesea l-au dep[=it. }ncercarea lui de a le da un anumit curs a e=uat, dar prin aceasta efortul particip[r]ii nu este mai pu`in dramatic. C`t despre opera care a rezultat, ea merit[cu at`t mai mult o apropiere serioas[=i str[lucitoare, cu c`t, cum spunea acum aproape o sut[de ani Eminescu, st[]nc[]n fa]a noastr[ca o "enigm[neexplicat]", veghind ca o st`nc[ars["dintre nouri de eres".

Al. PIRU, *Permanen]e rom`ne-ti*, Editura Cartea rom`neasc[, Bucure=ti, 1978, p.31, 64, 85-86.

Apari]ia lui Ion Heliade-R[dulescu]n literatura rom`n[seam[n] cu]zbucnirea unui vulcan: ofer[nu numai un spectacol extraordinar (asimilarea vast[a culturii =i spiritului european), dar]mpinge la suprafa]\, tocmai prin explozia ce arunc[]mprejur at`ta noroi, materiile pre]oase

topite]n[untrul s[u: lirismul pe c` t de pur, pe at` t de profund, cu care ne]mp[rt[=esc]n clipe de iluminare marii poe`i. [...]

Genera`iile de dup[el, p` n[ast[zi, numesc pe Heliade “p[rintele literaturii rom`ne”, av`nd]ns[]n vedere cu deosebire opera lui cultural[, de gramatician, editor, publicist =i animator, c[ci literatura lui, mai cu seam[cea]n versuri, se p[strez[]n mare m[sur[necitit[, ca ilizibil]. Dac[ne restr`ngem totu=i la domeniul estetic viabil, c[ruia]i apar`in poemele *psihologice*, de factur[subiectiv sau obiectiv *biografic*], scrise]n anii 1833-1844: *Serafimul =i heruvimul*, *Visul*, *Ingratul =i Zbur[torul]*,]n acord cu sensibilitatea autohton[a vremii =i]nc[a multor decenii urm[toare, iese la lumin[faptul c[rolul s[u de ini`iator =i ghid]n profunzime se contureaz[cu putere abia sub presiunea formativ[occidentalizant[,]n versurile de anvergur[*mitic*] din utopia lui, celest[=i terestr[deopotriv[, vizionar[ca =i lingvistic[. [...]

Originalitatea lirismului heliadesc, ceea ce]l desparte de Milton, datorit[viziunii utopice aici implicate, \ine de calitatea]ngerilor lui =i de natura erotic[a universului s[u spiritual. [...]

Tributar lui Milton]n privin`a ierarhiei celeste (dar spre deosebire de el, mai atent la]ngeri dec` t la Satan), ca =i]n privin`a liberului arbitru adamit; tributar sociali=tilor utopici francezi, c`nd descrie starea androgin[a solitarului Adam =i c`nd reabiliteaz[pe Cain (“aibi pietate, Doamne! miserere lui Cain”), Heliade se opre=te]ndelung,]n *Anatolida*, la simbolul *arborelui =iin`ei*, explic`nd r[sturnarea r[d[cinilor spre cer conform simbolisticii tradi`ionale, dup[cum dezvolt[doct =i prolix mitul *v`rstei de aur*, cu ajutorul istoriei civiliza`iilor =i g`ndul la un stat ideal, mondial (“O singur[cetate era tot globul nostru”. Sau: “C[ci cerul cu p[m`ntul erau ca dou[staturi / Vecine =i amice,]n bun[armonie”). Aceste extensiuni, ce dep[=esc modelul miltonian =i reveleaz[for`a ideologiei]n configurarea lirismului heliadesc, apar natural]ntr-o oper[excedat[de cultul ra`iunii sub forma Cuv`ntului; acela=i *logos* se manifest[pretutindeni,]n n[zuin`a de a instaura armonia social[dup[chipul celei cosmice. Autorul *Anatolidei* e at` t de expert]n materie de utopii,]nc`t, cu toat[]nclina`ia lui proprie spre visuri sociale, nu trece

cu vederea nici monotonia utopic[ce amenin\ bun[starea v`rstei de aur (“O via\ monoton[, de-o ntreag[nemi=care, / C`nd r`urile de-ast[zi erau r`uri de lapte”), a=a cum, cu toat[aprinderea lui religioas[, nu preget[s[repudieze pe demiurgul s[u, vinovat de c[derea omului , c[ruia i-a interzis cunoa=terea, cenzur`ndu-i astfel spiritul de creaie (“un zeu gelos =i pater”, zice Heliade, “un zeu plin de vindict[]n marea-i bun[tate”, identific`ndu-l cu Elohim, cel cu care s-a luptat Iacob); spre deosebire de poetul *Anatolidei*, Lucian Blaga va l[uda, mai t`rziu, cenzura transcendent[, ca stimul al creaiei spirituale.

}ncercarea cea mai]ndr[znea\ a lui Heliade pe linia visului treaz =i una din cele mai temerare pl[smuiri artistice din literatura noastr[, des[v`r=it[]n sine (chiar dac[e=ueaz[]n forma ei aparent[), c[ci nu se mul\ume=te s[includ[]n limitele ei viziunea (dimensiunea) unei utopii (r[scump[r`nd, pe plan ideal, suferin\ele morale =i materiale ale celor oprima\i), ci se realizeaz[ca utopie a limbajului, ca textualitate utopic[, este poemul *S`nta cetate* (1856), pe nedrept respins de istoricii =i criticii literari, dar care, odat[cu restituirile impuse de valorificarea modern[a manierismului,]=i cere recunoa=terea.

I. NEGOI | ESCU, *Istoria literaturii rom`ne*, Editura Minerva, Bucure=ti, 1991, p. 60, 60-61, 62, 62-63.

Personalitatea central[a primei perioade romantice este, evident, Ion Heliade-R{dulescu (6 ian. 1802 - 12 apr. 1872), natur[polivalent[, surs[ineputabil[de energii =i ini\iative. C[rturar =i om de afaceri, burghez a=ezat =i revolu\ionar, dasc[l =i ziarist, editor particular =i func\ionar de stat (redactor la “Buletinul oficial”, cu grad de pitar, paharnic, clucer),]ntemeietor al tuturor a=ez[mintelor de cultur[din]ara Rom`neasc[=i, dup[revolu\ia din 1848, “proscris”, constr`ns s[=i petreac[zece ani din via\]n exil, demnitar turc =i deputat]n parlamentul Rom`niei, devorator =i produc[tor de tot felul de c[r\i (lingvistic[, literatur[, filozofie, teologie, istorie, politic[), autorul *Gramaticii* din 1828 a dominat, mai bine de un deceniu, mi=carea literar[din toate cele trei

provincii românești. Productiv în toate genurile literare, el s-a realizat ca scriitor mai cu seamă în poezie și în proza de caracter eseistic și memorialistic, cu accentuate propensiuni polemice. [...]

“Scriitor total”, Heliade a fost, în același timp, un descoperitor și lansator de talente. Îndemnând “băieții” să scrie, el le-a oferit și posibilitatea valorificării scrisului, publicându-i în “Curier românesc” și “Curierul de ambe sexe”, editându-le volume în tipografia sa. De el au fost promovate toate poeziile munteni romantici: Călova, Alexandrescu, Ion Catina (1828 - 1851), C. A. Rosetti (1816 - 1885), Bolintineanu, Bolliac, Baronzi, și el a deconspirat, prin publicare, activitatea poetică a lui Iancu Văcărescu. În publicațiile sale au găsit ospitalitate și autori moldoveni și ardeleni: C. Negruzzi (Carlu Nervil), Alecsandri, Al. Doinici, Gh. Barițiu și alții.

Dumitru MICU, *Scurta istorie a literaturii române*, I. Editura Iriana, București, 1994, p. 144-145, 149.

CUPRINS

<i>Not[asupra edi[iei</i>	2
<i>Tabel cronologic</i>	3

VERSURI

Originale

Sonet la anul 1830	8
Elegie I. Trecutul	9
Elegie II. Dragele mele umbre	14
C`ntarea dimine[ii	17
La moartea lui C`rlova	20
Serafimul =i heruvimul sau M`ng`ierea con=tiin[ei =i mustrarea cugetului	22
Portret	27
Adio la anul 1832	29
Dest[inuirea	30
Visul	33
O noapte pe ruinele T`rgovi=tii	48
Od[asupra anivers[rii de 2 sept. 1829	54
Od[la pavilionul grecesc	59
La un poet exilat	63
Calul, vulpea, lupul	65
Epitafe	69
Cumetria cioarei c`nd s-a numit privighetoare	70
La Elvira	73
Cutremurul	74
Ingratul	77
Vulturul =i bufa	85
Zbur[torul	87

Mihaida	89
Epitimv la o femeie cochet[.....	117
}n a=teptarea lui 1848. Preziua. Psalm	118
S`nta cetate (Ter\ra rima)	120
La Schiller	124
Dulcamara	126
Mu=tele =i albinele	129
Corbul =i vulpea	133
Areopagul bestiiilor	135
Un muieroi =i o femeie	139
Mircea =i Lazar	144
Poezia	146
Adio la patrie	147
La Maria	149
Primul baci	149
Un buchet de mireas[.....	150
Portretul	151
Anatolida sau Omul =i for\ele	154

Traduceri

<i>A. de Lamartine</i> Suvenirul	216
<i>A. de Lamartine</i> R[zboiul	219
<i>La Fontaine</i> Corbul =i vulpea	223
<i>A. de Lamartine</i> Singur[tatea	224
<i>A. de Lamartine</i> Seara	226
<i>A. de Lamartine</i> Lacul	229
<i>A. de Lamartine</i> Toamna	231
<i>Lord Byron</i> Roman\[.....	233
<i>Boileau</i> Poema didactic[dup[Boileau =i Hora\iu	234
<i>Lord Byron</i> C`ntarea dracilor }n prezia potopului	240
<i>Paolo Rolli</i> Dep[rtarea	243
<i>P. Viennet</i> Foile =i c[rbunele	244
<i>P. Viennet</i> Coadă momivelor	247
<i>Sappho</i> La amant[.....	249
<i>A. Dumas</i> Margherita	250

<i>A. de Lamartine</i> Poetul murind	253
<i>F. Schiller</i> Cavalerul Toggenburg	258
<i>Lord Byron</i> Arpa lui David	261

PROZ{

Prolog la serbarea numelui prea[n]l[atului nostru domn	
Alexandru D. Ghica 1835 aug. 30.....	264
Dispozițiile =i]ncerc[rile mele de poezie	269
Gheorghe Laz[r]	277
“Bat[-te Dumnezeu!” (Coconi\va Dr[gana)	288
Coconul Dr[gan	294
Fata lui Chiriac	299
<i>Glosar</i>	301
<i>Aprecieri critice</i>	328

Ion Heliade R{dulescu**FATA LUI CHIRIAC****Versuri =i proz[**Ap[rut: 1997. Format: 70x108^{1/32}

Coli tipar: 14,7. Coli editoriale: 13,88. Tiraj: 5000 ex.

Casa de editur[«LITERA»

str. B. P. Hasdeu, nr. 2, Chi=in[u, MD 2005, Republica Moldova

Operator: *Vitalie E=anu*Tehnoredactor: *Ovidiu O\el*Corector: *Raisa Co=odan*Redactor: *Ion Ciocanu*Editor: *Anatol Vidra=cu*

Tiparul executat sub comanda nr. .

Combinatul Poligrafic, str. Mitropolit Petru Movil[, nr. 35,

Chi=in[u, MD 2004, Republica Moldova

Departamentul Edituri, Poligrafie =i Comer\ul cu C[r\i